

РЕВИЗОРСКИ ИЗВЈЕШТАЈ
О НАЈВАЖНИЈИМ НАЛАЗИМА И ПРЕПОРУКАМА
ЗА 2023/2024. ГОДИНУ

INTOSAI-P 1 Лимска декларација

„Врховне ревизијске институције могу постићи своје циљеве објективно и ефикасно само ако су независне од субјекта ревизије и заштићене од вањског утицаја.“

УН Резолуција А/66/209 Промовисање ефикасности, одговорности, ефективности и транспарентности јавне управе јачањем врховних ревизијских институција

„Препознаје значајну улогу врховних институција за ревизију у промовисању ефикасности, одговорности, ефективности и транспарентности јавне управе које воде до постизања националних развојних циљева и приоритета, као и међународно признатих развојних циљева, укључујући и Миленијумске развојне циљеве.“

Резолуција 9/3

Конференција држава чланица Конвенције Уједињених нација против корупције

„Забринути због негативних ефеката корупције на стабилност и сигурност друштва, ефикасност институција, владавину права и одрживи развој;
Истичући кључну улогу коју имају врховне ревизијске институције у превенцији и борби против корупције, посебно у погледу промовисања интегритета, одговорности, транспарентности и правилног управљања јавним пословима и јавном имовином, као и ефикасног коришћења јавних ресурса и подсећајући, с тим у вези, на важност заштите и очувања и јачања неопходне независности тих институција, у складу с основним принципима правних система држава чланица, како би им се омогућило да ефикасно обављају своје функције и без било каквог непримјереног утицаја;
Подстичемо државе чланице да осигурају да субјекти ревизије одговоре на налазе ревизорских извјештаја, спроведу препоруке врховних ревизијских институција и подзму одговарајуће корективне мјере, укључујући кривично гоњење, како би осигурале правилно управљање јавним пословима и јавном имовином у циљу јачања борбе против корупције за добробит друштва.“

Сарајево, октобар 2024. године

РЕВИЗОРСКИ ИЗВЈЕШТАЈ
О НАЈВАЖНИЈИМ НАЛАЗИМА И ПРЕПОРУКАМА
ЗА 2023/2024. ГОДИНУ

Број: 04-04-1-3203/24

Сарајево, октобар 2024. године

САДРЖАЈ

РИЈЕЧ ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА	3
1. УВОД.....	5
1.1 Улога и циљ ревизије јавног сектора.....	5
1.2 Структура Извјештаја.....	7
2. ПЛАНИРАНЕ И ИЗВРШЕНЕ РЕВИЗИЈЕ ЗА 2023/2024. ГОДИНУ	8
2.1 Планиране ревизије	8
2.2 Извршене ревизије.....	9
3. ФИНАНСИЈСКА РЕВИЗИЈА	12
3.1 Мишљења ревизора	12
3.1.1 Анализа области које су основ за мишљење.....	17
3.2 Дате препоруке за 2023. годину и преглед поступања по препорукама из претходних извјештаја	22
3.3 Извјештај о извршењу Буџета Федерације БиХ за 2023. годину	24
3.3.1 Најважнији налази и препоруке	26
3.4 Корисници Буџета Федерације БиХ	29
3.4.1 Најважнији налази и препоруке	30
3.5 Кантони и кантонални буџетски корисници	51
3.5.1 Најважнији налази и препоруке	52
3.6 Градови и општине	62
3.6.1 Најважнији налази и препоруке	63
3.7 Заводи, фондови, агенције и јавне установе	79
3.7.1 Најважнији налази и препоруке	81
3.8 Предузећа у већинском државном власништву.....	105
3.8.1 Најважнији налази и препоруке	107
3.9 Праћење поступања по препорукама из раније проведених финансијских ревизија	131
4. РЕВИЗИЈА УЧИНКА	134
4.1 Извјештаји о проведеним ревизијама учинка	137
4.1.1 Најважнији налази и препоруке из Извјештаја ревизије учинка „Учинковитост потицаја у пољопривреди“.....	137
4.1.2 Најважнији налази и препоруке из Извјештаја ревизије учинка „Инклузивно образовање у Федерацији БиХ“	141
4.1.3 Најважнији налази и препоруке из Извјештаја ревизије учинка „Активности институција на имплементацији Циљева одрживог развоја“.....	144
4.2 Извјештаји о праћењу реализације препорука ревизије учинка	150
4.2.1 Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Управљање грантовима из Буџета Федерације БиХ према резултатима“	150
4.2.2 Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност другостепених органа у поступању по жалбама“	152
4.2.3 Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност локалне управе у рјешавању захтјева грађана“.....	154
5. ЗАКЉУЧАК	156

Попис графикана и табела

Графикон 1. Структура датих мишљења	14
Графикон 2. Најчешће области у основи за мишљење о ФИ код институција ФБиХ.....	18
Графикон 3. Најчешће области у основи за мишљење о усклађености код институција ФБиХ	18
Графикон 4. Најчешће области у основи за мишљење о ФИ код кантона, градова и опћина.....	19
Графикон 5. Најчешће области у основи за мишљење о усклађености код кантона, градова и опћина	20
Графикон 6. Најчешће области у основи за мишљење о ФИ код предузећа	20
Графикон 7. Најчешће области у основи за мишљење о усклађености код предузећа	21
Графикон 8. Најчешће области у основи за мишљене код завода, фондова и јавних установа	22
Графикон 9. Реализација препорука према субјектима	151
Графикон 10. Реализација препорука према субјектима	153
Графикон 11. Реализација препорука према субјектима	154
Табела 1. Преглед извршених финансијских ревизија	9
Табела 2. Преглед извршених праћења поступања по препорукама из финансијске ревизије	11
Табела 3. Преглед извршених ревизија учинка	11
Табела 4. Збирни преглед датих мишљења субјектима ревизије	13
Табела 5. Преглед датих мишљења по субјектима за ревизију.....	14
Табела 6. Број датих препорука у 2022. и 2023. години	22
Табела 7. Поступање по препорукама, по секторима	23
Табела 8. Исказани расходи и издаци у Извјештају о извршењу Буџета за 2023, с датим мишљењем	24
Табела 9. Информације о поступању по препорукама Извјештаја о извршењу Буџета ФБиХ	24
Табела 10. Исказани расходи и издаци корисника Буџета ФБиХ за 2023, с датим мишљењем и бројем препорука	29
Табела 11. Информације о поступању по препорукама буџетских корисника ФБиХ.....	34
Табела 12. Преглед финансијских показатеља ревидираних кантона	51
Табела 13. Преглед финансијских показатеља ревидираних кантона	51
Табела 14. Преглед расхода и издатака кантоналних буџетских корисника, с датим мишљењима	52
Табела 15. Информације о поступању по препорукама кантоналних буџетских корисника	55
Табела 16. Преглед финансијских показатеља ревидираних градова и опћина.....	62
Табела 17. Преглед датих мишљења и броја препорука ревидираним јединицама локалне самоуправе.....	62
Табела 18. Информације о поступању по препорукама јединица локалне самоуправе	65
Табела 19. Преглед финансијских показатеља ревидираних завода, фондова и јавних установа	79
Табела 20. Преглед датих мишљења и броја препорука заводима, фондовима и јавним установама	80
Табела 21. Информације о поступању по препорукама заводима, фондовима и јавним установама	86
Табела 22. Преглед финансијских показатеља ревидираних предузећа	105
Табела 23. Преглед датих мишљења и броја препорука предузећима	106
Табела 24. Информације о поступању по препорукама предузећа у већинском државном власништву по	111
Табела 25. Преглед поступања по препорукама из извјештаја финансијске ревизије о праћењу поступања по препорукама	132
Табела 26. Подаци о проведеним ревизијама учинка	137
Табела 27. Извјештаји о праћењу реализације препорука ревизије учинка	150

РИЈЕЧ ГЕНЕРАЛНОГ РЕВИЗОРА

Годишњи извјештај о најважнијим налазима и препорукама Уреда за ревизију за 2023/2024. сублимира кључна запажања финансијских ревизија и ревизија учинка из претходног ревизијског циклуса.

Ово је плод заједничког рада и наше устрајности да пружимо објективне информације о томе да ли се јавним ресурсима у протеклој години управљало одговорно, у складу са законима, те транспарентно, економично и ефикасно. Љествицу квалитета и квантитета још једном смо подигли, а резултат су висококвалитетни ревизорски извјештаји који покривају Федерацију БиХ и разне области важне за грађане и грађанке.

Реализовано је 107 финансијских ревизија за 2023. годину субјеката чији су укупни финансијски буџети и планови износили преко 18 милијарди КМ. Провели смо и 16 ревизија праћења поступања по раније датим препорукама, чиме смо обухватили субјекте које не ревидирамо сваке године, а код којих су утврђене значајне неправилности у ранијем периоду.

Фокус ревизија био је на институцијама и предузећима од значаја за наше грађане, као што су домови здравља и болнице, заводи здравственог осигурања, службе за запошљавање, жељезнице, поште, као и на субјектима важним за економски раст и развој Федерације БиХ.

Проведеним ревизијама учинка испитали смо учинковитост надлежних институција у областима пољопривреде, инклузивног образовања, услуга у локалној управи, другостепеног поступања по жалбама и др. Посебну пажњу посветили смо УН-овој Агенди 2030, те смо испитали ефикасност надлежних институција на имплементацији Циљева одрживог развоја.

Као врховна ревизијска институција указали смо на непоштовање закона и креирање амбијента у којем се ствара неефикасност и расипање јавног новца, чије посљедице у коначници трпе грађани. Сада су на потезу надлежне институције, које требају реализовати ревизорске препоруке и унаприједити рад како би истински служиле својим грађанима и тиме оправдале сврху свог постојања.

Постигнути резултати одраз су наше посвећености, професионалности и тимског рада. Преданим радом заслужили смо поштовање грађана и поносно носимо титулу институције којој се вјерује. Највећим достигнућем сматрамо то што смо, упркос многим изазовима окружења, успјели очувати независност од оних које ревидирамо.

Независан, јак и кредибилан Уред за ревизију остављамо у залог онима који долазе. Његова улога у јачању одговорности и транспарентности јавног сектора ствара трајне користи за друштво, па је на будућим генерацијама да наставе пут који су зацртали претходници, градећи темеље вриједности и знања.

Non desitas, non exieris – Никада не одустај, никад се не предај.

**Генерални ревизор
Џевад Некић, мр. ецц. сц.**

1. Увод

У складу с чланом 16. став б) Закона о ревизији институција у Федерацији БиХ,¹ Уред за ревизију институција у Федерацији Босне и Херцеговине сачинио је Ревизорски извјештај о најважнијим налазима и препорукама за 2023/2024. годину.² У извјештај су инкорпорирани најважнији налази и препоруке из обављених финансијских ревизија и ревизија учинка, те се Парламенту ФБиХ уз њега доставља и Извјештај о финансијској ревизији Извјештаја о извршењу Буџета Федерације БиХ за 2023. годину.

Годишњи извјештај за циљ има да на једном мјесту обједини информације из извршених ревизија о коришћењу и управљању јавним средствима у Федерацији БиХ. Намијењен је првенствено Парламенту Федерације БиХ који, у складу са Законом о ревизији, на основу ревизијских налаза и препорука може смањити буџет једне или више институција или подузети друге одговарајуће корективне мјере.

1.1 Улога и циљ ревизије јавног сектора

Уред за ревизију је врховна ревизијска институција³ у Федерацији БиХ, успостављена Законом о ревизији.

Главни циљ Уреда је да провођењем ревизија осигура независна мишљења о извршењу буџета и финансијским извјештајима, коришћењу ресурса и управљању државном имовином од Владе, буџетских и јавних институција у Федерацији Босне и Херцеговине.⁴

О својим налазима и препорукама информише одговорне институције и јавност благовременим и јавним објављивањем ревизорских извјештаја.

У провођењу својих дужности и надлежности Уред је неполитичан, независан и не подлијеже управљању или контроли било које друге особе или институције.

Према INTOSAI-јевим принципима, темељно очекивање од врховних ревизијских институција је да буду покретачи промјена у животима грађана⁵ тако што ће:

Јачати одговорност, интегритет и транспарентност државних органа

Потврђивати сталну важност за грађане, парламент и остале учеснике

Biti primjer uzorne organizacije

¹ „Службене новине ФБиХ“, број 22/06; у даљњем тексту: Закон о ревизији

² У даљњем тексту: Годишњи извјештај

³ У даљњем тексту: ВРИ

⁴ Члан 3. Закона о ревизији

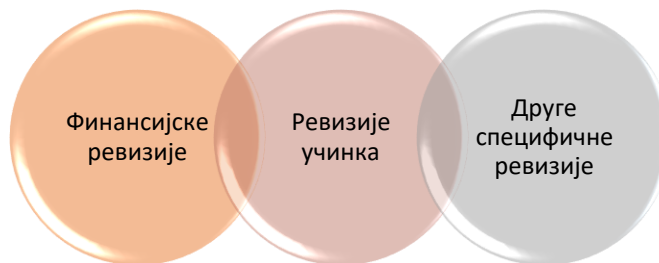
⁵ INTOSAI – Р 12 Вриједности и користи врховних ревизијских институција – покретање промјена у животима грађана

INTOSAI Principles			
INTOSAI Founding Principles INTOSAI P 1-9			
INTOSAI Core Principles INTOSAI P 10-20			
INTOSAI Standards			
Fundamental Principles of Public Sector Auditing ISSAI 100-129			
SAI Organisational Requirements ISSAI 130-159			
Financial Audit	Performance Audit	Compliance Audit	Other Engagements
PA Principles ISSAI 200-239	PA Principles ISSAI 300-399	CA Principles ISSAI 400-499	ISSAI 600-699
PA Standards ISSAI 2000-2399	PA Standards ISSAI 3000-3999	CA Standards ISSAI 4000-4999	ISSAI 8000-8499
INTOSAI Guidance			
SAI Organisational Guidance GUID 1000-1999			
Supplementary Financial Audit Guidance GUID 2100-2199	Supplementary Performance Audit Guidance GUID 3100-3199	Supplementary Compliance Audit Guidance GUID 4100-4199	Other Engagements GUID 6100-6199
Subject Matter Specific Guidance GUID 5000-5199			
Other Guidance GUID 9000-9099			

У свом раду Уред за ревизију примјењује принципе и стандарде ревизије Међународне организације врховних ревизијских институција,⁶ односно INTOSAI-јев Оквир професионалних објава (IFPP). Овај Оквир поставља темеље за рад ВРИ у Лимској декларацији и Мексичкој декларацији о независности ВРИ.

Уред за ревизију надлежан је да обавља:

У извјештајима о финансијској ревизији дају се два мишљења: о финансијским извјештајима и о усклађености активности, финансијских трансакција и информација исказаних у финансијским извјештајима са законима и другим прописима.

Провођењем ревизије учинка врши се преглед или испитивање одређеног аспекта пословања цијеле или дијела институције, програма или активности, те се тиме настоји допринијети ефикаснијој, ефективнијој и економичнијој јавној управи.

Парламент ФБиХ или Парламентарна комисија одговорна за ревизију могу у било које вријеме захтијевати да Уред за ревизију изврши специјалну ревизију, за коју су обавезни осигурати додатна средства. Током 2023/2024. године није било захтјева за ове ревизије.

У надлежности Уреда је преко 2.000 субјеката у Федерацији БиХ.

Сви ревизијски извјештаји објављују се на интернет-страници Уреда за ревизију, чиме се осигурава благовремена информисаност јавности о ревизијским налазима и препорукама..

Уважавајући врсте ревизија и групе субјеката које су у надлежности Уреда за ревизију, успостављени су следећи **сектори за ревизију**:

⁶ Енгл. INTOSAI

Поред ових пет, успостављен је и **Сектор за развој, методологију и управљање квалитетом** за финансијску ревизију и ревизију учинка, који израђује све потребне приручнике и упутства и континуирано прати и усмјерава развој, израђује методологију и врши управљање квалитетом ревизијског процеса и датог мишљења, те обавља послове међународне сарадње у погледу размјене искустава у оквиру INTOSAI Оквир професионалних објава.

1.2 Структура Извјештаја

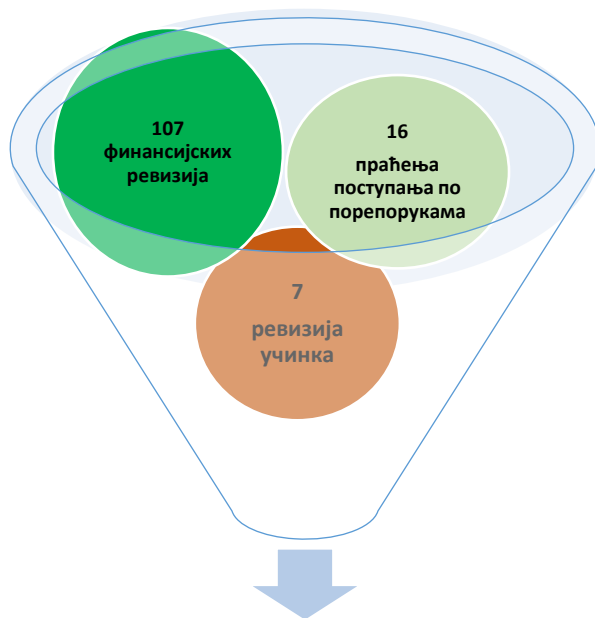
Подаци у овом Извјештају приказани су по секторима за ревизију, те је структуриран на следећи начин:

- Поглавље 1:** Увод
- Поглавље 2:** Дати су опћи подаци о свим планираним и извршеним ревизијама за 2023/2024. годину;
- Поглавље 3:** Финансијска ревизија: дати су најважнији налази и препоруке, по групама субјеката. У оквиру овог дати су одређени статистички подаци извршених ревизија, те прегледи са основама за квалификацију и тачкама за истицање питања. У дијелу *Најважнији налази и препоруке* дат је резиме најзначајнијих налаза који су утврђени код већег броја субјеката исте групе, те одговарајуће препоруке које имају за циљ да отклоне утврђене неправилности. Такођер, дат је преглед обављених праћења поступања по препорукама;
- Поглавље 4:** Ревизија учинка: дати су најважнији налази и препоруке из извршених ревизија учинка и праћења реализације препорука.

2. ПЛАНИРАНЕ И ИЗВРШЕНЕ РЕВИЗИЈЕ ЗА 2023/2024. ГОДИНУ

2.1 Планиране ревизије

Планом ревизије за 2023/2024. годину предвиђено је:

Планирана објава 130 ревизорских извјештаја

Према групама субјеката, планиране финансијске ревизије обухватају:

2.2 Извршене ревизије

У наставку је преглед свих извршених ревизија у 2023/2024. години са њиховим буџетима/финансијским плановима/планираним приходима:

Табела 1. Преглед извршених финансијских ревизија

Р. Б.	Назив	Буџет/ Финансијски план/Планирани приходи за 2023.
1.	Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину	6.937.563.355
Корисници Буџета ФБиХ – обавезне ревизије		
2.	Парламент Федерације Босне и Херцеговине	21.254.530
3.	Предсједник и два потпредсједника Федерације Босне и Херцеговине	3.557.811
4.	Влада Федерације Босне и Херцеговине	24.003.496
5.	Федерално министарство унутрашњих послова	20.060.068
6.	Федерално министарство правде	4.966.349
7.	Федерално министарство финансија	1.633.216.341
8.	Федерално министарство енергије, рударства и индустрије	41.959.818
9.	Федерално министарство промета и комуникација	255.728.565
10.	Федерално министарство здравства	148.570.541
11.	Федерално министарство трговине	1.838.387
12.	Федерално министарство просторног уређења	28.474.368
13.	Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства	176.367.484
14.	Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата	376.263.419
15.	Федерално министарство развоја, предузетништва и обрта	24.997.995
16.	Федерално министарство рада и социјалне политике	480.131.699
17.	Федерално министарство културе и спорта	42.528.853
18.	Федерално министарство расељених особа и избјеглица	48.350.757
19.	Федерално министарство образовања и науке	25.679.812
20.	Федерално министарство околиша и туризма	10.883.995
	УКУПНО	3.368.834.288
Остале ревизије корисника Буџета Федерације БиХ		
21.	Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање	3.245.960.646
22.	Федерални завод за пољопривреду	2.127.211
23.	Федерални завод за статистику	9.253.694
24.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Сарајево	10.727.897
25.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар	9.856.878
26.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Тузла	8.152.844
27.	Казнено-поправни завод затвореног типа Зеница	22.955.012
28.	Порезна управа Федерације Босне и Херцеговине	60.289.672
29.	Служба за заједничке послове органа и тијела Федерације Босне и Херцеговине	19.423.929
	УКУПНО	3.388.747.783
Кантони		
30.	Кантон Сарајево	1.438.896.538
31.	Херцеговачко-неретвански кантон	369.243.240
32.	Средњобосански кантон	334.852.149
33.	Унско-сански кантон	338.066.446
34.	Жупанија Западнохерцеговачка	148.228.210
	УКУПНО	2.629.286.583
Корисници кантоналних буџета		
35.	Министарство за одгој и образовање Кантона Сарајево	47.237.197
36.	Министарство здравства Тузланског кантона	12.105.823
37.	Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона	26.010.028
38.	Министарство унутарњих послова Кантона 10	24.382.135
39.	Министарство просвјете, знаности, културе и спорта Жупаније Посавске	3.920.500
	УКУПНО	113.655.683

Градови и општине		
40.	Град Чапљина	31.311.870
41.	Град Горажде	13.784.330
42.	Град Ливно	16.739.345
43.	Град Широки Бријег	21.148.500
44.	Град Завидовићи	18.893.403
45.	Град Зеница	91.591.403
46.	Општина Челић	5.212.147
47.	Општина Добој Исток	5.101.275
48.	Општина Добој Југ	4.110.145
49.	Општина Крешево	5.633.085
50.	Општина Нови Град Сарајево	60.765.000
51.	Општина Пале	1.750.456
52.	Општина Посушје	13.895.250
53.	Општина Сапна	7.625.799
54.	Општина Усора	4.910.000
55.	Општина Вареш	5.910.800
56.	Општина Велика Кладуша	22.407.554
	УКУПНО	330.790.362
Заводи, фондови, агенције и јавне установе		
57.	Федерални завод за запошљавање	153.070.800
58.	Јавна установа „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“	71.533.824
59.	Јавна установа Служба за запошљавање Тузланског кантона	31.178.450
60.	Јавна установа Служба за запошљавање Унско-санског кантона	13.610.571
61.	Служба за запошљавање Средњобосанског кантона/Кантона Средишња Босна Травник	13.847.438
62.	Служба за запошљавање Зеничко-добојског кантона	25.845.319
63.	Жупанијски завод за запошљавање Ливно	4.200.000
64.	Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине	263.785.000
65.	Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево	582.368.800
66.	Завод за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније	40.047.550
67.	Завод здравственог осигурања Босанско-подрињског кантона Горажде	24.742.647
68.	Завод за здравствено осигурање Жупаније Западнохерцеговачке	73.028.000
69.	Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом	42.880.715
70.	Јавна установа Општа болница „Прим. др. Абдулах Накаш“	63.889.097
71.	Јавна установа Кантонална болница Др. Сафет Мујић Мостар	29.072.480
72.	Жупанијска болница „Др. фра Миховил Сучић“ Ливно	18.996.414
73.	Жупанијска болница Орашје	8.646.735
74.	Јавна установа Општа болница Бугојно	3.241.666
75.	Јавна установа Општа болница Јајце	4.988.087
76.	Дом здравља Чапљина ⁷	4.762.044
77.	Дом здравља Широки Бријег	6.678.505
78.	Јавна установа „Дом здравља“ Травник, п.о.	8.719.430
79.	Јавна здравствена установа Дом здравља Грачаница	10.179.000
80.	Јавна здравствена установа Дом здравља Лукавац	11.935.051
81.	Јавна здравствена установа Дом здравља „Изудин Мулабећировић – ИЗО“ Тешањ	7.931.319
82.	Здравствена установа Дом здравља Бихаћ	11.562.481
	УКУПНО	1.530.741.423
Предузећа у већинском државном власништву		
83.	Дионичко друштво „БХ Телеком“ Сарајево	530.309.000
84.	Јавно предузеће Хрватске телекомуникације д.д. Мостар	210.854.139
85.	Јавно предузеће „БХ Пошта“ д.о.о. Сарајево	124.470.000
86.	Хрватска пошта д.о.о. Мостар	31.793.000
87.	Јавно предузеће Цесте Федерације БиХ д.о.о.	110.200.000
88.	Цесте д.д. Мостар	14.544.731
89.	Јавно предузеће Жељезнице Федерације БиХ д.о.о. Сарајево	136.451.800
90.	Лутрија БиХ д.о.о. Сарајево	40.055.000
91.	Рудник мрког угља „Абид Лолић“ д.о.о. Травник – Била	19.632.700
92.	Рудник мрког угља „Бреза“ д.о.о. Бреза	49.217.675

⁷ Дом здравља Чапљина – није донесен Финансијски план за 2023. годину; исказани остварени приходи за 2023. годину

93.	Рудник мрког угља „Ђурђевић“ д.о.о. Ђурђевић	106.496.528
94.	Рудник угља „Крека“ д.о.о. Тузла	129.215.780
95.	Рудник мрког угља „Какањ“ д.о.о. Какањ	110.195.900
96.	Рудник мрког угља „Зеница“ д.о.о. Зеница	37.803.280
97.	Рудник соли „Тузла“ д.д. Тузла	19.624.799
98.	Рудници боксита д.о.о. Посушје	0
99.	Рудници боксита д.о.о. Широки Бријег	2.350.000
100.	Јавно комунално предузеће „Чапљина“ д.о.о. Чапљина	4.665.260
101.	Јавно комунално предузеће Комуналац д.о.о. Тузла	12.633.479
102.	Јавно комунално предузеће „Саобраћај и комуникације – Тузла“ д.о.о. Тузла	3.829.900
103.	Кантонално јавно комунално предузеће „Тржнице-пијаце“ д.о.о. Сарајево	3.481.670
104.	Јавно предузеће „Босанско-подрињске шуме“ д.о.о. Горажде	4.340.679
105.	Шумарство „Прењ“ д.д. Коњиц	6.461.095
106.	Јавно предузеће „Сарајево“ д.о.о. Сарајево	5.208.532
107.	ЈП Водовод и канализација д.о.о. Живинице	3.427.200
	УКУПНО	1.717.262.147

Табела 2. Преглед извршених праћења поступања по препорукама из финансијске ревизије

Р. Б.	Назив ревидираног субјекта	Година за коју је претходно вршена финансијска ревизија
1.	Општина Неум	2019.
2.	Општина Кладањ	2021.
3.	Општина Томиславград	2021.
4.	Општина Босанско Грахово	2021.
5.	Завод за изградњу Кантона Сарајево	2019.
6.	Завод за трансфузијску медицину Федерације Босне и Херцеговине	2018.
7.	Јавна установа Апотеке „Здравље“ Зеница	2019.
8.	ЕРЦ ЗИПО д.о.о. Сарајево	2017.
9.	Хидроградња д.д. Сарајево – у стечају	2019.
10.	Кантонално јавно комунално предузеће „Градски саобраћај“ д.о.о. Сарајево	2018.
11.	Јавно предузеће „Комунално Неум“ д.о.о. Неум	2018.
12.	Јавно предузеће „Комуналац“ д.д. Градачац	2018.
13.	Јавно предузеће „Рад“ д.о.о. Лукавац	2018.
14.	Јавно предузеће „Водоком“ д.о.о. Какањ	2019.
15.	Јавни сервис „Радио телевизија Федерације Босне и Херцеговине“ Сарајево	2018.
16.	Јавно предузеће „Аутоцесте Федерације Босне и Херцеговине“ д.о.о. Мостар	2022.

Табела 3. Преглед извршених ревизија учинка

Р. Б.	Назив ревизије учинка ⁸	Датум објаве
1.	Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Управљање грантовима из Буџета Федерације БиХ према резултатима“	12. 2. 2024.
2.	Учинковитост потицаја у пољопривреди	3. 5. 2024.
3.	Инклузивно образовање у Федерацији БиХ	3. 6. 2024.
4.	Активности институција на имплементацији Циљева одрживог развоја	12. 6. 2024.
5.	Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност другостепених органа у поступању по жалбама“	20. 6. 2024.
6.	Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност локалне управе у рјешавању захтјева грађана“	16. 9. 2024.

⁸ У 2024. години, до сачињавања Годишњег извјештаја о најважнијим налазима и препорукама, објављена су три извјештаја ревизије учинка и три извјештаја о извршеном праћењу реализације препорука из раније објављених извјештаја. Сходно Плану и програму до краја 2024. године предвиђено је да се објави још један извјештај, чиме ће се испунити План.

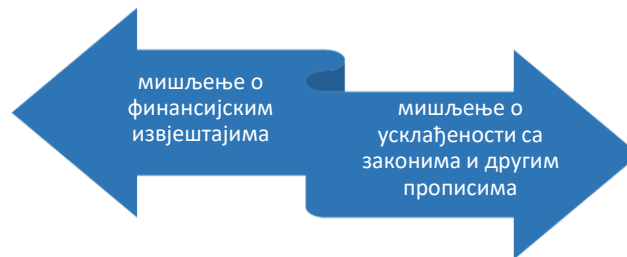
3. Финансијска ревизија

Према члану 13. Закона о ревизији, приликом вршења финансијске ревизије у складу са усвојеним ревизијским стандардима, Уред за ревизију прегледа финансијске извјештаје с циљем процјене да ли су они поуздани. Процјењује се да ли руководиоци институција примјењују законе и прописе, користе ли средства за одговарајуће намјене, оцјењује се финансијско управљање, функција интерне ревизије и системи интерних контрола. Проводи се претходна ревизија у току финансијске године, укључујући праћење примјене препорука из претходних ревизија и анализу мјера подузетих на основу тих препорука.

Уред сваке године обавља финансијску ревизију и даје мишљење о Годишњем извјештају о извршењу Буџета ФБиХ и извјештајима Парламента ФБиХ, председника ФБиХ, Владе ФБиХ и њених министарстава.⁹ Узимајући у обзир значајан број субјеката у надлежности Уреда, поред обавезних годишњих ревизија, процјеном ризика утврђују се и остали субјекти.

Приликом процјене ризика критерији који се разматрају утврђени су Законом о ревизији и методологијом за финансијску ревизију и ревизију усклађености, те укључују висину буџета, претходно дато мишљење, расположиве људске ресурсе, стратешка одређења, посебне захтјеве за ревизију које Уред добије од надлежних и других органа, сигнале из окружења и медија итд.

У складу с усвојеном методологијом за финансијску ревизију и ревизију усклађености, у извјештајима о финансијској ревизији дају се два одвојена мишљења:

3.1 Мишљења ревизора

На основу Међународног ревизијског стандарда (MRevS) 700 – Формирање мишљења и извјештавање о финансијским извјештајима, циљеви ревизора су:

- a) формирати мишљење о финансијским извјештајима засновано на оцјени закључака створених из добивених ревизијских доказа;
- b) јасно изразити мишљење помоћу писаног извјештаја.

Мишљење може бити модифицирано или немодификовано. Немодификовано (чест термин је позитивно мишљење) је мишљење које изрази ревизор када закључи да су финансијски извјештаји састављени, у свим значајним одредницама, у складу са примјењивим оквиром финансијског извјештавања.

У складу с MRevS-ом 705 – Модификације мишљења у извјештају независног ревизора, циљ ревизора је да јасно изрази одговарајуће модифицирано мишљење о финансијским извјештајима које је нужно када:

- a) ревизор закључи да, засновано на добивеним ревизијским доказима, финансијски извјештаји као цјелина нису без значајног погрешног приказивања;
- b) ревизор не може добити dostatне и примјерене ревизијске доказе да би закључио како су финансијски извјештаји као цјелина без значајног погрешног приказа.

⁹ Члан 11. и 13. Закона о ревизији

Модифицирана мишљења према овом Стандарду су:

- a) мишљење с резервом;¹⁰
- b) негативно мишљење;¹¹
- c) суздржано мишљење.¹²

Поред формирања мишљења, ревизор може усмјерити корисникову пажњу на, када је то по његовој просудби нужно, помоћу јасног додатног приопштавања у ревизоровом извјештају:

(a) питање које је, иако је примјерено презентирано или објављено у финансијским извјештајима, од такве важности да је оно кључно за корисниково схватање финансијских извјештаја; или

(b) ако је одговарајуће, свако друго питање које је релевантно за корисниково схватање ревизије, ревизорових одговорности или ревизоровог извјештаја.¹³

У наставку је збирни преглед мишљења датих за 2023. годину, према групама субјеката.

Табела 4. Збирни преглед датих мишљења субјектима ревизије

Редни број	Групе субјеката ревизије	Дато мишљење								Укупно ревидирано
		о финансијским извјештајима				о усклађености са законским прописима				
		Позитивно	С резервом	Негативно	Суздржан	Позитивно	С резервом	Негативно	Суздржан	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину	-	1	-	-	-	1	-	-	1
2	Буџетски корисници ФБиХ	22	6	-	-	8	20	-	-	28
3	Кантони и кантонални буџетски корисници	1	9	-	-	-	10	-	-	10
4	Градови и општине	-	17	-	-	-	15	2	-	17
5	Заводи, фондови, агенције и јавне установе	11	15	-	-	2	22	2	-	26
6	Предузећа у већинском државном власништву	6	8	11	-	1	15	9	-	25
	УКУПНО	40	56	11		11	83	13		107

У складу са ISSAI-јем 2706,¹⁴ уз дата мишљења о финансијским извјештајима и усклађености скренута је пажња на одређена питања која су од значаја за кориснике извјештаја, а која нису утицала на мишљења. Тако је у 63 извјештаја у мишљењу о финансијским извјештајима и у 99 извјештаја у мишљењу о усклађености са законским прописима скренута пажња на одређена значајна питања која су системске природе и која често захтијевају ангажман више институција у њиховом рјешавању.

¹⁰ Ревизор ће изразити мишљење с резервом када: (a) након што је добио dostatне и примјерене ревизијске доказе, закључи да су погрешни прикази, појединачно или у зброју, значајни, али не и прожимајући за финансијске извјештаје; или (b) не може добити dostatне и примјерене ревизијске доказе на којима би темељио мишљење, али ревизор закључи да би могући учинци неоткривених погрешних приказа на финансијске извјештаје, ако их има, били значајни, али не и прожимајући.

¹¹ Ревизор ће изразити негативно мишљење када, након што је добио dostatне и примјерене ревизијске доказе, закључи да су погрешни прикази, појединачно или у зброју, и значајни и прожимајући за финансијске извјештаје.

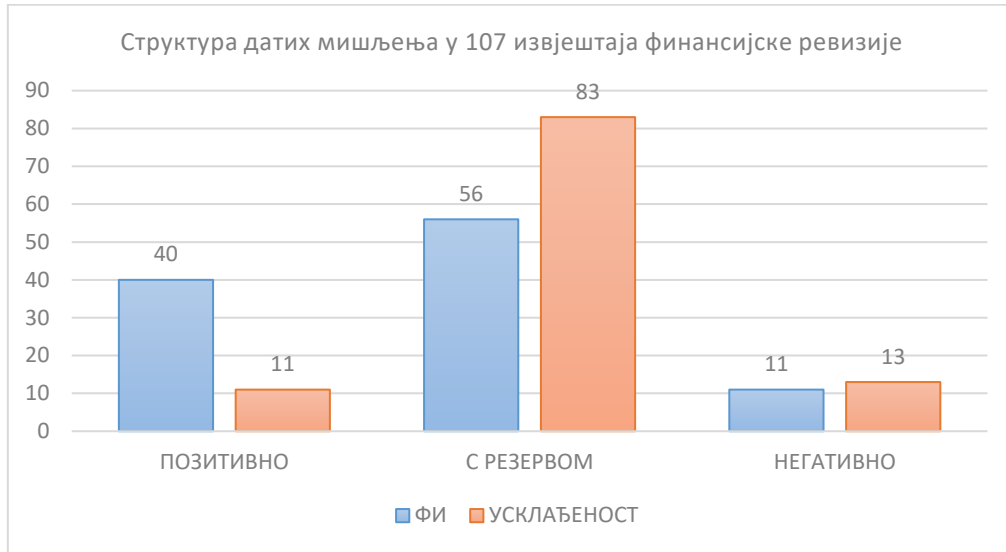
¹² Ревизор ће суздржати мишљење када не може добити dostatне и примјерене ревизијске доказе на којима би темељио мишљење, и закључи да би могући учинци неоткривених погрешних приказа на финансијске извјештаје, ако их има, били и значајни и прожимајући. Ревизор ће суздржати мишљење када, у изнимно ријетким околностима које укључују вишеструке неизвјесности, закључи да, упркос томе што је добио dostatне и примјерене ревизијске доказе у вези са сваком поједином неизвјесношћу, није могуће формирати мишљење о финансијским извјештајима због могуће интеракције неизвјесности и њиховог могућег кумулативног учинка на финансијске извјештаје.

¹³ MRevS 705 – Тачке за истицање питања и тачке за остала питања у извјештају независног ревизора

¹⁴ Одјељци за истицање питања и одјељци о другим питањима у независном ревизорском извјештају

Графички приказана структура датих мишљења је:

Графикон 1. Структура датих мишљења

Преглед датих мишљења по ревидираним субјектима налази се у табели:

Табела 5. Преглед датих мишљења по субјектима за ревизију

Р. б.	Назив ревидираног субјекта	ДАТО МИШЛЈЕНЈЕ	
		За финансијске извјештаје	За усклађеност
		ПОЗИТИВНО	
1	Влада Федерације БиХ	✓	✓
2	Федерално министарство унутрашњих послова	✓	✓
3	Федерално министарство трговине	✓	✓
4	Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата	✓	✓
5	Федерално министарство развоја, предузетништва и обрта	✓	✓
6	Федерално министарство рада и социјалне политике	✓	✓
7	Федерално министарство расељених особа и избјеглица	✓	✓
8	Служба за запошљавање Средњобосанског кантона/Кантона Средишња Босна Травник	✓	✓
9	Служба за запошљавање Зеничко-добојског кантона	✓	✓
		ПОЗИТИВНО	С РЕЗЕРВОМ
1	Парламент ФБиХ	✓	✓
2	Предсједник и два потпредсједника ФБиХ	✓	✓
3	Федерално министарство правде	✓	✓
4	Федерално министарство финансија	✓	✓
5	Федерално министарство енергије, рударства и индустрије	✓	✓
6	Федерално министарство промета и комуникација	✓	✓
7	Федерално министарство здравства	✓	✓
8	Федерално министарство просторног уређења	✓	✓

9	Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства	✓	✓
10	Федерално министарство образовања и науке	✓	✓
11	Федерално министарство околиша и туризма	✓	✓
12	Федерални завод за пензијско/мировинско осигурање	✓	✓
13	Федерални завод за пољопривреду	✓	✓
14	Порезна управа Федерације Босне и Херцеговине	✓	✓
15	Служба за заједничке послове органа и тијела ФБиХ	✓	✓
16	Министарство здравства Тузланског кантона	✓	✓
17	Федерални завод за запошљавање	✓	✓
18	Јавна установа Служба за запошљавање Тузланског кантона	✓	✓
19	Жупанијски завод за запошљавање Ливно	✓	✓
20	Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине	✓	✓
21	Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево	✓	✓
22	Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом	✓	✓
23	Јавна установа Општа болница „Прим. др. Абдулах Накаш“	✓	✓
24	Јавна здравствена установа Дом здравља Грачаница	✓	✓
25	Јавна установа Кантонална болница Др. Сафет Мујић Мостар	✓	✓
26	Дионичко друштво „БХ Телеком“ Сарајево	✓	✓
27	Јавно предузеће Хрватске телекомуникације д.д. Мостар	✓	✓
28	Јавно предузеће „БХ Пошта“ д.о.о. Сарајево	✓	✓
29	Хрватска пошта д.о.о. Мостар	✓	✓
30	Цесте д.д. Мостар	✓	✓
31	Лутрија Босне и Херцеговине д.о.о. Сарајево	✓	✓
		С РЕЗЕРВОМ	ПОЗИТИВНО
1	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Сарајево	✓	✓
2	Јавно предузеће „Сарајево“ д.о.о. Сарајево	✓	✓
		С РЕЗЕРВОМ	
1	Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину	✓	✓
2	Федерално министарство културе и спорта	✓	✓
3	Федерални завод за статистику	✓	✓
4	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Тузла	✓	✓
5	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар	✓	✓
6	Казнено-поправни завод затвореног типа Зеница	✓	✓
7	Жупанија Западнохерцеговачка	✓	✓
8	Херцеговачко-неретвански кантон	✓	✓
9	Средњобосански кантон	✓	✓
10	Сарајевски Кантон	✓	✓
11	Унско-сански кантон	✓	✓
12	Министарство унутрашњих послова Кантона 10	✓	✓
13	Министарство за одгој и образовање Кантона Сарајево	✓	✓
14	Министарство просвјете, знаности, културе и спорта Посавске жупаније	✓	✓
15	Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона	✓	✓
16	Град Чапљина	✓	✓
17	Град Горажде	✓	✓

18	Град Завидовићи	✓	✓
19	Град Зеница	✓	✓
20	Општина Челић	✓	✓
21	Општина Добој Исток	✓	✓
22	Општина Добој Југ	✓	✓
23	Општина Крешево	✓	✓
24	Општина Нови Град Сарајево	✓	✓
25	Општина Пале	✓	✓
26	Општина Посушје	✓	✓
27	Општина Сапна	✓	✓
28	Општина Усора	✓	✓
29	Општина Велика Кладуша	✓	✓
30	Општина Вареш	✓	✓
31	Јавна установа „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“	✓	✓
32	Јавна установа Служба за запошљавање Унско-санског кантона	✓	✓
33	Завод за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније	✓	✓
34	Завод здравственог осигурања Босанско-подрињског кантона Горажде	✓	✓
35	Завод за здравствено осигурање Жупаније Западнохерцеговачке	✓	✓
36	Жупанијска болница Орашје	✓	✓
37	Јавна установа Општа болница Јајце	✓	✓
38	Дом здравља Широки Бријег	✓	✓
39	Јавна установа „Дом здравља“ Травник, п.о.	✓	✓
40	Јавна здравствена установа Дом здравља Лукавац	✓	✓
41	Јавна здравствена установа Дом здравља „Изудин Мулабећировић – Изо“ Тешањ	✓	✓
42	Јавна установа Општа болница Бугојно	✓	✓
43	Здравствена установа Дом здравља Бихаћ	✓	✓
44	Јавно предузеће Цесте Федерације БиХ д.о.о.	✓	✓
45	Јавно предузеће Жељезнице Федерације БиХ д.о.о. Сарајево	✓	✓
46	Рудник соли „Тузла“ д.д. Тузла	✓	✓
47	Јавно комунално предузеће „Саобраћај и комуникације – Тузла“ д.о.о. Тузла	✓	✓
48	Кантонално јавно комунално предузеће „Тржнице-пијаце“ д.о.о. Сарајево	✓	✓
		С РЕЗЕРВОМ	НЕГАТИВНО
1	Град Ливно	✓	✓
2	Град Широки Бријег	✓	✓
3	Дом здравља Чапљина	✓	✓
4	Жупанијска болница „Др. фра Миховил Сучић“ Ливно	✓	✓
5	Рудници боксита д.о.о. Посушје	✓	✓
6	Јавно предузеће „Водовод и канализација“ д.о.о. Живинице	✓	✓
		НЕГАТИВНО	С РЕЗЕРВОМ
1	Рудници боксита д.о.о. Широки Бријег	✓	✓
2	Јавно комунално предузеће Комуналац д.о.о. Тузла	✓	✓
3	Јавно предузеће „Босанско-подрињске шуме“ д.о.о. Горажде	✓	✓
4	Шумарство „Прењ“ д.д. Коњиц	✓	✓

		НЕГАТИВНО	
1	Рудник мрког угља „Абид Лолић“ д.о.о. Травник - Била	√	√
2	Рудник мрког угља „Бреза“ д.о.о. Бреза	√	√
3	Рудник мрког угља „Ђурђевић“ д.о.о. Ђурђевић	√	√
4	Рудник угља „Крека“ д.о.о. Тузла	√	√
5	Рудник мрког угља „Какањ“ д.о.о. Какањ	√	√
6	Рудник мрког угља „Зеница“ д.о.о. Зеница	√	√
7	Јавно комунално предузеће „Чапљина“ д.о.о. Чапљина	√	√

3.1.1 Анализа области које су основ за мишљење

У наставку је презентирана анализа по секторима за финансијску ревизију, из које се могу видјети области које су најчешће основ за мишљење о финансијским извјештајима и мишљење о усклађености.

а) Институције Федерације БиХ:

Код 29 институција Федерације БиХ:

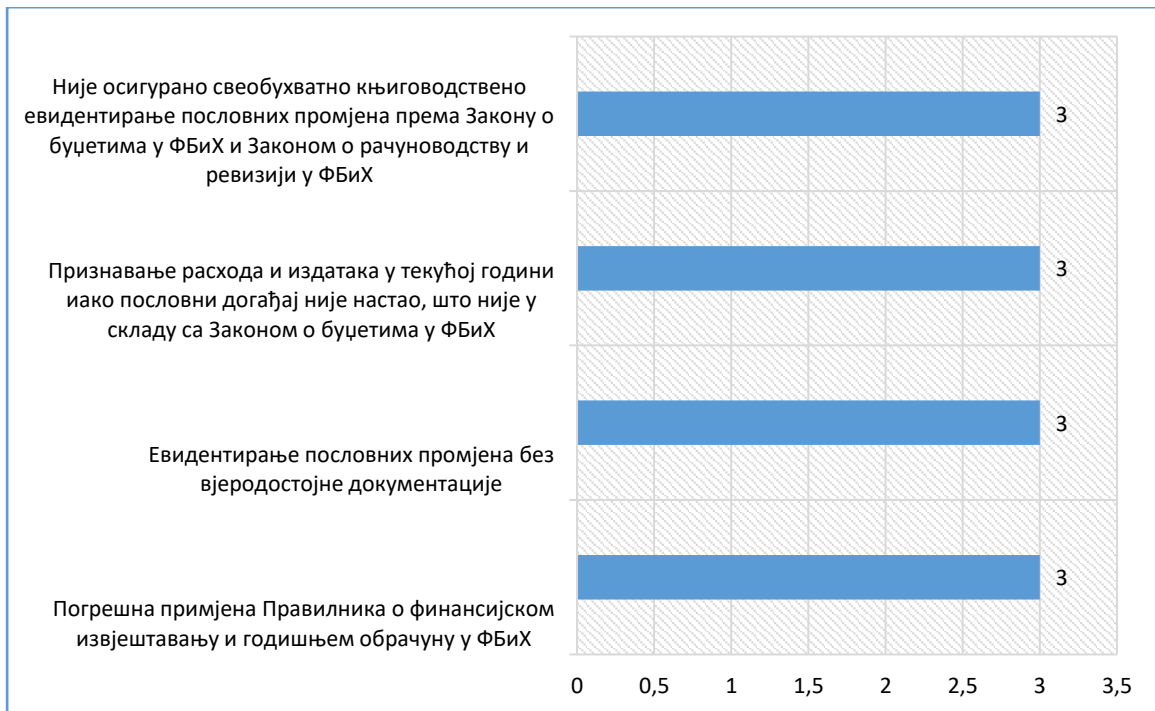
- У основи за мишљење на финансијске извјештаје укупно је 12 квалификација, од којих су три везане за примјену Правилника о финансијском извјештавају и годишњем обрачуну у ФБиХ, три за евидентирање пословних промјена без вјеродостојне документације, три за признавање расхода и издатака у текућој години иако пословни догађај није настао, три јер није осигурано свеобухватно књиговодствено евидентирање пословних промјена према Закону о буџетима у ФБиХ и Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;
- У основи за мишљење о усклађености укупно је 45 квалификација, од којих је чак 17 везано за обављање послова из надлежности.

Осам институција је имало укупно десет квалификација везаних за примјену Закона о буџетима у ФБиХ и Закона о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину приликом планирања, додјеле трансфера и надзора на утрошком тих средстава.

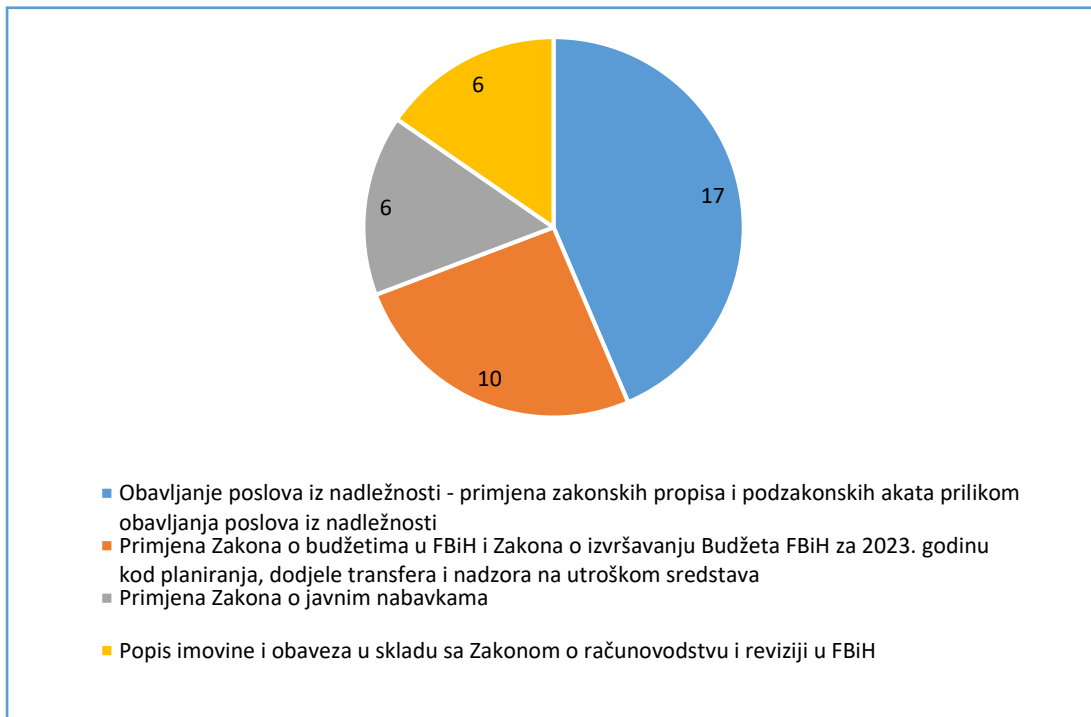
То значи да се од укупног броја квалификација на усклађеност 60% односило само на ове двије области.

Поред тога, шест субјеката је имало шест квалификација за примјену Закона о јавним набавкама, а шест субјеката за необављање пописа имовине и обавеза у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

Графикон 2. Најчешће области у основи за мишљење о ФИ код институција ФБиХ

Графикон 3. Најчешће области у основи за мишљење о усклађености код институција ФБиХ

б) Кантони, градови и општине

Код 27 ревидираних субјеката:

- У основи за мишљење на финансијске извјештаје укупно је 56 квалификација, од којих се 23 односе на погрешну примјену Рачуноводствених политика приликом евидентирања пословних промјена код сталних средстава, 12 на погрешну примјену рачуноводственог принципа модифицираног настанка догађаја и нетачно утврђене финансијске резултате периода и/или нераспоређене вишкове прихода и расхода, девет на погрешну примјену Рачуноводствених политика приликом евидентирања пословних промјена код краткорочних потраживања и шест на погрешну примјену контног плана који је дио Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ;
- У основи за мишљење о усклађености укупно су 92 квалификације – 21 се односи на примјену Закона о јавним набавкама; 18 на попис имовине и обавеза, 15 на примјену Закона о буџетима у ФБиХ при изради и извршењу буџета, а 13 квалификација на примјену Закона о буџетима у ФБиХ те закона и одлука о извршавању буџета за 2023. годину приликом додјеле трансфера и надзора над утрошком средстава.

Графикон 4. Најчешће области у основи за мишљење о ФИ код кантона, градова и општина

Графикон 5. Најчешће области у основи за мишљење о усклађености код кантона, градова и општина

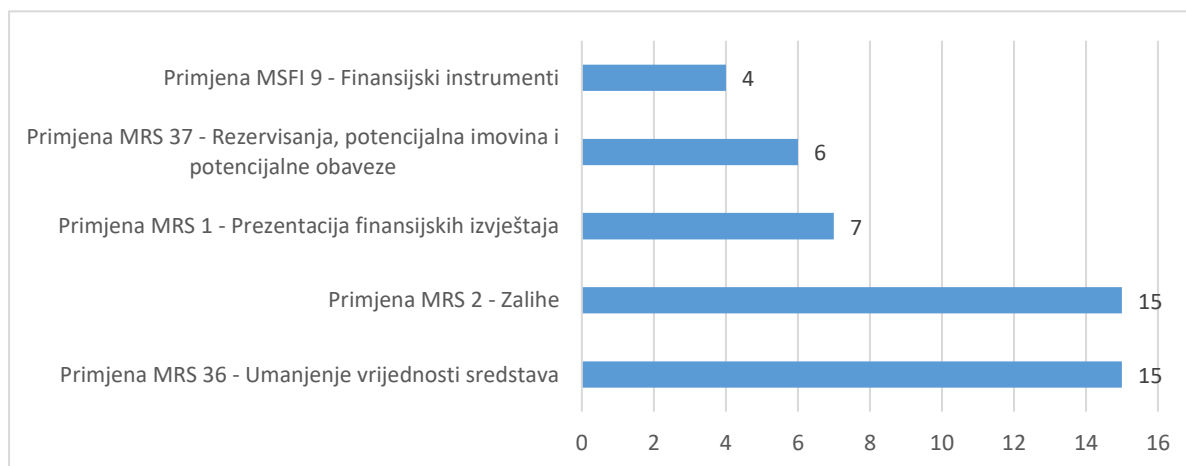

с) Предузећа у већинском државном власништву

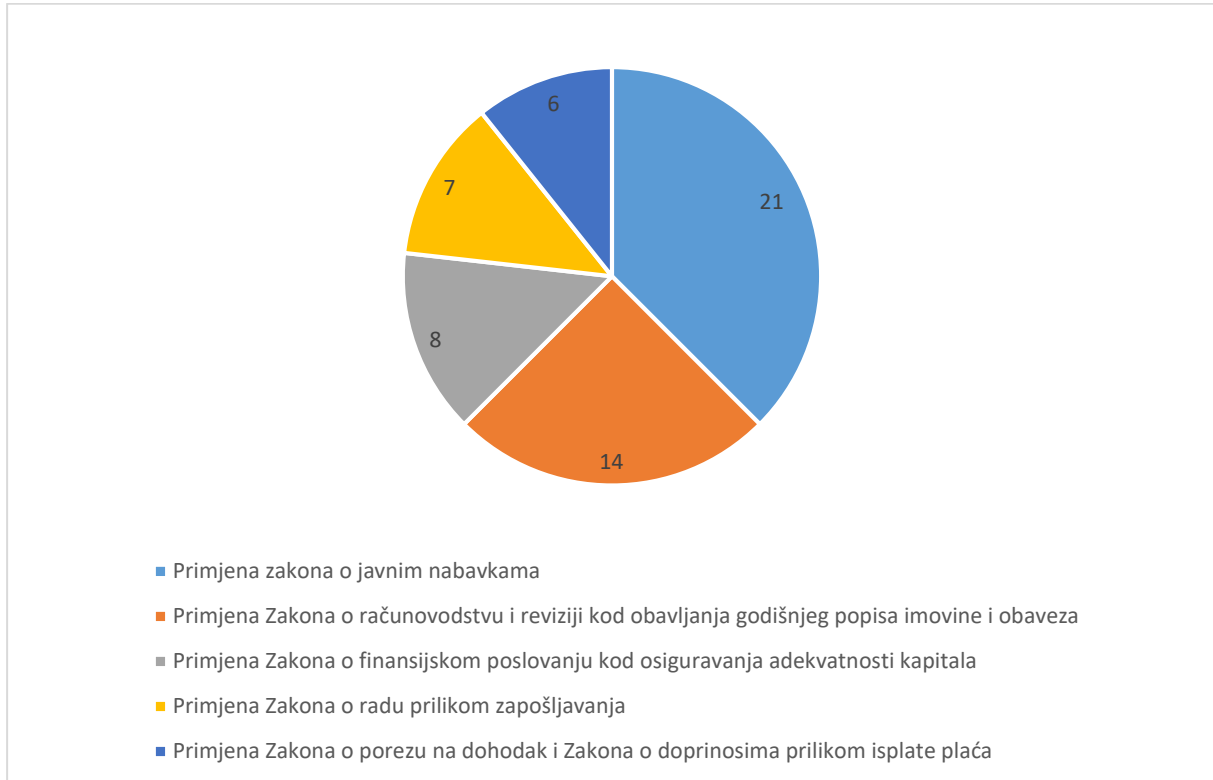
Код 25 ревидираних предузећа:

- У основи за мишљење на финансијске извјештаје укупно су 63 квалификације, од којих се 15 односи на примјену МРС-а 36 – Умањење вриједности средстава; 15 се односи на примјену МРС-а 2 – Залихе; седам се односи на примјену захтјева МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја; шест се односи на примјену МРС-а 37 – Резервисања, потенцијална имовина и потенцијалне обавезе; а четири на примјену МСФИ-ја 9 – Финансијски инструменти;
- У основи за мишљење о усклађености укупно су 74 квалификација на мишљење о усклађености – од којих се 21 квалификација односи на примјену Закона о јавним набавкама; 14 на обављање годишњег пописа имовине и обавеза; осам на примјену Закона о финансијском пословању за осигуравање адекватности капитала; седам на примјену Закона о раду приликом запошљавања; а шест на примјену Закона о порезу на доходак и Закона о доприносима приликом исплате плаћа.

Графикон 6. Најчешће области у основи за мишљење о ФИ код предузећа

Графикон 7. Најчешће области у основи за мишљење о усклађености код предузећа

d) Заводи, фондови и агенције

У Сектору за финансијску ревизију, од 26 ревидираних субјеката потребно је истакнути да 13 примјењује контни оквир за привреду, а 13 за буџетске кориснике.

Код 13 субјеката који примјењују контни оквир (КО) за привреду:

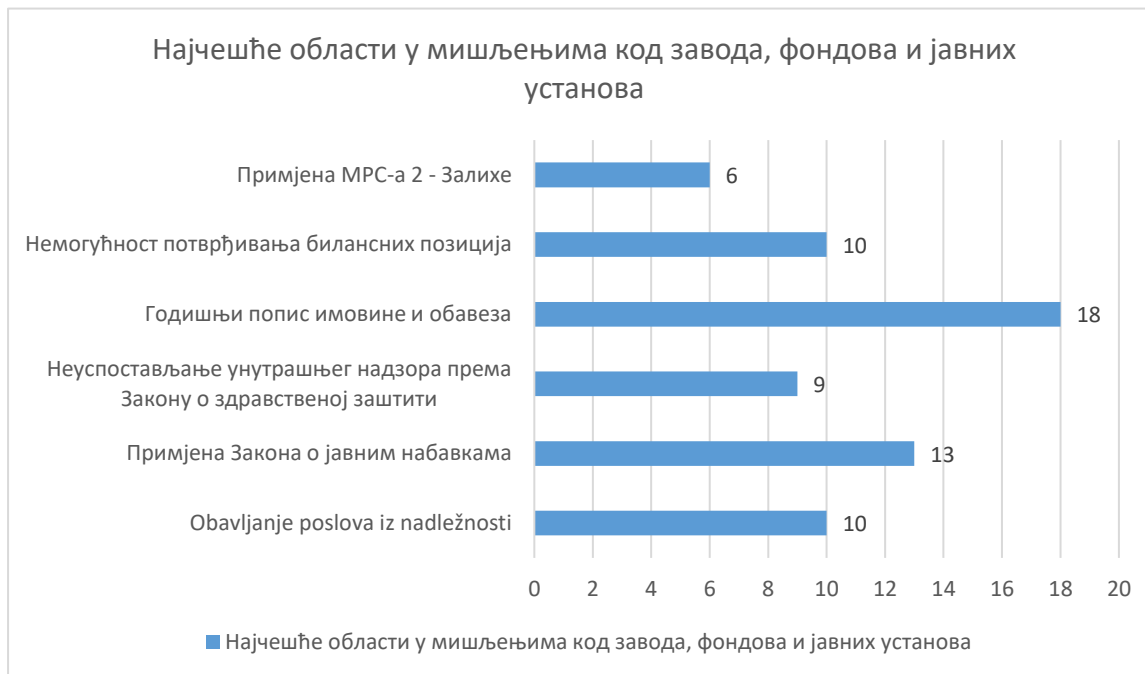
- У основи за мишљење на финансијске извјештаје укупно су 22 квалификације, од којих се шест односи на примјену МРС-а 2 – Залихе, четири на примјену Концептуалног оквира за финансијско извјештавање, а седам на немогућност потврђивања одређених билансних позиција у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;
- У основи за мишљење о усклађености укупно су 44 квалификације, 12 субјеката имало је укупно 12 квалификација за годишњи попис имовине и обавеза; девет субјеката је имало девет квалификација за неустављање унутрашњег надзора над радом организацијских јединица и здравствених запосленика према Закону о здравственој заштити, осам за примјену Закона о јавним набавкама; четири субјекта су имала четири квалификације за неустављање унутрашње ревизије у складу са Законом о унутрашњој ревизији у јавном сектору у ФБиХ; четири субјекта су имала четири квалификације за неизвршавање обавеза према добављачима у прописаном року у складу са Законом о финансијском пословању.

Код 13 субјеката који примјењују контни оквир за буџетске кориснике:

- У основи за мишљење на финансијске извјештаје укупно је осам квалификација, од којих се три односе на примјену Закона о буџетима у ФБиХ, Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ приликом евидентирања пословних промјена код обавеза и потраживања, и три на немогућност потврђивања одређених билансних позиција у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

- У основи за мишљење о усклађености укупно је 25 квалификација, од којих се десет односи на обављање послова из надлежности које није у потпуности усклађено са законима и прописима којима су утврђени; шест на годишњи попис имовине и обавеза, и пет на примјену Закона о јавним набавкама.

Графикон 8. Најчешће области у основи за мишљене код завода, фондова и јавних установа

3.2 Дате препоруке за 2023. годину и преглед поступања по препорукама из претходних извјештаја

За значајних неправилности утврђених у ревизорским извјештајима, дате су препоруке у циљу њиховог отклањања и јачања система финансијског управљања и контроле, те примјене закона.

Имплементација препорука је јако важна јер показује колико руководиоци озбиљно приступају јачању система интерних контрола, и на њој требају инсистирати органи управљања, као и законодавни органи који такођер обављају надзорну улогу.

Након извршених финансијских ревизија за 2023. годину, за 107 субјеката дато је 1.975 препорука.

Табела 6. Број датих препорука у 2022. и 2023. години

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Број датих препорука за 2022. годину	Број датих препорука за 2023. годину
1	2	3	4
1.	Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ	26	26
2.	Корисници Буџета ФБиХ	289	367
3.	Кантони и кантонални буџетски корисници	219	173
4.	Градови и општине	452	376
5.	Заводи, фондови, агенције и јавне установе	525	530
6.	Предузећа у већинском државном власништву	294	503
УКУПНО		1805	1975

Табела 7. Поступање по препорукама, по секторима

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама				
		Реализовано	Дјелимично реализовано	Није реализовано	Без оцјене/непроводиво	УКУПНО
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину	2	2	21	1	26
	<i>постотак</i>	8%	8%	81%	3%	100%
2.	Корисници Буџета ФБиХ	142	63	128	35	368
	<i>постотак</i>	39%	17%	35%	9%	100%
3.	Кантони и кантонални буџетски корисници	23	28	74	7	132
	<i>постотак</i>	18%	21%	56%	5%	100%
4.	Градови и општине	178	85	130	28	421
	<i>постотак</i>	42%	20%	31%	7%	100%
5.	Заводи, фондови, агенције и јавне установе	117	52	110	7	286
	<i>постотак</i>	42%	18%	38%	2%	100%
6.	Предузећа у већинском државном власништву	76	54	165	13	308
	<i>постотак</i>	25%	17%	54%	4%	100%
УКУПНО		538	283	628	91	1.540
<i>постотак</i>		35%	18%	41%	6%	100%

У складу са Законом о ревизији, у току обављања претходне ревизије извршена је оцјена поступања по препорукама из претходних извјештаја, и то код 89 субјеката за 1.540 препорука. Анализа и оцјена поступања по препорукама није се вршила код 17 субјеката код којих су се ревизије обављале први пут и код једног субјекта код којих је протекло више од десет година од посљедње извршене ревизије.

Значајан број препорука није реализован или је дјелимично реализован, што значи да нису отклоњени раније утврђени пропусти и неправилности. Код 89 субјеката код којих је вршена оцјена поступања по датим препорукама, од 1.540 реализовано је 25%. Може се констатовати да би у наредном периоду требало коначно подузети озбиљне активности и мјере на њиховој реализацији, а све с циљем ефикаснијег и ефективнијег коришћења јавног новца.

3.3 Извјештај о извршењу Буџета Федерације БиХ за 2023. годину

Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину сачињен је на основу података из консолидованих рачуноводствених исказа Буџета ФБиХ за 2023. годину и даје слику потрошње буџетских корисника Федерације БиХ.

У њему су исказани приходи, примици и финансирање у износу од 5.836.617.779 КМ, расходи, издаци и отплате дугова у износу од 6.372.994.896 КМ, те вишак расхода над приходима у износу од 536.377.117 КМ.

Табела 8. Исказани расходи и издаци у Извјештају о извршењу Буџета за 2023, с датим мишљењем

Ред. број	Субјект ревизије	Исказани расходи и издаци	Дато мишљење		Број датих препорука
			о финансијским извјештајима	о усклађености са законским прописима	
1	2	3	4	5	6
1.	Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину	6.372.994.896	С резервом	С резервом	26

Табела 9. Информације о поступању по препорукама Извјештаја о извршењу Буџета ФБиХ

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама				
		Реализовано	Дјелимично реализовано	Није реализовано	Без оцјене/непроводиво	УКУПНО
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину	2	2	21	1	26
	постотак	8%	8%	81%	3%	100%

Од укупно 26 препорука датих у претходном извјештају 8% је реализовано, 8% дјелимично реализовано и 81% није реализовано. За дату препоруку везану за ревалоризацију (3%) није извршена оцјена поступања јер су у ревидираној години измијењени прописи којима је утврђена њена обавеза.

У наставку је преглед датог мишљења и тачака за истицање питања у Извјештају о финансијској ревизији Извјештаја о извршењу Буџета ФБиХ:

Назив Извјештаја	Дато мишљење/основа за мишљење/истицање питања
1	2
Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Почетна стања сталних средстава и извора сталних средстава за 2023. годину су потцијењена с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима, Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ, Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводственим политикама за федералне буџетске кориснике и Трезор. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава и извора сталних средстава била би више исказана за најмање 66.598.631 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години; Не можемо потврдити исказане примитке по основу непорезних прихода у Извјештају о новчаним токовима у износу од 4.343.772 КМ, јер није презентирана документација нити је дато образложење о приливима средстава у 2023. години. Сачињени Извјештај о новчаним токовима није у складу са Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ; Не можемо потврдити исказана стања у Главној књизи Трезора бивших институција које су прешле са федералног на државни ниво (Федерално министарство одбране, Војска ФБиХ, Царинска управа и Обавјештајно-сигурносна агенција), која се односе на стална средства (28.216.437 КМ), краткорочна потраживања и пласмане (16.263.775 КМ), те

	<p>краткорочне обавезе и разграничења (79.662.188 КМ). Нису проведене активности на окончању располагања свим правима и обавезама над покретном и непокретном имовином и активности везане за утврђивање тачног износа обавеза ових институција, а у 2023. години исплаћено је 1.111.794 КМ на име обавеза по основу судских пресуда;</p> <p>4. Предбилансне радње за 2023. годину које је донијело Федерално министарство финансија нису у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, у дијелу признавања издатака и краткорочно разграничених расхода, јер није испоштован принцип једне године. Расходи и издаци код корисника буџета ФБиХ признати су у текућој години иако пословни догађај (обавеза) није настао. То је имало за посљедицу да су исказани расходи, издаци и разграничени расходи на датум биланса прецијењени за најмање 9.577.194 КМ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Потребно је планирати покриће нераспоређеног вишка расхода над приходима (дефицита) сходно члану 43. став 2. Закона о буџетима у ФБиХ; • Вриједност сталних средстава у Главној књизи Трезора и финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године није реално исказана, с обзиром на то да се за дио некретнина не располаже вјеродостојном документацијом о власништву и посједу; • На датум биланса дугорочно орочена средства исказана су у износу од 200.000.000 КМ (уз каматну стопу од 0,50% и 0,60%) и краткорочна орочена средства у износу од 28.300.000 КМ (уз каматну стопу од 0,08%). Федерација БиХ у 2023. години задужила се на основу девет емисија обвезница у укупном износу од 250.000.000 КМ (са каматним стопама у распону од 2,85% до 3,79%), што указује на неповољније услове финансирања путем задуживања на основу емисије обвезница у односу на коришћење властитих средстава која су орочена; • Ревизијом предузећа у већинском власништву ФБиХ за 2023. годину констатовано је да су на датум биланса орочена средства у значајним износима, и то: краткорочно орочена средства у износу од 318.325.775 КМ и дугорочно орочена средства у износу од 139.105.500 КМ
	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. За финансирање Фонда солидарности нису обезбијеђена средства у износу укупних прихода остварених по основу доприноса за обавезно здравствено осигурање, с обзиром на то да је Буџетом ФБиХ за 2023. годину Фонду одобрено 51.650.000 КМ, док су приходи од доприноса износили 203.802.658 КМ. Наведено није у складу с чланом 82. Закона о здравственом осигурању.</p> <p>Такођер, нису обезбијеђена средства за финансирање одржавања жељезничке инфраструктуре, с обзиром на то да су одобрена средства у износу од 25.900.000 КМ, а планирани су радови на одржавању жељезничке инфраструктуре у износу од 63.225.381 КМ. Наведено није у складу с чланом 3. Закона о финансирању жељезничке инфраструктуре и суфинансирању путничког и комбинованог саобраћаја;</p> <p>2. Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину не пружа потребне податке и информације о свим значајним одступањима, односно разликама између одобреног Буџета и његовог остварења. Нису дата објашњења већих одступања планираних и остварених прихода, оствареног финансијског резултата, новчаних средстава, нити образложења о капиталним примцима и примцима од финансијске имовине. Наведено није у складу с чланом 97. Закона о буџетима у ФБиХ;</p> <p>3. Влада Федерације БиХ је, на приједлог буџетских корисника, усвајала програме утрошка средстава текућих трансфера у износу од најмање 238.423.079 КМ и капиталних трансфера у износу од најмање 46.225.946 КМ, иако по претходним програмима утрошка средстава буџетски корисници нису извршили расподјелу с јасно утврђеном сврхом додјеле, мјерљивим критеријима, транспарентно, нити су подузимали адекватне мјере и активности у дијелу надзора и извјештавања о намјенском утрошку средстава. Наведено указује на то да није осигурано ефикасно управљање буџетским средствима у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину;</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стратегијом реформе управљања јавним финансијама у ФБиХ 2021–2025. као једна од активности у надлежности Министарства финансија је настављање увођења Међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор (МРС ЈС), који у међународним оквирима представљају окосницу хармонизације рачуноводственог извјештавања буџетских корисника. Крајем 2023. године тек је изабран тим кључних експерата који ће радити као подршка на имплементацији ових активности. С обзиром на период важења Стратегије, наведено може утицати на реализацију активности у предвиђеном року; • Уредба о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ коју је донијела Влада ФБиХ није у складу с одредбама Закона о раду, с обзиром на то да је остављена могућност запошљавања без проведене процедуре обавезног јавног оглашавања. Наведено је имало за посљедицу да није осигурана транспарентност приликом запошљавања;

	<ul style="list-style-type: none">• Неефикасно се управља и нерационално користе пословни простори који су у власништву Федерације БиХ, који су одлукама Владе Федерације БиХ дати на коришћење институцијама. У 2023. години из Буџета ФБиХ издвојена су средства за изнајмљивање простора за буџетске кориснике у износу од 5.996.446 КМ, док се значајан број пословних простора не користи или се нерационално користи;• Неуједначен је приступ у примјени одредби Закона о раду и подзаконског акта у дијелу радног времена и вођења евиденција о радном времену корисника Буџета ФБиХ, што је основ за остварење права на плату и других права из радног односа.
--	---

3.3.1 Најважнији налази и препоруке¹⁵

Значајан број препорука који је дат у Извјештају о финансијској ревизији Извјештаја о извршењу Буџета ФБиХ, а који се понавља већ дужи период, још увијек није реализован. Велики број нереализованих препорука системског је карактера, за које се не подузимају активности на реализацији, због чега се утврђене неправилности понављају из године у годину.

Најважнији налази и препоруке су:

- Почетна стања сталних средстава и извора сталних средстава за 2023. годину су потцијењена јер није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима (Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ, Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводственим политикама за федералне буџетске кориснике и Трезор).

Препорука није дата, с обзиром на то да су прописи којима је утврђена обавеза ревалоризације престали да важе (31. 8. 2023. године Уредба о рачуноводству буџета у ФБиХ, а 23. 12. 2023. године Правилник о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводствене политике за федералне буџетске кориснике и Трезор).

- Извјештај о новчаним токовима није сачињен у складу са Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ, јер није презентирана документација нити је дато образложење о приливима средстава у 2023. годину, због чега нисмо могли потврдити исказане примитке по основу непорезних прихода.

Извјештај о новчаним токовима сачињавати уз додатно образложење о приливима и одливима новца на начин да се приходи и расходи преведу на примитке и издатке новца, у складу са Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ.

- Приликом преноса надлежности бивших институција са федералног на државни ниво (Федерално министарство одбране, Војска ФБиХ, Царинска управа и Обавјештајно-сигурносна агенција) није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза, због чега годинама након преноса надлежности није вршен попис и усклађивање. Такођер, у 2023. години исплаћено је 1.111.794 КМ на име обавеза по основу судских пресуда. Због тога не можемо потврдити исказана стања сталних средстава, краткорочних потраживања и пласмана, те краткорочних обавеза и разграничења у Главној књизи Трезора ових институција.

Утврдити тачан износ дуга, задужења и осталих обавеза, као и потраживања бивших институција: Федерално министарство одбране, Војска Федерације БиХ, Обавјештајно-сигурносна служба ФБиХ и Царинска управа ФБиХ.

Влада ФБиХ и надлежне институције требају подузети активности како би се ријешило питање располагања правима и обавезама над имовином институција које су угашене, а чије су надлежности пренесене с ентитетског на државни ниво.

¹⁵ У поглављима „Најважнији налази и препоруке“ прво су презентовани налази, а препоруке су *болдиране*.

- Предбилансне радње за 2023. годину које је донијело Федерално министарство финансија нису у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, у дијелу признавања издатака и краткорочно разграничених расхода, јер није испоштован принцип једне године, а расходи и издаци су признати у текућој години, иако пословни догађај (обавеза) није настао. То је имало за последицу да су исказани расходи, издаци и разграничени расходи на датум биланса прецијењени.

Признавање расхода и издатака у Предбилансним радњама за федералне буџетске кориснике ускладити са одредбама члана 76. Закона о буџетима у ФБиХ.

- За финансирање Фонда солидарности није поступљено у складу с чланом 82. Закона о здравственом осигурању, с обзиром на то да је Буџетом ФБиХ за 2023. годину одобрено 51.650.000 КМ, док су приходи од доприноса за наведену годину износили 203.802.658 КМ. Поред тога, нису обезбијеђена средства за финансирање одржавања жељезничке инфраструктуре, с обзиром на то да су одобрена средства у износу од 25.900.000 КМ, а планирани су радови на одржавању жељезничке инфраструктуре у износу од 63.225.381 КМ. Наведено није у складу с чланом 3. Закона о финансирању жељезничке инфраструктуре и суфинансирању путничког и комбинованог саобраћаја.
- Планирање прихода и примитака, те расхода и издатака није вршено на основу реалних улазних података, нити је њихово извршење праћено на адекватан начин, што је имало за последицу остварени дефицит. Нису подузете активности на измјенама и допунама Буџета ФБиХ у циљу равнотежења буџета.
- Нису поштовани рокови и смјернице дате Инструкцијама бр. 2 за припрему Буџета ФБиХ за 2023. годину.

Подузети активности како би се планирање Буџета ФБиХ вршило у складу са законским и другим прописима.

- Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ није сачињен у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ јер не садржи објашњења већих одступања, почетно и завршно стање имовине, обавеза и извора власништва, те податке о свим промјенама на основу задуживања и управљања дугом.

Извјештај о извршењу Буџета ФБиХ сачињавати у складу с чланом 97. Закона о буџетима у ФБиХ.

- Није осигурано ефикасно управљање буџетским средствима у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину, с обзиром на то да је Влада ФБиХ, на приједлог буџетских корисника, усвајала програме утрошка средстава текућих и капиталних трансфера, иако по претходним програмима утрошка средстава буџетски корисници нису извршили расподјелу с јасно утврђеном сврхом додјеле, мјерљивим критеријима, транспарентно, нити су подузимали адекватне мјере и активности у дијелу надзора и извјештавања. За финансирање појединих области текућих трансфера нису донесени законски прописи или нису усаглашени са Законом о буџетима у ФБиХ. Поједини трансфери се планирају и реализују иако немају законски основ.

Влада ФБиХ треба преиспитати оправданост планирања и одобравања интервентних средстава код усвајања програма утрошка средстава текућих и капиталних трансфера.

Подузети активности према буџетским корисницима путем којих се додјељују средства трансфера на основу програма утрошка средстава које доноси Влада ФБиХ, како би се на одговарајући начин вршило извјештавање и надзор над намјенским утрошком додијељених средстава крајњим корисницима.

Предложити измјене и допуне законских прописа којима се регулише финансирање појединих области у здравству, пољопривреди и шумарству из буџетских средстава.

Подузети мјере везано за оцјену оправданости финансирања трансфера који немају законски основ.

- Код издатака за рад стручних комисија и других радних тијела утврђена је недоследна примјена Уредбе о начину оснивања и утврђивања висине накнаде за рад радних тијела основаних од стране Владе ФБиХ и руководиоца федералних органа државне службе код исплате накнаде члановима комисија за редовне послове из надлежности буџетских корисника, те дефинисања и примјене критерија за утврђивање висине накнаде члановима радних тијела. Уредбом је исплата накнаде условљена обављањем послова изван радног времена и именовањем у највише два радна тијела у току године, што се не може потврдити у свим случајевима у којима је дошло до исплате.
- Обрачун накнада члановима комисија није имао третман плате, односно опорезивог прихода од несамосталне дјелатности, што није у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима и њиховим проведбеним прописима.

Потребно је да Влада ФБиХ преиспита оправданост Уредбе о начину оснивања и утврђивања висине накнаде за рад радних тијела основаних од стране Владе ФБиХ и руководиоца федералних органа државне службе у дијелу формирања и плаћања комисија чији су чланови запосленици буџетских корисника.

Накнаде за рад запосленика у комисијама обрачунавати као опорезиви приход од несамосталне дјелатности, у складу с важећим прописима.

- Утврђено је различито тумачење и поступање код примјене одредби Закона о раду по питању радног времена и вођења евиденција о радном времену. Утврђено је да је највећи број корисника донио одлуку о радном времену, али нису уједначени ставови о почетку и крају радног времена, те одмору у току радног времена.

Потребно је да Влада ФБиХ донесе одлуку о радном времену на нивоу ФБиХ којом ће се регулисати почетак и крај радног времена, те одмор у току радног времена, у складу са Законом о раду.

У Извјештају о финансијској ревизији Извјештаја о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину скренута је пажња на одређена питања, која нису утицала на дата мишљења, али су важна за кориснике извјештаја и често захтијевају ангажман више страна за њихово рјешавање:

- Потребно је планирати покриће нераспоређеног вишка расхода над приходима (дефицита) сходно члану 43. став 2. Закона о буџетима у ФБиХ;
- За дио некретнина није презентирана вјеродостојна документација о власништву и посједу, због чега вриједност сталних средстава у Главној књизи Трезора и финансијским извјештајима није реално исказана;
- На датум биланса дугорочно и краткорочно орочена средства исказана су у значајном износу, а Федерација БиХ у 2023. години се задужила на основу емисија обвезница по знатно већим каматним стопама, што указује на неповољније услове финансирања путем задуживања на основу емисије обвезница у односу на коришћење властитих средстава која су орочена;
- Ревизијом предузећа у већинском власништву ФБиХ за 2023. годину такођер је констатовано да су на датум биланса краткорочно и дугорочно орочена средства у значајним износима;
- Стратегијом реформе управљања јавним финансијама у ФБиХ 2021-2025, настављено је увођење Међународних рачуноводствених стандарда за јавни сектор (МРС ЈС). Крајем 2023. године тек је изабран тим кључних експерата који ће радити као подршка на имплементацији ових активности, што с обзиром на период важења Стратегије може утицати на реализацију активности у предвиђеном року;
- Уредба о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ коју је донијела Влада ФБиХ није у складу с одредбама Закона о раду, с обзиром на то да је остављена могућност запошљавања без проведене процедуре обавезног јавног оглашавања, што је имало за посљедицу да приликом запошљавања није осигурана транспарентност;

- Неефикасно је управљање и нерационално коришћење пословних простора у власништву Федерације БиХ, који су одлукама Владе ФБиХ дати на коришћење институцијама. Значајан дио ових простора се не користи или се нерационално користи, а у 2023. години из Буџета ФБиХ су издвојена значајна средства за изнајмљивање простора за буџетске кориснике;
- Неуједначен је приступ у примјени одредби Закона о раду и подзаконског акта у дијелу радног времена и вођења евиденција о радном времену корисника Буџета ФБиХ, што је основ за остварење права на плату и других права из радног односа.

3.4 Корисници Буџета Федерације БиХ

Поред Извјештаја о извршењу Буџета ФБиХ за 2023. годину, планирана је и извршена ревизија 28 буџетских корисника. Буџет ФБиХ за 2023. годину одобрен је за 62 институције у износу од 6.937.563.355 КМ, а на 28 ревидираних институција односи се 6.757.582.071 КМ или 97,4% укупно одобрених средстава. Планирано је 19 обавезних ревизија (Парламент ФБиХ, Предсједник ФБиХ и два потпредсједника, Влада ФБиХ и 16 министарстава) и девет осталих буџетских корисника. Напомињемо да су у Буџету ФБиХ средства за Парламент ФБиХ (Дом народа Парламента ФБиХ, Представнички дом Парламента ФБиХ и Заједничке службе Парламента ФБиХ) и Предсједника и два потпредсједника Федерације БиХ одобрена за шест корисника, посебно за сваког, а планирани су и извршени као двије ревизије.

Укупни расходи и издаци Буџета ФБиХ исказани су у износу од 6.372.994.896 КМ, а укупни исказани расходи и издаци ревидираних институција износе 6.204.972.063 КМ или 97,4% укупних расхода и издатака у 2023. години.

У наставку је преглед исказаних расхода и издатака у финансијским извјештајима буџетских корисника, са датим мишљењем и бројем препорука за 2023. годину:

Табела 10. Исказани расходи и издаци корисника Буџета ФБиХ за 2023, с датим мишљењем и бројем препорука

Ред. број	Субјекти ревизије	Исказани расходи и издаци	Дато мишљење		Број датих препорука
			о финансијским извјештајима	о усклађености са законским прописима	
1	2	3	4	5	1
1.	Парламент Федерације БиХ	19.153.025	Позитивно	С резервом	13
2.	Предсједник и два потпредсједника ФБиХ	2.930.910	Позитивно	С резервом	14
3.	Влада Федерације БиХ	14.053.575	Позитивно	Позитивно	5
4.	Федерално министарство унутрашњих послова	10.582.163	Позитивно	Позитивно	9
5.	Федерално министарство правде	3.853.767	Позитивно	С резервом	11
6.	Федерално министарство финансија	1.276.494.909	Позитивно	С резервом	23
7.	Федерално министарство енергије, рударства и индустрије	36.306.608	Позитивно	С резервом	14
8.	Федерално министарство промета и комуникација	140.613.687	Позитивно	С резервом	15
9.	Федерално министарство здравства	148.040.216	Позитивно	С резервом	27
10.	Федерално министарство трговине	1.715.679	Позитивно	Позитивно	7
11.	Федерално министарство просторног уређења	28.963.145	Позитивно	С резервом	21
12.	Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства	174.517.628	Позитивно	С резервом	11
13.	Федерално министарство за питања бораца и инвалида	375.074.009	Позитивно	Позитивно	10

	одбрамбено-ослободилачког рата				
14.	Федерално министарство развоја, подузетништва и обрта	23.597.151	Позитивно	Позитивно	6
15.	Федерално министарство рада и социјалне политике	457.992.673	Позитивно	Позитивно	11
16.	Федерално министарство културе и спорта	32.459.819	С резервом	С резервом	12
17.	Федерално министарство расељених особа и избјеглица	48.087.868	Позитивно	Позитивно	7
18.	Федерално министарство образовања и науке	25.027.589	Позитивно	С резервом	12
19.	Федерално министарство околиша и туризма	10.039.385	Позитивно	С резервом	9
20.	Федерални завод за пензијско и инвалидско осигурање	3.240.736.295	Позитивно	С резервом	15
21.	Федерални завод за пољопривреду	2.025.091	Позитивно	С резервом	15
22.	Федерално завод за статистику	8.580.854	С резервом	С резервом	14
23.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Сарајево	10.301.899	С резервом	Позитивно	11
24.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар	9.716.645	С резервом	С резервом	17
25.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Тузла	8.115.607	С резервом	С резервом	15
26.	Казнено-поправни завод затвореног типа Зеница	22.288.060	С резервом	С резервом	18
27.	Порезна управа Федерације Босне и Херцеговине	57.340.475	Позитивно	С резервом	15
28.	Служба за заједничке послове органа и тијела Федерације Босне и Херцеговине	16.363.331	Позитивно	С резервом	10
	УКУПНО	6.204.972.063			367

У 28 извјештаја о финансијској ревизији буџетских корисника Федерације БиХ за 2023. годину дато је укупно 367 препорука с циљем отклањања утврђених неправилности и јачања система интерних контрола.

У 14 извјештаја, уз дата мишљења о финансијским извјештајима, истакнута су одређена питања, и то у осам извјештаја у којима је дато позитивно мишљење и у шест у којима је дато мишљење с резервом.

Такођер, у 27 извјештаја уз мишљења о усклађености са законским прописима истакнута су одређена питања, од којих је у 20 извјештаја дато мишљење с резервом, а у осам је дато позитивно мишљење.

3.4.1 Најважнији налази и препоруке

Ревизијом корисника Буџета ФБиХ утврђени су одређени пропусти и неправилности, за које су дате одговарајуће препоруке. Код једног броја корисника утврђене су неправилности које су утицале на истините и фер финансијске извјештаје, с обзиром на то да књиговодствено евидентирање није извршено на основу релевантне документације или у извјештајном периоду (Федерално министарство културе и спорта, Федерални завод за статистику, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Сарајево, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар и Казнено-поправни завод затвореног типа Зеница) и годишњи финансијски извјештаји нису сачињени у складу са Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ (Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар, Казнено-поправни завод полуотвореног типа Тузла). Највећи број одступања од успостављених критерија код ових институција односи се на неусклађеност пословања са законима и другим прописима.

Најважнији налази и препоруке су:

- Систем финансијског управљања и контроле код ревидираних корисника Буџета ФБиХ још увијек није успостављен и имплементиран како је прописано Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у Федерацији БиХ и осталим законским и другим прописима који регулишу ову област.

Успоставити и имплементирати систем финансијског управљања и контроле у складу са Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ и осталим прописима који регулишу ову област.

- Један број буџетских корисника није успоставио интерну ревизију у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Правилником о критеријима за успостављање јединица за интерну ревизију у јавном сектору у ФБиХ.

Успоставити интерну ревизију у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Правилником о критеријима за успостављање јединица за интерну ревизију у јавном сектору у ФБиХ.

- Код појединих корисника радно вријеме није усклађено са Законом о раду и Одлуком о радном времену у федералним органима државне службе, нити су успостављене евиденције о радном времену у складу са Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду.

Радно вријеме ускладити са одредбама Закона о раду и Одлуке о радном времену у федералним органима државне, те осигурати вјеродостојне евиденције о радном времену у складу са Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду.

- Поједини корисници нису ажурирали План интегритета у складу са Акционим планом за борбу против корупције, а поједини нису сачинили и доставили извјештај о провођењу мјера и препорука за побољшање интегритета Антикорупционом тиму Владе ФБиХ.

Ажурирати План интегритета у складу с циљевима и мјерама Акционог плана за борбу против корупције.

Сачинити извјештај о провођењу мјера и препорука за побољшање Плана интегритета и доставити Антикорупционом тиму Владе ФБиХ.

- Регистар буџетских корисника буџета у ФБиХ није у потпуности усклађен са Законом о буџетима у ФБиХ и Правилником о утврђивању и начину вођења регистра буџетских корисника Буџета ФБиХ, што је утицало на планирање и реализацију средстава за рад Парламента ФБиХ и Предсједника и два потпредсједника ФБиХ.

Ускладити Регистар буџетских корисника ФБиХ с Правилником о утврђивању и начину вођења регистра буџетских корисника буџета у ФБиХ у дијелу правног статуса и потребних података буџетских корисника.

- Послови за које су надлежни поједини корисници нису обављани у потпуности у складу са законима и другим прописима, којим су утврђени:
 - Уредбом о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности ФБиХ и њезиним измјенама и допунама¹⁶ уређено је вршење овлашћења по основу учешћа државног капитала у привредним друштвима из надлежности ФБиХ. Федерално министарство финансија, као и друга надлежна министарства нису у потпуности вршила мониторинг и надзор над радом и provedбом закона и других прописа за привредна друштва која су у њиховим ресорним надлежностима у складу с Уредбом о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности ФБиХ.

¹⁶„Сл. новине ФБиХ“, бр. 20/16,3/17,9/17,69/17, 96/17, 101/22

Вршити надзор над радом и мониторинг привредних друштава у складу с Уредбом о вршењу овлашћења у привредним друштвима са учешћем државног капитала из надлежности ФБиХ.

- Федерално министарство финансија није се придржавало начела законитости и ефикасности јер није рјешавало у законски утврђеном року по жалбама изјављеним на управне акте првостепених органа у складу са Законом о управном поступку. На 31. 12. 2023. године била су 6.274 неријешена предмета, а у току године ријешена су 1.654 предмета.

Рјешавање по жалбама изјављеним на управне акте првостепених органа обављати у складу са Законом о управном поступку и Законом о Порезној управи ФБиХ.

- Федерално министарство правде надзор над поштовањем рокова приликом рјешавања управних ствари у управном поступку у федералним органима управе и федералним установама вршило је само код Федералног министарства за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата, што указује на то да наведеној проблематици није посвећена довољна пажња. Обавеза Министарства је да извјештаје користи за подузимање одговарајућих мјера путем управне инспекције и других мјера за које је законом овлаштено ради правилне и досљедне примјене одредби Закона о управном поступку.

Осигурати достављање извјештаја кантоналних и федералних органа управе о рјешавању управних ствари у управном поступку и подузимати одговарајуће мјере на основу тих извјештаја у складу с одредбама Закона о управном поступку.

- Порезна управа ФБиХ не води потпуне евиденције о порезним обвезницима са подацима о износу пријављених обавеза по свим основама за које је надлежна у складу са чланом 7. Закона о Порезној управи ФБиХ.

Осигурати потпуне евиденције о пријављеним и неизмиреним порезним обавезама и ефикаснију наплату по свим основама из надлежности Порезне управе ФБиХ у складу са Законом о порезној управи ФБиХ.

- Федерално министарство правде није подузимало активности у складу са Стратешким оквиром за реформу јавне управе у БиХ, те ниједна активност у складу са Акционим планом за реформу јавне управе није реализована.

Обезбиједити услове за реализацију Акционог плана за реформу јавне управе у циљу реализације Стратешког оквира за реформу јавне управе у БиХ.

- Федерално министарство здравства и Завод здравственог осигурања и реосигурања ФБиХ задужени су Закључком Владе ФБиХ од 14. 4. 2022. године да ревидирају важећу Листу лијекова Фонда солидарности ФБиХ и предложи Влади нову листу усклађену с финансијским могућностима Фонда солидарности. Федерално министарство здравства је тек у марту 2023. године доставило Заводу и клиничким центрима захтјев за именовање представника институција у комисији за ревизију лијекова Фонда солидарности и поткомисија, које су дужне да донесу недостајућа стручно-медицинска упутства за нове лијекове и изврше ревизију постојећих упутстава. Међутим, нису презентована рјешења о именовању комисија и поткомисија, због чега није извршена ни ревизија важеће Листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ из 2019. године.

Донијети недостајућа стручно-медицинска упутства за нове лијекове и извршити ревизију постојећих упутстава, која представљају критерије на основу којих раде комисије за утврђивање права коришћења осигураних лица на лијекове с посебним режимом прописивања са Листе Фонда солидарности.

- Закон о концесијама ФБиХ, који је у надлежности Федералног министарства просторног уређења, није усклађен са осталим законским прописима, а Комисија за концесије ФБиХ је у техничком мандату од 2012. године и има свега два члана од седам како је прописано Законом.

Сачинити и Влади ФБиХ доставити приједлог чланова комисије за концесије на даљње поступање.

Сачинити нацрт закона о концесијама ФБиХ са утврђеним заштитним клаузулама којима ће се уредити и штитити експлоатација природних ресурса ФБиХ.

- Нису усклађени прописи, односно није јасно утврђен статус Федералног завода за пензијско и инвалидско осигурање и није осигурано евидентирање прихода и расхода намијењених за исплату пензија и рад Завода, праћење свих прихода и расхода и извјештавање. Приликом планирања и извјештавања требало би осигурати податке о изворима и утрошку средстава. Иако је Завод прешао на трезорско пословање, исплата права утврђених чланом 129. Закона о пензијском и инвалидском осигурању осигурава се из буџетских средстава, а не из средстава доприноса за пензијско и инвалидско осигурање.

Осигурати евидентирање реализованих средстава за финансирање права утврђених чланом 129. Закона о пензијском и инвалидском осигурању.

- За расподјелу средстава текућих трансфера код појединих корисника нису донесени јасни и мјерљиви критерији, због чега се избор корисника у највећој мјери заснивао на субјективној оцјени. Наведено указује да није осигурано транспарентно и ефикасно управљање буџетским средствима, у складу са Законом о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину.

Утврдити јасне и мјерљиве критерије за вредновање пројеката који се финансирају из текућих трансфера у сврху објективног бодовања и дефинисати потребну документацију којом се потврђује испуњеност прописаних критерија.

- Средства на позицији трансфера планирају се и одобравају одређеним буџетским корисницима константно, из године у годину, иако у претходним годинама нису подузимали адекватне мјере и активности у дијелу надзора над намјенским утрошком средстава трансфера, извјештавања и праћења ефикасности уложених средстава, нити су са појединим корисницима закључени уговори.

Са корисницима средстава трансфера закључити уговоре којима ће се регулисати међусобна права и обавезе, те успоставити адекватан надзор над утрошком средстава за предвиђене намјене и извјештавање, а у случају ненамјенског утрошка предузети активности на поврату средстава.

- За наплату потраживања по вањском дугу која су пренесена на крајње кориснике кредитних средстава и која су плаћена из Буџета ФБиХ у износу од најмање 143.964.529 КМ Федерално министарство финансија није подузело све законом прописане активности, што није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ.

Подузети све законом прописане радње за наплату потраживања по кредитима који су супсидијарним споразумима с ФБиХ пренесени на крајње кориснике, у складу са Законом о буџетима у ФБиХ.

- Годишњи попис имовине и обавеза код једног броја буџетских корисника није извршен благовремено, није проведен свеобухватан попис, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем, а пописне комисије нису именоване сходно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

Попис имовине и обавеза вршити благовремено и свеобухватно, ускладити књиговодствено са стањем утврђеним пописом, а пописне комисије именовати сходно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

- Набавке роба, услуга и радова нису вршене у потпуности у складу са Законом о јавним набавкама (недоношење плана јавних набавки, непровођење прописаних процедура, непровођење поступака јавних набавки, сачињавање тендерске документације која не даје јасне и потпуне информације о предмету набавке и на начин да се не осигурава правична и активна конкуренција, дијелење предмета набавке, непримјењивање одговарајућег поступка, те

закључивања уговора за фискалну годину за коју су средства одобрена и поштивања утврђених рокова и услова из закључених уговора).

Набавке у потпуности вршити у складу са процедурама прописаним Законом о јавним набавкама, подзаконским актима донесеним на основу Закона и закљученим уговорима.

Табела 11. Информације о поступању по препорукама буџетских корисника ФБиХ

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама				УКУПНО 7 (3+4+5+6)
		Реализовано	Дјелимично реализовано	Није реализовано	Без оцјене/непроводииво	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Парламент Федерације БиХ <i>постотак</i>	4 29%	2 14%	7 50%	1 7%	14 100%
2.	Предсједник и два потпредсједника ФБиХ <i>постотак</i>	0 0%	4 31%	8 62%	1 7%	13 100%
3.	Влада Федерације БиХ <i>постотак</i>	3 43%	0 0%	3 43%	1 14%	7 100%
4.	Федерално министарство унутрашњих послова <i>постотак</i>	1 25%	0 0%	2 50%	1 25%	4 100%
5.	Федерално министарство правде <i>постотак</i>	3 25%	1 8%	7 59%	1 8%	12 100%
6.	Федерално министарство финансија <i>постотак</i>	6 22%	1 4%	18 67%	2 7%	27 100%
7.	Федерално министарство енергије, рударства и индустрије <i>постотак</i>	3 22%	2 14%	8 57%	1 7%	14 100%
8.	Федерално министарство промета и комуникација <i>постотак</i>	4 28%	5 36%	4 29%	1 7%	14 100%
9.	Федерално министарство здравства <i>постотак</i>	5 25%	5 25%	9 45%	1 5%	20 100%
10.	Федерално министарство трговине <i>постотак</i>	2 50%	0 0%	1 25%	1 25%	4 100%
11.	Федерално министарство просторног уређења <i>постотак</i>	1 11%	5 56%	2 22%	1 11%	9 100%
12.	Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства <i>постотак</i>	4 36%	2 18%	4 36%	1 10%	11 100%
13.	Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата <i>постотак</i>	4 36%	0 0%	6 54%	1 10%	11 100%
14.	Федерално министарство развоја, подузетништва и обрта <i>постотак</i>	2 50%	0 0%	1 25%	1 25%	4 100%
15.	Федерално министарство рада и социјалне политике <i>постотак</i>	7 54%	1 8%	3 23%	2 15%	13 100%
16.	Федерално министарство културе и спорта <i>постотак</i>	6 35%	1 6%	9 53%	1 6%	17 100%
17.	Федерално министарство расељених особа и избјеглица <i>постотак</i>	3 43%	1 14%	2 29%	1 14%	7 100%
18.	Федерално министарство образовања и науке	3	1	4	1	9

	постотак	33%	11%	45%	11%	100%
19.	Федерално министарство околиша и туризма	3	2	2	1	8
	постотак	38%	25%	25%	12%	100%
20.	Федерални завод за пензијско/мировинско и инвалидско осигурање	8	7	2	1	18
	постотак	44%	39%	11%	6%	100%
21.	Федерални завод за пољопривреду	5	0	3	1	9
	постотак	55%	0%	34%	11%	100%
22.	Федерални завод за статистику	6	0	1	1	8
	постотак	76%	0%	12%	12%	100%
23.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Сарајево	18	4	3	1	26
	постотак	69%	15%	12%	4%	100%
24.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Мостар	12	3	4	3	22
	постотак	55%	14%	17%	14%	100%
25.	Казнено-поправни завод полуотвореног типа Тузла	12	5	4	2	23
	постотак	52%	22%	17%	9%	100%
26.	Казнено-поправни завод затвореног типа Зеница	10	2	5	2	19
	постотак	54%	10%	26%	10%	100%
27.	Порезна управа Федерација Босне и Херцеговине	2	8	0	1	11
	постотак	18%	73%	0%	9%	100%
28.	Служба за заједничке послове органа и тијела Федерације Босне и Херцеговине	5	1	6	2	14
	постотак	36%	7%	43%	14%	100%
УКУПНО		142	63	128	35	368
постотак		39%	17%	35%	9%	100%

Извршена је оцјена поступања по датим препорукама код 28 субјеката. Од укупно 368 препорука датих у претходним извјештајима 39% је реализовано, 17% дјелимично реализовано и 35% није реализовано. За 35 препорука (9%) није извршена оцјена поступања јер у ревидираној години није било пословних догађаја на које су се односиле или је у међувремену дошло до измјене прописа и аката због којих су препоруке непроводиве (измјена прописа везаних за ревалоризацију).

У наставку је преглед ревидираних субјеката, с датим мишљењима, основама за мишљење и истакнутим питањима:

Субјекти ревизије	Дата мишљења/основа за мишљење/истицање питања
1	2
Парламент Федерације БиХ	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Мишљење о усклађености: С резервом
	Основа за мишљење
	<p>1. Домови Парламента Федерације БиХ нису донијели програме рада за 2023. годину, којима се утврђују послови и задаци, њихов основни садржај и начин извршавања, носиоци послова и задатака, питања која се стављају на јавну расправу и рокови разматрања појединих питања на сједницама, у складу с пословницима о раду Представничког дома и Дома народа.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Парламент Федерације БиХ регистрован је као једно правно лице, са једним идентификацијским бројем. Међутим, у Регистру буџетских корисника Федерације БиХ, који успоставља и води Федерално министарство финансија, уписана су три буџетска корисника: Дом народа (1001), Представнички дом (1002) и Заједничка служба (1003). Сходно томе, Буџетом ФБиХ за 2023. годину одобрена су средства сваком буџетском кориснику појединачно;

	<ul style="list-style-type: none"> Планирање и провођење јавних набавки није вршено на нивоу регистрованог правног лица као једног уговорног органа, иако се у систему јавних набавки Парламент Федерације БиХ води под једним ИД бројем и као један уговорни орган.
Предсједник и два потпредсједника ФБиХ	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Мишљење о усклађености: С резервом
	Основа за мишљење 1. Предсједник и два потпредсједника Федерације БиХ унутрашњу организацију нису уредили јединственим правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста, иако су порезно регистровани под једним идентификационим бројем. Наведено није у складу с Уредбом о начелима за утврђивање унутрашње организације федералних органа управе и федералних управних организација. Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> Предсједник и два потпредсједника Федерације БиХ регистровани су као једно правно лице, са једним идентификационим бројем. Међутим, у Регистру буџетских корисника Федерације БиХ, који успоставља и води Федерално министарство финансија, уписана су три буџетска корисника: Уред предсједника ФБиХ (1101), Уред потпредсједника ФБиХ (1102) и Уред потпредсједника ФБиХ (1103). Сходно томе, Буџетом ФБиХ за 2023. годину одобрена су средства сваком уреду појединачно; Планирање и провођење јавних набавки није вршено на нивоу регистрованог правног лица као једног уговорног органа.
Влада Федерације БиХ (Генерални секретаријат)	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање издатака за набавку опреме у износу од 397.800 КМ, на основу уговора закљученог у 2023. години за коју је испорука и фактурисање извршено у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу са чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а издаци су признати у текућој години иако је пословни догађај настао у наредној години.
	Мишљење о усклађености: Позитивно Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> Предмет ове ревизије су финансијски извјештаји и усклађеност пословања буџетског корисника под називом „Влада ФБиХ“ - Генерални секретаријат, а не Владе ФБиХ као извршног органа власти чије су надлежности утврђене Уставом ФБиХ. Генерални секретаријат обавља стручне послове за Владу ФБиХ, чији дјелокруг и основе унутрашње организације су утврђене Уредбом о Генералном секретаријату Владе ФБиХ; Обрачун пореза и доприноса на накнаде члановима комисија исплаћене у износу од 60.622 КМ није имао третман прихода од несамосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину Генерални секретаријат, иако је био у обавези, није извршио ревалоризацију сходно тада важећим прописима и препоруци Уреда за ревизију, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 11.572.617 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
Федерално министарство унутрашњих послова	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање расхода и издатака у износу од 661.851 КМ, на основу уговора закључених у 2023. години за које је испорука и фактурисање извршено у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а расходи и издаци су признати у текућој години иако је пословни догађај настао у наредној години; Министарство није уписано као носилац права власништва над грађевинским објектима и земљиштем које користи, а које је исказано у пословним књигама на 31. 12. 2023. године у износу од 6.716.244 КМ, јер није донесен пропис о подјели имовине ранијег Министарства унутрашњих послова СР БиХ.
	Мишљење о усклађености: Позитивно Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену није идентично у свим организационим јединицама, а код појединих организационих јединица врши се на начин да је код свих

	<p>запосленика исказано идентично вријеме почетка и краја радног времена и без наведеног времена коришћења паузе у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима комисија исплаћене у нето износу од 82.098 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; • Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину Министарство, иако је било у обавези, није извршило ревалоризацију сходно тада важећим прописима и препоруци Уреда за ревизију, јер Федерално министарство финансија није обезбједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 1.149.692 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
Федерално министарство правде	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Министарство није подузимало активности у складу са Стратешким оквиром за реформу јавне управе у БиХ, те ниједна активност у складу са Акционим планом за реформу јавне управе није реализована; 2. Именовање чланова комисија за утврђивање приједлога листе вјештака, стручног управног испита, испита за сталне судске тумаче, правосудног испита, стручног испита за стечајног управитеља, стручног стражарског испита и стручног испита за земљишнокрњижног референта, није вршено у складу с начелом транспарентности утврђеним Законом о буџетима у ФБиХ, као и законским и подзаконским прописима којима су регулисане ове области; 3. Министарство је покренуло преговарачки поступак без објаве обавјештења за набавку додатних услуга изнајмљивања софтвера и опреме за електронски надзор осуђених особа и техничке подршке при електронском надзору, а да претходно нису испуњени услови за покретање ове врсте поступка. У отвореном поступку за ову врсту набавке тендерска документација није сачињена на начин да осигура правичну и активну конкуренцију, будући да је услов везан за висину капитала постављен као ограничавајући. Такођер, у поступцима јавних набавки прехранбених производа за потребе Казнено-поправног завода Сарајево и млијека и млијечних производа за потребе свих казнено-поправних завода, тендерска документација није сачињена на начин да осигура правичну и активну конкуренцију. Министарство је прихватило понуде које нису у складу са условима из тендерске документације. Наведено није у складу са одредбама Закона о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Још увијек нису подузете активности на хармонизацији и доношењу новог закона о извршењу кривичних санкција у ФБиХ којим би се ријешили постојећи недостаци и неусаглашености, као и статус привредних јединица у оквиру казнено-поправних завода. Овај Закон, који је у надлежности Министарства, у многим дијеловима није проводио и у супротностима је са неким другим лех специјалис законима; • У 2023. години нису подузете активности на анализи унутрашњих организација федералних министарстава и других тијела федералне управе, као ни процјена потребних измјена и допуна ових аката у складу са задацима утврђеним Закључком Владе ФБиХ из 2019. године; • Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у износу најмање од 193.329 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ.
Федерално министарство финансија	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Нису осигурани услови буџетским корисницима за примјену одговарајућих стопа доприноса на накнаде за рад запосленицима члановима комисија, с обзиром на то да ове накнаде нису имале третман прихода од независне дјелатности. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Закона о трезору у ФБиХ, којим су утврђене надлежности Министарства;

	<p>2. Министарство није обезбиједило техничке услове буџетским корисницима за вршење ревалоризације сталних средстава за 2022. годину, што није у складу са Законом о трезору у ФБиХ према којем је Министарство надлежно за успоставу и управљање трезором, односно за успоставу и вођење система Главне књиге и неопходних система помоћних књига. То је имало за посљедицу да су почетна стања сталних средстава на 1. 1. 2023. године потцијењена;</p> <p>3. Министарство се није придржавало начела законитости и ефикасности јер није рјешавало у законски утврђеном року по жалбама изјављеним на управне акте првостепених органа у складу са Законом о управном поступку. На 31. 12. 2023. године била су 6.274 неријешена предмета, а у току године ријешена су 1.654 предмета;</p> <p>4. Радно вријеме у Министарству износи 40 сати са урачунатим дневним одмором у току радног дана, што није у складу са Законом о раду и Одлуком о радном времену у федералним органима државне службе. Наведено има за посљедицу и да се евиденције о радном времену не воде у складу са Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду, а што је основ за остварење права на плату и других права из радног односа;</p> <p>5. За наплату потраживања по вањском дугу која су пренесена на крајње кориснике кредитних средстава и која су плаћена из Буџета ФБиХ у износу од најмање 143.964.529 КМ Министарство није подузело све законом прописане активности. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Регистар буџетских корисника Федерације БиХ који води Министарство није усклађен са Законом о буџетима у ФБиХ и Правилником о утврђивању и начину вођења регистра буџетских корисника буџета у ФБиХ, с обзиром на то да су Парламент ФБиХ, као и Предсједник и два потпредсједника ФБиХ, регистровани као једно правно лице, са једним идентификационим бројем, а у Регистру су уписани умјесто једног по три буџетска корисника; За развојно-инвестицијске пројекте поједини буџетски корисници су у ранијем периоду отворили намјенске рачуне изван Јединственог рачуна Трезора, на основу сагласности Министарства. Министарство је актом од 14. 12. 2023. године обавијестило све буџетске кориснике да су дужни покренути активности на затварању рачуна; Од преласка Федералног министарства одбране, Војске ФБиХ и Обавјештајно-сигурносне службе ФБиХ на државни ниво није утврђен износ укупног дуга, задужења и осталих обавеза, нити је извршена верификација обавеза према добављачима за плате и накнаде запосленика и остале обавезе и потраживања исказана у Главној књизи Трезора ФБиХ у књиговодственим евиденцијама ових институција. За послове везане за преосталу финансијску проблематику ових институција задужено је Министарство.
Федерално министарство енергије, рударства и индустрије	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. По Програму утрошка средстава – Субвенције приватним предузећима и предузетницима за увезивање радног стажа за 2023. годину одобрена су средства предузећу „Алуминиј“ д.д. Мостар у износу од 300.819 КМ, иако није испунило основни критериј за додјелу средстава. Ово предузеће није приватно, јер има мјешовиту структуру капитала са удјелом од 44% приватног власништва.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евиденције о радном времену воде се на начин да је код радника у одређеним организацијским јединицама Министарства (Завод за мјеритељство, Федерална дирекција за намјенску индустрију и Кабинет министра) исказан идентичан почетак и завршетак радног времена, као и вријеме коришћења дневног одмора, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Обрачун пореза и доприноса на накнаде члановима комисија исплаћене у износу од 30.689 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ (тачка 7.1.2.2 Извјештаја); Оператор – Терминали Федерације БиХ“ д.о.о. Сарајево није намјенски утрошио дозначена средства по основу таксе за успоставу резерви нафтних деривата, с обзиром на то да нису формиране резерве нафтних деривата у складу са Законом о нафтним дериватима у ФБиХ. Од ступања на снагу Закона о нафтним дериватима ФБиХ (од 2014) до 31. 12. 2023. за набавку нафтних деривата утрошено је свега 5,2% укупно прикупљених средстава. Такођер, Скупштина ОТФ-а (коју чини један представник из Министарства овлаштен за заступање Владе ФБиХ) није донијела одлуку о повећању основног капитала у складу с чланом 42. Закона о нафтним дериватима;

	<ul style="list-style-type: none"> Средства за увезивање радног стажа радницима по основу неизмирених доприноса за пензијско и инвалидско осигурање одобрена су предузећима у износу од 575.539 КМ за исплаћене нето плате без припадајућих пореза и доприноса према Програму утрошка – Субвенције приватним предузећима и предузетницима за увезивање радног стажа за 2023. годину. На овакав начин се приватна предузећа стимулишу, умјесто да се санкционишу, због непоштовања одредби Закона о доприносима и Закона о порезу на доходак; Комисија за додатну контролу утрошка средстава финансијске помоћи извозно оријентисаним привредним друштвима у условима пандемије ЦОВИД-19 није утврдила ненамјенски утрошак, јер је приликом оцјењивања применила Закључак Владе ФБиХ у вези тумачења одредби Уредбе о интервентним мјерама за подршку угроженим секторима привреде ФБиХ у околностима пандемије ЦОВИД-19 које се односи на смањење броја запослених.
Федерално министарство промета и комуникација	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> У финансијским извјештајима Министарства нису исказани приходи у износу од 83.295.546 КМ, а разграничени приходи за намјенска средстава су потцијењени за 16.705.045 КМ јер Федерално министарство финансија није извршило евидентирање прихода на намјенском подрачуну „Управљање развојним средствима за имплементацију средстава намијењених за финансирање капиталних инфраструктурних пројеката“ у Главну књигу Министарства; Дугорочни пласмани су исказани у финансијским извјештајима за улагања у ЈП „Б&Х Аирлинес“ д.о.о. Сарајево у износу од 35.266.036 КМ, а у стечајну масу уписан је само капитал из судског регистра у износу од 18.773.273 КМ, због чега вриједност исказаних дугорочних пласмана није реална.
	Мишљење о усклађености: С резервом
Основа за мишљење	
<ol style="list-style-type: none"> Капитални трансфер другим нивоима власти и фондовима у износу од 11.277.310 КМ додијељен је у унапријед утврђеним износима и одређеним корисницима, чиме није осигурана транспарентност. За дио средстава овог трансфера у износу од 7.000.000 КМ расподјела је извршена и без критерија. Наведено није у складу са члановима 38. и 39. Закона о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину; У комисије за попис именована су лица која су материјално или финансијски задужена за средства која се пописују и њихови непосредни руководиоци, што није у складу с чланом 22. Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 	
Истицање питања	
<ul style="list-style-type: none"> Од 2017. године Министарство је увело обавезу испитивања испушних плинава моторних возила приликом техничког прегледа у складу са Правилником о испитивању испушних плинава моторних возила (ЕКО тест) у станицама за технички преглед возила у складу с Европском директивом. Овим Правилником утврђена је посебна цијена ЕКО теста, што је увећало укупну цијену техничког прегледа у ФБиХ јер обавеза ЕКО теста није утврђена у осталим дијеловима БиХ; Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих запосленика исказано идентично вријеме почетка и краја радног дана, без наведених службених и приватних излаза у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у износу од најмање 37.767 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Комисија за контролу намјенског утрошка финансијске помоћи пословним субјектима из сектора јавног цестовног пријезова путника није утврдила ненамјенски утрошак код предузећа која су смањила број радника на 31. 12. 2020. у односу на 30. 9. 2020. године. Приликом оцјењивања применијењено је Упутство за подносиоце пријаве на Јавни позив за додјелу финансијске помоћи пословним субјектима из сектора јавног цестовног саобраћаја и тумачење Владе ФБиХ везано за одредбе Уредбе о интервентним мјерама за подршку угроженим секторима привреде ФБиХ у околностима пандемије ЦОВИД-19, у којем је наведено да корисници не могу смањивати број запослених само отказом уговора о раду од послодавца; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину Министарство, иако је било у обавези, није извршило ревалоризацију сходно тада важећим прописима, као и сходно препоруци Уреда за ревизију, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 819.849 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена 	

	у 2022. године.
Федерално министарство здравства	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Мишљење о усклађености: С резервом
	<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није вршено преговарање са произвођачима лијекова, односно носитељима дозволе за стављање лијека у промет, с циљем постизања нижих цијена, које су садржане у Листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ, иако је предвиђено Законом о лијековима и Правилником о изради Листе лијекова обавезног здравственог осигурања и Болничке листе; Нису именоване поткомисије за доношење стручно-медицинских упутстава, због чега нису донесена наведена упутства, која представљају критерије за утврђивање права кориштења лијекова са Листе лијекова Фонда солидарности, што није у складу са Законом о апотекарској дјелатности и Правилником о избору и кориштењу лијекова Фонда солидарности; Расподјела трансфера за санацију здравствених установа у ФБиХ Жупанијској болници „Др. Фра Миховил Сучић“ Ливно (2.000.000 КМ) и Дому здравља Травник (200.000 КМ), који су осигурани измјенама и допунама Буџета за 2023. годину, извршена је без критерија и нетранспарентно, што није у складу са члановима 38. и 39. Закона о извршавању буџета ФБиХ за 2023. годину. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Из Буџета ФБиХ путем Министарства у 2020. години авансно су исплаћена средства у износу од 13.682.011 КМ на основу Споразума о међусобним правима и обавезама у вези с набавком вакцина путем механизма за глобални приступ вакцини за спречавање ЦОВИД-а 19 (ЦОВАХ). С обзиром на то да уговорена испорука није извршена у цијелости, за неискориштени аванс у износу од 10.044.990 КМ и даље није извршен поврат средстава у Трезор ФБиХ; Није именован управни одбор Завода здравственог осигурања и реосигурања ФБиХ јер министарство здравства Западнохерцеговачке жупаније није доставило приједлог за свог представника, због чега Заводом управља привремени Управни одбор од 2015. године; У Министарству се води електронска евиденција присуства на раду, али није успостављена контрола над њеним кориштењем. Такођер, није евидентирано кориштење паузе, као ни прекиди у раду, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у износу од најмање 49.897 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ;
Федерално министарство трговине	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Мишљење о усклађености: Позитивно
	<p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Министарство је упутило 41 захтјев Федералној управи за инспекцијске послове и 282 захтјева кантоналним управама за инспекцијске послове, за провођење инспекцијског надзора над бензинским пумпама. Федерална управа за инспекцијске послове доставила је само шест, а кантоналне 81 повратну информацију (записника) о проведеном надзору. Наведено има за посљедицу исказано одступање стања горива на крају извјештајног периода од 280.322 литара, те недовољан надзор и контролу над прометом нафтних деривата; Обрачун пореза и доприноса на исплаћене накнаде запосленицима члановима комисија у износу од 21.855 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ;
Федерално министарство просторног уређења	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Мишљење о усклађености: С резервом
	<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није осигурано ефикасно кориштење средстава револвинг фонда, одобрених у износу од 4.750.000 КМ, с обзиром на то да су реализована у износу од само 186.872 КМ, због чега нису остварени циљеви смањене потрошње енергије и уштеда у Буџету. Иако је дошло до значајног одступања у реализацији Оперативног плана за побољшање енергетске ефикасности у институцијама ФБиХ донесеног 2021. године, који је основ за планирање средстава и активности, није извршена његова ревизија у дијелу предвиђених трошкова

	<p>улагања и очекиваних уштеда. Наведено није у складу са Законом о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину и Законом о буџетима у ФБиХ;</p> <p>2. Министарство није извршило измјене и допуне Правилника о унутрашњој организацији у дијелу систематизовања радног мјеста службеника за јавне набавке, нити је ангажовало вањског службеника за јавне набавке, иако је у 2023. години провело поступак набавке у вриједности од 1.760.000 КМ, што није у складу са чланом 13а Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Активности на доношењу и имплементацији просторних и регулационих планова на територији ФБиХ не проводе се благовремено јер процедура усвајања нацрта и приједлога у Парламенту ФБиХ траје дуго. За израду ових планова до 31. 12. 2023. године утрошено је 7.526.955 КМ. Због недоношења просторног плана ФБиХ у примјени је Просторни план СРБиХ 1981–2000. године у дијелу који није у супротности са Уставом ФБиХ. Напомињемо да недоношење планова има вишеструке посљедице на развој и унапређење просторног планирања, што може утицати на заштиту околиша и природних добара; Важећи Закон о концесијама ФБиХ из 2006. године није усклађен са осталим законским прописима који регулишу употребу природних ресурса, нити су предвиђене казнене одредбе за кориснике природних ресурса који нису потписали уговор о концесији, због чега природни ресурси ФБиХ нису заштићени. Такођер, Комисији за концесије ФБиХ истекао је мандат 2012. године, а у 2023. дјеловала је са два од седам чланова прописаних Законом. У 2023. Министарство и Влада ФБиХ нису подузимали активности на именовању комисије. Имајући у виду наведене законске неусаглашености по питању концесија у ФБиХ, прикупљени приходи по овом основу у 2023. години износе 132.771 КМ; Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих запосленика исказано идентично вријеме почетка и краја радног дана, без наведеног времена кориштења паузе у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Обрачун пореза и доприноса на накнаде члановима комисија исплаћене у износу најмање од 29.146 КМ није имао третман прихода од несамосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину Министарство, иако је било у обавези, није извршило ревалоризацију сходно тада важећим прописима и препоруци Уреда за ревизију, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 500.558 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години; На основу сагласности Федералног министарства финансија из претходног периода Министарство за развојно-инвестицијски пројекат има отворен намјенски рачун изван Јединственог рачуна Трезора, што није у складу са Законом о трезору у ФБиХ. За овај рачун није успостављена књиговодствена евиденција и не сачињавају се финансијски извјештаји, на шта је и до сада указивано у извјештајима о финансијској ревизији.
Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Право на подршку по основу бесповратно додијељеног репроматеријала за производњу воћа и поврћа породичним пољопривредним газдинствима и обртима није регулисано чланом 21. Правилника о условима и начину остваривања новчаних подршки по моделу осталих врста подршки, него само Анексом ИВ Правилника. Због наведеног, одредбама Правилника нису ни прописани услови и документација за остваривање права на подршку у вриједности бесповратно додијељеног репроматеријала за производњу воћа и поврћа породичним пољопривредним газдинствима и обртима</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија, исплаћене у нето износу од 51.132 КМ, није имао третман прихода од несамосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Министарство и даље има отворене намјенске рачуне за реализацију развојно-инвестицијских пројеката изван Јединственог рачуна Трезора. За ове рачуне није успостављена књиговодствена евиденција и не сачињавају се финансијски извјештаји. Иако је Федерално министарство финансија дало инструкцију од 14. 12. 2023. године да се ови рачуни затворе, став Министарства је да је потребно формирати Интерресорну

	<p>радну групу која ће сагледати тренутни статус и преузете међународне обавезе и сачинити ходограм активности на гашењу намјенских рачуна.</p>
Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p>
	<p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p>
	<p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Министарство обавља послове из области војних евиденција који, према Закону о федералним министарствима и другим тијелима федералне управе, нису у његовој надлежности, а Уредба о привременом преузимању дијела функција пријашњег Федералног министарства одбране из области војних евиденција, којом су ови послови дати Министарству у надлежност, проглашена је неуставном у 2014. години. Измјене и допуне наведеног Закона у дијелу допуне надлежности Министарства никад нису извршене; Неусклађеност члана 7. став (3) Закона о провођењу контроле законитости кориштења права из области борачко-инвалидске заштите са Законом о управном поступку, којим у претходном периоду кориснику права није омогућено учествовање у поступку, имала је за посљедицу да су пресудама судова корисници враћени у право и ретроактивно им је извршен обрачун и исплата накнада. У 2023. години по овом основу на позицији инвалидна исплаћен је и евидентиран износ од 2.128.116 КМ; Обрачун пореза и доприноса на накнаде члановима комисија исплаћене у износу од 58.135 КМ није имао третман прихода од самосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ.
Федерално министарство развоја, подухватности и обрта	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p>
	<p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање расхода у износу од 1.800.000 КМ, на основу уговора закљученог у 2023. години према којем ће се расподјела средстава текућег трансфера Субвенције приватним предузећима и предузетницима – регрес камата извршити у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а расходи су признати у текућој години иако је пословни догађај настао у наредној години.
	<p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p>
Федерално министарство рада и социјалне политике	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p>
	<p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Министарство не посједује документацију о власништву и посједу имовине коју користи и која је у пословним књигама на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 503.746 КМ садашње вриједности.
	<p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Нису једнообразно доношене одлуке о радном времену и вођене евиденције о раду с обзиром на то да је проведеним ревизијама буџетских корисника констатована различита примјена одредби Закона о раду. Такођер, Одлуком о радном времену у федералним органима државне службе, коју је донијела Влада ФБиХ 2006. године, није децидно наведено вријеме почетка и завршетка рада и кориштења дневног одмора; Обрачун пореза и доприноса на исплаћене накнаде члановима комисија, које су исплаћене у нето износу од најмање 65.416 КМ, није имао третман прихода од самосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Накнаде члановима управних и надзорних одбора федералних установа социјалне заштите и РТВ претплате за лица са паралегијом и лица обољела од дјечије парализе Министарство планира и извршава са позиције издатака за материјал и услуге. Иако су ове накнаде у наведеним издацима одвојене посебним пројектом, не представљају трошкове Министарства јер се плаћају за друга физичка лица; Није извршена расподјела прихода остварених по основу накнада за приређивање игара на срећу за 2022. годину јер Министарство није провело прописане процедуре у складу са Уредбом о критеријима за утврђивање корисника и начину расподјеле дијела прихода остварених по основу накнада за приређивање игара на срећу, због чега одобрена средства у износу од 728.459 КМ нису расподијељена у 2023. години.

<p>Федерално министарство културе и спорта</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Капитални трансфери прецијењени су за 3.600.000 КМ с обзиром на то да су у Главној књижи евидентирани на 31. 12. 2023. године на основу захтјева и уговора из 2024. године. То није у складу с чланом 76. Закона о буџетима у ФБиХ</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Министарство не посједује документацију о власништву и посједу имовине коју користи и која је у пословним књигама на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 1.087.968 КМ садашње вриједности. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Средства текућих трансфера која су планирана и исказана на позицији другим нивоима власти за културу од значаја за ФБиХ и за спорт од значаја за ФБиХ нису у цијелости кориштена само за намјене које су одређене буџетом Министарства, јер је дио њих одобрен у капиталне сврхе и непрофитним организацијама. То није у складу с члановима 6. и 34. Закона о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину. Наведено је имало за посљедицу да текући и капитални трансфери нису књиговодствено евидентирани на прописаним позицијама, сходно Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ;</p> <p>2. Реализација текућих трансфера у износу од 7.072.601 КМ и средстава од игара на срећу из 2022. године у износу од 1.456.918 КМ извршена је највећим дијелом без примјене јасних и мјерљивих критерија и за које није дефинисана документација којом се доказује њихова испуњеност. Не можемо потврдити нити испуњеност утврђених критерија (хитност, непредвиђеност и специфичност програма) код реализације интервентних средстава у износу од 370.000 КМ, као ни додјелу средстава без примјене критерија Свеучилишту у Мостару за подршку програмским активностима у износу од 50.000 КМ. Наведено указује на то да није осигурано транспарентно и ефикасно управљање буџетским средствима у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину;</p> <p>3. Капитални трансфери другим нивоима власти – Изградња базена у Мостару, обнова дворца Лотхара вон Беркса у саставу националног споменика Стари Град Острожац и Изградња позоришне сале и реконструкције Културног центра Бихаћ нису планирани у складу с чланом 13. Закона о буџетима у ФБиХ, на основу релевантне документације, за пројекте који су спремни за реализацију. Средства су одобрена у укупном износу од 12.500.000 КМ, а реализовано је само 3.950.000 КМ, што представља 32%;</p> <p>4. Није извршен cjеловит попис имовине и обавеза на 31. 12. 2023. године, јер пописом нису пописана сва стална средства и обавезе, као ни пасивна временска разграничења. Сходно наведеном, годишњи попис имовине и обавеза није извршен у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у износу од 12.710 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ.
<p>Федерално министарство расељених особа и избјеглица</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да код одређеног броја запосленика није тачно исказан почетак и крај радног времена, као ни вријеме кориштења паузе у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија, исплаћене у нето износу од 22.576 КМ, није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Пројекти реконструкције стамбеног фонда, затварања колективних центара и алтернативних смјештаја пружањем јавних стамбених рјешења реализовани су 59% у односу на планирана средства јер општине нису благовремено обезбиједиле неопходну инфраструктуру за реализацију закључених споразума са Министарством. У достављеним обрасцима „Информација о пројекту“ (ИП обрасци) Федералном министарству финансија за пројекте који се финансирају из кредитних средства, донација и буџета ФБиХ утврђена су значајна одступања у укупним вриједностима програма у односу на Програм јавних инвестиција Федерације БиХ 2023–2025. године;

	<ul style="list-style-type: none"> Министарство и даље има отворене намјенске рачуне за реализацију развојно-инвестицијских пројеката изван Јединственог рачуна Трезора. За ове рачуне није успостављена књиговодствена евиденција и не сачињавају се финансијски извјештаји, већ се у складу са мишљењем Федералног министарства финансија, трансакције евидентирају ванбилансно. Федерално министарство финансија је тек 14. 12. 2023. године дало инструкцију да се ови рачуни затворе.
Федерално министарство образовања и науке	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Расподјела средстава од игара на срећу у износу од 516.443 КМ извршена је највећим дијелом без примјене јасних и мјерљивих критерија и за које није дефинисана документација којом се доказује њихова испуњеност. Наведено указује на то да није осигурано транспарентно и ефикасно управљање буџетским средствима у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању Буџета у ФБиХ за 2023. годину. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Обрачун пореза и доприноса на исплаћене накнаде члановима комисија исказане у нето износу од 14.600 КМ није имао третман прихода од несамосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ.
Федерално министарство околиша и туризма	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Средства текућих трансфера која су планирана и исказана на позицији текућег трансфера другим нивоима власти и фондовима – Акциони план Стратегије околиша, нису у цијелости кориштена само за намјене које су одређене буџетом Министарства, јер је дио њих одобрен у капиталне сврхе у износу од најмање 164.595 КМ. То није у складу с члановима 6. и 37. Закона о извршавању Буџета ФБиХ за 2023. годину. Наведено је имало за посљедицу да текући и капитални трансфери нису књиговодствено евидентирани на прописаним позицијама, сходно Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ; Министарство није успоставило евиденције о радном времену у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду, због чега не можемо потврдити да су запосленици били присутни и обављали послове у утврђеном радном времену; У комисије за попис именована су лица која су материјално или финансијски задужена за средства која се пописују и њихови непосредни руководиоци, што није у складу с чланом 22. Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија, исплаћене у нето износу од 44.905 КМ, није имао третман прихода од несамосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Комисија за контролу намјенског утрошка средстава по Јавном позиву за подношење пријава за додјелу финансијске помоћи пословним субјектима из туристичко-гоститељског сектора у околностима пандемије ЦОВИД-19 није окончала контролу намјенског утрошка код предузећа која су смањила број радника на 31. 12. 2020. у односу на 30. 9. 2020. године.
Федерални завод за пензијско/мировинско и инвалидско осигурање	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање издатака за набавку опреме у износу од 1.472.519 КМ, на основу уговора закључених у 2023. години за које је испорука и фактурисање извршено у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу са чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а издаци су признати у текућој години, иако је пословни догађај настао у наредној години; Федерални завод не посједује вјеродостојну документацију о власништву или праву кориштења за 36 пословних простора исказаних у пословним књигама, садашње вриједности у износу од 5.272.178 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Пријем 15 запосленика у радни однос извршен је без процедуре јавног оглашавања, примјењујући изузећа сходно Уредби о поступку пријема у радни однос у јавном сектору

	<p>у ФБиХ. Међутим, Федерални завод је ангажовање девет особа на одређено вријеме вршио током цијеле године, чиме нису испуњени услови из Уредбе, с обзиром на то да се ради о систематизованим радним мјестима за која је требало провести процедуре јавног оглашавања. На овај начин није испоштована транспарентност приликом запошљавања у складу са Законом о раду;</p> <p>2. У 2023. години поднесено је 20.466 захтјева за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања, међутим утврђена су кашњења у рјешавању о правима осигураника код 25% од укупно узоркованих предмета. Такођер, нису испоштовани рокови код рјешавања предмета у другом степену и код предмета који су на основу пресуда надлежних судова враћени на поновни поступак Федералном заводу. То није у складу са Законом о управном поступку и Законом о управним споровима.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У Главној књизи Трезора није осигурано евидентирање и праћење прихода и расхода намијењених за исплату пензија и рад Федералног завода, нарочито прихода из Буџета ФБиХ којим се финансирају пензије остварене по повољним условима, због чега Главна књига не садржи информације о изворима и утрошку средстава у складу с важећим законским прописима. Наведено је посљедица неусклађивања Закона о организацији пензијског и инвалидског осигурања у ФБиХ, којим је регулисано пословање Федералног завода, са Законом о пензијском и инвалидском осигурању, Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о трезору у ФБиХ приликом преласка Федералног завода на трезорско пословање; Правилником о раду Федералног завода прописано је пуно радно вријеме у трајању од 37,5 сати седмично. Наведено истичемо зато што је утврђено радно вријеме краће од 40 сати седмично и може бити узрок неизвршавања послова из надлежности, односно додијељених радних обавеза и задатака у законски утврђеним роковима који су констатовани обављеном ревизијом; У писаним евиденцијама радног времена појединих кантонских административних служби исказан је идентичан почетак и крај радног времена, те није успостављено једнообразно евидентирање паузе на нивоу Федералног завода. Такођер, евиденције не садрже податке о службеним и приватним излазима у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину Федерални завод, иако је био у обавези, није извршио ревалоризацију сходно тада важећим прописима и препоруци Уреда за ревизију, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 11.622.508 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
Федерални завод за пољопривреду	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање расхода у износу од 51.228 КМ, на основу уговора закључених у 2023. години за које је испорука и фактурисање извршено у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а расходи и издаци су признати у текућој години, иако је пословни догађај настао у наредној години. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Јавне набавке уговорене вриједности од 71.674 КМ које су проведене путем отворених поступака и директних споразума нису покренуте у складу с Планом јавних набавки, с обзиром на то да су планиране у И ИИ кварталу, а поступци покренути тек у ИВ кварталу 2023. године. Наведено је утицало и на то да набавке нису реализоване у години за коју су средства одобрена, већ у наредној години. Такођер, у отвореним поступцима уговорене вриједности од 70.088 КМ Завод није оставио прописани рок за жалбу на тендерску документацију. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евиденције о радном времену воде се на начин да је код већине запосленика исказан идентичан почетак и крај радног времена, поједине евиденције не пружају потпуне информације о времену кориштења паузе, а неприсуство по захтјеву радника (приватни излаз) није евидентирано, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину Завод, иако је био у обавези, није извршио ревалоризацију сходно тада важећим прописима, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да

	<p>је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 1.592.183 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.</p>
<p>Федерални завод за статистику</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Стална средства и извори сталних средстава на датум биланса прецијењени су за 110.337 КМ, с обзиром на то да је извршено евидентирање компјутерске опреме на позицији сталних средстава у припреми, а да опрема није испоручена и фактура испостављена. То није у складу с Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводственим политикама за федералне буџетске кориснике и Трезор.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање издатака за набавку сталних средстава у износу од 110.337 КМ, на основу Уговора закљученог у 2023. години за који је испорука и фактурисање извршено у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а издаци су признати у текућој години иако је пословни догађај настао у наредној години. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Издаци по основу уговора о дјелу у износу од најмање 93.980 КМ исплаћени су за послове који су утврђени Правилником о унутрашњој организацији и предвиђени као редовни послови из надлежности. Наведено није у складу са Законом о државној служби у ФБиХ и Законом о намјештеницима у органима државне службе у ФБиХ;</p> <p>2. Није проведен цјеловит попис имовине и обавеза, с обзиром на то да је евидентирана опрема која није испоручена, није извршен стварни попис потраживања, обавеза према добављачима и физичким лицима, већ су подаци преузети из аналитичких картица, нити је извршено усклађивање књиговодственог стања са стварним стањем. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;</p> <p>3. Завод није ускладио услове за доказивање личне способности, те није оставио прописани рок за жалбу на тендерску документацију у поступцима набавки рачунарске опреме, канцеларијског материјала и услуга ангажовања особља за провођење анкетних истраживања, уговорене вриједности 464.815 КМ. Поред тога, поступци јавних набавки мобилних уређаја и материјала за поправку и одржавање опреме путем директних споразума, уговорене вриједности 7.873 КМ, вршени су без тражења приједлога цијене или понуда од једног или више привредних субјеката који обављају дјелатност која је предмет јавне набавке. Такођер, за услуге сервисирања и поправке службених возила, путем директног споразума, није утврђена укупна вриједност уговора. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У сједишту Завода води се електронска евиденција присуства на раду, али није успостављена контрола над њеним кориштењем. У појединим кантоналним службама код свих запосленика у евиденцијама о радном времену исказано је идентично вријеме почетка и краја, као и вријеме кориштења паузе у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у износу од 15.290 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ.
<p>Казнено-поправни завод полуотвореног типа Сарајево</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Није осигурано свеобухватно књиговодствено евидентирање пословних промјена, јер се пословање Привредне јединице „Миљацка“ обавља изван система Главне књиге Трезора ФБиХ. То је за посљедицу имало да у финансијским извјештајима није исказана сва имовина и извори средстава. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ, Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање издатака за набавку сталних средстава у износу од 1.024.511 КМ, на основу уговора закључених у 2023. години за које су испорука робе и извођење радова, као и фактурисање, извршени у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а издаци за набавку сталних средстава су признати у текућој години, иако је пословни догађај настао у наредној години. <p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у нето износу од 53.130 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину КПЗ Сарајево, иако је био у обавези, није извршио ревалоризацију сходно тада важећим прописима, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 662.815 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
Казнено-поправни завод полуправног типа Мостар	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није осигурано свеобухватно књиговодствено евидентирање пословних промјена, јер се пословање Привредне јединице „Радобоља“ обавља изван система Главне књиге Трезора ФБиХ. То је за посљедицу имало да у финансијским извјештајима није исказана сва имовина и извори средстава. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ, Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ; Биланс стања на 31. 12. 2023. године није сачињен преузимањем салда са конта стања сталних средстава из Главне књиге у складу са Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ. Наведено је за посљедицу имало да у финансијским извјештајима нису исказани тачни подаци о имовини у износу од 2.684.523 КМ, јер су стална средства потцијењена за наведени износ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање издатака за набавку сталних средстава у износу од 4.591.833 КМ, на основу уговора закључених у 2023. години за које је извођење радова и фактурисање извршено у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а издаци за набавку сталних средстава су признати у текућој години, иако је пословни догађај настао у наредној години. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не може се потврдити да је извршен стварни попис и усклађивање књиговодственог са стварним стањем, с обзиром на то да су стања у пописним листама преузета из књиговодства, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; Поступак набавке радова „Наставак изградње Казнено-поправног завода затвореног и полуправног типа у Мостару – објекти Ламела А, Ламела Б и Ламела Ц“, укупне вриједности 4.999.995 КМ са ПДВ-ом, по уговору закљученом 14. 2. 2022. године није окончан у уговореном року. Није проведено адекватно планирање ове набавке јер нису у потпуности обезбијеђена довољна средства и услови за њену реализацију, што је имало за посљедицу да су уговорени рокови пролонгирани за најмање 18 мјесеци, а радови још увијек нису завршени. Наведено није у складу са принципом ефикасности, који је утврђен Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у нето износу од 31.725 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину КПЗ Мостар, иако је био у обавези, није извршио ревалоризацију сходно тада важећим прописима, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 395.831 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
Казнено-поправни завод полуправног типа Тузла	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Биланс стања на 31. 12. 2023. године попуњен је без преузимања салда набавне вриједности сталних средстава, њихове исправке, као и залиха ситног инвентара са конта стања из Главне књиге, што није у складу са Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ. Наведено је за посљедицу имало да у финансијским извјештајима нису исказани тачни подаци о имовини, односно залихама у износу од

	<p>210.369 КМ и набавној вриједности сталних средстава и исправци вриједности у износу од 57.418 КМ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање издатака у износу од 69.193 КМ извршено је на основу инструкције Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Издаци за набавку сталних средстава исказани су у наведеном износу на основу проведених поступака јавних набавки и закључених уговора о набавци у 2023. години, иако је фактурисање наведених роба и услуга извршено у 2024. години, када су средства испоручена и услуге извршене. Ова инструкција није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а издаци за набавку сталних средстава су признати у текућој години, иако је пословни догађај настао у наредној години; КПЗ Тузла не посједује документацију о власништву и посједу имовине чија је садашња вриједност у Билансу стања на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 2.928.532 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Попис имовине и обавеза није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ јер није у потпуности извршено усклађивање података из помоћних књига са подацима из Главне књиге, нити је извршено усклађивање књиговодственог стања са стварним стањем утврђеним пописом. Такођер, није сачињен извјештај о попису сталних средстава, залиха материјала и робе и новчаних средстава, а стална средства предложена за расход искњижена су из евиденције сталних средстава и Главне књиге, без претходно проведене прописане процедуре.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Није на једнообразан начин регулисано књиговодствено евидентирање производа произведених у оквиру Сектора за радно-окупационе активности, који је основан умјесто Привредне јединице; Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима комисија исплаћене у нето износу од 32.231 КМ није имао третман прихода од независне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину КПЗ Тузла, иако је био у обавези, није извршио ревалоризацију сходно тада важећим прописима, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 591.367 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
<p>Казнено-поправни завод затвореног типа Зеница</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Није осигурано свеобухватно књиговодствено евидентирање пословних промјена, нити је у финансијским извјештајима исказана сва имовина, обавезе, приходи и расходи, јер се књиговодствено евидентирање пословања Привредне јединице „Нови живот“ Зеница обавља изван система Главне књиге Трезора Буџета ФБиХ. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ;</p> <p>2. Издаци и разграничени расходи прецизијењени су за 99.960 КМ јер је КПЗ Зеница извршио резервисање средстава за набавку роба и услуга за које нису окончани поступци јавних набавки, нити су закључени уговори, што није у складу с чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> КПЗ Зеница не посједује документацију о власништву и посједу имовине чија је садашња вриједност у Билансу стања на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 12.739.870 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Не можемо потврдити основаност исплате издатака за рад комисија, исказаних у нето износу од 78.130 КМ, с обзиром на то да у извјештајима о раду појединих комисија није исказан податак о броју прековремених сати или сати рада у дане викенде или празника. Наведено није у складу с Уредбом о начину формирања и утврђивања висине накнаде за рад радних тијела основаних од стране Владе ФБиХ и руководиоца федералних органа државне службе.</p> <p>2. Није проведени поступак јавне набавке, нити закључен уговор за набавку услуга медија у вриједности од најмање 31.026 КМ, као ни за набавку услуга болничке здравствене заштите секундарног нивоа у вриједности од најмање 32.099 КМ, што није у складу са Законом о јавним набавкама.</p>

	<p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима комисија исплаћене у нето износу од 78.130 КМ није имао третман прихода од несамосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину КПЗ Зеница, иако је било у обавези, није извршио ревалоризацију сходно тада важећим прописима, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 2.313.610 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
<p>Порезна управа Федерације Босне и Херцеговине</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евидентирање издатака за набавку сталних средстава у износу од 561.261 КМ и расхода у износу од 10.530 КМ, на основу уговора закључених у 2023. години за које је испорука и фактурисање извршено у 2024. години, проведено је по инструкцији Федералног министарства финансија – Предбилансне радње за 2023. годину. Ова инструкција није у складу са чланом 4. и 76. Закона о буџетима у ФБиХ, јер није испоштован принцип једне године, а издаци и расходи су признати у текућој години, иако је пословни догађај настао у наредној години. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Нису успостављене порезне евиденције о задужењу за 2023. годину по основу јавних прихода за директне порезе, доприносе, таксе и накнаде, чланарине, новчане казне и остале јавне приходе из надлежности Порезне управе ФБиХ у складу са чланом 7. Закона о порезној управи ФБиХ; У ванбилансној евиденцији исказана је заплијењена имовина у износу од 157.447.303 КМ, од чега је 99,7% складиштено код порезних обвезника, што је Законом о Порезној управи ФБиХ и Правилником о процедурама принудне наплате порезних обавеза предвиђено само у изузетним случајевима. Због дуготрајног процеса продаје која се већином реализује путем директне продаје, у текућој години остварена је продајна вриједност (11.081.583 КМ) која је за 45% нижа од процијењене вриједности (24.409.306 КМ). Сходно наведеном, не можемо потврдити да се ефикасно управљало заплијењеном имовином и да се у транспарентном процесу продаје остварила најповољнија продајна вриједност. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> На 31. 12. 2023. године укупни салдо дуга порезних обвезника износио је 3.125.231.022 КМ, од чега је у принудној наплати 3.119.209.282 КМ, док су неизмирене обавезе за 2023. годину износиле 221.679.154 КМ. У текућој години по евиденцији Порезне управе ФБиХ уплаћено је јавних прихода у износу од 7.345.760.516 КМ, од чега 173.312.534 КМ у поступку принудне наплате; Мјере одлагања принудне наплате које је проводила Влада ФБиХ кроз законске прописе о консолидацији друштава пролонгирале су наплату дуговања обвезника у већинском државном власништву и нису постигле жељене ефекте јер дуг континуирано расте. Дуг порезних обвезника који су у поступку консолидације на почетку поступка износио је 521.374.373 КМ, а на крају ревидиране године 965.193.334 КМ. Укупна дуговања порезних обвезника у већинском државном власништву на 31. 12. 2023. године износила су 1.292.543.241 КМ; На 31. 12. 2023. године код Федералног министарства финансија евидентирано је 6.787 изјављених жалби на управне акте Порезне управе ФБиХ у вриједности од 635.597.740 КМ. С обзиром на то да се жалбе воде као неријешени поступци у другостепеном одлучивању код Федералног министарства финансија, оне одлажу извршење рјешења у предметима додатно утврђених порезних обавеза; Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих запосленика исказано идентично вријеме почетка и краја радног дана, без наведених службених и приватних излаза у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Порезна управа ФБиХ за 2022. годину, иако је била у обавези, није извршила ревалоризацију сходно тада важећим прописима, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 2.735.290 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
<p>Служба за заједничке послове органа и тијела</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p>

Федерације Босне и Херцеговине	<ul style="list-style-type: none"> Служба не располаже документацијом о власништву нити је у посједу некретнина које се односе на два стана у улици Грбавичка у Сарајеву, чија је садашња вриједност у пословним књигама исказана у износу од 122.132 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није осигурано ефикасно и рационално управљање имовином пријашњег Федералног министарства одбране и Завода за платни промет ФБиХ, која је Служби дата на управљање Уредбом о Служби за заједничке послове органа и тијела ФБиХ. Није извршена потпуна контрола кориштења простора бившег Завода за платни промет ФБиХ и рационална расподјела буџетским корисницима, у складу са стварним потребама, а подузете активности нису осигурале да се пословни простори пријашњег Федералног министарства одбране ефикасно користе и штите од даљњег пропадања и бесправног кориштења; Није поступљено у складу с одредбама Закона о јавним набавкама у дијелу прихватања појашњења неприродно ниске цијене у поступку набавке природне изворске воде, уговорене вриједности 198.900 КМ са ПДВ-ом. У поступку набавке кафе – лот 1, уговорене вриједности 117.000 КМ са ПДВ-ом прихваћена је понуда која није у складу с условима тендерске документације. Такођер, прихваћена је понуда која има рачунску грешку у поступку набавке конзервисаног, замрзнутог и сушеног воћа и поврћа – И класа, уговорене вриједности 87.750 КМ са ПДВ-ом. Наведено је имало за посљедицу дијељење предмета набавке и непримјењивање одговарајућег поступка набавке, што није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Тужбени захтјеви у судским процесима које је Служба покренула за наплату потраживања од закупа 68 пословних простора износе 3.710.752 КМ. С обзиром на то да је за већину закупљених простора даље неријешен статус власништва и да је значајан број корисника пословних простора неликвидан, наплата већег дијела ових потраживања је неизвјесна; Финансијско-информатичкој агенцији додијељена је већина пословних простора бившег Завода за платни промет, које издаје под закуп и не користи за своје пословање, а 17 простора је неактивно, док се значајна средства издвајају за изнајмљивање простора за буџетске кориснике; Обрачун пореза и доприноса на накнаде запосленицима члановима комисија исплаћене у нето износу од 52.384 КМ није имао третман прихода од самосталне дјелатности у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима, због мишљења Федералног министарства финансија и ограничења постојеће апликације за обрачун плаћа и накнада у Трезору ФБиХ; Измјеном прописа у току 2023. године престала је обавеза вршења ревалоризације сталних средстава. Међутим, за 2022. годину Служба, иако је била у обавези, није извршила ревалоризацију сходно тада важећим прописима и препоруци Уреда за ревизију, јер Федерално министарство финансија није обезбиједило техничке услове кроз модул сталних средстава за њено извршење. Да је извршена ревалоризација, почетна стања сталних средстава била би више исказана за најмање 6.492.858 КМ, колико би износило повећање сталних средстава у висини званично објављене стопе раста цијена у 2022. години.
---------------------------------------	--

3.5 Кантони и кантонални буџетски корисници

У извјештајном периоду обављене су финансијске ревизије пет кантона и пет кантоналних буџетских корисника. Ревидирани су кантони који нису били предмет ревизије у претходној години, и то: Кантон Сарајево, Херцеговачко-неретвански кантон, Средњобосански кантон, Унско-сански кантон и Жупанија Западнохерцеговачка.

Буџети ових кантона планирани су у укупном износу од 2.629.286.583 КМ. Њихови укупни приходи и примици у 2023. години исказани су у консолидованим финансијским извјештајима у износу од 2.231.342.434 КМ, а расходи и издаци у износу од 2.306.973.919 КМ.

У наставку је преглед исказаних прихода и примитака, расхода и издатака и финансијског резултата за 2023. годину, те акумулираног суфицита/дефицита на 31. 12. 2023. године, по субјектима ревизије:

Табела 12. Преглед финансијских показатеља ревидираних кантона

(у КМ)

Ред. бр.	Кантони	Приходи и примици	Расходи и издаци	Укупан финансијски резултат	Акумулирани суфицит/дефицит ¹⁷
1	2	3	4	5	6
1.	Кантон Сарајево	1.151.252.649	1.231.471.358	-80.218.709	-44.186.236
2.	Херцеговачко-неретвански кантон	339.483.500	327.898.568	11.584.932	-15.039.106
3.	Средњобосански кантон	297.036.891	297.941.326	-904.435	40.500.640
4.	Унско-сански кантон	296.897.396	310.329.784	-13.432.388	-59.941.089
5.	Жупанија Западнохерцеговачка	146.671.998	139.332.883	7.339.115	-725.439
	УКУПНО	2.231.342.434	2.306.973.919	-75.631.485	-79.391.230

Негативан финансијски резултат исказала су три од пет ревидираних кантона, док је код четири у билансима стања на 31. 12. 2023. годину исказан нераспоређени вишак расхода над приходима (акумулирани дефицит). Кантон Сарајево је за 2023. годину исказао укупан негативан финансијски резултат у износу од 80.218.709 КМ, који је дијелом покривен акумулираним суфицитом претходних година (Буџетом планирана расподјела вишка прихода над расходима), те је акумулирани дефицит овог Кантона на 31. 12. 2023. године 44.186.236 КМ. Унско-сански кантон је такођер исказао негативан финансијски резултат, те је код овог Кантона на 31. 12. 2023. године исказан највећи износ акумулираног дефицита (59.941.089 КМ). Међутим, истичемо да обавезе овог Кантона по основу извршних судских рјешења које нису књиговодствено евидентирани износе 76.258.578 КМ.

У складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ, кантони су дужни акумулиране дефиците из претходних година покрити планирањем средстава у буџету за покриће оствареног дефицита у наредних пет фискалних година.

У наставку је преглед ревидираних кантона, с датим мишљењима и бројем препорука за 2023. годину:

Табела 13. Преглед финансијских показатеља ревидираних кантона

Редни број	Субјекти ревизије	Дато мишљење		Број датих препорука
		о финансијским извјештајима	о усклађености са законским прописима	
1	2	3	4	5
1.	Кантон Сарајево	С резервом	С резервом	30
2.	Херцеговачко-неретвански кантон	С резервом	С резервом	30
3.	Средњобосански кантон	С резервом	С резервом	25
4.	Унско-сански кантон	С резервом	С резервом	24
5.	Жупанија Западнохерцеговачка	С резервом	С резервом	23

¹⁷ Акумулирани суфицит: Нераспоређени вишак прихода над расходима; Акумулирани дефицит: Нераспоређени вишак расхода над приходима

Уз мишљења о финансијским извјештајима и усклађености истакнута су одређена значајна питања. Кантонима су дате укупно 132 препоруке.

У наставку је преглед ревидираних кантоналних буџетских корисника, расхода и издатака исказаних у финансијским извјештајима за 2023. годину, датих мишљења и броја препорука:

Табела 14. Преглед расхода и издатака кантоналних буџетских корисника, с датим мишљењима

Редни број	Субјекти ревизије	Расходи и издаци	Дато мишљење		Број датих препорука
			о финансијским извјештајима	о усклађености са законским прописима	
1	2	3	4	5	6
1.	Министарство за одгој и образовање Кантона Сарајево	30.476.838	с резервом	с резервом	8
2.	Министарство здравства Тузланског кантона	11.838.732	позитивно	с резервом	6
3.	Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона	24.492.901	с резервом	с резервом	11
4.	Министарство унутарњих послова Кантона 10/Херцегбосанске Жупаније	24.262.061	с резервом	с резервом	8
5.	Министарство просвјете, знаности, културе и спорта Жупаније Посавске	3.959.917	с резервом	с резервом	8
	УКУПНО	95.030.449			41

Четири кантонална буџетска корисника су први пут ревидирана у 2023. години, а Министарство унутарњих послова Кантона 10/Херцегбосанске Жупаније било је предмет ревизије 2001. године. Ревидираним кантоналним буџетским корисницима дата је укупно 41 препорука.

Уз мишљења о финансијским извјештајима и усклађености са законским прописима код појединих буџетских корисника истакнута су одређена значајна питања.

3.5.1 Најважнији налази и препоруке

Ревизијом кантона и кантоналних буџетских корисника утврђени су одређени пропусти и неправилности за које су дате одговарајуће препоруке.

Најважнији налази и препоруке су:

- Систем финансијског управљања и контроле није успостављен на начин прописан Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ. Нису именовани координатори за финансијско управљање и контролу, усвојене процедуре којима се уређују одређени процеси из надлежности, не врше се идентификација и процјена ризика, а у одређеним случајевима нису сачињени годишњи извјештаји о функционисању система финансијског управљања и контроле.

Успоставити систем финансијског управљања и контроле у складу са Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ.

- Одређена кантонална министарства финансија ни у 2023. години нису успоставила заједничке јединице интерне ревизије у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ. У одређеним случајевима, у јединицама за интерну ревизију попуњено је само једно радно мјесто. Наведено има за посљедицу да се не врши интерна ревизија буџетских корисника буџета кантона, али ни градова, општина и осталих правних лица у којима кантони имају већински удјел, а који не испуњавају критерије за успостављање јединице за интерну ревизију.

Потребно је да кантонална министарства финансија успоставе заједничку јединицу за интерну

ревизију, у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ.

- Кантонални буџетски корисници нису сачинили и усвојили властите планове интегритета, у складу са акционим плановима и кантоналним стратегијама за борбу против корупције.

Сачинити план интегритета с циљем смањења ризика настанка корупције и других неправилности у раду.

- Руководиоци кантоналних буџетских корисника у одређеним случајевима нису сачињавали изјаве о фискалној одговорности, а поједина кантонална министарства финансија нису вршила њихову провјеру, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Правилника о облику и садржају, начину попуњавања и предаје изјаве о фискалној одговорности.

Потребно је да руководиоци буџетских корисника сачињавају изјаве о фискалној одговорности и достављају их министарству финансија које врши њихову суштинску и формалну провјеру, у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Правилником о облику и садржају, начину попуњавања и предаје изјаве о фискалној одговорности.

- Приликом припреме и израде кантоналних буџета нису досљедно примијењене одредбе Закона о буџетима у ФБиХ.

Приликом припреме и израде буџета досљедно се придржавати одредби Закона о буџетима у ФБиХ.

- Расходи и издаци буџетом нису планирани на одговарајућим позицијама контног плана за буџетске кориснике који је дио Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ, а у одређеним случајевима при књиговодственом евидентирању пословних промјена нису досљедно примијењене ни важеће рачуноводствене политике.

Досљедно примјењивати контни план за буџетске кориснике који је дио Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ и рачуноводствене политике које су у примјени.

- Финансијски извјештаји нису сачињени на начин прописан Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ.

Финансијске извјештаје сачињавати на начин прописан Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ.

- На позицији сталних средстава у припреми исказани су капитални трансфери дозначени другим корисницима, као и средства која су у употреби. Није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину, у складу са тада важећим прописима.

Извршити анализу стања сталних средстава у припреми, те провести одговарајућа књижења за средства која су у употреби, у складу са одредбама Уредбе о рачуноводству у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ.

- Краткорочна потраживања у одређеним случајевима нису књиговодствено евидентирана, за значајна није извршена оцјена наплативости и односе се на раније периоде, а нису прекњижена на сумњива и спорна. Не подузимају се благовремено активности на њиховој наплати, сходно одредбама Закона о буџетима у ФБиХ.

Књиговодствено евидентирати краткорочна потраживања, доспјела потраживања прекњижити на сумњива и спорна, те подузимати мјере њихове наплате, сходно одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и рачуноводственим политикама које се примјењују.

- Нераспоређени вишак прихода и расхода у билансу стања није тачно исказан јер одређени расходи и издаци нису књиговодствено евидентирани или се као приходи периода признају неутрошена намјенска средства која је требало разграничити.

Извршити анализу исказаног нераспоређеног вишка прихода и расхода, те сходно закључцима, провести одговарајућа књижења.

- Кантонални буџетски корисници нису провели свеобухватне годишње пописе имовине, обавеза и потраживања и извршили усклађивање књиговодственог са стварним стањем, како је то предвиђено Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.

Годишњим пописом утврдити стварно стање имовине, обавеза и потраживања, те извршити усаглашавање стварног и књиговодственог стања, у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.

- Расподјела трансфера вршена је без критерија или без јасно утврђених и мјерљивих критерија, са корисницима трансфера нису се закључивали уговори, те није успостављен адекватан надзор над намјенским утрошком одобрених средстава.

Расподјелу трансфера вршити на основу јасно утврђених и мјерљивих критерија, са корисницима трансфера закључивати уговоре којима ће се уредити међусобна права и обавезе, те вршити надзор над намјенским утрошком средстава.

- Евиденције о радном времену нису успостављене или се не воде у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду.

Евиденцију радног времена водити у складу са Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду.

- Набавке роба, радова и услуга нису вршене у потпуности у складу с процедурама прописаним Законом о јавним набавкама и његовим provedбеним актима (тендерска документација није сачињена на прописани начин, није одабрана одговарајућа врста поступка или су набавке вршене без проведене процедуре и закључених уговора). Нису поштоване одредбе закључених уговора с добављачима.

Набавке роба, радова и услуга вршити уз досљедну примјену Закона о јавним набавкама, те осигурати поштовање одредби закључених уговора с добављачима.

- Уговори о дјелу закључивали су се за послове који су систематизовани правилницима о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста.

Ангажовање извршилаца за обављање послова систематизованих правилницима о унутрашњој организацији вршити у складу са Законом о државној служби у ФБиХ, кантоналним законима о државној служби и Законом о намјештеницима у органима државне службе у ФБиХ.

Табела 15. Информације о поступању по препорукама кантоналних буџетских корисника

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама				
		Реализовано	Дјелимично реализовано	Није реализовано	Без оцјене/непроводиво	УКУПНО
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Кантон Сарајево	5	7	15	1	28
	<i>постотак</i>	18%	25%	54%	3%	100%
2.	Херцеговачко-неретвански кантон	3	11	13	-	27
	<i>постотак</i>	11%	41%	48%	-	100%
3.	Средњобосански кантон	3	3	17	1	24
	<i>постотак</i>	13%	13%	70%	4%	100%
4.	Унско-сански кантон	5	7	12	4	28
	<i>постотак</i>	18%	25%	43%	14%	100%
5.	Жупанија Западнохерцеговачка	7	-	17	1	25
	<i>постотак</i>	28%	-	68%	4%	100%
6.	Министарство за одгој и образовање Кантона Сарајево	Ревизија вршена први пут				
7.	Министарство здравства Тузланског кантона	Ревизија вршена први пут				
8.	Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона	Ревизија вршена први пут				
9.	Министарство унутарњих послова Кантона 10/Херцегбосанске Жупаније	Није вршена оцјена поступања				
10.	Министарство просвјете, знаности, културе и спорта Жупаније Посавске	Ревизија вршена први пут				
УКУПНО		23	28	74	7	132
<i>постотак</i>		18%	21%	56%	5%	100%

Од 132 препоруке дате кантонима и кантоналним буџетским корисницима у претходним извјештајима, оцјеном поступања утврђено је да је 17% њих реализовано, 21% дјелимично, а 56% није реализовано. Оцјена поступања по препорукама није извршена за седам препорука (5%), у највећој мјери због тога што су се односиле на трансфере који у ревидираној години нису планирани и реализовани или због измјене прописа који уређују област на коју се односи препорука.

У наставку је преглед ревидираних субјеката, с датим мишљењима за 2023. годину, основама за изражавање мишљења и истакнутим питањима:

Субјекти ревизије	Дата мишљења/основа за мишљење/истицање питања
1	2
Кантон Сарајево	Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом 1. Краткорочна потраживања код Министарства привреде у износу од најмање 38.569.751 КМ не можемо потврдити јер није извршено усаглашавање потраживања са концесионарима изводом отворених ставки, а дио је ненаплатив јер су дужници брисани из судског регистра. Завод за изградњу Кантона Сарајево није прекњижио на сумњива и спорна потраживања старија од шест мјесеци износ од најмање 11.399.718 КМ, нити се врши оцјена њихове наплативости. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ (тачка 6.2.1.2 Извјештаја);

	<p>2. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 119.452.453 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Није успостављена помоћна књига капиталне имовине код Дирекције за цесте Кантона Сарајево. За исказани износ извршених улагања у путну инфраструктуру од 111.009.099 КМ нису презентовани подаци о појединачним дионицама и њиховим вриједностима. Вриједност дионица путева и трамвајске пруге које су у употреби и даље је исказана на позицији средстава у припреми. У вриједност реконструкције трамвајске пруге није укључен износ од 1.547.649 КМ који се односи на услуге надзора, због чега су за овај износ стална средства код Министарства саобраћаја на датум Биланса мање исказана. Наведено није у складу с одредбама Уредбе о рачуноводству у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ (тачка 6.2.2.1 Извјештаја);</p> <p>3. У Извјештају о новчаним токовима примици од дугорочног задуживања нису преведени на стварне новчане примитке, због чега он није сачињен у складу са Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ (тачка 6.3 Извјештаја).</p> <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Буџетом се не планирају расходи и издаци у складу са стварним потребама буџетских корисника. Буџет не садржи све планиране приходе и примитке и с њима повезане расходе и издатке јер се разграничени приходи и примитки буџетским корисницима накнадно стављају на располагање Одлуком Владе. Нису подузимане ни мјере уравнотежења Буџета, иако су остварени значајно мањи приходи и примитки, те је за 2023. годину остварен негативни финансијски резултат у износу од 80.218.709 КМ. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ (тачка 5.1 Извјештаја);</p> <p>2. Уговори о дјелу код одређених буџетских корисника закључени су за послове који представљају редовне послове из њихове надлежности или систематизоване правилницима о унутрашњој организацији који се обављају у континуитету током године, што није у складу са Законом о државној служби у Кантону Сарајево, Законом о намјештеницима у органима државне службе у ФБиХ и Законом о раду (тачка 6.1.2.2 Извјештаја);</p> <p>3. Кантон је наставио издвајати значајна средства за закуп станова за лица у стању социјалне потребе по уговору из 2002. године, иако је Скупштина Кантона у марту 2020. године донијела Одлуку о давању сагласности за закључивање уговора о купопродаји некретнине у насељу Отес, за купопродајну цијену у износу од 12.235.206 КМ, уз обезбјеђење банковне гаранције. Кантон није подузео све активности на реализацији ове Одлуке, а из Буџета, од доношења Одлуке, исплаћена је скоро трећина износа утврђене купопродајне вриједности некретнине. Сходно наведеном нису подузете све активности утврђене Одлуком у циљу ефикасног управљања буџетским средствима, у складу са одредбама Закона о буџетима у ФБиХ (тачка 6.1.2.3 Извјештаја);</p> <p>4. У уговору о набавци вишенамјенског хеликоптера са пратећом опремом између Министарства унутрашњих послова и добављача, који је закључен у износу од 35.497.800 КМ, измијењене су одредбе које се односе на рок испоруке и висину казнене одредбе у случају кашњења у испоруци у односу на услове утврђене оквирним елементима уговора који је био дио тендерске документације. Тендерском документацијом код Министарства саобраћаја за поступак набавке аутобуса и минибуса процијењене вриједности 16.029.000 КМ нису јасно дефинисане неопходне информације и појашњења на основу којих понуђачи могу припремити своје понуде. Није презентирана документација која потврђује да су окончани радови на рехабилитацији дијела улице Ложионичка, уговорене вриједности 1.160.626 КМ, иако је истекао уговорени рок, нити да је Дирекција за путеве утврђивала одговорност извођача за кашњење и сходно томе активирала уговором предвиђене казнене одредбе. Наведено није у складу са одредбама Закона о јавним набавкама (тачка 8. Извјештаја).</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Уредбом о поступку пријема у радни однос у јавном сектору на територији Кантона остављена је могућност запошљавања на одређено вријеме без проведене процедуре обавезног јавног оглашавања у заводима, агенцијама, дирекцијама и управним организацијама под другим називом, правним лицима са јавним овлаштењима на територији ФБиХ, као и у јавним установама и јавним предузећима чији је оснивач кантон, град или опћина, иако је одредбама Закона о раду утврђено да се пријем у радни однос врши након проведене процедуре обавезног јавног оглашавања (тачка 4. Извјештаја); • Потребно је планирати покриће нераспоређеног вишка расхода над приходима (акумулираног дефицита) сходно члану 43. став 2. Закона о буџетима у ФБиХ (тачка 5. 1 Извјештаја); • Поједини запосленици нису уредно евидентирали вријеме доласка, одласка, изласка или повратка током радног времена, а у одређеним случајевима сви запосленици имају идентично вријеме почетка, завршетка и прекида рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност (тачка 6.1.2.1 Извјештаја).
Херцеговачко-неретвански кантон	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p>

	<ol style="list-style-type: none"> Капитални трансфери за улагање у изградњу и реконструкцију цестовне инфраструктуре, спортске инфраструктуре и објеката установа образовања у износу од 4.250.000 КМ нису планирани и књиговодствено евидентирани на одговарајућој позицији контног плана за буџетске кориснике, него на позицији текућих трансфера, због чега финансијски извјештаји не дају тачан приказ трансфера по врстама и корисницима. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ; Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 29.759.470 КМ будући да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Стална средства и издаци за набавку сталних средстава више су исказани за 912.383 КМ јер је на овим позицијама евидентиран исплаћени аванс добављачу за радове који нису завршени до датума биланса. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству у буџету у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Евиденције о радном времену код значајног броја буџетских корисника у току 2023. године нису биле успостављене на прописани начин или не садрже све потребне податке, што није у складу са Законом о раду и Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду; Расподјела текућих трансфера у износу од најмање 3.370.000 КМ извршена је на основу захтјева корисника, без јавног позива и утврђених критерија, због чега није осигуран принцип транспарентности. Нису досљедно приммијењени утврђени критерији за субвенције приватним предузећима и подузетницима код Министарства привреде у износу од 1.297.500 КМ, због чега овај трансфер није реализован у складу са Програмом утрошка средстава. У појединим случајевима са корисницима трансфера нису закључени уговори којима би се регулисала међусобна права и обавезе и утврдила намјена кориштења средстава на основу чега би се осигурао адекватан надзор над намјенским утрошком. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању буџета Херцеговачко-неретванског кантона за 2023. годину; Расподјела капиталних трансфера за установе културе у износу од 500.000 КМ извршена је одлукама Владе на основу захтјева корисника, без јавног позива и критерија расподјеле средстава, чиме није осигурана транспарентност. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ; Набавка пелета и услуга физичке и техничке заштите на нивоу Кантона у износу од 665.820 КМ вршена је без важећих уговора, а за набавку грађевинских радова у укупном износу од 117.760 КМ није проведен поступак јавне набавке. Тендерска документација за набавку канцеларијског материјала и рачунарске опреме у износу од 1.416.297 КМ није припремљена на начин да се осигура активна конкуренција. Код Управе за цивилну заштиту приликом закључивања уговора о набавци специјалног возила у износу од 292.148 КМ извршене су измјене услова начина плаћања у односу на услове утврђене тендерском документацијом. У појединим случајевима одлука о резултатима јавне набавке није донесена благовремено, нити је тражено продужење опције понуде у законском року. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Није донесен кантонални закон о шумама, нити други акт којим би се регулисала област управљања шумама на подручју Херцеговачко-неретванског кантона. Такођер, није донесен закон о плаћама и накнадама Кантона који треба бити усклађен са Законом о плаћама и накнадама у органима власти ФБиХ, није извршено усклађивање кантоналног Закона о јавним цестама са Законом о цестама ФБиХ нити су подузете активности на формирању кантоналне јавне установе за цесте у складу с овим Законом; У 2023. години радно вријеме у органима јавне управе у Кантону није било уређено актом. Влада је у мају 2024. године донијела Одлуку о радном времену у Влади и тијелима државне службе Кантона, којом је утврђено да је седмично радно вријеме 40 сати, у које је укључено и вријеме кориштења дневног одмора, иако је важећим прописима прописано да се дневни одмор не урачунава у редовно радно вријеме.
Средњобосански кантон	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Расходи и издаци нису евидентирани у периоду настанка пословног догађаја што је имало за посљедицу да су више исказани за 1.338.779 КМ. То није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ; Нераспоређени вишак прихода над расходима више је исказан јер извршна судска рјешења нису књиговодствено евидентирана на позицијама расхода и обавеза, него у оквиру ванбилансне евиденције Главне књиге Трезора у износу од 17.273.839 КМ. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ; Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину у износу од најмање 19.945.874 КМ, с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ.

	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Главна књига Трезора није закључена до рока за достављање финансијских извјештаја због чега већина буџетских корисника није сачинила годишње финансијске извјештаје у року и доставила их надлежним институцијама. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Правилником о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну буџета у ФБиХ; 2. Евиденције о радном времену кантоналних органа државне службе у току 2023. године нису биле успостављене или не садрже све потребне податке, што није у складу са Законом о раду и Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду; 3. Текући и капитални трансфери у износу од најмање 9.295.120 КМ додијељени су корисницима без примјене утврђених критерија, док за трансфере у износу од 7.968.599 КМ критерији нису ни утврђени, што није у складу са Законом о извршавању Буџета Средњобосанског кантона за 2023. годину; 4. Техничке спецификације у поступцима јавне набавке моторних возила код одређених буџетских корисника укупне уговорене вриједности 745.095 КМ, те услови за квалификацију из тендерске документације у поништеним поступцима јавне набавке услуга превоза ученика, нису постављени на начин да свима омогућавају једнак и недискриминирајући приступ надметању и осигурају правичну и активну конкуренцију с циљем најефикаснијег кориштења јавних средстава, што није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Законом о финансирању политичких странака утврђено је да се политичке странке могу финансирати из буџета кантона. Законом о извршавању Буџета Средњобосанског кантона за 2023. годину није утврђен проценат средстава која ће се одобравати за ове намјене, а водећи се чланом 7. Закона о финансирању политичких странака, средства за финансирање политичких странака не могу прелазити износ од 0,2% Буџета. За финансирање политичких странака које партиципирају у раду Скупштине одобрена су средства у износу од 880.000 КМ, што представља преко 0,2% Буџета. Уважавајући чињеницу да су у Буџету садржана и неутрошена намјенска средства, као и намјенски примљени трансфери, износ предвиђен за финансирање политичких странака прелази 0,3% планираних опћих прихода.
<p>Унско-сански кантон</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Део планираних и исказаних текућих трансфера непрофитним организацијама у износу од 947.500 КМ кориштен је у капиталне сврхе. Ова средства нису кориштена за намјене утврђене Буџетом, због чега финансијски извјештаји не дају тачан приказ трансфера према намјени, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ; 2. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину у износу од најмање 26.553.935 КМ, с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ; 3. Дугорочне обавезе више су исказане за 5.915.064 КМ јер су интерне трансакције у износу од 8.290.000 КМ књиговодствено евидентирани на овој позицији, а дио дугорочних обавеза је књиговодствено евидентирани на краткорочним обавезама (2.374.936 КМ). Због наведеног биланс стања не даје тачне податке о изворима средстава, дугорочним обавезама и пласманима, што није у складу с Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ; 4. Нераспоређени вишак расхода над приходима мање је исказан јер извршна судска рјешења нису књиговодствено евидентирани на позицијама расхода и обавеза, него у оквиру ванбилансне евиденције Главне књиге Трезора у износу од 76.258.578 КМ. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У оквиру сталних средстава на 31. 12. 2023. године исказана је позиција станова у износу од 1.799.626 КМ. Министарство не располаже документацијом о праву власништва или располагања над овим становима, а покренуло је активности према Кантоналном тужилаштву по овом основу. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Расподјела текућих трансфера у износу од 3.273.882 КМ извршена је на основу захтјева корисника, без претходно утврђене процедуре и критерија расподјеле. Није објављен ни јавни позив, сходно чему није осигурана транспарентност приликом расподјеле. Уговори са корисницима текућих трансфера непрофитним организацијама нису закључени, којима би се регулисала међусобна права и обавезе, нису у свим случајевима достављени извјештаји о намјенском утрошку, због чега није извршен надзор над утрошком средстава.

	<p>То није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању Буџета Унско-санског кантона;</p> <p>2. Годишњи попис није проведен у потпуности јер није утврђено стварно стање имовине и обавеза, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем, сходно одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ;</p> <p>3. Приликом планирања и покретања поступка набавке уџбеника није се водило рачуна о почетку школске године. Уговори за десет лотова укупне вриједности 1.198.740 КМ закључени су у другој половини септембра 2023. године, што је за посљедицу имало кашњење набавке и дистрибуције уџбеника у односу на почетак наставе. У отвореном поступку набавке пелета у вриједности од 109.635 КМ промијењени су услови утврђени у тендерској документацији, а приликом набавке моторних возила и музичке опреме у износу од 234.054 КМ тендерска документација није сачињена на начин да осигура активну конкуренцију. Такођер, уговор о испоруци горива закључен је у износу већем за 217.985 КМ у односу на процијењену вриједност набавке. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Законом о плаћама и накнадама у органима власти Унско-санског кантона прописано је да носиоци извршних функција имају право на положајни додатак, због чега није усклађен са Законом о плаћама и накнадама у органима власти ФБиХ; • Намјенска новчана средства у износу од 8.290.000 КМ, од тога накнада за шуме, средства за претворбу пољопривредног земљишта и средства ЕЦПРОВ рачуна на датум биланса, нису враћена на намјенске подрачуне, нити су расположива за прописане намјене.
<p>Жупанија Западнохерцеговачка</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Нераспоређени вишак расхода над приходима мање је исказан за 8.406.503 КМ с обзиром на то да су обавезе за доприносе за здравствено осигурање и обавезе за осигурање од незапослености у износу од 8.114.608 КМ исказане на ванбилансним, а не билансним позицијама, обавезе за субвенције приправничког стажа у износу од 291.895 КМ на позицији разграничених расхода, а не на позицијама расхода и обавеза, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ;</p> <p>2. Не можемо потврдити исказана потраживања у износу од 2.296.820 КМ с обзиром на то да за потраживања из ранијег периода Владе у износу од 238.866 КМ и Министарства унутарњих послова у износу од 162.283 КМ није извршена процјена наплативости, нити су подузете активности на њиховој наплати. Такођер, Министарство унутарњих послова фактуриране услуге књиговодствено не евидентира, док за пружене услуге осигурања купова не испоставља ни фактуре, што није у складу с Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ;</p> <p>3. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 15.156.837 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину сходно тада важећој Уредби о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ.</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Није успостављена јединица за интерну ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обавеза сходно Закону о унутарњој ревизији у јавном сектору у ФБиХ. Такођер, није успостављен буџетски надзор према одредбама Закона о буџетима у ФБиХ;</p> <p>2. Евиденције о радном времену код значајног броја буџетских корисника током 2023. године нису успостављене на прописани начин или не садрже све потребне податке, што није у складу са Законом о раду и Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим особама ангажираним на раду;</p> <p>3. Текући трансфери нису реализирани уз примјену јавног позива и критерија код: Владе у износу од 3.824.295 КМ, Министарства gospodarства у износу од 948.625 КМ, Министарства хрватских бранитеља из Домовинског рата у износу од 128.800 КМ, Министарства просвјете, знаности, културе и спорта у износу од 160.000 КМ и Министарства просторног уређења и заштите околиша у износу од 24.000 КМ. Због наведеног не можемо потврдити да је задовољено начело транспарентности дефинирано Законом о буџетима у ФБиХ. Буџетски корисници који су одобравали трансфере нису правовремено подузимали активности на заштити јавних средстава, иако значајан број корисника текућих трансфера из 2023. године није доставио извјештај о намјенском утрошку дозначених средстава, а поједини достављени извјештаји не потврђују да су дозначена средства утрошена за намјене за које су и одобрена.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Прописи којима се регулирају плаће и накнаде корисника буџета донесени на разини

	<p>Жупаније нису усуглашени с федералним прописима у дијелу коефицијената и основице за обрачун плаћа и накнада. Одлука о радном времену у жупанијским тијелима управе није усклађена са Законом о раду Жупаније.</p>
Министарство за одгој и образовање Кантона Сарајево	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Стална средства више су исказана за 8.471.106 КМ, јер су на позицији сталних средстава у припреми књиговодствено евидентирана дозначена средства другим корисницима за набавку капиталне имовине, што није у складу с Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводственим политикама за буџетске кориснике и Трезор Кантона Сарајево.</p>
	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Министарство није извршило надзор над намјенским утрошком средстава одобрених за набавку уџбеника у износу од 1.592.732 КМ, а нису извршени ни праћење и евалуација пројеката суфинансирања предшколског одгоја, школе у природи и курикулума у ширем смислу. Наведено није у складу са одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Уредбом о додјели трансфера непрофитним организацијама и појединцима из буџета Кантона Сарајево.</p> <p>2. Тендерска документација за набавку опреме за Јавну установу Основна школа „Шип“, за лот 1 и лот 2, уговорене вриједности 418.532 КМ, није сачињена на начин да омогући правичну и активну конкуренцију у вези с предметом набавке и једнак приступ надметању свим понуђачима. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама.</p>
Министарство здравства Тузланског кантона	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p>
	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Министарство није сачинило и Влади Кантона доставило приједлог одлуке о мјерилима за осигурање елемената стандарда за инвестиционо улагање и инвестиционо и текуће одржавање, те информатизацију здравствене дјелатности за 2023. годину, што није у складу са одредбама Закона о здравственој заштити. Ово је имало за последицу да су капитални трансфери за инвестициона улагања и набавку медицинске опреме у износу од 8.334.000 КМ одобрени јавним здравственим установама без претходно утврђених мјерила;</p> <p>2. Евиденције о радном времену у току 2023. године нису биле успостављене, иако је обавеза вођења утврђена Законом о раду и Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Јавној здравственој установи Универзитетски клинички центар Тузла су из буџета за 2022. и 2023. годину одобрена средства за набавку медицинске опреме и инвестициона улагања у укупном износу од 18.684.000 КМ, за која поступци јавне набавке још увијек нису окончани и која још увијек нису утрошена.
Министарство образовања, науке, културе и спорта Унско-санског кантона	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Дио планираних и исказаних текућих трансфера непрофитним организацијама у износу од 947.500 КМ кориштен је у капиталне сврхе. Ова средства нису кориштена за намјене утврђене Буџетом, због чега финансијски извјештаји не дају тачан приказ трансфера према намјени, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У оквиру сталних средстава на 31. 12. 2023. године исказана је позиција станова, у износу од 1.799.626 КМ. Министарство не располаже документацијом о праву власништва или располагања над овим становима, а покренуло је активности према Кантоналном тужилаштву по овом основу.
	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Расподјела текућих трансфера у износу од 3.273.882 КМ извршена је на основу захтјева корисника, без претходно утврђене процедуре и критерија расподјеле. Није објављен ни јавни позив, сходно чему није осигурана транспарентност приликом расподјеле. Министарство није закључило уговоре са корисницима текућих трансфера којима би се регулисала међусобна права и обавезе, нису у свим случајевима достављени извјештаји о намјенском утрошку, због чега није извршен надзор над утрошком средстава. То није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању Буџета Унско-санског кантона;</p> <p>2. Приликом планирања и покретања поступка набавке уџбеника није се водило рачуна о почетку школске године. Уговори за десет лотова укупне вриједности 1.198.740 КМ закључени су у другој половини септембра 2023. године, што је за последицу имало</p>

	<p>кашњење набавке и дистрибуције уџбеника у односу на почетак наставе. Измјене и допуне плана нису вршене, иако је било извјесно да се одређени поступци неће провести до краја године. У поступку јавне набавке путничких моторних возила и музичке опреме, уговорене вриједности 132.290 КМ, тендерском документацијом утврђене су техничке спецификације које упућују на одређеног произвођача, чиме је ограничена конкуренција у овим поступцима. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Евиденције о радном времену воде се на начин да је код свих запосленика исказан идентичан почетак и завршетак рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Министарство унутарњих послова Кантона 10/Херцегбосанске Жупаније</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Краткорочне обвезе мање су исказане за 5.182.938 КМ јер су обвезе доприноса мировинског осигурања за бенефицирани радни стаж полицијским службеницима из ранијег раздобља исказане у изванбиланчној евиденцији, а не на одговарајућим позицијама обвеза и расхода биланчне евиденције у раздобљима на које се односе. Стога су подцијењени и расходи обрачунских раздобља у којима су ове обвезе настале. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ.</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Министарство је извршило набаву роба у износу од најмање 128.585 КМ без проведених поступака јавних набавка и закључених уговора с добављачима, што није суkladно Закону о јавним набавкама и Закону о извршавању буџета.</p>
<p>Министарство просвјете, знаности, културе и спорта Жупаније Посавске</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Дио текућих трансфера у износу од најмање 252.913 КМ није у цијелости кориштен за намјене које су одређене буџетом, јер су одобрени у капиталне сврхе. Наведено је имало за посљедицу да текући и капитални трансфери нису књиговодствено евидентирани на прописаним позицијама, сходно Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ.</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Дио текућих трансфера у износу од 739.413 КМ одобрен је одлукама Владе и министрице на основу захтјева корисника, без провођења јавног позива којим би се дефинисала документација која се треба доставити с циљем доказивања испуњености критерија утврђених програмом утрошка средстава и рокови за доставу захтјева, због чега расподела средстава није извршена на основу утврђених критерија. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Законом о извршавању буџета Жупаније Посавске за 2023. годину.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Законом о плаћама и накнадама у тијелима власти Жупаније Посавске утврђени су платни разреди и коефицијенти за државне службенике и намјештенике, који нису усклађени са платним разредима и коефицијентима прописаним Законом о плаћама и накнадама у органима власти ФБиХ.

3.6 Градови и опћине

У извјештајном периоду обављене су финансијске ревизије 17 јединица локалне самоуправе, од чега шест градова и 11 опћина.

Планирани буџети ревидираних градова и опћина износили су 330.790.362 КМ. Ревидиране јединице локалне самоуправе су у финансијским извјештајима за 2023. годину исказале укупне приходе и примитке у износу од 264.903.534КМ, а расходе и издатке у износу од 275.563.775КМ.

У наставку је преглед исказаних прихода и примитака, расхода и издатака и финансијског резултата за 2023. годину, те акумулираног суфицита/дефицита на 31. 12. 2023. године, по субјектима ревизије:

Табела 16. Преглед финансијских показатеља ревидираних градова и опћина

Ред. број	Субјекти ревизије	Приходи и примитци	Расходи и издаци	Укупан финансијски резултат	Акумулирани суфицит/дефицит ¹⁸
1	2	3	4	5	6
1.	Град Чапљина	23.174.170	21.986.269	1.187.901	2.066.323
2.	Град Горажде	12.776.103	12.785.162	-9.059	-633.688
3.	Град Ливно	14.779.562	15.228.750	-449.188	4.564.509
4.	Град Широки Бријег	20.482.570	22.945.689	-2.463.119	-3.551.810
5.	Град Завидовићи	16.678.629	16.907.481	-228.852	170.467
6.	Град Зеница	72.156.457	71.263.271	893.186	9.939.876
7.	Опћина Челић	4.730.200	5.195.722	-465.522	-1.735.366
8.	Опћина Добој Исток	5.172.020	5.141.737	30.283	450.366
9.	Опћина Добој Југ	3.200.735	3.723.497	-522.7632	14.367
10.	Опћина Крешево	5.581.464	5.030.415	551.049	990.871
11.	Опћина Нови Град Сарајево	39.352.936	45.816.442	-6.463.506	4.163.368
12.	Опћина Пале	1.512.563	1.446.741	65.822	1.987
13.	Опћина Посушје	12.827.732	13.173.290	-345.558	-2.991.396
14.	Опћина Сапна	5.544.004	6.664.213	-1.120.209	-646.163
15.	Опћина Усора	4.635.444	4.249.915	385.529	672.378
16.	Опћина Вареш	5.813.121	6.831.175	-1.018.054	-2.412.568
17.	Опћина Велика Кладуша	16.485.824	17.174.006	-688.182	3.163.225
	УКУПНО	264.903.534	275.563.775	-15.365.111	14.226.746

У наставку је преглед датих мишљења ревидираним јединицама локалне самоуправе:

Табела 17. Преглед датих мишљења и броја препорука ревидираним јединицама локалне самоуправе

Ред. број	Субјекти ревизије	Дата мишљења		Број датих препорука
		о финансијским извјештајима	о усклађености са законским прописима	
1	2	3	4	5
1.	Град Чапљина	С резервом	С резервом	29
2.	Град Горажде	С резервом	С резервом	23
3.	Град Ливно	С резервом	Негативно	28
4.	Град Широки Бријег	С резервом	Негативно	28
5.	Град Завидовићи	С резервом	С резервом	13
6.	Град Зеница	С резервом	С резервом	26
7.	Опћина Челић	С резервом	С резервом	25
8.	Опћина Добој Исток	С резервом	С резервом	22
9.	Опћина Добој Југ	С резервом	С резервом	22
10.	Опћина Крешево	С резервом	С резервом	20
11.	Опћина Нови Град Сарајево	С резервом	С резервом	20
12.	Опћина Пале	С резервом	С резервом	12
13.	Опћина Посушје	С резервом	С резервом	21
14.	Опћина Сапна	С резервом	С резервом	17
15.	Опћина Усора	С резервом	С резервом	22
16.	Опћина Вареш	С резервом	С резервом	23
17.	Опћина Велика Кладуша	С резервом	С резервом	25

¹⁸ Акумулирани суфицит: Нераспоређени вишак прихода над расходима; Акумулирани дефицит: Нераспоређени вишак расхода над приходима

У 17 извјештаја о финансијској ревизији јединица локалне самоуправе за 2023. годину дато је укупно 376 препорука.

Напомињемо да су уз дата мишљења истакнута одређена питања која нису имала утицаја на мишљења, и то уз 10 мишљења о финансијским извјештајима и 14 мишљења о усклађености са законским прописима.

3.6.1 Најважнији налази и препоруке

Ревизијом градова и опћина утврђени су пропусти и неправилности за које су дате одговарајуће препоруке.

Најважнији налази и препоруке су:

- Нису подузете довољне активности како би се успоставио и имплементирао систем финансијског управљања и контроле заснован на COSO моделу, што је обавеза утврђена Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ. Нису именовани координатори за финансијско управљање и контролу, не врши се идентификација и процјена ризика, а за одређене процесе из надлежности нису донесене писане процедуре које их уређују. У појединим случајевима дизајнирани систем није имплементиран.

Успоставити систем интерних контрола према COSO моделу, у складу са Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ.

- Нису успостављени регистри буџетских корисника или нису успостављени на начин прописан Законом о буџетима у ФБиХ и Правилником о утврђивању и начину вођења регистра буџетских корисника буџета у ФБиХ.

Успоставити регистар буџетских корисника сходно Закону о буџетима у ФБиХ и Правилником о утврђивању и начину вођења регистра буџетских корисника буџета у ФБиХ.

- Рачуноводствене политике нису досљедно примијењене. У појединим случајевима приликом планирања расхода и издатака и њиховог књиговодственог евидентирања није досљедно примијењен контни план прописан Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. То је за посљедицу имало погрешна исказивања у годишњим финансијским извјештајима.

Досљедно примјењивати рачуноводствене политике, као и контни план за буџетске кориснике прописан Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.

- Јединице за интерну ревизију нису успостављене у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Правилником о критеријима за успостављање јединица за интерну ревизију у ФБиХ.

Успоставити јединицу за интерну ревизију у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ.

- Нису донесени и имплементирани планови интегритета и планови борбе против корупције с циљем смањења ризика настанка корупције и других неправилности.

Донијети и имплементирати план интегритета и план борбе против корупције, с циљем смањења ризика настанка корупције и других неправилности.

- Евиденције о радном времену нису успостављене или се не воде на начин прописан Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду.

Успоставити евиденцију о радном времену у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду.

- Приликом припреме и израде буџета нису досљедно примијењене одредбе Закона о буџетима у ФБиХ. Расходи и издаци не планирају се на одговарајућој позицији контног плана за буџетске кориснике, не планира се покриће акумулираног дефицита из ранијег периода, а не подузимају се мјере уравнотежења буџета усљед повећања расхода и издатака, односно смањених прихода и примитака.

Досљедно поступати у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ приликом припреме и израде буџета.

- У одређеним случајевима преузете су обавезе преко висине утврђене у посебном дијелу буџета, што није у складу са одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и одлука о извршењу буџета којима је утврђено да се обавезе на терет буџета текуће године могу преузети само за намјене и до висине утврђене у посебном дијелу буџета, ако су за то испуњени сви законом и другим прописима утврђени услови.

Обавезе на терет буџета текуће године преузимати само за намјене и до висине утврђене у посебном дијелу буџета, у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и одлуке о извршавању буџета.

- Расподјела трансфера не врши се на основу јавног позива и уз примјену одговарајућих критерија, с циљем осигурања транспарентности у расподјели. С корисницима трансфера не закључују се уговори којима се регулишу међусобна права и обавезе, не утврђује се обавеза достављања извјештаја о намјенском утрошку дозначених средстава и није успостављен надзор над намјенским утрошком одобрених средстава.

Расподјелу трансфера вршити на основу утврђених критерија и јавног позива, са корисницима трансфера закључивати уговоре којима ће се регулисати међусобна права и обавезе, те вршити надзор над намјенским утрошком одобрених средстава.

- Намјенски приходи признати су као приход текућег периода и нису прекњижени на краткорочна разграничења прије израде годишњег обрачуна иако нису утрошени, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Рачуноводственим политикама за федералне буџетске кориснике и трезор. То има за посљедицу погрешно исказивање прихода и финансијских резултата, као и временских разграничења и нераспоређених вишкова прихода и расхода у финансијским извјештајима.

Неутрошене намјенске приходе прије израде годишњег обрачуна прекњижавати на краткорочна разграничења и преносити у буџет наредне године, у складу са Законом о буџетима у ФБиХ.

- Нераспоређени вишкови прихода и расхода нису реално исказани с обзиром на то да приликом књиговодственог евидентирања пословних промјена и закључних књижења на крају године нису досљедно примијењене одредбе Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ и рачуноводствене политике.

Извршити анализу ранијих књижења на позицији нераспоређеног вишка прихода и расхода, провести корективна књижења, а закључна књижења проводити на начин прописан одредбама Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ.

- Нису успостављене потпуне евиденције о сталним средствима (књиговодствене и друге), а у одређеним случајевима нису успостављене ни помоћне књиге капиталне имовине. Одређена стална средства нису књиговодствено евидентирана, а значајан дио се води као средства у припреми, иако су у употреби. Није извршена ревалоризација сталних средстава у складу с одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ, Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ и рачуноводственим политикама које се примјењују.

Успоставити потпуне евиденције о сталним средствима, као и помоћну књигу капиталне имовине, извршити анализу средстава у припреми како би се утврдио њихов статус и вриједност, те провести одговарајућа књижења.

- Краткорочна потраживања нису реално исказана, у оквиру редовних потраживања исказана су и сумњива и спорна потраживања, не врши се оцјена њихове наплативости а нису подузимане све законом прописане радње на њиховој наплати, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ.

Извршити свеобухватну анализу исказаних потраживања и оцјену њихове наплативости, те правовремено подузимати активности на њиховој наплати.

- Годишњим пописом нису обухваћене све позиције имовине, обавеза и извора средстава, а у појединим случајевима није извршено ни усклађивање стварног стања с књиговодственим, што није у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.

Попис имовине и обавеза вршити свеобухватно, те вршити усклађивање стварног стања с књиговодственим.

- Набавке роба, услуга и радова нису вршене у потпуности у складу с процедурама прописаним Законом о јавним набавкама и provedбеним актима и нису се поштовале одредбе закључених уговора са добављачима.

Набавке у потпуности вршити у складу с процедурама прописаним Законом о јавним набавкама и закљученим уговорима с добављачима.

Оцјена поступања по препорукама које су дате у претходним годинама извршена је код свих ревидираних градова и опћина. Наиме, с обзиром на то да се знатно скратио проток времена између обављања ревизија ове групе субјеката, није било оних код којих оцјена није извршена.

Табела 18. Информације о поступању по препорукама јединица локалне самоуправе

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама				
		Реализовано	Дјелимично реализовано	Није реализовано	Без оцјене/непроводиво	УКУПНО
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Град Чапљина	5	4	10	1	20
	постотак	25%	20%	50%	5%	100%
2.	Град Горажде	12	5	6	0	23
	постотак	52%	22%	26%	-	100%
3.	Град Ливно	7	11	16	0	34
	постотак	21%	32%	47%	0%	100%
4.	Град Широки Бријег	7	2	18	1	28
	постотак	25%	7%	64%	4%	100%
5.	Град Завидовићи	19	10	2	2	33
	постотак	58%	30%	6%	6%	100%
6.	Град Зеница	6	1	9	3	19
	постотак	32%	5%	47%	16%	100%
7.	Опћина Челић	9	5	12	3	29
	постотак	31%	17%	41%	10%	100%
8.	Опћина Добој Исток	8	4	12	2	26
	постотак	31%	15%	46%	8%	100%
9.	Опћина Добој Југ	5	4	5	1	15
	постотак	33%	27%	33%	7%	100%
10.	Опћина Крешево	18	6	3	2	29
	постотак	62%	21%	10%	7%	100%
11.	Опћина Нови Град Сарајево	14	10	2	3	29
	постотак	48%	35%	7%	10%	100%
12.	Опћина Пале	12	0	1	1	14
	постотак	86%	0%	7%	7%	100%
13.	Опћина Посушје	8	0	5	2	15

	<i>постотак</i>	54%	0%	33%	13%	100%
14.	Опћина Сапна	11	3	9	2	25
	<i>постотак</i>	44%	12%	36%	8%	100%
15.	Опћина Усора	6	2	5	0	13
	<i>постотак</i>	46%	15%	39%	0	100%
16.	Опћина Вареш	21	8	10	3	42
	<i>постотак</i>	50%	19%	24%	7%	100%
17.	Опћина Велика Кладуша	12	10	5	2	29
	<i>постотак</i>	41%	35%	17%	7%	100%
УКУПНО		180	85	130	28	423
<i>постотак</i>		43%	20%	31%	6%	100%

Од укупно 423 препоруке које су дате у претходним извјештајима 43% је реализовано, 20% дјелимично, а 31% није реализовано. Оцјена поступања по 6% датих препорука није извршена у највећој мјери јер су се препоруке односиле на активности којих није било у ревидираној години или су се промијенили прописи који уређују ове активности.

У наставку је преглед ревидираних субјеката, с датим мишљењима за 2023. годину, основама за изражавање мишљења и истакнутим питањима:

Субјекти ревизије	Дата мишљења/основа за мишљење/истицање питања
1	2
Град Чапљина	Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом
	Основа за мишљење
	<ol style="list-style-type: none"> Финансијски резултат мање је исказан за 2.853.751 КМ, јер су примици од задуживања у износу од 2.600.007 КМ признати у претходној, а утрошени у текућој години, приходи од комуналне накнаде у износу од 346.924 КМ нису исказани, а средства посебне накнаде за заштиту од природних и других несрећа у износу од 93.180 КМ су призната, иако нису утрошена. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ; Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 4.742.526 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Стална средства нису реално исказана јер нису књиговодствено евидентиране све цесте, а за улагања у цестовну и осталу инфраструктуру која је у надлежности Града у износу од најмање 1.425.863 КМ није извршено повећање вриједности сталних средстава. Ефекте на финансијске извјештаје не можемо утврдити. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.
	Истицање питања
	<ul style="list-style-type: none"> У јануару 2024. године Порезна управа ФБиХ је донијела Рјешење о додатно утврђеним обавезама за порезе и доприносе у износу од 1.209.931 КМ и затезне камате у износу од 380.988 КМ на накнаде физичким лицима исплаћеним по основу уговора о дјелу и другим основама. Главни дуг и дио затезних камата измирили су у јануару и марту 2024. године, а дио затезних камата у износу од 124.396 КМ отписан је Рјешењем Порезне управе ФБиХ из априла 2024. године; Град не располаже потпуном документацијом о власништву или праву располагања за објекте чија је набавна вриједност исказана у збирном износу од 239.453 КМ, а нису подузимане ни активности у вези са утврђивањем стварног стања.
	Мишљење о усклађеност: С резервом
	Основа за мишљење
	<ol style="list-style-type: none"> Расходи и издаци у Буџету нису исказани по изворима финансирања. Примици од продаје сталних средстава нису планирани, нити сви расходи и издаци чије је финансирање предвиђено из намјенског кредита. Одлуком о извршењу Буџета није уређена детаљна структура текућих и капиталних трансфера и њихово извршавање. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ; Основица и бод за обрачун плаће нису утврђени Одлуком о извршењу Буџета, а обрачун плаће није вршен у складу са Законом о плаћама и накнадама у органима власти ФБиХ; Уговори о дјелу у износу најмање од 260.485 КМ закључени су за редовне послове који се обављају у континуитету током цијеле године и за које су систематизована радна мјеста,

	<p>што није у складу са Законом о државној служби у ФБиХ и Законом о намјештеницима у органима државне службе у ФБиХ;</p> <p>4. Расподјела текућих трансфера другим нивоима власти и трансфера непрофитним организацијама у износу од 2.174.162 КМ извршена је без критерија, а при расподјели трансфера у износу од 327.900 КМ нису примијењени утврђени критерији. Са корисницима текућих и капиталних трансфера нису закључени уговори о намјенском кориштењу средстава, нити је вршен надзор над њиховим утрошком. Наведено није у складу са Одлуком о извршењу Буџета и Законом о буџетима у ФБиХ;</p> <p>5. Годишњи попис није проведен у цијелости јер није извршен попис средстава у припреми и дугорочних пласмана. Наведено није у складу са одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;</p> <p>6. Тендерска документација у поступцима набавки радова изградње и одржавања цеста и јавне расвјете за које су у 2023. години закључени уговори у вриједности од најмање 2.439.746 КМ не даје потпуне информације о условима уговора, јер нису утврђене количине предмета набавке, нити подаци о локацијама извођења радова и дионицама путева. За набавке за које су закључени уговори у износу од 797.092 КМ није документовано да је извршена провјера тржишта прије покретања поступка. Наведено није у складу са одредбама Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Јавно предузеће „Парк природе Хутово благо“ д.о.о. Чапљина тражило је привремену позајмицу од Града у износу од 600.000 КМ, која би била враћена по уплати средстава од Министарства регионалног развоја и фондова Еуропске уније Републике Хрватске. Средства су предузећу осигурана од Владе Кантона. Међутим, Одлуком Владе и Закључком градоначелника није утврђена обавеза поврата одобрених средстава.
Град Горажде	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 4.560.298 КМ будући да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Књиговодствено нису евидентирани оснивачки улози у јавна предузећа којима је Град оснивач, а за улагање у цестовну инфраструктуру у износу од 428.070 КМ није извршено повећање вриједности сталних средстава. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству у буџету у ФБиХ. Краткорочна потраживања нису тачно исказана јер се потраживања по основу комуналне накнаде не евидентирају у Главну књигу, а потраживања у износу од 717.375 КМ односе се на средства која су одобрена од виших нивоа власти, те не испуњавају услове за признавање потраживања. Наведено није у складу са одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није проведен цјеловит попис јер њиме нису обухваћена стална средства у припреми и дио потраживања, а самим тим није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем имовине у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. За набавку радова на санацији клизишта уговорене вриједности од 151.010 КМ није проведен одговарајући поступак јавне набавке. Тендерска документација у поступку набавке услуге радова за рушење објеката на подручју града није садржавала количинске спецификације предмета набавке, због чега не садржи све неопходне информације. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евиденције о радном времену код већине запосленика садрже једнообразне податке о почетку, завршетку рада и паузи, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Град Ливно	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Издаци за текуће одржавање мање су исказани за 514.995 КМ јер су издаци за комуналне услуге Буџетом планирани и исказани на позицији субвенција јавним предузећима, а средства за финансирање буџетских корисника нису исказана према врсти расхода и издатака, него на позицији других текућих расхода у износу од 1.318.870 КМ. Наведено није у складу са одредбама Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ;

	<p>2. Приходи су више исказани за најмање 498.984 КМ јер су намјенска средства призната као приход, иако нису утрошена у предвиђене намјене, што је за посљедицу имало више исказан финансијски резултат. Такођер, намјенски приходи и у ранијим годинама су признати као приход периода, иако нису били утрошени, због чега је и нераспоређени вишак прихода над расходима више исказан. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ;</p> <p>3. Потраживања за кориштење хидроакмулационих објеката у износу од најмање 2.467.373 КМ нису књиговодствено евидентирана, а у оквиру сумњивих и спорних потраживања исказано је најмање 463.904 КМ потраживања из ранијег периода за која није извршена процјена наплативости, због чега потраживања у Билансу стања нису тачно исказана. Наведено није у складу с одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ;</p> <p>4. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 7.469.038 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Стална средстава нису реално исказана јер у оквиру њих нису исказана укупна улагања у цесте и нису евидентирана оснивачка улагања, а није успостављена ни књига капиталне имовине. Ефекте на финансијске извјештаје не можемо измјерити. Наведено није у складу с Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Потраживања по основу комуналне накнаде у износу од 4.986.697 КМ нису књиговодствено евидентирана јер је Одлуком о комуналној накнади утврђено да Служба за финансије и трезор задужење врши на основу правоснажног рјешења, а она су предмет судских спорова; • Град не располаже потпуном документацијом о власништву или посједу за дио објеката чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 481.352 КМ. <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Није успостављен трезорски начин пословања. Буџетски корисници и даље имају отворене трансакцијске рачуне, јединствени рачун трезора није успостављен, а јавни и властити приходи буџетских корисника не уплаћују се на депозитни рачун. Такођер, није успостављена главна књига Трезора посредством које ће се евидентирати све финансијске трансакције. Наведено није у складу са Законом о трезору у ФБиХ;</p> <p>2. Није успостављена јединица за интерну ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обавеза сходно Закону о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ;</p> <p>3. Буџетом нису планирани сви расходи и издаци, те приходи и примици буџетских корисника, нити су расходи и издаци планирани према класификацији утврђеној Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ и исказани по изворима финансирања. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ;</p> <p>4. Није извршен свеобухватан попис имовине и обавеза у законски предвиђеном року, јер није пописано земљиште, грађевине, стална средства у облику права, средства у припреми и дио новчаних средстава и обавеза, због чега није извршено ни усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;</p> <p>5. Тендерска документација у поступцима набавке извођења радова и одржавања цеста није садржавала информације о опреми коју понуђачи требају имати у власништву или на располагању, нити су одређене тачне или оквирне количине предмета набавке и рокови извођења радова. За радове уговорене вриједности 2.887.260 КМ нису образложени разлози прекорачења рокова извођења и нису активирани заштитне одредбе уговора. Е-аукција у поступку набавке радова изградње секундарне водоводне мреже одржана је 50 дана након отварања понуде, а извођач радова није уведен у посао уговорене вриједности 1.330.207 КМ до краја 2023. године због дужине трајања поступака јавне набавке што је за посљедицу имало поврат примљених средстава за ове намјене. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Градско вијеће још није донијело статут Града, иако је рок за његово доношење, утврђен Привременом статутарном одлуком Града Ливна, био 9. 9. 2018. године; • У одређеним случајевима електронске евиденције о радном времену нису усклађене с онима које воде непосредни руководиоци, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
--	--

Град Широки Бријег	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Нераспоређени вишак расхода над приходима мање је исказан за 464.838 КМ с обзиром на то да су дио намјенских трансфера из 2023. године, намјенски приходи, донације и средства за provedбу пројеката из ранијег раздобља у наведеном износу признати као приход, иако нису утрошени, што није сукладно Закону о буџетима у ФБиХ; Краткорочна потраживања мање су исказана јер нису књиговодствено евидентирана у Главну књигу, с обзиром на то да се комунална накнада не уплаћује на депозитни рачун Града. Наведено није у складно Закону о ризници у ФБиХ и Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ; Не можемо потврдити стања и структуру сталних средстава и извора средстава исказаних у књиговодственим евиденцијама јер Град није успоставио књигу капиталне имовине, како је прописано Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађеност: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављена јединица за унутарњу ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обвеза сукладно Закону о унутарњој ревизији у јавном сектору у ФБиХ; Документ оквирног буџета није сачињен, нити се сачињавају оперативни планови и планови новчаних тијекова. Расходи и издаци нису планирани према изворима финансирања. Створени су расходи и издаци преко износа одобрених посебним дијелом Буџета за те намјене у износу од 3.016.617 КМ и нису поштовани приоритети извршавања буџета. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Одлуке о извршењу буџета за 2023. годину ФБиХ; Расподјела трансфера за спорт у износу од 92.811 КМ и културу у износу од 168.783 КМ није извршена на темељу јавног позива и критерија дефинираних одлукама о расподјели које је донијело Вијеће. Трансфери мјесним заједницама у износу од 435.673 КМ и удругама у износу од 128.082 КМ реализирани су без критерија и нетранспарентно, а субвенције за потпору новооснованим субјектима малог и средњег gospodarства у износу од 149.022 КМ нису утрошене за намјене за које су планиране. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Одлуке о извршењу буџета за 2023. годину; Нису вршени надзор и провјера испуњености уговорених увјета за кориштење додијељеног земљишта без накнаде, као ни за исплату накнаде за изграђене објекте која за 2023. годину износи 128.333 КМ. Наведено није сукладно закљученим уговорима и Закону о принципима локалне самоуправе, којим је утврђено да се имовином треба располагати у интересу локалног становништва и с пажњом доброг домаћина; Није проведен cjеловит попис, с обзиром на то да њиме није обухваћена cjелокупна имовина и обвезе, те самим тим није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем, што није сукладно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; Набаве роба, услуга и извођења радова у износу од најмање 1.426.186 КМ извршене су без примјене поступака јавних набава, што није у складу с одредбама Закона о јавним набавама и Одлуке о извршењу буџета за 2023. годину. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евиденције о радном времену не садрже податке о укупном дневном радном времену, времену одсуства с посла, и код свих дјелатника је исказано идентично радно вријеме, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Град Завидовићи	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити сумњива и спорна потраживања у износу од 1.145.411 КМ јер се значајан дио њих односи на ранији период, за које Град није утврдио стварно стање и није извршио процјену њихове наплативости. Због тога потраживања нису реално исказана, што није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. Краткорочне обавезе нису реално исказане јер су у оквиру њих исказане обавезе у износу од 596.220 КМ из ранијег периода, за које не постоји адекватна документација о основаности настанка. Наведено није у складу са одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 4.879.282 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Поред тога, не можемо

	<p>потврдити структуру и вриједност сталних средстава јер су у оквиру њих исказане шуме (1.999.722 КМ) у збирном износу, а дио средстава се води у припреми, иако се користе у износу најмање од 123.916 КМ. Наведено није у складу с Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Град не располаже потпуном документацијом о власништву или праву располагања за станове чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 14.218.998 КМ. Подузете су активности у вези са утврђивањем стварног стања, које нису окончане.
	<p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p>
	<p>Основа за мишљење</p>
	<p>1. Није извршен свеобухватан попис имовине и обавеза јер није пописано земљиште и шуме, станови, средства у припреми и потраживања, због чега није извршено ни усклађивање књиговодственог са стварним стањем. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p>
	<p>2. Приликом планирања и покретања дијела поступака јавних набавки извођења радова на цестовној и осталој инфраструктури није се водило рачуна о грађевинској сезони, што је због временских услова имало за последицу да радови нису окончани у уговореним роковима. Набавка бетона, асфалтирања цеста и санације улица, укупне уговорене вриједности 300.396 КМ, није вршена у складу са условима из тендерске документације. Такођер, нису се поштовале одредбе закључених уговора које се односе на поштовање рокова, достављање гаранција и кориштење заштитних клаузула због кашњења у извођењу радова. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама и закљученим уговорима.</p>
	<p>Истицање питања</p>
	<ul style="list-style-type: none"> Статут Града није усвојен, иако је, у складу са Привременом статутарном одлуком која је донесена на основу Закона о Граду Завидовићи, рок за усклађивање са Законом био април 2023. године.
	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p>
	<p>Основа за мишљење</p>
	<p>1. Нераспоређени вишак прихода над расходима у Билансу стања више је исказан за 1.195.778 КМ јер дио расхода и издатка није евидентиран у периоду у којем је настао сходно начелу модифицираног настанка догађаја. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ;</p>
	<p>2. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 28.412.013 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. За средства у припреми у износу од 2.831.986 КМ за која су радови окончани нису подузете активности на прекњижавању у употребу, а нису књиговодствено евидентирани фактуре за изградњу јавне расвјете која је у току у износу од 1.944.513 КМ. Стална средства нису усаглашена са изворима средстава, нити помоћне књиге капиталне имовине буџетских корисника са Главном књигом. Наведено није у складу с одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ;</p>
	<p>3. Дугорочне пласмане у износу од 1.189.591 КМ не можемо потврдити с обзиром на то да није презентирана документација која потврђује њихову вјеродостојност. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;</p>
	<p>4. Дугорочне обавезе су потцијењене јер су обавезе по основу кредита за Пројект главне градске магистрале мање исказане за 5.499.476 КМ, а обавезе по основу Подуговора о зајму и пројекту за Програм водоснабдијевања и отпадних вода у БиХ и друге дугорочне обавезе нису књиговодствено евидентирани, а чије ефекте на финансијске извјештаје не можемо квантификовати. Наведено није у складу са Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.</p>
	<p>Истицање питања</p>
	<ul style="list-style-type: none"> На датум Биланса на позицији сталних средстава у Главној књизи исказана је Аутобуска станица набавне вриједности 2.000.840 КМ, која није у власништву нити посједу Града и предмет је судског спора.
	<p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p>
	<p>Основа за мишљење</p>
	<p>1. У Јединици за интерну ревизију радна мјеста интерних ревизора нису систематизована у складу с одредбама Правилника о условима за обављање послова интерне ревизије у јавном сектору ФБиХ, а послове руководиоца у 2023. години обављао је запосленик који обавља и интерну ревизију. Наведено није у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ;</p>
	<p>2. Измјенама и допунама Буџета нису планирани издаци за јавну расвјету, иако су радови у току сходно уговору са добављачем из 2022. године, што је имало за последицу да нису књиговодствено евидентирани издаци за набавку сталних средстава у периоду на који се</p>

	<p>односе. Наведено није у складу са одредбама Закона о буџетима у ФБиХ;</p> <p>3. Годишњим пописом Града нису обухваћена сва стална средства и дугорочне обавезе, а код ЈУ Центар за социјални рад дио сталних средстава и краткорочна потраживања, те није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем. Сходно наведеном, попис имовине и обавеза није проведен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;</p> <p>4. За услуге зимског одржавања путева закључени су, сходно закључку Градског Вијећа, уговори у вриједности од 1.020.568 КМ безведеног поступка јавне набавке. Тендерска документација у појединим случајевима из узорка не садржи неопходне информације и појашњења јер садржи непредвиђене радове, у појединим нису утврђени мјесто испоруке и извођења радова, дужина путева и рокови извођења радова, а код набавке теренског возила техничке спецификације нису сачињене на начин да је осигурана правична и активна конкуренција. Наведено није у складу са одредбама Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Град Зеница од 1999. године обављање одређених послова комуналне дјелатности повјерава предузећу „АЛБА Зеница“ д.о.о. Зеница, те скрећемо пажњу на то да је у међувремену дошло до измјене постојећих и доношења нових законских прописа, као и на то да Одлука о комуналним дјелатностима коју је донијело Вијеће није у потпуности усклађена са Законом о комуналним дјелатностима у дијелу повјеравања послова комуналне дјелатности. Због наведеног је потребно преиспитати и јасно утврдити законски основ закљученог уговора.
Опћина Челић	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Приходи и финансијски резултат прецијењени су за 534.300 КМ, а за исти износ подцијењен је нераспоређени вишак расхода над приходима, с обзиром на то да су примљени трансфери за посебне намјене признати, иако нису утрошени, што није суkladно Закону о буџетима у ФБиХ; Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 3.150.776 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину; Књига капиталне имовине није успостављена, а на дио сталних средстава не врши се обрачун амортизације. Наведено није у складу с одредбама Уредбе о рачуноводству буџета и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ; Потраживања су мање исказана за 232.143 КМ, колико износе потражна салда купаца настала као посљедица погрешних књижења из ранијег раздобља, а у оквиру редовних исказано је 134.369 КМ потраживања из ранијег раздобља за која није извршена процјена наплативости, нити су прекњижена на сумњива и спорна. Није извршено ни њихово усуглашавање на 31. 12. 2023. године путем конфирмација – извода отворених ставки. Наведено није у складу с одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Опћина не располаже потпуном документацијом о власништву или посједу за дио објеката чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 441.395 КМ, а нису подузимане ни активности у вези са утврђивањем стварног стања. <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Регистар буџетских корисника није успостављен, што није суkladно Закону о буџетима у ФБиХ. Није успостављен ни ризнични начин пословања, а у Јединствени рачун ризнице нису укључени трансакцијски рачуни преко којих се врши исплата накнада за бранитељско-инвалидску и социјалну заштиту, што није суkladно Закону о ризници у ФБиХ; Документ оквирног буџета за раздобље 2023. - 2025. није сачињен и објављен. Расходи и издаци буџетом нису планирани по изворима финансирања, одређени расходи нису планирани на одговарајућој позицији, а нису планирана ни средства за покриће дефицита претходних година. Нису сачињавани оперативни планови и планови новчаних тијекова. При извршавању буџета створени су расходи и издаци преко износа одобрених буџетом за те намјене у износу од 651.145 КМ. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Одлуке о извршавању Буџета за 2023. годину; Није презентирана документација која потврђује да је извршен годишњи попис имовине и обвеза са стањем на дан када се завршава пословна година, а што је обвеза суkladно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, те није извршено ни усклађивање књиговодственог са стварним стањем;

	<p>4. Набава извођења хитних радова на санацији посљедица природне несреће – поплава у вриједности од 541.454 КМ извршена је без провођења поступака јавних набавка, иако уговорени рокови и рокови извођења радова не потврђују њихову хитност. За радове на асфалтирању локалних путева и санацији клизишта на подручју општине уговорене вриједности 373.574 КМ, нису испоштовани уговорени рокови извођења радова. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Евиденције о радном времену воде се на начин да се евидентира идентично вријеме почетка и завршетка рада за све запосленике, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Општина Добој Исток	Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом
	<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дозначена средства од осталих нивоа власти за капитална улагања у износу од 937.319 КМ исказана су на позицији примљених текућих трансфера умјесто на позицији примљених капиталних трансфера, што није у складу са Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ (тачке 5.1 и 6.1.1.3 Извјештаја); 2. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 1.461.711 КМ, с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Вриједност сталних средстава није реално исказана јер није књиговодствено евидентирана сва цестовна и комунална инфраструктура која је у надлежности Општине. Није успостављена књига капиталне имовине, нити су стална средства усаглашена са изворима средстава. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Према презентираној документацији право власништва или располагања над објектима исказане набавне вриједности у износу од 842.094 КМ имају друга правна лица, као што су школе и мјесне заједнице.
	Мишљење о усклађеност: С резервом
Општина Добој Југ	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p>

	<p>1. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину у износу од најмање 734.581 КМ, с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. Књиговодствено нису евидентирани оснивачки удјели у јавна предузећа и установе којима је Опћина оснивач. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Документ оквирног буџета за период 2023- 2025. године није сачињен, а приликом израде Буџета нису поштовани прописани рокови, нити су расходи и издаци планирани по изворима финансирања. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ.</p> <p>2. Годишњи попис имовине и обавеза није извршен у законски прописаном року, нити је извршен свеобухватан попис јер није пописано земљиште, грађевине, средства у припреми, краткорочна разграничења и дио краткорочних обавеза, због чега није извршено ни усклађивање књиговодственог са стварним стањем. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p> <p>3. Након поступка јавне набавке извођења радова на санацији путева и деформација у коловозу, крајем 2022. године закључен је уговор о извођењу радова у вриједности од 310.050 КМ, ван грађевинске сезоне, што је имало за последицу пролонгирање рокова. Такођер, код набавки радова на изградњи тротоара у пословној зони и реконструкцији спомен куће уговорене вриједности од 185.174 КМ нису се поштовале одредбе закључених уговора који се односи на уговорени рок, давање писане сагласност за продужење уговореног рока и кориштење заштитних клаузула због кашњења у извођењу радова. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама и закљученим уговорима.</p>
Опћина Крешево	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину у износу од најмање 1.411.624 КМ, с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ, Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводствених политика за буџетске кориснике Опћине Крешево.</p> <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Приликом израде Буџета расходи и издаци нису планирани по изворима финансирања, а Одлуком о извршавању Буџета нису јасно утврђене обавезе корисника буџетских средстава, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ;</p> <p>2. Приликом планирања и покретања поступака набавки претходне године није се водило рачуна о грађевинској сезони извођења радова, што је имало за последицу кашњење у извођењу радова у односу на уговорене рокове. За набавку реконструкције локалног пута у мјесту Вранци у вриједности од 835.848 КМ добављач је каснио у извођењу радова, а Опћина није користила заштитне клаузуле из уговора, што није у складу с одредбама уговора и Закона о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Опћинско јавно правобранилаштво за подручја опћина Крешево, Кисељак и Фојница основано је 2000. године. Међутим, мјесто правобраниоца је упражњено од 2005. године, а правобранилаштво је укинута 2023. године. Ово има за последицу да није осигурано обављање послова заштите имовине и имовинских интереса Опћине. Евиденције о радном времену нису садржавале податке о почетку и завршетку рада, прекидима у раду и укупном дневном радном времену запосленика, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Опћина Нови Град Сарајево	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Нераспоређени вишак прихода над расходима у Билансу стања више је исказан за најмање 1.843.260 КМ јер су неутрошени намјенски приходи признати као приходи периода, што није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ.</p> <p>2. У оквиру краткорочних потраживања исказана су сумњива и спорна потраживања у износу од најмање од 389.838 КМ, за која су рјешењима надлежних судова из ранијег периода извршни поступци обустављени усљед немогућности наплате, због чега она нису реално исказана. Наведено није у складу са одредбама Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ.</p>

	<p>3. Не можемо потврдити исказану вриједност сталних средстава јер књиговодствено нису евидентиране цесте, а за улагања у цестовну и осталу инфраструктуру која је у надлежности Опћине у износу од најмање 1.405.574 КМ није извршено повећање вриједности сталних средстава. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. Ефекте на финансијске извјештаје не можемо измјерити.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У децембру 2023. године окончан је поступак приговора Опћине на судско рјешење о извршењу из ранијег периода по основу накнаде за губитак права кориштења земљишта. По овом основу књиговодствено је евидентиран дио расхода и обавеза, у износу расположивих средстава Буџетом за ове намјене. У мају 2024. године закључен је Уговор о вансудској нагодби којим је умањена обавеза за 50% трошкова затезне камате и укупан дуг Опћине по овом основу износи 696.183 КМ, а уговорено је плаћање у четири рате у периоду 2024. и 2025. године. Дио пословних простора и станова од којих Опћина остварује приходе по основу давања у закуп није књиговодствено евидентиран и нису окончане активности на утврђивању права власништва или располагања. <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Приликом израде Буџета расходи и издаци нису планирани на одговарајућим позицијама аналитичког контног плана, а Одлуком о извршавању Буџета није прецизно дефинисан начин извршавања трансфера по врстама, што није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ. У Јединствени рачун трезора нису укључени трансакцијски рачуни преко којих се врши исплата накнада за борачко-инвалидску и социјалну заштиту, што није у складу с одредбама Закона о трезору у ФБиХ. Није проведен свеобухватан попис сталних средстава и потраживања, као ни усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом, како је то предвиђено Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Приликом планирања и провођења поступака јавне набавке, за извођење радова на реконструкцији и изградњи цеста, водоводних, канализационих и осталих објеката који су уговорени у износу од 5.187.612 КМ, а реализирани у износу од 2.768.921 КМ, нису осигурани сви услови за реализацију пројеката и није се водило рачуна о грађевинској сезони извођења радова. Наведено је за посљедицу имало продужење и кршење уговорених рокова, а приликом извршавања Буџета није поступљено у складу са принципом ефикасности, како је дефинисано Законом о буџетима у ФБиХ.
Опћина Пале	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити вриједност цестовне инфраструктуре исказане у оквиру сталних средстава у износу од 5.396.171 КМ, с обзиром на то да није презентирана документација која потврђује на који начин је утврђена њихова вриједност и извршено књиговодствено евидентирање у 2023. години. Није извршено повећање вриједности сталних средстава и извора сталних средстава за 116.628 КМ, колико износе улагања у стална средства која су планирана и исказана на позицији капиталних трансфера. Наведено није у складу с Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Приликом израде Буџета нису досљедно поштовани одређени рокови, те одређени расходи и издаци нису планирани на одговарајућим позицијама предвиђеним аналитичким контним планом за буџетске кориснике. Није именован одбор за ликвидност буџета, нису се сачињавали планови новчаних токова, као ни мјесечни оперативни планови. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ; Приликом обављања годишњег пописа нису сачињене потпуне пописне листе, нису утврђена одступања и није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем сталних средстава, због чега годишњи попис имовине није обављен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У евиденцијама о радном времену је код свих запосленика исказано идентично вријеме почетка и завршетка рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.

Опћина Посушје	Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом
	Основа за мишљење 1. Нераспоређени вишак расхода над приходима мање је исказан за 755.746 КМ јер су средства заштите и спашавања и средства за шуме из ранијег раздобља у износу од 173.728 КМ призната као приход ранијег раздобља, иако нису утрошена, а доспјеле обвезе по дугорочним кредитима у износу од 582.018 КМ нису исказане на позицији издатака за отплате дугова. Наведено није у складу с одредбама Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводствених политика за буџетске кориснике Опћине; 2. Краткорочна потраживања нису тачно исказана јер се потраживања по темељу комуналне накнаде не евидентирају у Главну књигу, а исказана потраживања у износу од 21.500 КМ нису утемељена јер су евидентирана без валидне рачуноводствене исправе. Наведено није у складу с одредбама Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводствених политика за буџетске кориснике Опћине; 3. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 2.895.337 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину суkladно тада важећим прописима. Књига капиталне имовине не садржи све прописане елементе, а одређена стална средства су исказана у једном износу, због чега нисмо у могућности потврдити њихову структуру. Наведено није у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ. Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> • Комунално подuzeће „Комрад“ и његов правни сљедник ЈП „Водовод“ нису измирили обвезу по супсидијарном кредиту од Међународне асоцијације за развој у износу од 13.800.000 СДР, иако је највећи дио кредита дошао на наплату. Опћина није ове обвезе исказала у изванбиланчној евиденцији као увјетне обвезе, иако као оснивач споменутих подuzeћа може бити у обвези враћања овога кредита.
	Мишљење о усклађеност: С резервом
	Основа за мишљење 1. Није успостављена јединица за унутарњу ревизију, што је обвеза суkladно Закону о унутарњој ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Правилнику о критеријима за успоставу јединице за унутарњу ревизију у јавном сектору у ФБиХ; 2. Документ оквирног буџета није сачињен, нити се сачињавају оперативни планови и планови новчаних тијекова. Расходи и издаци Буџетом нису планирани према изворима финансирања. Створени су расходи и издаци преко износа одобреног посебним дијелом Буџета за те намјене у износу од 908.845 КМ и нису поштовани приоритети извршавања буџета. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Одлуке о извршавању буџета ФБиХ; 3. Није проведен cjеловит попис, с обзиром на то да њиме није обухваћена cjелокупна имовина и обвезе, те самим тим није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем сходно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 4. Нису проведени поступци јавних набава за издатке одржавања неразвијених цеста у износу од 154.214 КМ. За набаву и уградњу умјетне траве на стадиону у вриједности од 244.530 КМ добављач је каснио у извођењу радова, а Опћина није користила заштитне клаузуле из уговора. Наведено није суkladно Закону о јавним набавима и закљученом уговору. Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> • Успостављене су евиденције о присуству запосленика на послу, сходно Правилнику о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажираним на раду, али дио запосленика не пријављује доласке и одласке с посла, као и одласке и доласке с паузе у електронском сyставу, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Опћина Сапна	Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом
	Основа за мишљење 1. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 3.684.515 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација за 2022. годину суkladно тада важећим прописима. Није успостављена помоћна књига сталних средстава, а за књиговодствено евидентирано земљиште у Главној књизи у износу од 6.189.803 КМ није презентирана структура. Наведено није суkladно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, Уредби о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ.
	Мишљење о усклађеност: С резервом Основа за мишљење

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Није извршен цјеловит попис имовине и обвеза јер пописом нису обухваћени земљиште, дугорочни пласмани, остале обвезе и увјетне обвезе. Такођер, попис имовине и обвеза није извршен у законски прописаном року. Сукладно наведеном, годишњи попис имовине и обвеза није извршен у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 2. За поступак јавне набаве реконструкције, санације и асфалтирања путне инфраструктуре прихваћена је примљена понуда, иако су цијене биле веће од осигураних средстава за 27.635 КМ. Набава извођења хитних радова на санацији посљедица природне несреће – поплава, укупне вриједности 55.679 КМ, извршена је без провођења поступака јавних набавка, иако уговорени рокови и рокови извођења радова не потврђују њихову хитност. За радове на путној инфраструктури уговорне вриједности 476.991 КМ нису испоштовани уговорени рокови извођења радова. Наведено није сукладно Закону о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вођење евиденција о радном времену врши се тако да се евидентирају подаци о почетку и завршетку рада, али без података о времену прекида рада. Осим тога, у евиденцијама је исказано идентично вријеме почетка и завршетка рада за све запосленике, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Опћина Усора	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Приходи и финансијски резултат више су исказани за 136.046 КМ јер су трансфери у износу од 102.996 КМ признати иако нису били уплаћени на Јединствени рачун трезора, а намјенски приходи у износу од 33.050 КМ признати су иако нису утрошени. Наведено није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Рачуноводственим политикама за федералне буџетске кориснике и Трезор; 2. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину у износу од најмање 1.231.749 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. У оквиру сталних средстава у припреми дужи низ година су исказана улагања у износу од 1.458.419 КМ, за која није извршена анализа како би се утврдио њихов статус и вриједност, као и план даљих улагања. Дио цеста и мостова који су у надлежности Опћине, као и оснивачка улагања, нису књиговодствено евидентирани. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Опћина не располаже потпуном документацијом о власништву или посједу за некретнине чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 809.628 КМ. <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Буџетом за 2023. годину поједини расходи и издаци нису планирани на одговарајућим позицијама аналитичког контног плана за буџетске кориснике, нити по изворима финансирања. Створени су издаци у износу од најмање 107.328 КМ за које средства нису била планирана Буџетом јер је дио планиран за набавку сталних средстава, капиталних и текућих трансфера утрошен на текуће одржавање. Наведено није у складу са Законом о Буџетима у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ; 2. Годишњи попис имовине и обавеза није извршен у законски предвиђеном року нити у потпуности јер није извршен попис дијела водоводних и канализацијских објеката, моторних возила, те разграничених потраживања и обавеза, због чега није извршено ни усклађивање књиговодственог са стварним стањем на датум биланса. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 3. Тендерском документацијом за поступке јавне набавке извођења радова асфалтирања цеста и изградње пословне зоне Уларице – фаза И, уговорене вриједности 540.260 КМ, нису јасно дефинисане казнене одредбе за кашњење у извођењу радова. За набавку услуга љетног одржавања уговорене вриједности 115.035 КМ није утврђен дио цеста и одводних канала који су предмет одржавања. Код дијела закључених уговора са изабраним понуђачима измијењени су услови у односу на оне утврђене тендерском документацијом. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама.
Опћина Вареш	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p>

	<p>1. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 2.021.423 КМ, будући да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину. Књиговодствено нису евидентирани станови, а за улагања у цестовну инфраструктуру која је у надлежности Општине у износу од 424.265 КМ није извршено повећање вриједности сталних средстава. Наведено није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.</p> <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављен трезорски начин пословања у складу са Законом о трезору у ФБиХ; За три од шест именованих савјетника правилником о унутрашњој организацији нису утврђени услови у погледу врсте школске спреме, радног искуства и броја извршилаца, а за три савјетника радна мјеста уопће нису систематизована правилником, што није у складу са Законом о организацији органа управе у ФБиХ; Средства за покриће дефицита претходних година Буџетом нису планирана, расходи и издаци нису планирани према изворима финансирања, а преузете су обавезе изнад утврђених Буџетом у износу од 336.523 КМ. Извјештај о извршењу Буџета за 2023. годину није сачињен, а нису се сачињавали ни планови новчаних токова. Наведено није у складу са одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Одлуке о извршавању Буџета; За трансфере удружењима у износу од 30.689 КМ нису достављени извјештаји о утрошку и није осигуран надзор над њиховим намјенским утрошком, а трансфери удружењима у износу од 29.727 КМ нису распоређени путем јавног позива. Наведено није у складу са одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Одлуке о извршењу Буџета; Није извршен свеобухватан попис имовине и обавеза, јер нису пописана стална средства у припреми и средства ван употребе, и није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем имовине и обавеза. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; Тендерска документација за провођење отворених поступака не садржи неопходне информације јер нису јасно утврђени рокови извођења радова. За набавке у износу од 790.393 КМ осигурана су буџетска средства и закључени уговори након проведених поступака јавних набавки. Међутим, у 2023. години није било реализације, због чега није осигурано ефикасно кориштење јавних средстава, у складу с одредбама Закона о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код већине запосленика исказан идентичан почетак и завршетак рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Општина Велика Кладуша	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава и извора средстава за 2023. годину за најмање 1.933.696 КМ, будући да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину, у складу са тада важећим прописима. У оквиру сталних средстава у припреми дужи низ година су исказана улагања у изградњу ЈУ Центар за културу у износу од 1.464.977 КМ, за која није извршена анализа како би се утврдио њихов статус и вриједност, као и план даљих улагања. Књига капиталне имовине није потпуна, јер не садржи податке о појединачним вриједностима станова и пословних простора исказане набавне вриједности 701.972 КМ. Наведено није у складу с одредбама Уредбе о рачуноводству буџета, Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ и Рачуноводственим политикама за федералне буџетске кориснике и трезор. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Општина не располаже документацијом о власништву или посједу за пословне просторе и станове набавне вриједности 701.972 КМ. <p>Мишљење о усклађеност: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Правилником о унутрашњој организацији за радна мјеста савјетника нису утврђени описи послова и друга питања која представљају услов за вршење послова савјетника, што није у складу са Уредбом о начелима за утврђивање унутрашње организације органа државне службе у Унско-санском кантону; Није успостављена јединица за интерну ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обавеза сходно Закону о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ;

	<p>3. Одређени расходи и издаци нису планирани на одговарајућем конту, а преузете су обавезе изнад утврђених Буџетом за те намјене у износу од 300.510 КМ. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ;</p> <p>4. Субвенције јавним и зависним предузећима у укупном износу од 1.020.000 КМ нису одобрене посебним програмом, већ закључцима начелника за развојне пројекте. Није познато за које намјене су средства утрошена, јер корисници нису доставили извјештаје о њиховом утрошку, због чега није поступљено у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Одлуком о извршавању Буџета;</p> <p>5. Опћина у својству зајмодавца није користила инструменте осигурања поврата датих позајмица од ЈКУП-а „Комуналије“ д.о.о. у износу од 500.000 КМ, нити су оне прекњижене на сумњива и спорна потраживања. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ;</p> <p>6. На датум биланса није извршен натурални попис сталних средстава, а самим тим ни усклађивање књиговодственог са стварним стањем сталних средстава, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none">• Пресудом Уставног суда ФБиХ утврђено је да су Буџет Опћине за 2023. годину и Одлука о извршавању Буџета за 2023. годину које је прогласио начелник, као и Буџет Опћине за 2023. годину и Одлука о извршавању Буџета за 2023. годину које је донијело Вијеће, донесени супротно Уставу ФБиХ. Пресудом је утврђено прелазно рјешење тако да се Буџет који је прогласио начелник примјењује до краја текуће фискалне године. Наведено је да је видљиво да се међусобни односи Вијећа и начелника не заснивају на начелима међусобног уважавања и сарадње, како се то као обавеза дефинише одредбама Закона о начелима локалне самоуправе, и да је нужно да органи Опћине поступају у складу са Уставом ФБиХ и свим релевантним прописима који регулишу начин рада и дјеловање органа локалне самоуправе.
--	--

3.7 Заводи, фондови, агенције и јавне установе

У извјештајном периоду обављено је 26 финансијских ревизија, и то: 12 ванбуџетских фондова на федералном и кантоналном нивоу (шест служби за запошљавање, четири завода за здравствено осигурање, Федерални завод за запошљавање и Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине) и 14 јавних установа на федералном, кантоналном и опћинском нивоу (седам домова здравља, шест болница, једна установа из области професионалне рехабилитације, оспособљавања и запошљавања особа са инвалидитетом). Планиране ревизије обавило је седам тимова, а код девет субјеката ревизија је обављена први пут.

Финансијски планови ревидираних завода, фондова и јавних установа износили су 1.530.741.423 КМ.¹⁹ У наставку је преглед исказаних укупних прихода и примитака, расхода и издатака, финансијског резултата, те обавеза у финансијским извјештајима ревидираних субјеката за 2023. годину:

Табела 19. Преглед финансијских показатеља ревидираних завода, фондова и јавних установа

Ред. бр.	Ревидирани субјекти	Приходи и примици	Расходи и издаци	Финансијски резултат	Обавезе ²⁰ на 31. 12. 2023. године
1	2	3	4	5	6
1.	Федерални завод за запошљавање	75.364.593	66.993.826	8.370.767	67.552.681
2.	Јавна установа „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“	57.067.783	40.237.464	16.830.319	19.758.799
3.	Јавна установа Служба за запошљавање Тузланског кантона	31.862.555	27.638.057	4.224.498	5.546.774
4.	Јавна установа Служба за запошљавање Унско-санског кантона	11.362.760	11.519.003	-156.243	31.411.379
5.	Служба за запошљавање Средњобосанског кантона/ Кантона Средишња Босна Травник	14.227.221	12.621.434	1.605.787	1.405.753
6.	Служба за запошљавање Зеничко-добојског кантона	24.881.085	24.635.020	246.064	3.420.824
7.	Жупанијски завод за запошљавање Ливно	3.772.866	3.721.953	50.913	171.732
8.	Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине	266.445.606	266.353.702	91.905	63.866.475
9.	Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево	582.009.340	516.872.566	65.136.774	42.510.419
10.	Завод за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније	41.904.571	39.204.473	2.700.098	5.433.095
11.	Завод здравственог осигурања Босанско-подрињског кантона Горажде	25.289.776	23.580.186	1.709.590	1.199.803
12.	Завод за здравствено осигурање Жупаније Западнохерцеговачке	70.924.195	69.254.590	1.669.605	17.833.318
13.	Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом	39.655.215	36.244.794	3.410.421	6.653.403
14.	Јавна установа Општа болница „Прим. др. Абдулах Накаш“	59.845.929	59.285.024	537.759	18.099.768

¹⁹ Дом здравља Чапљина - није донесен финансијски план за 2023. годину; исказани остварени приходи за 2023. годину.

²⁰ За ревидиране субјекте који примјењују контни оквир за буџетске кориснике исказане обавезе укључују и разграничења.

15.	Јавна установа Кантонална болница Др. Сафет Мујић Мостар	34.213.154	29.338.153	5.153.614	46.334.491
16.	Жупанијска болница „Др. фра Миховил Сучић“ Ливно	19.998.159	17.836.499	2.161.660	20.427.273
17.	Жупанијска болница Орашје	8.813.218	8.603.901	209.317	6.743.862
18.	Јавна установа Општа болница Бугојно	2.822.905	2.756.668	66.237	1.754.668
19.	Јавна установа Општа болница Јајце	5.187.992	4.470.067	717.925	3.012.961
20.	Дом здравља Чапљина	4.762.044	4.759.927	2.117	1.216.661
21.	Дом здравља Широки Бријег	6.425.361	6.129.939	295.422	2.565.742
22.	Јавна установа „Дом здравља“ Травник, п.о.	9.867.742	9.790.569	76.695	1.873.230
23.	Јавна здравствена установа Дом здравља Грачаница	11.333.718	10.452.337	881.381	392.138
24.	Јавна здравствена установа Дом здравља Лукавац	12.471.446	12.451.693	19.738	3.995.957
25.	Јавна здравствена установа Дом здравља „Изудин Мулабећировић - ИЗО“ Тешањ	8.753.637	8.743.000	10.637	2.178.048
26.	Здравствена установа Дом здравља Бихаћ	11.690.420	11.645.689	37.730	8.714.194
УКУПНО		1.440.953.291	1.325.140.534	116.060.730	384.073.448

У наставку је преглед ревидираних субјеката, с датим мишљењима и бројем препорука за 2023. годину:

Табела 20. Преглед датих мишљења и броја препорука заводима, фондovima и јавним установама

Ред. бр.	Ревидирани субјекти	Дато мишљење		Број датих препорука
		о финансијским извјештајима	о усклађености са законским прописима	
1	2	3	4	5
1.	Федерални завод за запошљавање	Позитивно	С резервом	21
2.	Јавна установа „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“	С резервом	С резервом	15
3.	Јавна установа Служба за запошљавање Тузланског кантона	Позитивно	С резервом	9
4.	Јавна установа Служба за запошљавање Унско-санског кантона	С резервом	С резервом	26
5.	Служба за запошљавање Средњобосанског кантона/ Кантона Средишња Босна Травник	Позитивно	Позитивно	7
6.	Служба за запошљавање Зеничко-добојског кантона	Позитивно	Позитивно	13
7.	Жупанијски завод за запошљавање Ливно	Позитивно	С резервом	11
8.	Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине	Позитивно	С резервом	11
9.	Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево	Позитивно	С резервом	11
10.	Завод за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније	С резервом	С резервом	19
11.	Завод здравственог осигурања Босанско-подрињског кантона Горажде	С резервом	С резервом	30
12.	Завод за здравствено осигурање Жупаније Западнохерцеговачке	С резервом	С резервом	21
13.	Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом	Позитивно	С резервом	15
14.	Јавна установа Опћа болница „Прим. др. Абдулах Накаш“	Позитивно	С резервом	14

15.	Јавна установа Кантонална болница Др. Сафет Мујић Мостар	Позитивно	С резервом	11
16.	Жупанијска болница „Др. фра Миховил Сучић“ Ливно	С резервом	Негативно	34
17.	Жупанијска болница Орашје	С резервом	С резервом	22
18.	Јавна установа Опћа болница Бугојно	С резервом	С резервом	25
19.	Јавна установа Опћа болница Јајце	С резервом	С резервом	34
20.	Дом здравља Чапљина	С резервом	Негативно	34
21.	Дом здравља Широки Бријег	С резервом	С резервом	23
22.	Јавна установа „Дом здравља“ Травник, п.о.	С резервом	С резервом	24
23.	Јавна здравствена установа Дом здравља Грачаница	Позитивно	С резервом	18
24.	Јавна здравствена установа Дом здравља Лукавац	С резервом	С резервом	29
25.	Јавна здравствена установа Дом здравља „Изудин Мулабећировић - ИЗО“ Тешањ	С резервом	С резервом	22
26.	Здравствена установа Дом здравља Бихаћ	С резервом	С резервом	31

У 26 извјештаја о финансијској ревизији завода, фондова и јавних установа за 2023. годину дато је укупно 530 препорука с циљем отклањања утврђених неправилности и јачања система интерних контрола. У односу на претходну годину (када је дато 525 препорука у 28 извјештаја), број датих препорука креће се на истом нивоу, што је очекивано с обзиром на то да је број ревидираних субјеката, као и субјеката који се ревидирају први пут, отприлике на истом нивоу као и за 2022. годину.

У 19 извјештаја, уз дата мишљења о финансијским извјештајима, истакнута су одређена питања, и то у шест извјештаја у којима је дато позитивно мишљење и 13 извјештаја у којима је дато мишљење с резервом.

Такођер, истакнута су одређена питања и уз мишљења о усклађености са законским прописима за 24 субјекта, од којих је два уз позитивно мишљење, 20 уз мишљење с резервом и два уз негативно мишљење.

3.7.1 Најважнији налази и препоруке

Ревизијом завода, фондова и јавних установа утврђени су одређени пропусти и неправилности за које су дате одговарајуће препоруке.

Најважнији налази и препоруке су:

- Систем финансијског управљања и контроле није успостављен како је прописано Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ и осталим прописима који регулирају ову област. Пропусти се највећим дијелом односе на следеће компоненте COSO модела: контролно окружење, управљање ризицима, контролне активности, и праћење и процјена система.

Успоставити систем финансијског управљања и контроле у дијелу контролног окружења, управљања ризицима, контролних активности и праћења и процјене сустава, сукладно Закону о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ и Правилнику о провођењу финансијског управљања и контроле у јавном сектору у ФБиХ.

- Један број ревидираних субјеката није успоставио унутарњу ревизију сукладно Закону о унутарњој ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Правилнику о критеријима за успостављање јединица за унутарњу ревизију у јавном сектору у ФБиХ.

Успоставити функцију унутарње ревизије сукладно Закону о унутарњој ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Правилнику о критеријима за успостављање јединица за унутарњу ревизију у јавном сектору у ФБиХ.

- Највећи дио здравствених установа није успоставио унутарњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика сукладно Закону о здравственој заштити.

Успоставити и проводити унутарњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика у складу с одредбама Закона о здравственој заштити.

- Послови из надлежности не обављају се у потпуности у складу са законским прописима којима су утврђени. Због значаја, односно износа средстава којима управљају, издвајамо налазе утврђене у дијелу обављања послова из надлежности код Федералног завода за запошљавање, Завода здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине и Фонда за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом.

Федерални завод за запошљавање

- Уговори за провођење мјера активне политике запошљавања у износу од 52.329.267 КМ нису реализовани у 2023. години, иако су за те намјене у Финансијском плану за 2023. годину била осигурана средства, што је за последицу имало смањење ефеката запошљавања. Нереализовани уговори пренесени су у 2024. годину, што није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ.

Интензивирати активности на реализацији програма/мјера активне политике запошљавања у складу с финансијским планом и уговорених обавеза по закљученим уговорима између Федералног завода, кантоналних служби за запошљавање и корисника средстава, како би се што више осигураних средстава економично и ефикасно реализовало у години за коју су осигурана, у складу са Законом о буџетима у ФБиХ.

- Обједињавање и вођење збирних евиденција у области рада и запошљавања није у складу са Законом о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа и Правилником о евиденцијама у области запошљавања. Такођер, нису подузимане активности према кантоналним службама које нису интегрисане с Јединственим информационим системом у дијелу достављања прописаних евиденција.

Потребно је да органи управљања и руковођења Федералног завода подузму све мјере и активности у циљу потпуне интеграције ЈИС-а са свих 10 кантоналних служби за запошљавање.

Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине

- Комисије за издавање сагласности за лијечење осигураних особа на терет Фонда солидарности ФБиХ нису водиле листе чекања на прописаним обрасцима и са свим потребним подацима, због чега нисмо могли потврдити да су састављене у складу с критеријима који су дефинисани Упутством о успостави Листе чекања за лијекове с листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ. То није у складу са Законом о апотекарској дјелатности и „Правилником о ближим критеријима за избор лијекова, поступку и начину израде Листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ, као и кориштењу лијекова с Листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ“.

Листе чекања пацијената водити на обрасцима и са свим потребним подацима, како је утврђено Упутством о успостави Листе чекања за лијекове с Листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ, које је донио Управни одбор.

Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа с инвалидитетом

- Планом вршења надзора над утрошком средстава за 2023. годину нису дефинисани критерији по којима ће се вршити избор корисника средстава. Надзор је извршен код 74 корисника, што представља само 38% од планираног броја корисника (196). На основу обављених надзора нисмо могли потврдити да је осигурана ефикасна provedба и остваривање права утврђених Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа с инвалидитетом, као и обавеза утврђених закљученим уговорима с

корисницима средстава. То није у складу с наведеним Законом и Упутством за обављање надзора код корисника средстава.

Утврдити критерије за избор корисника, Годишњим планом надзора предвидјети кориснике који ће бити предмет надзора, те надзор вршити у складу са Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом и Годишњим планом надзора.

Уговорима закљученим с корисницима средстава (послодавцима) дефинисати обавезу послодаваца да за запосленике за које је предвиђен рад изван просторија послодавца закључе уговор о раду у складу с чланом 26. Закона о раду.

- Регистар сталних средстава није вођен на начин да би осигурао надзор и контролу над сталним средствима чија набавка је суфинансирана средствима Фонда с обзиром на то да је утврђено неслагање података из Регистра у односу на документацију о додјели средстава појединачним корисницима. То није у складу са Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа с инвалидитетом и интерним актом којим је регулисана расподела средстава Фонда.

Упутством о начину вођења и садржају Регистра сталних средстава додијељених средствима Фонда прецизирати начин попуњавања и ажурирања података, испис и овјеру, с циљем благовременог осигурања потпуних података и успоставе надзора и контроле над сталним средствима чија набавка је финансирана или суфинансирана средствима Фонда, у складу са Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа с инвалидитетом и Правилником за програме.

- Нису досљедно примијењене одредбе колективних уговора и унутарњих аката приликом обрачуна плаћа и накнада, што је за посљедицу имало да се обрачун плаћа и накнада није вршио у складу с колективним уговорима и унутарњим актима.

Обрачун плаћа и накнада вршити у складу с колективним уговорима и унутарњим актима.

- Успостављене евиденције о радном времену нису вођене у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим особама ангажираним на раду.

Евиденције о радном времену запосленика водити у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим особама ангажираним на раду.

- Закључивани су уговори о дјелу и уговори о привременим и повременим пословима за систематизирана радна мјеста, што није у складу са Законом о раду.

За радна мјеста систематизирана Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста ангажирање вршити у складу с одредбама Закона о раду.

- Дио кантоналних завода здравственог осигурања вршио је уговарање услуга здравствене заштите на основу кантоналних прописа и аката, који нису усклађени са Законом о здравственој заштити којим је, између осталог, регулисано да ће се додјеле уговора о пружању здравствених услуга проводити према прописима о јавним набавкама.

У сарадњи с кантоналним скупштинама/владама осигурати да се уговарање услуга здравствене заштите проводи путем поступака јавне набавке, а уговори о пружању услуга здравствене заштите закључују с најповољнијим понуђачима, како је прописано одредбама Закона о здравственој заштити.

- Код кантоналних завода здравственог осигурања потраживања, обавезе, разграничени приходи, приходи и расходи по основу међународних уговора о социјалном осигурању нису евидентирани у складу с чланом 76. Закона о буџетима у ФБиХ и Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ.

На прописаним билансним позицијама евидентирати потраживања, обавезе, разграничене приходе, приходе и расходе произашле из међународних уговора о социјалном осигурању, у складу са Законом о буџетима у ФБиХ и Правилнику о књиговодству буџета у ФБиХ.

- Нису досљедно и тачно примијењене одредбе Концептуалног оквира за финансијско извјештавање, Међународних рачуноводствених стандарда и Међународних стандарда финансијског извјештавања, посебно у дијелу: признавања прихода по темељу донираних средстава; признавања значајних износа прихода и расхода који се односе на претходна раздобља; тестирања умањења вриједности сталних средстава; исказивања и мјерења залиха и утрошка залиха; вршења процјене очекиваних кредитних губитака за потраживања. То је за посљедицу имало нереално исказана средства, обавезе, приходе, расходе, финансијски резултат текуће и претходних година, а самим тим и капитал.

Досљедно примјењивати одредбе Концептуалног оквира за финансијско извјештавање, Међународних рачуноводствених стандарда и Међународних стандарда финансијског извјештавања, с циљем истинитог и фер извјештавања.

- Дио ревидираних субјеката није успоставио помоћну књигу сталних средстава, у којој се води евиденција о сталним средствима, која се исказује у количинама и новчаним износима, у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

Успоставити помоћну књигу сталних средстава у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

- За земљишта и грађевинске објекте исказане у књиговодственој евиденцији није презентирана документација на темељу које је извршено књиговодствено евидентирање у ранијем раздобљу, у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

Осигурати релевантну документацију о вриједности земљишта и грађевинских објеката на темељу које је извршено књиговодствено евидентирање, с циљем реалног исказивања имовине у финансијским извјештајима.

- Значајан број ревидираних субјеката не посједује вјеродостојну документацију о власништву или праву кориштења пословних простора исказаних у пословним књигама субјеката.

Осигурати вјеродостојну документацију о власништву или праву кориштења пословних простора исказаних у пословним књигама.

- Дио здравствених установа није успоставио материјално књиговодство за евидентирање и исказивање залиха сировина и материјала у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

Успоставити материјално књиговодство за евидентирање и исказивање залиха сировина и материјала у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

- Вриједност основног капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру код дијела ревидираних субјеката, нити је презентирана документација на основу које је извршено евидентирање капитала.

Утврдити чињенично стање и стварну вриједност основног капитала с циљем реалног исказивања капитала у финансијским извјештајима и извршити усклађивање основног капитала у судском регистру.

- Обавезе према добављачима нису извршаване у прописаном року, нити су провођене редовне мјере управљања ризиком ликвидности у складу са Законом о финансијском пословању.

Обавезе према добављачима измиривати у прописаним роковима, те проводити редовне мјере управљања ризиком ликвидности у складу са Законом о финансијском пословању.

- Годишњи попис имовине и обавеза код највећег броја ревидираних субјеката није извршен цјеловито, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ.

Годишњим пописом утврдити стварно стање имовине и обавеза и ускладити књиговодствено са стварним стањем, како је прописано одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, Уредбе о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилника о књиговодству буџета у ФБиХ.

- Набавке роба, услуга и радова нису вршене у потпуности у складу с процедурама прописаним Законом о јавним набавкама и provedбеним актима и нису се поштовале одредбе закључених уговора с добављачима. Неправилности у примјени Закона о јавним набавкама констатирани су у све три фазе циклуса јавних набавки (планирање, провођење поступака јавних набавки и реализација уговора).

Набавке у потпуности вршити у складу с процедурама прописаним Законом о јавним набавкама.

Успоставити систем праћења реализације уговора и подузети активности у складу с одредбама закључених уговора у случају неиспуњења преузети обавеза добављача у утврђеним роковима.

- Пасиван однос оснивача према здравственим установама, који се огледа у неиспуњавању обавеза (неподузимање активности на покрићу исказаних губитака) које оснивачи имају у складу са Законом о установама, оснивачким актима и Статутима здравствених установа.
- Пријем запосленика без јавног оглашавања вршен је у складу с Уредбом о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ Владе ФБиХ и кантоналним уредбама, којима је омогућен пријем у радни однос без јавног оглашавања.

Табела 21. Информације о поступању по препорукама заводима, фондovima и јавним установама

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Поступање по препорукама даним у извјештајима у претходним годинама				
		Реализирано	Дјелимично реализирано	Није реализирано	Без оцјене/непроводно	УКУПНО
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Федерални завод за запошљавање	2	3	13	0	18
	постотак	11%	17%	72%	0%	100%
2.	Јавна установа „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“	2	3	7	0	12
	постотак	17%	25%	58%	0%	100%
3.	Јавна установа Служба за запошљавање Тузланског кантона	6	1	3	1	11
	постотак	55%	9%	27%	9%	100%
4.	Јавна установа Служба за запошљавање Унско-санског кантона	4	4	8	0	16
	постотак	25%	25%	50%	0%	100%
5.	Служба за запошљавање Средњобосанског кантона/ Кантона Средишња Босна Травник	3	1	0	0	4
	постотак	75%	25%	0%	0%	100%
6.	Служба за запошљавање Зеничко-добојског кантона	6	2	3	0	11
	постотак	55%	18%	27%	0%	100%
7.	Жупанијски завод за запошљавање Ливно	4	2	3	0	9
	постотак	44%	23%	33%	0%	100%
8.	Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине	3	2	7	0	12
	постотак	25%	17%	58%	0%	100%
9.	Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево	12	5	3	1	21
	постотак	57%	24%	14%	5%	100%
10.	Завод за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније	4	3	9	1	17
	постотак	24%	18%	52%	6%	100%
11.	Завод здравственог осигурања Босанско-подрињског кантона Горажде	4	4	15	1	24
	постотак	17%	17%	62%	4%	100%
12.	Завод за здравствено осигурање Жупаније Западнохерцеговачке	3	3	11	2	19
	постотак	16%	16%	57%	11%	100%
13.	Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом	9	3	4	0	16
	постотак	56%	19%	25%	0%	100%
14.	Јавна установа Општа болница „Прим. др. Абдулах Накаш“	8	2	1	0	11
	постотак	73%	18%	9%	0%	100%
15.	Јавна установа Кантонална болница Др. Сафет Мујић Мостар	17	4	5	1	27
	постотак	62%	15%	19%	4%	100%
16.	Жупанијска болница „Др. фра Миховил Сучић“ Ливно	18	8	11	0	37
	постотак	49%	21%	30%	0%	100%
17.	Жупанијска болница Орашје	12	2	7	0	21
	постотак	57%	10%	33%	0%	100%
18.	Јавна установа Општа болница Бугојно	Ревизија вршена први пут				

19.	Јавна установа Општа болница Јајце	Ревизија вршена први пут
20.	Дом здравља Чапљина	Ревизија вршена први пут
21.	Дом здравља Широки Бријег	Ревизија вршена први пут
22.	Јавна установа „Дом здравља“ Травник, п.о.	Ревизија вршена први пут
23.	Јавна здравствена установа Дом здравља Грачаница	Ревизија вршена први пут
24.	Јавна здравствена установа Дом здравља Лукавац	Ревизија вршена први пут
25.	Јавна здравствена установа Дом здравља „Изудин Мулабећировић - ИЗО“ Тешањ	Ревизија вршена први пут
26.	Здравствена установа Дом здравља Бихаћ	Ревизија вршена први пут
УКУПНО		117 52 110 7 286
постотак		42% 18% 38% 2% 100%

Оцјена поступања по препорукама које су дане у претходним годинама извршена је код 17 ревидираних субјеката. Оцјена није извршена само код оних субјеката који су ревидирани први пут (њих девет).

Од укупно 286 даних препорука 42% је реализовано, 18% дјелимично, а 38% није реализовано. За седам препорука (2%) није извршена оцјена поступања највећим дијелом због тога што су се односиле на пословне догађаје којих у ревидираној години није било или је у међувремену дошло до измјене прописа и аката због којих су непроводиве.

У наставку је преглед ревидираних субјеката, с даним мишљењима за 2023. годину, темељима за изражавање мишљења и истакнутим питањима:

Субјекти ревизије	Дана мишљења/темељ за мишљење/истицање питања
1	2
Федерални завод за запошљавање	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> На позицији сумњивих и спорних потраживања на датум биланса исказан је износ од 14.608.138 КМ, који се односи на доспјела потраживања из периода 2001-2013. године. Иако су подузимане активности на поврату пласираних средстава, због необезбјеђења адекватних инструмената осигурања поврата кредита и неблаговременог покретања законом прописаних радњи на наплати, неизвјестан је поврат пласираних средстава. Федерални завод не посједује документацију о власништву или посједу за грађевински објекат – зграду, чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 3.287.179 КМ. Дугорочна потраживања по основу доспјеле, а ненаплаћене главнице за дате комисионе кредите из претходног периода, на датум биланса исказана су у износу од 19.682.226 КМ. Иако су банке и Федерални завод у претходном периоду и током 2023. године подузимали активности на поврату пласираних средстава и књиговодственом отпису ненаплативих потраживања, неизвјесна је наплата ових потраживања, с обзиром на то да је већи дио оцијењен као трајно ненаплатив. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Уговори за провођење мјера активне политике запошљавања у износу од 52.329.267 КМ нису реализовани у 2023. години, иако су за те намјене у Финансијском плану за 2023. годину била осигурана средства, што је за посљедицу имало смањење ефеката запошљавања. Нереализовани уговори пренесени су у 2024. годину, што није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ. Проведен је преговарачки поступак без објаве обавјештења за набавку услуга одржавања система трезорског пословања у износу од 50.403 КМ, а да претходно нису испуњени услови за набавку путем ове врсте поступка. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама. Обједињавање и вођење збирних евиденција у области рада и запошљавања није у складу са Законом о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа и Правилником о евиденцијама у области запошљавања.

	<p>Такођер, нису подузимане активности према кантоналним службама које нису интегрисане с Јединственим информационом системом у дијелу достављања прописаних евиденција.</p>
<p>Јавна установа „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За грађевинске објекте исказане садашње вриједности 4.318.550 КМ није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање у ранијем периоду, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 2. Доспјеле камате на пласирана средства из ранијег периода нису евидентирани у Главној књизи у складу с Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ, због чега су потцијењени дугорочни пласмани. Ефекте на финансијске извјештаје не можемо квантификовати. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Служба не посједује документацију о власништву и посједу за пет пословних простора, чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 7.182.407 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Средства за провођење мјера активне политике запошљавања реализована су у износу од 12.100.233 КМ, што је само 32% од укупно планираних 37.418.627 КМ, те за посљедицу има мање ефекте подстицајних мјера на стопу незапослености. Наведено није у складу с чланом 4. Закона о буџетима у ФБиХ. 2. Није обављен мониторинг, евалуација и извјештавање о реализацији окончаних програма мјера за подстицај запошљавања и одржавања више стопе запослености и побољшање структуре запослених у Кантону Сарајево, како је утврђено Правилником о реализацији подстицајних мјера запошљавања у Кантону Сарајево. 3. Није извршен попис обавеза према физичким лицима, обавеза по основу мјера активне политике запошљавања, активних и пасивних временских разграничења по корисницима мјера запошљавања и потраживања по основу претплате новчаних накнада, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Од 51.232 незапослене особе на подручју Кантона Сарајево на 31. 12. 2023. године, њих 11.200 није остварило право на здравствено осигурање и није имало могућност добивања здравствене легитимације, иако је Уставом ФБиХ утврђено право на здравствену заштиту свих особа. Наведено је посљедица примјене члана 19. Закона о здравственом осигурању и члана 3.б тачка И) Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа, који прописују рокове у којима се незапослене особе морају пријављивати надлежним службама за запошљавање након престанка радног односа или губљења статуса ученика или редовног студента и сл., с циљем остваривања прописаних права. • На 31. 12. 2023. године расположива средства Службе износила су 53.964.845 КМ, иако је Одлуком о оснивању Јавне установе „Служба за запошљавање Кантона Сарајево“ дефинисано да је Служба основана с циљем обављања послова посредовања у запошљавању и обављања других послова из области социјалне сигурности незапослених особа. Истичемо да је, према подацима Завода за информатику и статистику Кантона Сарајево, стопа незапослености у Кантону Сарајево у децембру 2023. године била 27,16%.
<p>Јавна установа Служба за запошљавање Тузланског кантона</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Служба не посједује вјеродостојну документацију о власништву или посједу за четири пословна простора која су исказана у пословним књигама на 31. 12. 2023. године у износу од 2.416.563 КМ набавне вриједности. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Није извршен попис краткорочних текућих обавеза, потраживања, разграничених и осталих прихода, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У радни однос на одређено вријеме примљено је седам запосленика, без јавног

	<p>оглашавања по основу Уредбе Владе Тузланског кантона о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Тузланском кантону.</p> <ul style="list-style-type: none"> Од 64.493 незапослене особе на подручју Тузланског кантона на 31. 12. 2023. године, њих 23.694 нису оствариле право на здравствено осигурање и нису имале могућност добивања здравствене легитимације, иако је Уставом ФБиХ утврђено право на здравствену заштиту свих особа. Наведено је последица примјене члана 19. Закона о здравственом осигурању и члана 3.б тачка И) Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа, који прописују рокове у којима се незапослене особе морају пријављивати надлежним службама за запошљавање након престанка радног односа или губљења статуса ученика или редовног студента и сл., с циљем остваривања прописаних права.
Јавна установа Служба за запошљавање Унско-санског кантона	Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом
	<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити исказано стање потраживања у износу од најмање 215.795 КМ јер Служба није подузимала активности ради наплате, односно отписа потраживања. Такођер, не можемо потврдити исказани износ осталих потраживања (454.604 КМ) и дугорочних пласмана по основу позајмљивања Унско-санском Кантону (495.864 КМ) с обзиром на то да није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање у ранијем периоду. Наведено није у складу с одредбама Закона о буџетима у ФБиХ и Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Не можемо потврдити почетна стања сталних средстава за 2023. годину за најмање 598.682 КМ с обзиром на то да није извршена ревалоризација сталних средстава за 2022. годину у складу са тада важећим прописима. <p>У Главној књизи исказан је пословни простор садашње вриједности 252.153 КМ над којим Служба нема право власништва, због чега су стална средства на датум биланса прецијењена за тај износ. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Служба не посједује вјеродостојну документацију о власништву, посједу или праву кориштења за пословну зграду и просторе који су исказани у пословним књигама на 31. 12. 2023. године у износу од 12.943.489 КМ набавне вриједности. У ванбилансној књиговодственој евиденцији Служба исказује обавезе по основу затезне камате које се односе на неплаћене обавезе за здравствено осигурање незапослених особа из ранијег периода, у износу од 38.443.638 КМ. Имајући у виду да Служба не плаћа утврђене обавезе, дуг по основу затезних камата се континуирано повећава по основу обрачуна Порезне управе ФБиХ, за шта је неопходно укључивање свих надлежних органа, с циљем коначног рјешавања овог дуга.
	Мишљење о усклађености: С резервом
<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Пописом није утврђено стварно стање потраживања, краткорочних обавеза и разграничења, а самим тим није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем. Управни одбор усвојио је Елаборат о извршеном попису средстава и извора средстава за 2023. годину након сачињавања финансијских извјештаја. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Служба у 2023, као и претходних година, није имала именован надзорни одбор. До окончања ревизије Влада Унско-санског кантона није именовала надзорни одбор. Послови који су, у складу са Статутом, у надлежности надзорног одбора током 2023. године нису обављани. У радни однос на одређено вријеме примљено је десет запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Унско-санског кантона о поступку пријема у радни однос. Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код запосленика распоређених у испоставе ван сједишта Службе (бирои рада) исказано идентично вријеме почетка и завршетка радног времена и кориштења паузе, а код запосленика распоређених у организационе јединице у сједишту Службе евидентира се само присуство на послу, без података о почетку и завршетку радног времена, као и података о прекидима у току рада (пауза, приватно, службено одсуство и сл.), због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. Од 27.885 незапослених особа на подручју Унско-санског кантона на 31. 12. 2023. године, њих 10.167 није остварило право на здравствено осигурање и није имало могућност добивања здравствене легитимације, иако је Уставом ФБиХ утврђено право 	

	<p>на здравствену заштиту свих особа. Наведено је посљедица примјене члана 19. Закона о здравственом осигурању и члана 3.б тачка И) Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа, који прописују рокове у којима се незапослене особе морају пријављивати надлежним службама за запошљавање након престанка радног односа или губљења статуса ученика или редовног студента и сл., с циљем остваривања прописаних права.</p>
<p>Служба за запошљавање Средњобосанског кантона/Кантона Средишња Босна Травник</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Служба не посједује вјеродостојну документацију о власништву или посједу за пословне просторе које користи у Витезу, Јајцу и Доњем Вакуфу, који су исказани у пословним књигама на 31. 12. 2023. године у износу од 1.281.959 КМ набавне вриједности. <p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код запосленика исказан идентичан почетак и завршетак радног времена, без исказивања података о времену кориштења паузе и другим прекидима у току рада (приватно, службено одсуство и сл.), због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. Од 30.119 незапослених особа на подручју Средњобосанског кантона/Кантона Средишња Босна на 31. 12. 2023. године, њих 16.508 није остварило право на здравствено осигурање и није имало могућност добивања здравствене легитимације, иако је Уставом ФБиХ утврђено право на здравствену заштиту свих особа. Наведено је посљедица примјене члана 19. Закона о здравственом осигурању и члана 3.б тачка И) Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа, који прописују рокове у којима се незапослене особе морају пријављивати надлежним службама за запошљавање након престанка радног односа или губљења статуса ученика или редовног студента и сл., с циљем остваривања прописаних права.
<p>Служба за запошљавање Зеничко-добојског кантона</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Служба не посједује документацију о власништву или праву кориштења за један пословни простор који је исказан у пословним књигама на 31. 12. 2023. године у износу од 141.348 КМ набавне вриједности. <p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Орган контроле пословања Службе је привремени Надзорни одбор, именован 9. 10. 2023. године на период до окончања поступка по јавном огласу, а најдуже на три мјесеца. Влада Зеничко-добојског кантона до окончања ревизије није провела процедуру коначног именовања Надзорног одбора Службе. Од 48.831 незапослене особе на подручју Зеничко-добојског кантона на 31. 12. 2023. године, њих 6.645 није остварило право на здравствено осигурање и није имало могућност добивања здравствене легитимације, иако је Уставом ФБиХ утврђено право на здравствену заштиту свих особа. Наведено је посљедица примјене члана 19. Закона о здравственом осигурању и члана 3.б тачка И) Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа, који прописују рокове у којима се незапослене особе морају пријављивати надлежним службама за запошљавање након престанка радног односа или губљења статуса ученика или редовног студента и сл., с циљем остваривања прописаних права.
<p>Жупанијски завод за упошљавање Ливно</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Завод не посједује документацију о власништву и посједу за четири пословна простора, чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 459.329 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем сталних средстава утврђеним пописом, а што је обавеза у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих запосленика исказан идентичан почетак и крај радног времена, као и пауза у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.

	<ul style="list-style-type: none"> Од 5.568 незапослених особа на подручју Херцегбосанске жупаније на 31. 12. 2023. године, њих 1.424 нису оствариле право на здравствено осигурање и нису имале могућност добивања здравствене легитимације, иако је Уставом ФБиХ утврђено право на здравствену заштиту свих особа. Наведено је највећим дијелом посљедица примјене члана 19. Закона о здравственом осигурању, члана 3.б тачка И) Закона о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа и члана 5. Закона о посредовању при запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа Херцегбосанске жупаније, који прописују рокове у којима се незапослене особе морају пријављивати надлежним службама за запошљавање након престанка радног односа или губљења статуса ученика или редовног студента и сл., с циљем остваривања прописаних права.
Завод здравственог осигурања и реосигурања Федерације Босне и Херцеговине	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Мишљење о усклађености: С резервом
	Основа за мишљење <ol style="list-style-type: none"> Преузете су обавезе за лијекове и потрошни материјал изнад висине утврђене у посебном дијелу Финансијског плана за 2023. годину у износу од 5.099.106 КМ, што није у складу са одредбама Закона о буџетима у ФБиХ. Комисије за издавање сагласности за лијечење осигураних особа на терет Фонда солидарности ФБиХ нису водиле листе чекања на прописаним обрасцима и са свим потребним подацима, због чега нисмо могли потврдити да су састављене у складу са критеријима који су дефинисани Упутством о успостави Листе чекања за лијекове са листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ. То није у складу са Законом о апотекарској дјелатности и „Правилником о ближим критеријима за избор лијекова, поступку и начину израде Листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ, као и кориштењу лијекова са Листе лијекова Фонда солидарности ФБиХ“. Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> У радни однос на одређено вријеме примљена су четири запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе ФБиХ о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ. Приходи од доприноса за обавезно здравствено осигурање остварени су у износу од 203.802.658 КМ, док су приходи из Буџета ФБиХ износили 51.650.000 КМ, што представља само 25% средстава која су се требала уплатити из Буџета ФБиХ у складу са Законом о здравственом осигурању. Иако је Завод подузео активности према надлежном министарству, Федералном министарству финансија и Влади ФБиХ везано за осигурање потребног износа средстава из Буџета ФБиХ за финансирање Фонда солидарности, ни у 2023. години нису обезбијеђена средства за његово финансирање у законом прописаном износу. Заводом од 2015. године управља привремени Управни одбор, именован на три мјесеца, до окончања поступка коначног именовања. Влада ФБиХ до окончања ревизије није довела процедуру коначног именовања Управног одбора Завода.
Завод здравственог осигурања Кантона Сарајево	Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно
	Мишљење о усклађености: С резервом
	Основа за мишљење <ol style="list-style-type: none"> Завод није донио програм здравствене заштите Кантона Сарајево за 2023. годину, нити је примијенио прописане Стандарде и нормативе здравствене заштите и Јединствену методологију којом се ближе утврђују критерији и мјерила за закључивање уговора између надлежног завода здравственог осигурања и здравствене установе, што није у складу са Законом о здравственом осигурању и Законом о здравственој заштити. Планом јавних набавки за 2023. годину није предвиђена набавка ампулираних лијекова, иако су средства за њихову набавку предвиђена Финансијским планом за 2023. годину. Набавка лијекова у укупној вриједности од 2.628.287 КМ извршена је без примјене Закона о јавним набавкама и закључених уговора, чиме није осигурана транспарентност у пословању и најефикасније кориштење јавних средстава. Истицање питања <ul style="list-style-type: none"> Управни одбор није дјеловао у пуном сазиву у периоду од 7. 12. 2023. до 4. 4. 2024. године, јер Влада Кантона Сарајево није именovala четири члана Управног вијећа у складу са Законом о здравственом осигурању и Статутом Завода. У 2023. години Завод је остварио вишак прихода над расходима у износу од 65.136.774 КМ, док акумулирани вишак прихода над расходима из ранијих година, без средстава

	<p>законских резерви, износи 94.792.551 КМ, иако је Одлуком о оснивању Завода здравственог осигурања Кантона Сарајево дефинисано да се Завод оснива с циљем остваривања права и осигуравања средстава из обавезног здравственог осигурања и да проводи политику развоја и унапређивања здравствене заштите која се осигурава обавезним здравственим осигурањем.</p> <ul style="list-style-type: none"> Завод финансира капитална улагања у здравствене установе по основу обавеза које је преузео од Кантона Сарајево (кредит Саудијског фонда за развој), као и капиталне издатке по основу информатизације здравствене дјелатности, иако је ово финансирање искључива обавеза оснивача.
Завод за здравствено осигурање Херцегбосанске жупаније	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити стална средства исказана у износу од 447.476 КМ јер су у ранијем периоду у Главној књизи евидентирани грађевински објекти за које није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Краткорочне обавезе су прецијењене на датум биланса за 641.151 КМ, с обзиром на то да су исказане обавезе према здравственим установама у Републици Хрватској из ранијег периода, које не можемо потврдити јер није извршено њихово усаглашавање, што није у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Завод не посједује документацију о власништву и посједу за три пословна простора, чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 651.794 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није сачињен план и програм редовних контрола за 2023. годину, због чега није вршено праћење и контрола извршења расхода здравствене заштите укупне вриједности 28.495.499 КМ у складу с федералним Законом о здравственој заштити, односно Јединственом методологијом којом се ближе утврђују критерији и мјерила за закључивање уговора између надлежног завода здравственог осигурања и здравствене установе, те закљученим уговорима са здравственим установама о регулисању међусобних односа у вези с пружањем услуга здравствене заштите на подручју Херцегбосанске жупаније. Проведен је поступак набавке и уградње клима-уређаја у износу од 27.495 КМ, који није био предвиђен Планом набавки за 2023. годину, нити је донесена посебна одлука о покретању поступка, иако су средства за набавку предвиђена Финансијским планом за 2023. годину. То није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У радни однос на одређено вријеме примљена су четири запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Херцегбосанске жупаније о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Херцегбосанској жупанији. Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код радника који су распоређени у подручне уреде Томиславград, Дрвар, Купрес, Гламоч и Босанско Грахово исказан идентичан почетак и крај радног времена, као и пауза у току рада, без информације о периоду њеног кориштења, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. Уговарање услуга здравствене заштите за подручје Херцегбосанске жупаније вршено је на основу Одлуке о основама, критеријима и мјерилима за закључивање уговора о пружању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања, коју је донијела Влада Херцегбосанске жупаније 27. 3. 2008. године. Поступак уговарања утврђен Одлуком није усклађен с чланом 52. федералног Закона о здравственој заштити којим је, између осталог, регулисано да ће се додјеле уговора о пружању здравствених услуга проводити према прописима о јавним набавкама.
Завод здравственог осигурања Босанско-подрињског кантона Горажде	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Расходи по основу међународних уговора о социјалном осигурању у износу од 150.000 КМ нису књиговодствено евидентирани нити признати на основу настанка пословног догађаја, што је имало за посљедицу да су расходи прецијењени за наведени износ. Осим тога, нису евидентирана потраживања и обавезе по основу међународних уговора о социјалном осигурању, због чега су обавезе потцијењене за 279.638 КМ, а потраживања за 65.687 КМ. То није у складу са Законом о буџетима у ФБиХ, Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ.

	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Документ оквирног буџета за период 2023-2025. године није сачињен, а приликом израде, доношења и извршења финансијског плана није поступљено у складу са Законом о буџетима у ФБиХ, јер нису испоштовани рокови за његово сачињавање, не садржи све потребне елементе, створене су обавезе изнад висине утврђене Финансијским планом, те нису подузимане мјере за његово уравнотежење. Такођер, нису планирана средства законске резерве у висини дефинисаној Законом о здравственом осигурању. Није сачињен план и програм контроле извршења закључених уговора о пружању здравствених услуга из обавезног здравственог осигурања за 2023. годину, због чега није вршено праћење и контрола извршења расхода здравствене заштите укупне вриједности 12.544.808 КМ. То није у складу са Законом о здравственој заштити, односно са Јединственом методологијом којом се ближе утврђују критерији и мјерила за закључивање уговора између надлежног завода здравственог осигурања и здравствене установе, те закљученим уговорима о пружању услуга здравствене заштите са здравственим установама. Није проведен цјеловит попис имовине и обавеза, јер њиме није обухваћено земљиште у сувласништву Завода које није исказано у Главној књизи, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Извршена је набавка услуга магнетне резонанце и лабораторијских услуга у укупном износу од 115.008 КМ безведеног поступка јавне набавке. Директни поступци су покретани, а да нису били планирани Планом јавних набавки, нити су донесене посебне одлуке о покретању поступка за набавке уговорене у износу од најмање 10.169 КМ. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказано идентично вријеме почетка и краја радног времена, без информације о периоду кориштења паузе у току рада и прекидима у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. Нису стечени услови да Завод сачињава програм здравствене заштите, с обзиром на то да план и програм мјера здравствене заштите на подручју Босанско-подрињског кантона, који се утврђује на приједлог Завода за јавно здравство, није донио надлежни министар здравства. Уговарање услуга здравствене заштите вршено је на основу Одлуке Владе Босанско-подрињског кантона Горажде о основама, критеријима и мјерилима за закључивање уговора између Завода и здравствених установа на подручју кантона. Поступак уговарања утврђен Одлуком није усклађен с чланом 52. Закона о здравственој заштити којим је, између осталог, регулисано да ће се додјеле уговора о пружању здравствених услуга проводити према прописима о јавним набавкама. Завод је финансирао капиталне издатке по основу информатизације здравствене дјелатности, иако је финансирање оваквих издатака у здравству искључива обавеза оснивача у складу са Законом о здравственој заштити.
Завод за здравствено осигурање Жупаније Западнохерцеговачке	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Расходи по основу међународних уговора о социјалном осигурању нису књиговодствено евидентирани ни признати у складу са Законом о буџетима у Жупанији Западнохерцеговачкој, којим је прописано да се расходи признају у оном периоду када је настала обавеза за плаћање. То је за последицу имало прецијењене расходе за 326.664 КМ. Осим тога, због међусобног пребијања обавеза и потраживања по основу паушалних накнада потцијењене су обавезе, потраживања и разграничени приходи за 447.744 КМ, што није у складу са Уредбом о рачуноводству буџета у ФБиХ и Правилником о књиговодству буџета у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Завод не посједује документацију о власништву или посједу за грађевинске објекте, чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 3.199.443 КМ.
	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p>

	<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављена Јединица за интерну ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обавеза у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ. Попис грађевинских објеката, потраживања и обавеза, те усклађивање књиговодственог са стварним стањем није извршено у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Нису благовремено покренути поступци набавке услуга одржавања информатичког система САНУС, услуга надоградње информатичког система, и уредског и штампаног материјала, што је за посљедицу имало закључивање уговора укупне вриједности од 305.027 КМ, по основу којих се реализација одвија у цијелости или највећим дијелом у наредној фискалној години, за коју није одобрен финансијски план. То значи да нису осигурана финансијска средства за реализацију уговора или дијела уговора, што није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евиденције о радном времену не садрже податке о времену почетка и краја радног дана, укупном радном времену, прекидима, нити кориштењу паузе, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. Скрећемо пажњу на неусклађеност кантоналног с федералним Законом о здравственој заштити, што је имало за посљедицу да је уговарање услуга здравствене заштите вршено на основу одлука о закључивању уговора, које је донио Управни одбор Завода уз сагласност надлежног министра, а не на основу проведених поступака јавних набавки, као и да су средства за инвестицијско улагање и инвестицијско и текуће одржавање здравствених установа планирана у финансијском плану Завода. Осим тога, скрећемо пажњу да је Законом о здравственом осигурању прописано да основе, критерије и мјерила за закључивања уговора са здравственим установама за пружање услуга здравствене заштите утврђује влада кантона на приједлог кантоналног министра здравства, које Влада Жупаније Западнохерцеговачке није утврдила.
<p>Фонд за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <hr/> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Планом вршења надзора над утрошком средстава за 2023. годину нису дефинисани критерији по којима ће се вршити избор корисника средстава. Надзор је извршен код 74 корисника, што представља само 38% од планираног броја корисника (196). На основу обављених надзора нисмо могли потврдити да је осигурана ефикасна provedба и остваривање права утврђених Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом, као и обавеза утврђених закљученим уговорима с корисницима средстава. То није у складу с наведеним Законом и Упутством за обављање надзора код корисника средстава. Приликом расподеле средстава у износу од 8.503.802 КМ примијењен је критериј којим се бодује квалитет програма, који није мјерљив и дефинисан је као елиминаторни. Такођер, нису у потпуности примијењене одредбе утврђене интерним актима, у дијелу испуњавања услова за додјелу средстава и достављања дефинисане документације. Због наведеног не можемо потврдити да је расподела средстава извршена у складу са Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом и интерним актима. Регистар сталних средстава није вођен на начин да би осигурао надзор и контролу над сталним средствима чија набавка је суфинансирана средствима Фонда с обзиром на то да је утврђено неслагање података из Регистра у односу на документацију о додјели средстава појединачним корисницима. То није у складу са Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом и интерним актом којим је регулисана расподела средстава Фонда. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Влада ФБиХ 4. 8. 2022. године именовала је привремени Управни одбор Фонда на период од три мјесеца, односно до окончања поступка коначног именовања, који након истека периода именовања и даље није именован. Фонд не располаже информацијама о оствареним резултатима, односно ефектима додијелих средстава, јер Законом о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом и подзаконским актима није

	<p>предвиђено да проводи поступак праћења и евалуације финансираних/суфинансираних програма.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Није утврђена надлежност за наплату и подузимање активности у вези наплате посебног доприноса у смислу чланова 18. и 19. Закона о професионалној рехабилитацији, оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом, док је Правилником о садржају и начину провођења надзора над законитошћу рада, опћих аката и стручног рада установа, привредних друштава, заштитних радионица и радног центра ова надлежност дата Федералном министарству финансија, које својим актима оспорава ту надлежност. Наведено има за посљедицу да знатан број обвезника не извршава своју обавезу уплате посебног доприноса. • Накнаде по основу рада запосленима за регрес исплаћене су изнад законски прописаног неопорезивог износа (за 44.258 КМ) на који су обрачунати и исплаћени пуни порези и доприноси. С обзиром на то да се Фонд финансира из јавних средстава, сматрамо да исплата у наведеним износима није примјерена. • Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да се евидентирају подаци о почетку и завршетку рада, као и времену прекида рада, али је код свих радника исказан идентичан крај радног времена, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. • У оквиру програма одрживости запослености и развоја привредних друштава за запошљавање особа са инвалидитетом и заштитних радионица одобравају се средства за намјене које се не могу довести у везу с тим да ће њихова набавка допринијети одрживости запослености особа с инвалидитетом, развоју привредних друштава и заштитних радионица које пружају могућност за рад и запошљавање особа с тежим инвалидитетом.
Јавна установа Опћа болница „Прим. др. Абдулах Накаш“	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Није извршен цјеловит попис имовине и обавеза, јер њиме нису обухваћена земљишта, средства у припреми, одгођени приходи и резервисања, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 2. За јавне набавке процијењене вриједности у износу од 6.950.000 КМ није сачињавана тендерска документација на начин да даје потпуне информације о условима и поступку додјеле уговора. Вредновање понуда за поједине лотове код набавке лијекова није вршено у складу с одредбама тендерске документације. За радове уговорене вриједности у износу од 892.776 КМ извођачи нису уведени у посао у роковима утврђеним закљученим уговорима. Наведено није у складу с одредбама Закона о јавним набавкама и закљученим уговорима. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У радни однос на одређено вријеме примљена су 52 запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Кантона Сарајево о поступку пријема у радни однос у јавном сектору на територији Кантона Сарајево.
Јавна установа Кантонална болница Др. Сафет Мујић Мостар	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Болница не поседује документацију о власништву или посједу за грађевинске објекте – зграда Психијатрије и зграда Магацина, чија је укупна набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 1.205.482 КМ. • Вриједност власничког капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру, јер је у финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године исказана у износу од 9.260.287 КМ, док је у судском регистру уписан капитал у износу од 2.000 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Није успостављена јединица за интерну ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обавеза у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ. 2. Обавезе према добављачима нису извршаване у прописаном року, нити су провођене редовне мјере управљања ризиком ликвидности, што је имало за посљедицу неизмирене обавезе у износу од 5.833.925 КМ. То није у складу са Законом о финансијском пословању. <p>Истицање питања</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Није закључен уговор између Болнице и оснивача (Скупштина Херцеговачко-неретванског кантона) којим би требао бити регулисан начин рјешавања губитака у складу са чланом ВИИ Одлуке о оснивању. Осим тога, оснивач није супсидијарно одговарао за обавезе установе, нити је вршио покриће вишка расхода над приходима у року од 60 дана од дана усвајања годишњег извјештаја, иако је та обавеза прописана Законом о установама и Статутом. На 31. 12. 2023. године исказан је акумулирани губитак у износу од 24.435.241 КМ који прелази висину исказаног капитала за 1.139.618 КМ (губитак изнад висине капитала). За 2023. годину остварен је вишак прихода над расходима у износу од 5.153.614 КМ.
Жупанијска болница „Др. фра Миховил Сучић“ Ливно	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> За земљиште и грађевинске објекте исказане садашње вриједности 5.038.845 КМ није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. За наведени износ не можемо потврдити вриједност исказаних сталних средстава на датум биланса. Не можемо потврдити исказану вриједност залиха лијекова у износу од 76.696 КМ, јер се приликом њиховог издавања из Болничке апотеке на болничке одјеле за цјелокупан износ признају расходи на терет залиха, иако лијекови нису стварно утрошени. Поред тога, Установа не врши књиговодствено евидентирање залиха реагенса, јер је приликом набавке реагенса вршено признавање расхода периода без задуживања залиха, иако није дошло до стварног утрошка, што није у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће квантификирати. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вриједност власничког капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру, јер је у финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године исказан власнички капитал у износу од 3.226.060 КМ, док је у судском регистру уписано 2.000 КМ. <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Пријем осам запосленика у радни однос на одређено вријеме у трајању од три мјесеца извршен је без процедуре јавног оглашавања, што није у складу са Законом о раду. На овај начин није испоштована транспарентност код запошљавања. Није успостављен унутрашњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика, што је обавеза у складу с кантоналним Законом о здравственој заштити. Није успостављена јединица за интерну ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обавеза у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ. Правилник о раду Установе није усклађен с одредбама Колективног уговора о правима и обавезама послодаваца и радника – доктора медицине и стоматологије, медицинских сестара и техничара и помоћних радника у дјелатности здравства на подручју Херцегбосанске жупаније у дијелу обрачуна накнада (увећања плаћа) запосленицима по основу одлука, што је имало за посљедицу исплате накнада у бруто износу најмање од 140.562 КМ, које нису у складу с Колективним уговором, а које нису ни документоване. Није осигурана транспарентност приликом ангажмана на систематизована радна мјеста како налаже Закон о раду, с обзиром на то да је извршен ангажман на основу уговора о дјелу и уговора о обављању допунског рада у нето износу од 356.645 КМ. Обавезе према добављачима нису извршаване у прописаном року, нити су провођене редовне мјере управљања ризиком ликвидности, што је имало за посљедицу неизмирене обавезе према добављачима у износу од 7.197.573 КМ. То није у складу са Законом о финансијском пословању. Коефицијент текуће ликвидности на 31. 12. 2023. године износио је 0,2, што указује на то да Установа текућим средствима није у могућности измити текуће обавезе. Није проведен свеобухватан попис залиха, потраживања, обавеза, одгођених прихода, резервисања и туђих сталних средстава, нити је извршено усклађивање њиховог књиговодственог са стањем утврђеним пописом. То није у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Набавке хране и кухињских потрештина у вриједности од 136.650 КМ извршене су без примјене Закона о јавним набавкама и закључених уговора, чиме није осигурана транспарентност у пословању и најефикасније кориштење јавних средстава.

	<p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Кантонални Закон о здравственој заштити није усклађен с федералним Законом о здравственој заштити у дијелу којим је дефинисано да директор здравствене установе мора имати медицински, стоматолошки, односно фармацеутски факултет, као и у дијелу у којем је дефинисано да директор подноси Управном одбору писани извјештај о cjелокупном пословању здравствене установе једном у три мјесеца. Накнада за регрес исплаћена је запосленицима у различитим износима у складу с Колективним уговором и Правилником о раду, што није примјерено будући да се ради о накнади трошкова коју би сваки запосленик требао остварити у истом износу. Вођење евиденција о радном времену врши се начин да садрже податак о укупним сатима по врстама рада на мјесечном нивоу (редован рад, дежурства, приправност, годишњи одмор, боловање, плаћена одсуства), али евиденције не садрже податке прописане Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим особама ангажираним на раду, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Жупанијска болница Орашје	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Приходи по основу пружених услуге здравствене заштите иносигураницима признавани су у моменту њихове наплате, што није у складу с Концептуалним оквиром за финансијско извјештавање. То је за посљедицу имало потцијењене приходе и финансијски резултат за 2023. годину у износу од 66.946 КМ, те прецијењене одгођене приходе за 264.250 КМ и прецијењен губитак претходних година у износу од 186.989 КМ. Болница не врши књиговодствено евидентирање дијела залиха, јер је приликом набавке појединих материјала вршено признавање расхода периода без задуживања залиха, иако није дошло до стварног утрошка, што није у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће квантификирати. Такођер, није успостављено материјално књиговодство залиха, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Болница не посједује документацију о власништву два пословна објекта која су исказана у пословним књигама на 31. 12. 2023. године у износу од 5.291.112 КМ набавне вриједности. Поред тога, Болница у пословним књигама нема исказан пословни простор у Оџаку, који јој у складу с Одлуком о преношењу оснивачких права општине Оџак над дијелом Дома здравља Оџак на Жупанију Посавску припада. За овај пословни простор Болница нема обезбијењену комплетну документацију о власништву. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављен унутрашњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика, што је обавеза у складу с кантоналним Законом о здравственој заштити. Обавезе према добављачима нису извршаване у прописаном року, нити су провођене редовне мјере управљања ризиком ликвидности, што је имало за посљедицу неизмирене обавезе према добављачима у износу од 973.402 КМ. То није у складу са Законом о финансијском пословању. Коефицијент текуће ликвидности на 31. 12. 2023. године износио је 0,7, што указује на то да Болница текућим средствима није у могућности измити текуће обавезе. Није проведен cjеловит попис залиха и одгођених прихода, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стањем утврђеним пописом. Наведено није у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Извршена је набавка услуга обраде и анализе налаза и банкарских услуга у укупном износу од 42.993 КМ без проведених поступака јавне набавке, што није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да се евидентира само присуство на послу у збирном броју сати и врста рада, без података о почетку и завршетку радног времена, као и података о прекидима у току рада (пауза, приватно, службено одсуство и сл.), због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. Кантонални Закон о установама није усаглашен с федералним Законом о установама у дијелу којим се регулише покриће губитака установе, с обзиром на то да је кантоналним Законом дефинисано да оснивач солидарно и неограничено одговара за

	<p>обавезе установе, док је федералним Законом о установама дефинисано да оснивач супсидијарно одговара за обавезе установе ако актом о оснивању није другачије одређено и да је дужан покрити вишак расхода над приходима у року од 60 дана до дана усвајања годишњег обрачуна. Напомињемо да је акумулирани непокривени вишак расхода над приходима из претходног периода (акумулирани губитак до висине капитала) исказан у износу од 786.907 КМ, а оснивач није подузимао активности на покрићу овог губитка.</p>
<p>Јавна установа Опћа болница Бугојно</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Приходи и финансијски резултат су прецијењени за 442.185 КМ, с обзиром на то да признавање прихода по основу донираних намјенских новчаних средстава повезаних с имовином, у износу од 333.334 КМ није извршено у складу с одредбама МРС-а 20 – Рачуноводство државних бесповратних давања и објављивање државне помоћи, а признавање потраживања и прихода по основу судских пресуда у износу од 108.851 КМ није извршено у складу с Концептуалним оквиром за финансијско извјештавање. Не можемо потврдити вриједност сталних средстава исказаних у износу од 982.988 КМ, јер на датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно одредбама МРС-а 36 – Умањење вриједности имовине. Такођер, није вршен обрачун амортизације за 2023. годину на донирана стална средства, што није у складу с одредбама МРС-а 16 – Некретнине, постројења и опрема. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо у могућности процијенити. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вриједност основног капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру, јер је у финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године исказан основни капитал у износу од 43.963 КМ, док у судском регистру није уписан капитал. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављен унутрашњи надзор над радом организационих јединица и здравствених радника, што је обавеза у складу са Законом о здравственој заштити. Није проведен cjеловит попис имовине и обавеза, јер њиме нису обухваћени некретнине, постројења и опрема у припреми, аванси за некретнине, постројења и опрема, готовина, краткорочна потраживања, обавезе и одгођени приходи, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стањем утврђеним пописом. Управни одбор усвојио је Извјештај централне пописне комисије након сачињавања финансијских извјештаја. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Планирана је и покренута набавка „Вентилација и климатизација, вентилациони канали и дистрибуција – фаза А“ уговорене вриједности 254.002 КМ, иако нису осигурани услови за ефикасну реализацију набавке, што је за посљедицу имало значајно кашњење у реализацији уговора. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама.
<p>Јавна установа Опћа болница Јајце</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Одгођени приходи за донирана стална средства исказани у износу од 779.172 КМ не признају се у складу са МРС-ом 20 – Рачуноводство државних бесповратних давања и објављивање државне помоћи, према којем се бесповратна давања повезана с имовином признају у добит или губитак на системском основу током корисног вијека трајања имовине. То је за посљедицу имало прецијењене приходе од донација у износу 106.800 КМ, а ефекте погрешног евидентирања у ранијим периодима на акумулирани финансијски резултат није могуће процијенити. За земљиште и грађевинске објекте садашње вриједности од 3.075.275 КМ није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Установа не врши књиговодствено евидентирање залиха, јер је приликом набавке сировина и материјала вршено признавање расхода периода без задуживања залиха, иако није дошло до стварног утрошка, што није у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће квантификирати. Такођер, није успостављено материјално књиговодство залиха, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. На датум биланса потцијењене су обавезе за износ законских затезних камата по основу неплаћених пореза и доприноса из претходног периода и обавезе по основу

	<p>трошкова покретања поступка принудне наплате за 206.236 КМ, с обзиром на то да нису књиговодствено евидентирани. То није у складу са Концептуалним оквиром за финансијско извјештавање и Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, а има утицаја и на акумулирани финансијски резултат.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Коефицијент текуће ликвидности на 31. 12. 2023. године износио је 0,4, што указује на то да Установа није у могућности измирити своје краткорочне обавезе (3.012.961 КМ) из краткорочних средстава (1.120.195 КМ). • Вриједност власничког капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру, јер је у финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године исказан власнички капитал у износу од 3.141.905 КМ, док у судском регистру није уписан капитал. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Није успостављен унутрашњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених радника, што је обавеза у складу са Законом о здравственој заштити. 2. Извјештај о извршеном попису није разматран и усвојен прије сачињавања годишњег обрачуна за 2023. годину, а расходовање сталних средстава извршено је само на основу приједлога Централне комисије. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 3. Набавке лијекова и прехранбених производа у укупној вриједности од 59.511 КМ извршене су без примјене Закона о јавним набавкама и закључених уговора, чиме није осигурана транспарентност у пословању и најефикасније кориштење јавних средстава. <p>Није благовремено покренут поступак набавке пелета и медицинског потрошног материјала, што је за посљедицу имало закључивање уговора у укупној вриједности од 83.271 КМ по основу којих се реализација највећим дијелом одвија у наредној фискалној години за коју није одобрен финансијски план. То значи да нису осигурана финансијска средства за реализацију уговора. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У радни однос на одређено вријеме примљено је седам запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Средњобосанског кантона о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Средњобосанском кантону. • Кантон Средишња Босна/Средњобосански кантон као оснивач није подузимао активности на покрићу акумулираног губитка, што је обавеза у складу с чланом 41. Закона о установама, а који је на 31. 12. 2023. године исказан у износу од 2.324.253 КМ.
Дом здравља Чапљина	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дом здравља не врши књиговодствено евидентирање највећег дијела залиха, јер је приликом набавке сировина и материјала вршено признавање расхода раздобља без задуживања залиха, иако није дошло до стварног утрошка, што није у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће квантификирати. Такођер, није успостављено материјално књиговодство залиха, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 2. За потраживања старија од годину дана у износу од 83.841 КМ није извршена процјена очекиваних кредитних губитака у складу са захтјевима МСФИ-ја 9 – Финансијски инструменти. То за посљедицу има подцијењене расходе, што је имало утјецаја и на финансијски резултат. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дом здравља не посједује документацију о власништву или посједу за грађевински објекат – зграду, чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 1.044.447 КМ. • Вриједност капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру, јер су у финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године исказани остали облици власничког капитала у износу од 831.808 КМ, док у судском регистру није уписан капитал. <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Није успостављен унутарњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика, што је обавеза у складу са Законом о здравственој заштити.

	<ol style="list-style-type: none"> 2. Финансијски план за 2023. годину није сачињен, нити је утврђен Годишњи програм рада за 2023. и План рада и развоја у складу с одредбама Закона о здравственој заштити и Статута. 3. Није успостављена евиденција о присуству на послу и радном времену запосленика, што није у складу са Законом о раду и Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим особама ангажираним на раду. Запосленицима је обрачуната и исплаћена стимулација у нето износу од 224.337 КМ на основу мјесечних неизостанака с посла, тј. остваривања пуног мјесечног фонда сати, што није у складу са Законом о раду и Колективним уговорима. 4. Обавезе према добављачима нису извршаване у прописаном року, нити су провођене редовне мјере управљања ризиком ликвидности, што је имало за посљедицу неизмирене обавезе према добављачима у износу од 472.287 КМ. То није у складу са Законом о финансијском пословању. 5. Није извршен цјеловит попис имовине и обавеза, јер није обухваћено земљиште, грађевински објекти, транспортна средства и залихе, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 6. Иако није усвојен финансијски план за 2023. годину, донесен је План јавних набавки који не садржи све прописане податке (бројчана ознака и назив предмета набаве из ЈРЈН, да ли се предмет дијели на лотове, да ли ће бити закључен уговор о јавној набавци или оквирни споразум, извор финансирања и податак за коју годину се план доноси). Набавка лијекова, завојног, зубног, лабораторијског и осталог санитетског материјала, материјала за одржавање чистоће и лож-уља за гријање најмање у износу од 206.379 КМ вршена је без проведених поступака и закључених уговора. Није вршено истраживање тржишта прије покретања поступака, нису донесене одлуке о избору најповољнијег понуђача, нити су на порталу јавних набавки објављени основни елементи уговора и извјештаја о проведеним поступцима јавних набавки. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У радни однос на одређено вријеме примљено је седам запосленика, без јавног оглашавања, на основу Уредбе о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Херцеговачко-неретванској жупанији/кантону.
Дом здравља Широки Бријег	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не можемо потврдити исказану вриједност грађевинских објеката у износу од 1.864.484 КМ, јер није презентирана комплетна документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање, као ни исказану вриједност транспортних средстава у износу од 337.506 КМ, јер није презентирана помоћна евиденција и остала документација која је служила као подлога књиговодственом евидентирању службених возила. Помоћна евиденција сталних средстава не даје све потребне податке о количинама и вриједностима, нити омогућава контролу унесених података. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо у могућности процијенити. 2. Дом здравља не врши књиговодствено евидентирање залиха, јер је приликом набавке сировина и материјала вршено признавање расхода периода без задуживања залиха, иако није дошло до стварног утрошка, што није у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће квантифицирати. Такођер, није успостављено материјално књиговодство залиха, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 3. Не можемо потврдити ревалоризационе резерве у износу од 486.586 КМ, јер није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 4. Није извршено признавање потраживања и прихода по основу пресуде и закључене нагодбе због непоштовања закључених уговора о специјализацији у обрачунском периоду када је донесена пресуда, у складу с Концептуалним оквиром за финансијско извјештавање и рачуноводственом начелу настанка догађаја. То је имало за посљедицу да су на датум биланса прецијењени одгођени приходи, а потцијењен акумулирани финансијски резултат за 113.267 КМ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Дом здравља не посједује документацију о власништву или посједу пословног објекта Дома здравља, те објеката секторских амбуланти и гараже, који су исказани у пословним књигама на 31. 12. 2023. године у износу од 3.010.636 КМ набавне вриједности.

	<p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављен унутрашњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика, што је обавеза у складу с кантоналним Законом о здравственој заштити. Није извршен cjеловит попис имовине и обавеза, јер пописом нису обухваћени одгођени приходи, резервисања, остале обавезе укључујући и разграничења, неутрошене залихе сировина и материјала, те дио обавеза према добављачима и потраживања од купаца, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. Приликом извршеног пописа транспортних средстава нису утврђене разлике између књиговодственог и стања утврђеног пописом, иако број возила утврђен пописом ни у књиговодственим евиденцијама није био усклађен. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Иако није био усвојен финансијски план за 2023. годину, донесен је План јавних набавки на основу којег су покренути поступци у износу од најмање 240.000 КМ. Вршене су набавке без провођења поступка јавне набавке и закљученог уговора за лијекове, санитарски материјал, храну, услуге сервиса аутомобила и др. у износу од најмање 460.105 КМ. То није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Закон о здравственој заштити који је донијела Скупштина Жупаније Западнохерцеговачке није усклађен са федералним Законом о здравственој заштити у дијелу којим је дефинисано да директор здравствене установе мора имати знање о здравственом менаџменту које се доказује сертификатом о обављеној едукацији из здравственог менаџмента, односно завршеном специјализацијом или постдипломским студијем из здравственог менаџмента.
<p>Јавна установа „Дом здравља“ Травник, п.о.</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити вриједност сталних средства исказаних у износу од 2.177.138 КМ, јер није презентована документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање грађевинских објеката садашње вриједности 1.337.223 КМ, а у помоћној евиденцији сталних средстава није утврђена структура и појединачна вриједност грађевинских објеката. <p>Такођер, у Главној књизи није евидентирано остало земљиште. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и одредбама МРС-а 16 – Некретнине, постројења и опрема. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће процијенити.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вриједност капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру, јер је у финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године исказан власнички капитал у износу од 1.771.843 КМ, док у судском регистру није уписан капитал. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављен унутрашњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених радника, што је обавеза у складу са Законом о здравственој заштити Средњобосанског кантона. Није успостављена Јединица за интерну ревизију као кључни елемент интерног надзора којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима управљања, што је обавеза у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ. Није проведен cjеловит попис имовине и обавеза, јер њиме нису обухваћени одгођени приходи, остале обавезе, дио обавеза за плаће, накнаде и остала примања запослених и све залихе, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да се код свих радника евидентира присуство на послу, без података о почетку и завршетку радног времена, као и података о прекидима у току рада (пауза, приватно, службено одсуство и сл.), због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Јавна здравствена установа Дом здравља Грачаница</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <hr/> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p>

	<p>Основа за мишљење</p> <p>1. Није извршен cjеловит попис имовине и обавеза, јер њиме нису обухваћени одгођени приходи, финансијска имовина, стална средства у припреми и све залихе, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. Извјештај о извршеном попису Управни одбор усвојио је након сачињавања финансијских извјештаја за 2023. годину. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У радни однос на одређено вријеме примљено је 18 запосленика, без јавног оглашавања, на основу Уредбе Владе Тузланског кантона о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Тузланском кантону. Градско вијеће није правовремено именовало члана Управног одбора из реда представника Министарства Тузланског Кантона, што је за последицу имало да Управни одбор у раздобљу од 31. 1. 2023. до 27. 4. 2023. године није дјеловао и обављао послове у пуном сазиву у складу са Законом о здравственој заштити и Статуту. Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да се евидентирају подаци о почетку и завршетку рада, али без података о времену прекида и кориштењу паузе у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Јавна здравствена установа Дом здравља Лукавац</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Не можемо потврдити вриједност сталних средстава исказаних у износу од 3.647.092 КМ, јер није извршено усаглашавање података о земљишту у Главној књизи с подацима у важећим земљишно-књижним извацима, а стан који испуњава услове за признавање у складу с МРС-ом 40 – Улагања у некретнине, није исказан као улагање у инвестицијске некретнине. На датум биланса није извршена процјена надокнадиве вриједности за стална средства, нити је успостављена помоћна књига сталних средстава, што није у складу с одредбама МРС-а 36 – Умањење вриједности имовине, и Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо у могућности процијенити.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Коефицијент текуће ликвидности на 31. 12. 2023. године износио је 0,4, што указује на то да Дом здравља није у могућности измирити своје краткорочне обавезе (3.071.386 КМ) из краткорочних средстава (1.230.969 КМ). За осигурање солвентности крајем 2022. године Дом здравља се задужио краткорочним револвинг-овердрафт кредитом у износу од 300.000 КМ. Дом здравља не посједује вјеродостојну документацију о власништву или праву кориштења за грађевински објекат (магацин гараже) који је исказан у пословним књигама. Истовремено, у ЗК извацима наведена су земљишта и грађевински објекти који се воде у посједу и као власништво Дома здравља, а који нису евидентирани у пословним књигама. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Није успостављена јединица за интерну ревизију, нити је осигурано њено функционисање као кључног елемента унутарњег надзора, што није у складу са захтјевима Закона о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ.</p> <p>2. Није проведен cjеловит попис имовине и обавеза, јер њиме није обухваћено земљиште, стална средства у припреми, остала дугорочна имовина, дугорочно и краткорочно одгођени приходи и све залихе, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У радни однос на одређено вријеме примљено је 10 запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Тузланског кантона о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Тузланском кантону. Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказан идентичан почетак и крај радног времена, као и пауза у току рада, без информације о периоду њеног кориштења, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност. Град Лукавац као оснивач није подузимао активности на покрићу акумулираног губитка, што је обавеза у складу са чланом 41. Закона о установама, а који је на 31. 12. 2023. године исказан у износу од 3.587.990 КМ.

	<ul style="list-style-type: none"> Уз исплату нето плаћа запосленицима за период октобар-децембар 2023. године нису уплаћене обавезе за припадајуће порезе и доприносе у износу од 1.038.427 КМ. Ове обавезе измирене су у периоду јануар-март 2024. године.
Јавна здравствена установа Дом здравља „Изудин Мулабећировић – Изо“ Тешањ	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити исказану вриједност земљишта, грађевинских објеката и ревалоризацијских резерви, с обзиром на то да није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање, те да је унутарњим актом дефинирана примјена и модела трошка и модела ревалоризације за мјерење сталних средстава након почетног признавања. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и одредбама МРС-а 16 – Некретнине, постројења и опрема. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо у могућности процијенити. Није извршено признавање потраживања и прихода по основу пресуде и закључене нагодбе због непоштовања закључених уговора о специјализацији у складу с Концептуалним оквиром за финансијско извјештавање и рачуноводственом начелу настанка догађаја. То је имало за посљедицу да су подцијењена потраживања на датум биланса за 78.659 КМ, приходи за 2023. годину прецијењени су за 36.866 КМ, што је имало утјецаја и на финансијски резултат. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Није успостављен унутарњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика, што је обавеза у складу са Законом о здравственој заштити. Није извршен свеобухватан попис имовине и обавеза, јер њиме нису обухваћена потраживања од купаца, обавезе према добављачима, одгођени приходи и резервисања за отпремнине, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да се евидентирају подаци о почетку и завршетку рада, али без података о времену прекида рада и кориштењу паузе у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Здравствена установа Дом здравља Бихаћ	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> За земљиште и грађевинске објекте исказане садашње вриједности 301.783 КМ није презентирана документација на основу које је извршено књиговодствено евидентирање, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Дом здравља не врши књиговодствено евидентирање дијела залиха, јер је приликом набавке сировина и материјала вршено признавање расхода периода без задуживања залиха, иако није дошло до стварног утрошка, што није у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће квантификирати. Такођер, није успостављено материјално књиговодство залиха, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вриједност власничког капитала није усаглашена у пословним књигама и судском регистру, јер је у финансијским извјештајима на 31. 12. 2023. године исказан власнички капитал у износу од 2.362.877 КМ, док у судском регистру није уписан капитал. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ul style="list-style-type: none"> Није успостављен унутрашњи надзор над радом организацијских јединица и здравствених запосленика, што је обавеза у складу са Законом о здравственој заштити. Поред редовне плаће љекарима специјалистима су исплаћене и накнаде за рад у другим здравственим установама (37.721 КМ) које нису предвиђене Колективним уговором о правима и обавезама послодавца и радника у области здравства на територији Унско-санског кантона и Правилником о раду. Не можемо потврдити основаност рада и исплату накнаде члановима комисије (20.583 КМ) за обраду медицинске документације за остваривање права из области пензијског и инвалидског осигурања као ни остварени приход Дома здравља по наведеном основу (78.500 КМ). Успостављена процедура подношења захтјева за остваривање права из области пензијског и инвалидског осигурања није у складу са Законом о пензијском/мировинском и инвалидском осигурању и Правилником о критеријима и правилима поступка медицинског вјештачења здравственог стања.

	<ul style="list-style-type: none">• Није извршен cjеловит попис имовине и обавеза, јер њиме нису обухваћена нематеријална средства у припреми, одложени приходи и остала разграничења, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом за унапријед наплаћене и друге одложене приходе, добављаче, благајну и залихе. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.• Планом јавних набавки нису обухваћене набавке садржане у привременом плану јавних набавки, нити су благовремено покренути поступци. За покренуте поступке није проведено испитивања тржишта, а тендерска документација у дијелу доказивања способности понуђача није сачињена на начин да свим понуђачима омогућава једнак и недискриминирајући приступ. Такођер, рокови за закључивање уговора и достављање извјештаја о проведеним поступцима није вршено у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none">• У радни однос на одређено вријеме примљено је седам запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Унско-санског кантона о поступку пријема у радни однос.• Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказан идентичан почетак и крај радног времена, без исказивања података о времену кориштења паузе и другим прекидима у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
--	--

3.8 Предузећа у већинском државном власништву

У извјештајном периоду обављена је ревизија 25 предузећа у већинском државном власништву,²¹ и то: 14 предузећа у којима Федерација БиХ има већинско учешће у капиталу, пет комуналних предузећа и шест осталих јавних предузећа. Планиране ревизије обавила су четири тима, а код четири субјекта ревизија је обављена први пут.

У наставку је преглед остварених прихода и примитака, расхода и издатака и финансијског резултата за 2023. годину код ревидираних субјеката:

Табела 22. Преглед финансијских показатеља ревидираних предузећа

Редн И	Ревидирани субјекти	Приходи и примици	Расходи и издаци	Финансијски резултат
1	2	3	4	5
1.	Дионичко друштво „БХ Телеком“ Сарајево	530.504.290	477.774.138	52.730.152
2.	Јавно предузеће Хрватске телекомуникације д.д. Мостар	209.137.829	207.660.230	1.477.599
3.	Јавно предузеће „БХ Пошта“ д.о.о. Сарајево	122.366.194	121.705.006	661.188
4.	Хрватска пошта д.о.о. Мостар	33.062.828	32.845.785	217.043
5.	Јавно предузеће Цесте Федерације БиХ д.о.о.	69.296.120	69.296.120	0
6.	Цесте д.д. Мостар	15.858.884	15.839.838	19.046
7.	Јавно предузеће Жељезнице Федерације БиХ д.о.о. Сарајево	145.021.704	126.999.193	18.022.511
8.	Лутрија БиХ д.о.о. Сарајево	40.110.675	37.689.820	2.420.855
9.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Абид Лолић“ д.о.о. Била – Травник	12.764.804	15.003.545	(2.238.741)
10.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Бреза“ д.о.о. Бреза	35.068.218	51.184.690	(16.116.472)
11.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Ђурђевић“ д.о.о. Ђурђевић	46.528.409	67.800.254	(21.271.845)
12.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник угља „Крека“ д.о.о. Тузла	85.636.301	123.696.612	(38.060.311)
13.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Какањ“ д.о.о. Какањ	77.788.494	94.000.968	(16.212.474)
14.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Зеница“ д.о.о. Зеница	12.712.693	47.454.733	(34.742.040)
15.	Рудник соли „Тузла“ д.д. Тузла	20.823.681	17.304.456	3.519.225
16.	Рудници боксита д.о.о. Посушје	6.381.647	6.259.579	122.068
17.	Рудници боксита д.о.о. Широки Бријег	2.049.325	2.341.233	(291.908)
18.	Јавно комунално предузеће „Чапљина“ д.о.о. Чапљина	4.698.085	4.901.690	(203.605)
19.	Јавно комунално предузеће Комуналац д.о.о. Тузла	12.409.901	12.372.759	37.142
20.	Јавно комунално предузеће „Саобраћај и комуникације – Тузла“ д.о.о. Тузла	3.816.588	3.557.269	259.319
21.	Кантонално јавно комунално предузеће „Тржнице-пијаце“ д.о.о. Сарајево	3.413.082	3.397.378	15.704
22.	Јавно предузеће „Босанско-подрињске шуме“ д.о.о. Горажде	3.559.835	3.557.725	2.110
23.	Шумарство „Прењ“ д.д. Коњиц	6.504.959	6.461.979	42.980
24.	Јавно предузеће „Сарајево“ д.о.о. Сарајево	5.296.536	3.557.539	1.738.997
25.	ЈП Водовод и канализација д.о.о. Живинице	2.624.724	2.475.791	148.933
	УКУПНО	1.507.435.806	1.555.138.330	(47.702.524)

²¹ Надлежност Уреда за ревизију обухвата и предузеће у којем држава има власнички удјел од 50% плус једну дионицу или више (Закон о ревизији институција у ФБиХ, члан 11. став 3).

У наставку је преглед датих мишљења о финансијским извјештајима и усклађености са законским прописима ревидираних предузећа, као и број датих препорука за 2023. годину:

Табела 23. Преглед датих мишљења и броја препорука предузећима

Ред. бр.	Ревидирани субјекти	Дато мишљење		Број датих препорука
		о финансијским извјештајима	о усклађености са законским прописима	
1	2	3	4	5
1.	Дионичко друштво „БХ Телеком“ Сарајево	Позитивно	С резервом	10
2.	Јавно предузеће Хрватске телекомуникације д.д. Мостар	Позитивно	С резервом	12
3.	Јавно предузеће „БХ Пошта“ д.о.о. Сарајево	Позитивно	С резервом	12
4.	Хрватска пошта д.о.о. Мостар	Позитивно	С резервом	12
5.	Јавно предузеће Цесте Федерације БиХ д.о.о.	С резервом	С резервом	17
6.	Цесте д.д. Мостар	Позитивно	С резервом	16
7.	Јавно предузеће Жељезнице Федерације БиХ д.о.о. Сарајево	С резервом	С резервом	13
8.	Лутрија БиХ д.о.о. Сарајево	Позитивно	С резервом	8
9.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Абид Лолић“ д.о.о. Била-Травник	Негативно	Негативно	31
10.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Бреза“ д.о.о. Бреза	Негативно	Негативно	23
11.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Ђурђевић“ д.о.о. Ђурђевић	Негативно	Негативно	24
12.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник угља „Крека“ д.о.о. Тузла	Негативно	Негативно	31
13.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Какањ“ д.о.о. Какањ	Негативно	Негативно	29
14.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Зеница“ д.о.о. Зеница	Негативно	Негативно	26
15.	Рудник соли „Тузла“ д.д. Тузла	С резервом	С резервом	19
16.	Рудници боксита д.о.о. Посушје	С резервом	Негативно	20
17.	Рудници боксита д.о.о. Широки Бријег	Негативно	С резервом	38
18.	Јавно комунално предузеће „Чапљина“ д.о.о. Чапљина	Негативно	Негативно	25
19.	Јавно комунално предузеће Комуналац д.о.о. Тузла	Негативно	С резервом	18
20.	Јавно комунално предузеће „Саобраћај и комуникације - Тузла“ д.о.о. Тузла	С резервом	С резервом	21
21.	Кантонално јавно комунално предузеће „Тржнице-пијаце“ д.о.о. Сарајево	С резервом	С резервом	15
22.	Јавно предузеће „Босанско-подрињске шуме“ д.о.о. Горажде	Негативно	С резервом	20
23.	Шумарство „Прењ“ д.д. Коњиц	Негативно	С резервом	23
24.	Јавно предузеће „Сарајево“ д.о.о. Сарајево	С резервом	Позитивно	10
25.	ЈП Водовод и канализација д.о.о. Живинице	С резервом	Негативно	30

У 25 извјештаја о финансијској ревизији предузећа у већинском државном власништву за 2023. годину дате су укупно 503 препоруке с циљем отклањања утврђених неправилности и јачања система интерних контрола. У односу на претходну годину, када су дате 294 препоруке у 18 извјештаја, дошло је до значајног повећања датих препорука, с обзиром на то да је урађено седам ревизија више и чињенице да су ревидирани рудници који у пракси увијек имају велики број датих препорука.

У извјештајима су истакнута одређена значајна питања која не утичу на дата мишљења, али су важна за боље разумијевање извјештаја, као и предузимање одговарајућих мјера, што често захтијева ангажман више надлежних институција.

У 18 извјештаја, уз дата мишљења о финансијским извјештајима, истакнута су одређена питања, и то у четири извјештаја у којим је дато позитивно мишљење, шест извјештаја у којим је дато мишљење с резервом и осам извјештаја у који је дато негативно мишљење. Такођер, истакнута су одређена питања и уз мишљења о усклађености са законским прописима код 21 субјекта и то у једном извјештају у којим је дато позитивно мишљење, 11 извјештаја у којима је дато мишљење с резервом и девет извјештаја у којима је дато негативно мишљење.

3.8.1 Најважнији налази и препоруке

У наставку је преглед најважнијих налаза који су утврђени приликом обављања ревизија предузећа у већинском државном власништву, те датих препорука:

- Одређени број предузећа није, у складу са Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору у ФБиХ и Правилником о провођењу финансијског управљања и контроле у јавном сектору у ФБиХ, успоставио функционалан систем интерних контрола по COSO моделу. Велики број интерних аката није усклађен са законским прописима или нису никако донесени, те се не врши процјена ризика.

Успоставити систем интерних контрола у складу са Законом о финансијском управљању и контроли у јавном сектору.

- Није се успоставило и осигурало функционисање одјела интерне ревизије као кључног елемента интерног надзора којим се осигурава систематичан, дисциплиниран приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања, у складу са захтјевима Закона о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

Успоставити и осигурати функционисање одјела интерне ревизије, у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ.

- Трогодишњи план пословања није донесен сходно одредбама Закона о јавним предузећима у ФБиХ, како би представљао основу за извршење пословних активности за период на који се односи.

Израдити трогодишњи план пословања, у складу са Законом о јавним предузећима у ФБиХ.

- Код одређених предузећа пријем запосленика у радни однос није вршен у складу са Законом о раду, који налаже обавезно провођење процедуре јавног оглашавања, већ су примјењивана изузећа, сходно Уредби о поступку пријема у радни однос. На овај начин није испоштована транспарентност код запошљавања. Међутим, ни примјена изузећа сходно Уредби није испоштована с обзиром на то да су друштва закључивала нове уговоре са истим особама и након истека рока који је дозвољен Уредбом.

Пријем у радни однос вршити у складу са Законом о раду с циљем осигурања транспарентности и једнаког приступа запошљавању, а у случају потребе досљедно примјењивати Уредбу о поступку пријема у радни однос.

- Правилницима о раду утврђен је само број радних мјеста, али не и потребан број извршилаца, што није у складу са Законом о раду.

Систематизацијом радних мјеста утврдити тачан број извршилаца одређеног радног мјеста, у сврху ефикасне и ефективне реализације циљева предузећа.

- Уговори о дјелу закључивани су за систематизирана радна мјеста.

Уговоре о дјелу закључивати за послове који не представљају редовне послове и не представљају систематизована радна мјеста.

- Нису досљедно примјењиване одредбе Међународних рачуноводствених стандарда (МРС) и Међународних стандарда финансијског извјештавања (МСФИ) приликом састављања финансијских извјештаја, што је имало за посљедицу да нису реално исказана средства, обавезе, приходи, расходи, финансијски резултат, а самим тим ни капитал.

Приликом састављања и презентације финансијских извјештаја обавезна је примјена Међународних рачуноводствених стандарда (МРС) и Међународних стандарда финансијског извјештавања (МСФИ), како је прописано Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

Најчешћи пропусти у примјени МРС-а и МСФИ-ја:

- На датум биланса није вршена оцјена умањења вриједности имовине у складу с одредбама МРС-а 36 – Умањење имовине, које налажу да се на крају сваког извјештајног периода процијени постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, што за посљедицу има да се вриједност некретнина, постројења и опреме може значајно разликовати од оне која би се утврдила према захтјевима Стандарда. Потребно је истаћи да одређена предузећа улагања у инвестиције у току воде дужи период, а да није извршена процјена надокнадивих улагања.

На датум биланса вршити процјену умањења вриједности средстава, односно процјену надокнадиве вриједности таквог средства, у складу са захтјевима МРС-а 36 – Умањење имовине, те извршити оцјену признавања средстава у билансу стања, у складу са захтјевима МСФИ-ја.

- За потраживања старија од годину дана није вршена процјена очекиваних кредитних губитака у складу са захтјевима МСФИ-ја 9 – Финансијски инструменти, што за посљедицу може имати да су расходи потцијењени, а потраживања и финансијски резултат прецијењени.

За потраживања извршити процјену очекиваних кредитних губитака, у складу са МСФИ-јем 9 – Финансијски инструменти, ради фер и тачног исказивања имовине (потраживања) и финансијског резултата.

- Код одређеног броја предузећа није се могла потврдити вриједност залиха јер не прате рочну структуру залиха, нити су вршила вредновање, односно усклађивање вриједности залиха у складу с МРС-ом 2 – Залихе, према којем се залихе вреднују по трошку или нето надокнадивој вриједности, зависно од тога која је нижа.

Вредновање и усклађивање вриједности залиха материјала вршити у складу са захтјевима МРС-а 2 – Залихе, ради реалног исказивања њихове вриједности.

- Одређени број предузећа нема успостављено материјално књиговодство, те нема адекватну евиденцију о кретању залиха, нити су залихе вредноване у складу са захтјевима МРС-а 2 – Залихе, и Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, а самим тим није реално исказана имовина ни финансијски резултат.

Успоставити материјално књиговодство у складу са захтјевима МРС-а 2 – Залихе, и Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

- Резервисања по основу извјесних судских спорова нису вршена у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства, која се признају када предузећа имају садашњу обавезу (правну или стварну) која је настала као резултат прошлог догађаја, када је вјероватно да ће одлив ресурса који садрже економске користи бити потребан за измирење обавеза и када се износ обавеза може поуздано процијенити.

Резервисања по основу извјесних судских спорова вршити у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства, како би финансијски

извјештаји по свим битним питањима приказали истинито и објективно финансијски положај и резултат пословања.

- Рудници нису вршили резервисања по основу рекултивације земљишта у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства, иако рудници у складу са Законом о рударству имају обавезу обнове земљишта кориштеног за вађење руде.

Резервисања за процијењене трошкове санације земљишта и рекултивације околиша вршити у складу са МРС-ом 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина, у циљу фер и истините презентације финансијског положаја и резултата пословања Друштва.

- Биљешке уз финансијске извјештаје за дио предузећа нису састављане у складу с тачком 25 МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја, нити је менаџмент при састављању финансијских извјештаја процијенио и објавио способност предузећа да настави пословати у временски неограниченом периоду.

Биљешке уз финансијске извјештаје састављати у складу с МРС-ом 1 – Презентација финансијских извјештаја.

- Код појединих предузећа уплаћена средства Владе ФБиХ по основу Закона о финансијској консолидацији нису евидентирана као повећање учешћа државног капитала у складу с Одлукама Владе ФБиХ о покретању поступка повећања државног капитала.

Скупштина Друштва треба да размотри Одлуку о повећању капитала у корист Федерације БиХ у складу са Законом о финансијској консолидацији и Законом о привредним друштвима.

- Попис имовине и обавеза није обављен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији ФБиХ, нити је проведено усуглашавање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом.

Попис имовине и обавеза проводи у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и интерним актима.

- Код појединих предузећа констатовано је да је коефицијент текуће ликвидности незадовољавајући, односно да предузећа текућим средствима нису у могућности благовремено измиривати доспјеле обавезе. Наведено није ни у складу са члановима 4, 6. и 7. Закона о финансијском пословању којим је дефинисано да је управа дужна у вођењу послова подузети све потребне мјере како би се осигурала његова ликвидност, као и да је дужна управљати имовином и обавезама друштва тако да је оно способно извршавати све своје доспјеле обавезе.

Управа предузећа мора подузимати активности на управљању ризицима, нарочито ризиком ликвидности, у складу са Законом о финансијском пословању.

- За исплаћене плаће нису благовремено уплаћене обавезе по основу доприноса за пензионо и инвалидско осигурање, здравство и незапосленост, што није у складу са Законом о доприносима, Правилником о начину обрачунавања и уплате доприноса и Законом о јавним предузећима.

Обавезе за порезе и доприносе на исплаћене плаће измиривати благовремено, уз исплату плаће, у складу са Законом о доприносима и Законом о јавним предузећима.

- Значајан дио ревидираних предузећа не располаже доказима о статусу власништва над некретнинама у посједу.

Подузети активности везане за осигурање доказа о власништву и укњижби некретнина код надлежних судова.

- Попис имовине и обавеза није извршен детаљно и свеобухватно у свим предузећима, с циљем утврђивања стварног стања, нити је извршено усклађивање стварног стања са књиговодственим, како је прописано Законом о рачуноводству и ревизији у Федерацији БиХ.

Попис имовине и обавеза вршити детаљно и свеобухватно, с циљем да се утврди стварно стање, те у пословним књигама изврши усклађивање стварног стања са књиговодственим, како је прописано Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.

- Код ревидираних комуналних предузећа констатовани су значајни губици воде, али нису подузете одговарајуће активности како би се то отклонило.

Подузети мјере на смањењу исказаних губитака на мрежи водоснабдијевања како би се заштитили интереси Друштва, у складу са Законом о привредним друштвима.

- Набавке роба, услуга и радова нису вршене у потпуности у складу с процедурама прописаним Законом о јавним набавкама и provedбеним актима (поступци нису покретани благовремено, тендерска документација није сачињена на начин да осигура активну и правичну конкуренцију, избор поступака није адекватан, продужавање рокова реализације у супротности са потписаним уговором, набавке су вршене без примјене одредби Закона о јавним набавкама и одредби интерних Правилника о јавним набавкама, процијењена вриједност набавки је знатно мања од вриједности закључених уговора, дијељење поступка набавке, с циљем избегавања одговарајућег поступка).

Набавке у потпуности вршити у складу с процедурама прописаним Законом о јавним набавкама и provedбеним актима везаним за јавне набавке.

Табела 24. Информације о поступању по препорукама предузећа у већинском државном власништву

Ред. бр.	Групе субјеката ревизије	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама				
		Реализовано	Дјелимично реализовано	Није реализовано	Без оцјене/непроводиво	УКУПНО
1	2	3	4	5	6	7 (3+4+5+6)
1.	Дионичко друштво "БХ Телеком,, Сарајево	2	2	0	0	4
	постотак	50%	50%	0%	0%	100%
2.	Јавно предузеће Хрватске телекомуникације д.д. Мостар	2	1	2	0	5
	постотак	40%	20%	40%	0%	100%
3.	Јавно предузеће „БХ Пошта“ д.о.о. Сарајево	1	2	1	0	4
	постотак	25%	50%	25%	0%	100%
4.	Хрватска пошта д.о.о. Мостар	6	2	3	2	13
	постотак	46,15%	15,38%	23,08%	15,38%	100%
5.	Јавно предузеће Цесте Федерације БиХ д.о.о.	1	4	8	0	13
	постотак	7,69%	30,77%	61,54%	0%	100%
6.	Цесте д.д. Мостар	8	2	1	1	12
	постотак	66,67%	16,67%	8,33%	8,33%	100%
7.	Јавно предузеће Жељезнице Федерације БиХ д.о.о. Сарајево	2	4	6	0	12
	постотак	16,67%	33,33%	50%	0%	100%
8.	Лутрија БиХ д.о.о. Сарајево	9	1	1	0	11
	постотак	81,82%	9,09%	9,09%	0%	100%
9.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Абид Лолић“ д.о.о. Била – Травник	1	8	13	0	22
	постотак	4,55%	36,36%	59,09%	0%	100%
10.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Бреза“ д.о.о. Бреза	2	1	12	0	15
	постотак	13,33%	6,67%	80%	0%	100%
11.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Ђурђевић“ д.о.о. Ђурђевић	0	2	9	1	12
	постотак	0%	16,67%	75%	8,33%	100%
12.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник угља „Крека“ д.о.о. Тузла	2	3	16	1	22
	постотак	9,09%	13,64%	72,73%	4,55%	100%
13.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Какањ“ д.о.о. Какањ	1	8	13	1	23
	постотак	4,35%	34,78%	56,52%	4,35%	100%
14.	ЈП Електропривреда БиХ, Зависно друштво Рудник мрког угља „Зеница“ д.о.о. Зеница	2	1	13	0	16
	постотак	12,50%	6,25%	81,25%	0%	100%
15.	Рудник соли „Тузла“ д.д. Тузла	3	0	12	1	16
	постотак	18,75%	0%	75%	6,25%	100%
16.	Рудници боксита д.о.о. Посушје	2	0	9	2	13
	постотак	15,38%	0%	69,23%	15,38%	100%

17.	Рудници боксита д.о.о. Широки Бријег	4	0	14	0	18
	постотак	22,22%	0%	77,78%	0%	100%
18.	Јавно комунално предузеће „Чапљина“ д.о.о. Чапљина	5	1	16	4	26
	постотак	19,23%	3,85%	61,54%	15,38%	100%
19.	Јавно комунално предузеће Комуналац д.о.о. Тузла	11	0	9	0	20
	постотак	55%	0 %	45%	0%	100%
20.	Јавно предузеће „Босанско-подрињске шуме“ д.о.о. Горажде	6	6	4	0	16
	постотак	50%	50%	33,33%	0%	100%
21.	Шумарство „Прењ“ д.д. Коњиц	6	6	3	0	15
	постотак	50%	50%	25%	0%	100%
22.	Јавно комунално предузеће „Саобраћај и комуникације – Тузла“ д.о.о. Тузла	Ревизија вршена први пут				
23.	Кантонално јавно комунално предузеће „Тржнице-пијаце“ д.о.о. Сарајево	Ревизија вршена први пут				
24.	Јавно предузеће „Сарајево“ д.о.о. Сарајево	Ревизија вршена први пут				
25.	Јавно предузеће „Водовод и канализација“ д.о.о. Живинице	Ревизија вршена први пут				
УКУПНО		76	54	165	13	308
постотак		24,67%	17,53%	53,57%	4,22%	100%

Оцјена поступања по препорукама које су дате у претходним годинама извршена је код 21 ревидираног субјекта. Оцјена није извршена само код оних субјеката који су ревидирани први пут (њих четири).

У наставку је преглед ревидираних субјеката, с датим мишљењима за 2023. годину, основама за изражавање мишљења и истакнутим питањима:

Субјекти ревизије	Дата мишљења/основа за мишљење/истицање питања
1	2
Дионичко друштво „БХ Телеком“ Сарајево	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Против Друштва су у току судски спорови у износу од 109.000.234 КМ, од којих су најзначајнији тужбени захтјеви из радног односа, које су покренули радници и Синдикат Друштва у износу од 88.240.692 КМ. За наведене спорове са Синдикатом у износу од 85.334.238 КМ нису извршена резервисања, јер Друштво очекује да неће изгубити ове спорове; Годишњи извјештај о пословању Друштва за 2022, који укључује финансијски извјештај и извјештаје ревизора, Надзорног одбора и Одбора за ревизију, Надзорни одбор је разматрао тек у септембру 2023. године, а Скупштина Друштва у октобру 2023. године; Друштво на датум биланса има дугорочно орочена средства у износу од 44.684.484 КМ и краткорочно орочена средства у износу од 250.454.050 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Пријем 37 радника у радни однос извршен је без процедуре јавног оглашавања примјењујући изузећа сходно Уредби о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ. Међутим, Друштво је ангажовање особа на одређено вријеме вршило током цијеле године, чиме нису испуњени услови из Уредбе, с обзиром на то да се ради о систематизованим радним мјестима за које је требало провести процедуре јавног оглашавања. На овај начин није испоштована транспарентност приликом запошљавања у складу са Законом о раду;</p>

	<p>2. План набавки није донесен у складу с Правилником о планирању, којим је дефинисано да се он мора донијети најкасније 30 дана по усвајању годишњег оперативног плана, што је имало за посљедицу да су без усвојеног плана покренути поступци и закључени уговори у вриједности од 77.640.540 КМ.</p> <p>Такођер, за копродукцијско-промотивне пакете услуга и услуге техничке подршке при одржавању телекомуникацијске опреме произвођача Хуавеи Друштво је вршило набавке услуга прије закључења уговора са добављачима у износу од 443.396 КМ, што није у складу с Правилником о набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво је у периоду од 8. 4. до 11. 8. 2023. године било без Надзорног одбора с обзиром на то да Влада ФБиХ није благовремено провела процедуру његовог именовања. Такођер, иако је Статутом Друштва утврђено да он има седам чланова, од 2016. године је било шест чланова.
<p>ЈП „Хрватске телекомуникације“ д.д. Мостар</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво на датум биланса има краткорочно орочена средства у износу од 45.000.000 КМ <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правилником о раду утврђен је само број радних мјеста, али не и потребан број извршилаца, што није у складу са чланом 118. Закона о раду. Друштво је Правилником утврдило 474 радна мјеста, а на 31. 12. 2023. године била су запослена 1.232 извршиоца. С обзиром на то да није утврђен укупан број запосленика, не може се утврдити стварно потребан број извршилаца, нити адекватно планирати пријем запосленика; 2. Друштво није вршило анализу и испитивање тржишта прије провођења поступака набавки, а поступком директног договора закључени су уговори за набавку роба и услуга у износу од 18.667.561 КМ, што чини 34% укупних набавки, чиме није испоштован принцип транспарентности, с циљем осигурања ефикасног кориштења јавних средстава. Такођер, Правилником о набавкама није уређен жалбени поступак у складу с актом Агенције за јавне набавке. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих запосленика исказан идентичан почетак и крај радног времена, а вријеме кориштења паузе у току рада није наведено, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; • Друштво је у 2023. години за 64 запосленика на основу споразумног престанка уговора о раду исплатило отпремнине у бруто износу од 2.594.447 КМ, док је истовремено у стални радни однос примило 22 запосленика, што доводи у питање оправданост закључивања споразума. Наведено је имало за посљедицу ванредне трошкове у пословању Друштва, без извршене анализе њихове оправданости; • поред 71 властитог возила, Друштво за потребе обављања пословних активности користи и 138 возила по основу уговора о оперативном најму који су закључени у 2019. години, чији је трошак у 2023. години износио 679.194 КМ. Друштво није вршило анализу оправданости кориштења службених возила по основу најма, на основу које би се оцијенило да ли је овако велик број возила која су узета у најам оправдан.
<p>Јавно предузеће „БХ Пошта“ д.о.о. Сарајево</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Управа Друштва још увијек није иницирала приједлог рјешења према Скупштини како би се ријешио статус дугорочних улагања у износу од 40.000.000 КМ, која се односе на уложена средства у изградњу аутоцесте Сарајево – Зеница из добити за 2000. годину. Наведено има значајност јер Друштво у досадашњем периоду пословања од исказаних улагања није остваривало економске користи, нема разумна очекивања о надокнади предметног улагања у цијелости или дјелимично, што значи да су испуњени услови престанка признавања у складу са МСФИ-јем 9 – Финансијски инструменти; • Друштво на датум биланса има краткорочно орочена средства у износу од 94.421.016 КМ и краткорочно орочена средства у износу од 22.871.725 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пријем 195 запосленика у радни однос извршен је без процедуре јавног оглашавања, примјењујући изузећа сходно Уредби о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ. Међутим, Друштво је ангажовање особа на одређено вријеме вршило током цијеле године, чиме нису испуњени услови из Уредбе с обзиром на то да се ради о систематизованим радним мјестима за која је требало провести процедуре јавног оглашавања. На овај начин није испоштована транспарентност приликом запошљавања у складу са Законом о раду;

	<p>2. Код провођења поступака јавних набавки роба, услуга и радова у износу од најмање 1.797.260 КМ тендерска документација није сачињавана на начин да омогући активну и правичну конкуренцију, те није осигурана реализација према потписаним уговорима, што није у складу са Законом о јавним набавкама БиХ. Такођер, План јавних набавки није донесен у складу са стварним потребама Друштва, што је за последицу имало реализацију од само 45,92%.</p>
<p>„Хрватска пошта“ д.о.о. Мостар</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Друштво не располаже документацијом о власништву за већи број некретнина које се воде као основна средства у књиговодственим евиденцијама на 31. 12. 2023. године. Према презентираној Анализи имовинско-правног стања некретнина, од укупно 74 некретнине само њих 19 је у 1/1 власништву Друштва, 30 је у сувласништву с другим субјектима, седам је уписано на ХПТ Мостар и за њих се воде правне радње укњижбе, а 18 се води као власништво других субјеката (правна и физичка лица, локалне самоуправе) и није изгледно да ће у скоријем року доћи до њиховог укњижења или не постоје докази ни правни основ за укњижење. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Правилником о раду, организацијској структури и систематизацији радних мјеста утврђен је само број радних мјеста, али не и потребан број извршилаца, што није у складу са чланом 118. Закона о раду. Друштво је Правилником утврдило 182 радна мјеста, а на 31. 12. 2023. године било је запослено 710 извршилаца. С обзиром на то да није утврђен укупан број запосленика, не може се утврдити стварно потребан број извршилаца, нити адекватно планирати пријем запосленика; Пријем 64 запосленика у радни однос извршен је без процедуре јавног оглашавања, примјењујући изузећа сходно Уредби о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ. Међутим, Друштво је ангажовање особа на одређено вријеме вршило током цијеле године, чиме нису испуњени услови из наведене Уредбе, с обзиром на то да се ради о систематизованим радним мјестима за која је требало провести процедуре јавног оглашавања. На овај начин није испоштована транспарентност приликом запошљавања у складу са Законом о раду; Код провођења поступака јавних набавки у износу од најмање 322.733 КМ није поступљено у складу са Законом о јавним набавкама у дијелу који се односи на оцјењивање понуда у складу са захтјевима из тендерске документације, одабир одговарајућег поступка и сачињавање тендерске документације на начин да се свим понуђачима омогући једнак третман. Осим тога, код радова на изградњи главног поштанског логистичког средишта (ГПЛС) Бишће поље и развоју информационог система „ПостИС“ констатована су значајна кашњења у односу на уговорене рокове, а да извођачима радова није фактурисана уговорна казна за сваки дан кашњења или активирана гаранција за добро извршење посла, а цијена из уговора на изградњи ГПЛС-а је увећана за 950.617 КМ (13,91% од укупно уговорене вриједности), иако је чланом 4. уговора дефинисано да су цијене из прихваћене понуде фиксне у периоду његовог извршења.
<p>Јавно предузеће Цесте ФБиХ д.о.о. Сарајево</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Друштво је на 31. 12. 2023. године исказало вриједност цестовне инфраструктуре на позицији „нематеријална средства – улагања у туђа средства“ у износу од 2.492.574.624 КМ која не задовољава критерије за признавање и мјерење сходно МРС-у 38 – Нематеријална имовина. Због наведеног не можемо потврдити начин евидентирања ефеката процјене фер вриједности нематеријалне имовине – цестовне инфраструктуре на 31. 12. 2023. године у износу од 30.275.506 КМ као повећање осталог основног капитала. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Дугорочна потраживања од Владе ФБиХ исказана су у износу од 15.000.000 КМ и односе се на пренесена средства са редовних трансакцијских рачуна Друштва на депозитни рачун Буџета ФБиХ у 2012. години. Како смо и ранијих година констатовали, није презентирана документација из које би се могао потврдити статус ових средстава, односно да су средства Друштва дата као позајмица Буџету ФБиХ. Кредитна средства ЕБРД-а утрошена су за пројекат Сарајевске заобилазнице, која је евидентирана у ванбилансној евиденцији Друштва, јер је Друштво само имплементатор пројекта Владе ФБиХ, а не крајњи корисник средстава кредита. До окончања предметне ревизије Парламент ФБиХ није донио одлуку о алоцирању средстава како би се рефундирала Друштву, те се она и даље евидентирају на потраживањима. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. На позицији „нематеријална средства у припреми“ исказан је износ од 12.413.470 КМ за инвестицију „Тунел Црнаја“, која је окончана у 2022. години, али није књиговодствено активирана. Такођер, у оквиру исте позиције исказан је износ од 6.576.079 КМ за инвестиције које су започете у ранијем периоду, чија реализација значајно касни или се ради о пројектима који су завршени а нису књиговодствено активирани. То није у складу са чланом 15. Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 2. Друштво није благовремено проводило поступке јавних набавки редовног одржавања магистралних цеста нити је адекватно процијенило вриједност трошкова одржавања, што је довело до закључивања уговора о додатним радовима без провођења поступка јавних набавки у вриједности од 1.975.246 КМ. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама и Законом о јавним предузећима у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У радни однос на одређено вријеме примљена су три запосленика, без провођења поступка јавног оглашавања, по основу Уредбе о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ на одређено вријеме до шест мјесеци.
<p>Дионичко друштво „Цесте“ Мостар</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно</p> <hr/> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Пријем десет запосленика у радни однос извршен је без процедуре јавног оглашавања, позивајући се на изузећа сходно Уредби о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ. Међутим, Друштво је ангажовање особа на одређено вријеме вршило током цијеле године, чиме нису испуњени услови из Уредбе, с обзиром на то да се ради о систематизованим радним мјестима за која је требало провести процедуре јавног оглашавања. На овај начин није испоштована транспарентност приликом запошљавања у складу са Законом о раду; 2. Нису разматрани ни усвојени стратешки и годишњи планови интерне ревизије за 2023. годину као темељни документи којима се дефинише процјена ризика и приоритети активности ревизије, нити су главни и интерни ревизор извршавали послове интерне ревизије, што није у складу са Статутом, Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Правилником о интерној ревизији Друштва; 3. Одлуком Скупштине из 2022. године измијењен је Статут којим је Друштво престало примјењивати Закон о јавним набавкама. Током 2023. године проведено је 96 поступака и закључени су уговори укупне вриједности од 6.304.370 КМ, без примјене овог Закона. Међутим, Друштво је уговорни орган у складу с чланом 4. због чега је у обавези примјењивати Закон о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Надзорни одбор у периоду од 2. 11. 2022. до 31. 3. 2023. године није био именован, а Одбор за ревизију, иако је био именован, у периоду од 1. 1. до 20. 5. 2023. године није обављао дужности; • Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказан идентичан почетак и крај радног времена, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Јавно предузеће „Железнице ФБиХ“ д.о.о. Сарајево</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 1.369.719.667 КМ, односно да су средства и финансијски резултат за 2023. годину прецизијени; 2. Не можемо потврдити исказану вриједност залиха сировина, материјала и резервних дијелова ван употребе у износу од 6.523.243 КМ због тога што Друштво није вршило процјену, односно усклађивање вриједности залиха до њихове нето утрживе вриједности у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Наведене залихе су највећим дијелом неупотребљиве и предложене су за касацију, а Друштво није процјеном обухватило укупан износ залиха сировина, материјала и резервних дијелова ван употребе. Ефекте усклађења вриједности залиха на финансијски резултат нисмо могли утврдити. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • За значајан број некретнина евидентираних у пословним књигама Друштво и даље не посједује доказе о праву власништва за које се морају провести одговарајући поступци код надлежних управних или правосудних органа, а у протеклом периоду није остварен значајан напредак у смислу обезбјеђивања нових доказа о власништву. С обзиром на то да још увијек

	<p>није успостављен регистар некретнина, нисмо могли утврдити тачан број и вриједност ових некретнина.</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком у складу са Законом о финансијском пословању, јер због неликвидности не измирује доспјеле обавезе по основу кредита, у складу с потписаним анексима уговора, које на 31. 12. 2023. године само по основу главнице износе 55.525.555 КМ; 2. Нису покренуте активности на повећању учешћа државног капитала на основу одлука о додјели трансфера од Владе ФБиХ у износу од 50.300.000 КМ, који је евидентиран у оквиру статутарних резерви, што није у складу са Законом о финансијској консолидацији ЈП „Жељезнице ФБиХ“ д.о.о. Сарајево и одлукама Владе ФБиХ. Наведено има за посљедицу да структура капитала на 31. 12. 2023. године није тачно исказана; 3. Испитивање тржишта у сврху припреме набавке, одабир одговарајућег поступка, као и поништење поступка у случају када су цијене понуда значајно веће од обезбијеђених средстава за предметну набавку, у износу од најмање 2.452.985 КМ, није извршено у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Није преиспитана систематизација радних мјеста с циљем рационализације трошкова и ефикасног обављања послова, будући да су Правилником о раду систематизована радна мјеста за 4.275 извршилаца, а на 31. 12. 2023. године било је 2.627 запосленика. Наведено истичемо јер Друштво има изразито неповољне финансијске показатеље који се првенствено односе на ризик неликвидности и презадужености; • Подузете су активности на благовременом доношењу петогодишњег плана за период 2022–2026. године. Влада ФБиХ је такођер дала сагласност на његово усвајање, али Парламент ФБиХ није разматрао утврђени приједлог, како налажу одредбе Закона о финансирању жељезничке инфраструктуре и суфинансирању обављања услуге жељезничког, путничког и комбинованог саобраћаја; • За 2023. годину укупно су планирани радови на одржавању жељезничке инфраструктуре у износу од 63.225.381 КМ, а извршени радови износили су 27.507.349 КМ. Вријеме прописаног циклуса ремонта пруге од 25 година истекло је за већи дио жељезничке мреже у ФБиХ, а главна оправка пруге је извршена на само 155 км, односно 25,5% укупне мреже; • Поступци дјелимичне приватизације које је провела Агенција за приватизацију у ФБиХ у 2005. години нису проведени у складу с важећим прописима о приватизацији. Дјелимична приватизација за посљедицу је имала смањење државног, а повећање дионичког капитала. Наведене неусклађености констатоване су и у нашим претходним извјештајима, као и у Извјештају о ревизији приватизације из 2012. године, али по том питању није било даљњих активности; • Неизмирене обавезе по основу доприноса за ПИО, здравство и незапосленост за период 2000–2017. године износе 135.350.981 КМ. Друштво од 2017. године редовно измирује обавезе за доприносе на плаће, а обавезе из ранијих периода измирује приликом појединачних пензионисања запосленика. Осим тога, Порезна управа ФБиХ је 2017. године, након блокаде рачуна, донијела Рјешење о ограничењу права располагања новчаним средствима на рачуну порезног дужника Жељезнице ФБиХ, којим је ограничено плаћање издатака неопходних за редовно пословање у смислу одредбе члана 18. став 2. Закона о финансијском пословању.
<p>Лутрија Босне и Херцеговине д.о.о. Сарајево</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Позитивно/Немодификовано</p> <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правилником о раду, организацијској структури и систематизацији радних мјеста утврђен је само број радних мјеста, али не и потребан број извршилаца, што није у складу са чланом 118. Закона о раду. Друштво је Правилником утврдило 96 радних мјеста, а на 31. 12. 2023. године била су запослена 572 извршиоца. С обзиром на то да није утврђен укупан број запосленика, не може се утврдити стварно потребан број извршилаца, нити адекватно планирати пријем запосленика; 2. Пријем 95 запосленика у радни однос није извршен у складу са Законом о раду, већ су примјењивана изузећа према Уредби о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у ФБиХ на одређено вријеме до шест мјесеци без провођења јавног оглашавања. Ангажовање особа на одређено вријеме вршено је током цијеле године, чиме нису испуњени услови хитности с обзиром на то да се ради о систематизованим радним мјестима за која је требало

	<p>провести процедуре запошљавања путем обавезног јавног оглашавања. На овај начин није испоштована транспарентност код запошљавања.</p>
<p>Рудник мрког угља „Абид Лолић“ д.о.о. Травник – Била</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На датум биланса није извршена оцена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 48.116.689 КМ, односно да су средства и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени; 2. Остала имовина и потраживања, која се односе на разграничења трошкова принудне наплате и обрачунатих камата по рјешењима Порезне управе ФБиХ у износу од 8.156.148 КМ и разграничене трошкове у вези са обавезама према повезаном лицу РМУ „Какањ“ д.о.о. Какањ у износу од 1.294.462 КМ, нису исказане у складу са захтјевима МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја, због чега су остала имовина и потраживања прецијењени, а акумулирани губици потцијењени за 9.450.610 КМ; 3. Није извршена процјена наплативости потраживања и у складу с процјеном формирана исправка вриједности и признавање расхода по основу очекиваних кредитних губитака за потраживања од Завода за здравствено осигурање Средњобосанског Кантона у износу од 1.139.223 КМ, што није у складу са МСФИ-јем 9 – Финансијски инструменти; 4. На датум биланса није извршено резервисање по основу рекултивације земљишта у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства, иако Друштво има законску обавезу обнове земљишта кориштеног за вађење руде. Ефекте на резервисања и финансијски резултат нисмо могли квантификирати; 5. Приликом састављања финансијских извјештаја Управа Друштва није извршила процјену нити објавила значајну неизвјесност у вези сталности пословања, односно није поступила у складу с тачком 25. МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја. Друштво је остварило губитак у 2023. години у износу од 2.238.741 КМ, а акумулирани губитак на 31. 12. 2023. износи 25.597.233 КМ и премашује износ основног капитала за 13.531.057 КМ. Коефицијент текуће ликвидности је 0,05, што указује на то да Друштво текућим средствима није у могућности благовремено измиривати текуће обавезе. Такођер, против Друштва се воде судски спорови укупне вриједности 2.307.143 КМ. Наведено ствара сумњу у способност Друштва да настави с временски неограниченим пословањем, што није објављено у финансијским извјештајима у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво за већи дио некретнина које су исказане у пословним књигама у износу од 58.885.274 КМ и које користи за обављање своје дјелатности не располаже доказима о власништву, а нису ни подузете активности како би се осигурали докази о власништву или праву кориштења; • Нису покренуте активности за повећање државног капитала у износу од 4.700.084 КМ на основу уплата Владе ФБиХ за измирење обавеза по основу пореза и доприноса у складу са Законом о финансијској консолидацији рудника угља у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Друштво није измирило обавезе за порезе и доприносе за исплаћене плаће за 2023. годину у износу од 4.410.982 КМ. Укупне неизмирене обавезе на 31. 12. 2023. године износе 46.101.010 КМ, што није у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима; 2. Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за обезбјеђење адекватности капитала у складу са Законом о финансијском пословању с обзиром на то да послује у условима велике ликвидности и инсолвентности, те да је акумулирани губитак изнад висине половине основног капитала; 3. Годишњи попис имовине и обавеза није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, јер није извршен стварни попис инвестиција у току, код пописа залиха није вршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем, није извршен попис свих ставки новчаних средстава, салда купаца и добављача су преписана из књиговодствених евиденција, није вршено усклађивање обавеза за порезе и доприносе са евиденцијама Порезне управе ФБиХ, те ставке ванбилансне евиденције нису адекватно пописане; 4. Друштво је провело јавне набавке у износу од 4.213.469 КМ, што је за 1.180.449 КМ више од планираног. Такођер, испитивање тржишта у сврху припреме набавке, одабир одговарајућег поступка, објављивање обавјештења о набавкама у складу са прописаним роковима и ангажовање службеника за јавне набавке, код провођења поступака јавних набавки у износу од најмање 2.781.720 КМ, није извршено у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Евиденције о радном времену нису успостављене у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду, због чега не можемо потврдити њихову вјеродостојност

<p>Рудник мрког угља „Бреза“ д.о.о. Бреза</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p>
	<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На датум биланса није извршена оцена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 87.796.193 КМ, односно да су средства и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени. Такођер, Друштво не поступа у складу са МРС-ом 16 – Некретнине постројења и опрема, којим је дефинисано да субјект треба одабрати или модел трошка или модел ревалоризације као своју рачуноводствену политику и треба ту политику примјењивати на cjелокупну групу некретнина, постројења и опреме; 2. Друштво није вршило обрачун производње и евидентирање залиха угља у складу с МРС-ом 2 – Залихе, те није могуће утврдити ефекте одступања између произведене и реализиране количине угља, те ефекте разлике између продајне цијене и цијене коштања угља. Производња у току, полупроизводи и недовршене услуге у износу од 830.920 КМ нису исказане у складу са захтјевима параграфа 9. МРС-а 2 – Залихе, будући да Друштво није вредновало, односно утврдило њихову нето надокнадиву вриједност на датум биланса. Ефекте на залихе и финансијски резултат нисмо могли квантификирати; 3. Приликом састављања годишњих финансијских извјештаја Друштво није извршило процјену способности да настави пословати у временски неограниченом периоду у складу с тачком 25. МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја. Друштво је остварило губитак у 2023. години у износу од 16.116.472 КМ, а акумулирани губитак на 31. 12. 2023. године износи 178.180.807 КМ и премашује износ основног капитала за 126.185.579 КМ. Коефицијент текуће ликвидности је 0,025, што указује на то да Друштво текућим средствима није у могућности благовремено измиривати текуће обавезе. Наведене околности стварају сумњу у способност Друштва да настави с временски неограниченим пословањем, што није објављено у финансијским извјештајима у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 4. На датум биланса није извршено резервисање по основу рекултивације земљишта у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства. То може имати за посљедицу да су расходи и обавезе потцијењени, а финансијски резултат прецијењен (тачка 8.1 Извјештаја). <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • За значајан број некретнина евидентираних у пословним књигама Друштво и даље не посједује доказе о праву власништва нити су некретнине укњижене код надлежних судова. Друштво не располаже подацима о броју некретнина на које се односи имовинскоправна проблематика, односно колико је грађевинских објеката са земљиштем у власништву Друштва и колико је грађевинских објеката и земљишта на којима нису ријешени имовинскоправни односи; • Нису покренуте активности за повећање основног капитала у износу од 19.145.597 КМ на основу уплата Владе ФБиХ за измирење обавеза по основу пореза и доприноса у складу са Законом о измјенама и допунама закона о финансијској консолидацији рудника угља у ФБиХ.
	<p>Мишљење о усклађености: Негативно</p>
	<p>Основа за мишљење</p>
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за обезбјеђење адекватности капитала у складу са Законом о финансијском пословању с обзиром на то да послује у условима великвидности и инсолвентности, те да је акумулирани губитак изнад висине основног капитала и резерви; 2. Друштво није исплатило обавезе за порезе и доприносе за исплаћене плаће за 2023. годину у износу од 11.867.977 КМ. Укупне неизмирене обавезе по овом основу изnose 107.084.790 КМ. Наведено није у складу са Законом о доприносима, Правилником о начину обрачунавања и уплате доприноса, Законом о порезу на доходак и Правилником о примјени Закона о порезу на доходак; 3. Приликом провођења натуралног пописа имовине и обавеза геодетским снимањем депоа утврђене су залихе недовршене производње угља. С обзиром на то да Друштво не врши књиговодствено евидентирање (ни финансијско ни робно-материјално) залиха угља, није могуће извршити усклађивање књиговодственог са стварним стањем сходно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 4. Код провођења поступака јавних набавки роба, услуга и радова у износу од најмање 164.250 КМ није одабран правилан поступак, а за набавке у износу од најмање 20.065 КМ вршено је дијељење предмета набавке, што није у складу са Законом о јавним набавкама. Такођер, План јавних набавки није донесен у складу са стварним потребама Друштва због тога што сви планирани поступци нису проведени. <p>Истицање питања</p>

	<ul style="list-style-type: none"> Евиденције о времену проведеном на раду нису успостављене у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду јер не садрже податке о почетку и завршетку радног времена те времену кориштења паузе, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Рудник мрког угља „Ђурђевић“ д.о.о. Ђурђевић	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност некретнина, постројења и опреме умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за такву имовину сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ имовине мањи од њене књиговодствене вриједности исказане у износу од 36.600.447 КМ, односно да су имовина и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени; Не можемо потврдити вриједност исказаних залиха у износу од 7.882.942 КМ, због тога што Друштво не прати рочну структуру залиха, не утврђује њихову нето надокнадиву вриједност и не врши обрачун производње на основу одговарајућих књиговодствених докумената, што није у складу са захтјевима МРС-а 2 – Залихе. Ефекте на финансијске извјештаје не можемо квантификирати; Приликом састављања финансијских извјештаја Управа Друштва није извршила процјену нити објавила значајну неизвјесност у вези сталности пословања, односно није поступила у складу с тачком 25. МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја. Друштво је остварило губитак у 2023. години у износу од 21.271.845 КМ, а акумулирани губитак на 31. 12. 2023. године износи 53.895.726 КМ и премашује износ основног капитала за 12.091.798 КМ. Краткорочне обавезе исказане су у износу од 38.882.403 КМ, текућа имовина у износу од 12.808.716 КМ, а коефицијент текуће ликвидности на датум биланса је 0,33, што указује на то да Друштво текућим средствима није у могућности благовремено измиривати обавезе. Ове околности стварају сумњу у способност Друштва да настави с временски неограниченим пословањем, што није објављено у финансијским извјештајима; На датум биланса није извршено резервисање по основу рекултивације земљишта у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства, иако Друштво у складу са Законом о рударству има обавезу обнове земљишта кориштеног за вађење руде. Ефекте на резервисања и финансијски резултат нисмо могли квантификирати; На датум биланса потцијењене су обавезе за трошкове принудне наплате (578.255 КМ) и обрачунате камате (1.336.286 КМ) по основу неплаћених јавних прихода из ранијег периода, с обзиром на то да нису књиговодствено евидентирани, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Концептуалним оквиром за финансијско извјештавање, а има утицаја и на акумулирани финансијски резултат. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Влада ФБиХ није дала сагласност за цијену угља у износу од 11,38 КМ/ГЈ по закљученом уговору за набавку 400.000 тона угља асортимана Мрки ИИ са локалитета ПК „Вишћа“ за потребе ТЕ Тузла, гдје је за услуге извођења рударских радова на откривци и експлоатацији угља ангажовано друштво „Јунузовић Копех“ д.о.о. Лукавац; Према Рјешењу Управе за индиректно опорезивање од 2023. године, утврђена је обавеза у износу од 3.651.535 КМ по основу излазног ПДВ-а за извршени промет угља повезаном правном лицу ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево по цијени која је испод цијене коштања настале у производњи. Истичемо да Друштво не утиче на формирање цијене угља, већ на приједлог ЈП Електропривреде БиХ д.д. Сарајево сагласност на цијену даје Влада ФБиХ. Уложена је Жалба на Рјешење Управе за индиректно опорезивање 4. 3. 2024. године. До окончања ревизије поступак није завршен; Према Рјешењу Порезне управе ФБиХ од 14. 12. 2023. године, утврђена је додатна порезна обавеза пореза на добит у износу од 9.668.224 КМ и камата на утврђену обавезу у износу од 1.766.239 КМ за контролисани период од 1. 1. 2019. до 31. 12. 2022. године. Утврђена обавеза се односи на контролу трансферних цијена купопродаје – испоруке угља према повезаном лицу ЈП Електропривреда БиХ д.д. Сарајево, у чијем саставу је Термоелектрана Тузла са статусом подружнице. Скрећемо пажњу на то да је Порезна управа ФБиХ констатовала разлику између тржишних и стварних трансакција са повезаним лицима за контролисани период у износу од 127.215.237 КМ, што је имало за посљедицу пословни губитак, порезни губитак и негативну основицу пореза на добит за контролисани период; Средства у износу од 5.943.090 КМ, која је Влада ФБиХ уплатила у сврху консолидације, нису регистрована у судском регистру као повећање капитала Друштва. <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за обезбјеђење

	<p>адекватности капитала у складу са Законом о финансијском пословању с обзиром на то да послује у условима великвидности и инсолвентности, те да је акумулирани губитак изнад висине основног капитала;</p> <p>2. Није проведен свеобухватан попис имовине и обавеза, јер њиме није извршен стварни попис инвестиција у току, потраживања и обавеза, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ;</p> <p>3. Поступци јавних набавки нису проведени у складу са Законом о јавним набавкама у дијелу претходне провјере тржишта прије покретања поступака јавних набавки и сачињавања тендерске документације, није осигурано учешће службеника за јавне набавке и реализација уговорених услуга није у складу са закљученим уговорима. Наведено се односи на набавку услуга извођења рударских радова (78.513.021 КМ) и услуга изнајмљивања механизације (1.376.897 КМ), који представљају послове из редовне дјелатности Друштва.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказан идентичан почетак и крај радног времена, а вријеме кориштења паузе у току рада није наведено, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност; • Друштво је за обављање послова из редовне дјелатности и након проведених поступака јавних набавки ангажовало трећа лица и закључило уговоре укупне вриједности од 79.891.884 КМ, те по том основу остварило значајне трошкове у износу од 24.742.718 КМ.
<p>Рудник угља „Крека“ д.о.о. Тузла</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност некретнина, постројења и опреме умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за такву имовину сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ имовине мањи од њене књиговодствене вриједности исказане у износу од 282.321.553 КМ, односно да су имовина и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени;</p> <p>2. Друштво не врши евидентирање залиха угља у складу са захтјевима МРС-а 2 – Залихе, јер не врши обрачун производње угља, због чега није могуће утврдити ефекте разлике између његове продајне цијене и цијене коштања. Залихе сировина, материјала и резервних дијелова у износу од 15.476.906 КМ нису исказане у складу са захтјевима параграфа 9. МРС-а 2 – Залихе, с обзиром на то да Друштво није вредновало, односно утврдило њихову нето надокнадиву вриједност на датум биланса. Ефекте на залихе и финансијски резултат нисмо могли квантификирати;</p> <p>3. На датум биланса није извршено резервисање по основу рекултивације земљишта у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства, иако Друштво у складу са Законом о рударству има обавезу обнове земљишта кориштеног за вађење руде. Ефекте на резервисања и финансијски резултат нисмо могли квантификирати;</p> <p>4. Приликом састављања годишњих финансијских извјештаја Друштво није извршило процјену способности да настави пословати у временски неограниченом периоду у складу с тачком 25. МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја. Друштво је остварило губитак у 2023. години у износу од 38.060.311 КМ, а акумулирани губитак на 31. 12. 2023. износи 583.487.654 КМ и премашује износ основног капитала за 188.649.404 КМ. Коефицијент текуће ликвидности на датум биланса је 0,144, што указује на то да Друштво текућим средствима није у могућности благовремено измиривати обавезе. Наведене околности стварају сумњу у способност Друштва да настави са временски неограниченим пословањем, што није објављено у финансијским извјештајима у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Такођер, против Друштва се воде судски спорови укупне вриједности 35.416.945 КМ. Наведено ствара сумњу у његову способност да настави с временски неограниченим пословањем.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво је током 2023. године извршило продају некретнина и остварило приходе у износу од 4.659.500 КМ за некретнине које при закључењу уговора нису биле евидентирани у књиговодственим евиденцијама; • Нису покренуте активности за повећање основног капитала у износу од 80.181.617 КМ на основу уплата Владе ФБиХ за измирење обавеза по основу пореза и доприноса у складу са Законом о измјенама и допунама закона о финансијској консолидацији рудника угља у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за обезбјеђење адекватности капитала у складу са Законом о финансијском пословању с обзиром на то да</p>

	<p>послује у условима неликвидности и инсолвентности, те да је акумулирани губитак изнад висине основног капитала;</p> <ol style="list-style-type: none"> Друштво није измирило обавезе за доприносе за исплаћене плаће и порез на доходак у 2023. годину у износу од 22.853.541 КМ у складу са Законом о доприносима и Законом о порезу на доходак. Укупне неизмирене обавезе за период 2012-2023. године исказане су у износу од 85.953.093 КМ; Годишњи попис имовине није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ у дијелу који се односи на попис грађевинских објеката ван употребе, материјалне имовине у припреми, залиха угља и производње у току; Друштво је за услуге откопавања откривке закљученим анексом уговора (5.244.750 КМ) измијенило услове постављене тендерском документацијом који се односе на рок извршења услуга, а за услуге изнајмљивања булдожера (1.584.000 КМ) није извршена реална процјена вриједности набавке у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> За обављање послова из редовне дјелатности откривке и услуга израде припремних просторија, Друштво континуирано проводи поступке јавних набавки за ангажовање трећих лица и изнајмљивање механизације, те је по том основу у 2023. години закључило уговоре укупне вриједности од 19.710.518 КМ.
<p>Рудник мрког угља „Какањ“ д.о.о. Какањ</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Не можемо потврдити исказану материјалну имовину у припреми у износу од 10.700.897 КМ, с обзиром на то да се не прати рочна структура улагања и извршење по пројектима, те се стварна вриједност наведених улагања може значајно разликовати од износа исказаног у финансијским извјештајима; Приликом састављања годишњих финансијских извјештаја Друштво није извршило процјену способности да настави пословати у временски неограниченом периоду у складу с тачком 25. МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја. Друштво је остварило губитак у 2023. години у износу од 16.212.474 КМ, а акумулирани губитак на 31. 12. 2023. износа 183.685.463 КМ и премашује износ основног капитала за 91.103.108 КМ. Коефицијент текуће ликвидности на датум биланса је 0,186, што указује на то да Друштво текућим средствима није у могућности благовремено измиривати обавезе. Наведене околности стварају сумњу у способност Друштва да настави са временски неограниченим пословањем, што није објављено у финансијским извјештајима у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Нису подузете активности за повећање основног капитала у износу од 15.018.792 КМ на основу уплата Владе ФБиХ за измирење обавеза по основу пореза и доприноса у складу са Законом о измјенама и допунама закона о финансијској консолидацији рудника угља у ФБиХ. Такођер, Друштво на дан биланса није извршило усаглашавање износа основног капитала исказаног у књиговодственим евиденцијама са капиталом који је регистрован код надлежног суда. <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за обезбјеђење адекватности капитала у складу са Законом о финансијском пословању с обзиром на то да послује у условима неликвидности и инсолвентности, те да је акумулирани губитак изнад висине основног капитала; Друштво није измирило обавезе за доприносе за исплаћене плаће за 2023. годину у износу од 15.219.983 КМ. Укупне неизмирене обавезе за доприносе на датум биланса исказане су у износу од 85.869.925 КМ, што није у складу са Законом о доприносима. Такођер, нису измирене обавезе за посебне накнаде (за заштиту од природних несрећа и опћа водна накнада) за 2023. годину у износу од 214.373 КМ, а укупне неизмирене обавезе за посебне накнаде на датум биланса исказане су у износу од 3.391.828 КМ, што није у складу са Законом о заштити и спашавању људи и материјалних добара од природних и других несрећа и Законом о водама; Годишњи попис имовине није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ у дијелу који се односи на попис материјалне имовине у припреми и сумњивих и спорних потраживања; Друштво је приликом набавке горива прекорачило уговорене износе за 1.144.803 КМ, а услуге превоза у износу од 43.735 КМ вршене су без закљученог уговора. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Друштво је за обављање послова из редовне дјелатности, након проведених поступака јавних набавки, ангажовало трећа лица и по том основу остварило значајне трошкове откопавања и

	експлоатације угља у износу од 15.948.406 КМ и трошкове ангажовања механизације у износу од 1.410.927 КМ.
Рудник мрког угља „Зеница“ д.о.о. Зеница	Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно
	Основа за мишљење
	<ol style="list-style-type: none"> 1. На датум биланса није извршена оцена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 87.796.193 КМ, односно да су средства прецијењена, а финансијски резултат за 2023. годину - губитак мање исказан; 2. Друштво није вршило обрачун производње и евидентирање залиха угља у складу с МРС-ом 2 – Залихе и Рачуноводственим политикама, те није могуће утврдити ефекте одступања између произведене и реализиране количине угља, те ефекте разлике између продајне цијене и цијене коштања угља; 3. Дугорочна имовина намијењена продаји исказана је у износу од 146.245.897 КМ и односи се на девастиране грађевине и опрему, иако не испуњава захтјеве за ту класификацију према МСФИ 5 - Дуготрајна имовина намијењена продаји. На датум биланса, као ни претходних година, Друштво није извршило вредновање ове имовине у складу са захтјевима стандарда. На наведену имовину се не обрачунава амортизација, што има за посљедицу да су трошкови текућег, а и претходних периода значајно потцијењени, а финансијски резултат за 2023. годину - губитак мање исказан. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо могли утврдити; 4. Приликом састављања финансијских извјештаја Управа није извршила процјену нити објавила значајну неизвјесност у вези сталности пословања у Биљешкама уз финансијске извјештаје, а што је обавеза у складу с тачком 25. МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја. За 2023. годину остварен је губитак у износу од 34.742.040 КМ, а акумулирани губитак на 31. 12. 2023. године износи 303.362.515 КМ и изнад је капитала за 25.223.655 КМ, док је укупна имовина исказана у износу од 237.820.844 КМ. Коефицијент текуће ликвидности је 0,06, што указује на то да Друштво текућим средствима није у могућности благовремено измирити текуће обавезе. С тим у вези Влада ФБиХ је 2. 4. 2024. године донијела Одлуку о финансијској консолидацији привредног друштва РМУ Зеница, а Скупштина Одлуку о привременој обустави рударских радова 3. 4. 2024. године. Наведене околности стварају сумњу у способност Друштва да настави са временски неограниченим пословањем; 5. Друштво није извршило резервисања по основу рекултивације земљишта у складу са захтјевима МРС-а 37 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална средства. То може имати за посљедицу да су расходи и обавезе потцијењени, а финансијски резултат за 2023. годину - губитак мање исказан.
	Истицање питања
	<ul style="list-style-type: none"> • За значајан број некретнина евидентираних у пословним књигама Друштво и даље не посједује доказе о праву власништва нити су некретнине укњижене код надлежних судова. Такођер не располаже подацима о броју грађевинских објеката са земљиштем у свом власништву и броју грађевинских објеката и земљишта на којима нису ријешени имовинскоправни односи; • Нису покренуте активности на повећању основног капитала у износу од 28.643.580 КМ на основу уплата Владе ФБиХ за измирење обавеза по основу пореза и доприноса у складу са Законом о измјенама и допунама закона о финансијској консолидацији рудника угља у ФБиХ.
	Мишљење о усклађености: Негативно
	Основа за мишљење
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за обезбјеђење адекватности капитала у складу са Законом о финансијском пословању с обзиром на то да послује у условима велике ликвидности и инсолвентности, те да је акумулирани губитак изнад висине основног капитала и резерви; 2. Друштво није измирило обрачунате обавезе за порезе и доприносе за исплаћене плаће за 2023. годину у износу од 10.481.947 КМ. На датум биланса укупне неизмирене обавезе по овом основу износе 122.927.625 КМ. Наведено није у складу са Законом о доприносима, Правилником о начину обрачунавања и уплате доприноса, Законом о порезу на доходак и Правилником о примјени Закона о порезу на доходак; 3. Није проведен свеобухватан попис имовине и обавеза, јер њиме није извршен попис залиха готових производа, потраживања и обавеза, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 4. Код провођења поступака јавних набавки роба, услуга и радова у износу од најмање 400.000 КМ није вршена претходна провјера тржишта прије покретања поступка набавке и није осигурано учешће службеника за јавне набавке у поступцима чија процијењена вриједност прелази 250.000 КМ. За вриједност набавке у износу од 27.367 КМ тендерска документација није сачињена на начин да омогући активну и правичну конкуренцију. Наведено није у складу

	<p>са Законом о јавним набавкама. Такођер, План јавних набавки није донесен у складу са стварним потребама Друштва због тога што сви планирани поступци нису проведени.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво води евиденције о времену проведеном на раду за запосленике, али оне нису у потпуности успостављене у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду јер не садрже податке о почетку и завршетку радног времена те времену кориштења паузе, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Дионичко друштво Рудник соли „Тузла“ Тузла</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: с резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не можемо потврдити исказану вриједност некретнина, постројења и опреме у износу од 96.865.448 КМ јер на датум биланса није вршена процјена постоје ли било какви показатељи да је њихова вриједност умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности, што није у складу са захтјевима МРС-а 36 – Умањење вриједности имовине. Вриједност земљишта у претходном периоду увећана је за 37.057.166 КМ без вјеродостојне документације, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Ефекте на финансијске извјештаје не можемо квантификирати; 2. Исказану вриједност нематеријалне имовине у износу од 25.918.461 КМ не можемо потврдити. Друштво није извршило процјену средстава приликом почетног признавања капитализираних улагања у складу са захтјевима МРС-а 38 – Нематеријална средства, нити је на датум биланса извршило процјену умањења вриједности нематеријалног средства у складу са МРС-ом 36 – Умањење вриједности имовине. Ефекте на финансијске извјештаје не можемо квантификирати; 3. Залихе сировина и материјала, резервних дијелова и ситног инвентара у износу од 2.772.972 КМ нису исказане у складу са захтјевима МРС-а 2 – Залихе, с обзиром на то да Друштво није вредновало, односно утврдило њихову нето надокнадиву вриједност на датум биланса, те не води рочну структуру залиха. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо могли квантификирати; 4. Исплаћене новчане награде за запосленике поводом празника у износу од најмање 388.436 КМ исказане су на позицији бруто плаћа запослених, због чега је ова позиција у финансијским извјештајима прецијењена, док су остале накнаде запослених потцијењене за исти износ. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији ФБиХ и Правилником о контном оквиру и садржају конта за привредна друштва. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У пословним књигама евидентирано је земљиште за које Друштво не посједује документацију о власништву или посједу. Осим тога, за одређене парцеле у катастру је Друштво уписано као власник, а да оне нису књиговодствено евидентирание. <p>Мишљење о усклађености: с резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Није проведен свеобухватан попис имовине и обавеза, јер њиме није извршен cjеловит попис земљишта, потраживања и обавеза, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем утврђеним пописом. То није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 2. Уговор о набавци услуга бушења и опремања усмјерених истражно-експлоатационих бушотина Б-42 и Б-49 и вертикалне истражно – експлоатационе бушотине Б-90 на лежишту камене соли Тетима у вриједности од 3.698.876 КМ закључен је са понуђачем са којим Друштво има судски спор по основу реализације уговора о набавци што није у складу са Правилником о набавкама Друштва. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • У радни однос на одређено вријеме примљено је шест запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Тузланског кантона о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Тузланском кантону; • Током 2023. године привремени Надзорни одбор именован је четири пута на мандатни период по три мјесеца, а вршиоци дужности чланова Управе именовани су два пута на мандатни период по шест мјесеци; • Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих запосленика исказан идентичан почетак и крај радног времена, а вријеме кориштења паузе у току рада није наведено, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Рудници боксита д.о.о. Посушје</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од

	<p>њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 10.138.718 КМ, односно да су средства и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени;</p> <p>2. Не можемо потврдити исказану вриједност залиха готових производа у износу од 54.000 КМ због тога што Друштво у наведеном износу има исказано стање залихе ископане руде лошијег квалитета, на којој није било промјена у текућем, а ни у ранијим периодима, те за коју није вршено вредновање до њене нето продајне вриједности, односно усклађивање вриједности сходно МРС-у 2 – Залихе.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво није успоставило ажурну базу некретнина чији је власник, посједник и корисник, већ је само успостављен регистар некретнина према књиговодственим евиденцијама. Друштво располаже изводима из посједовних листова за пословну зграду, гаражу и земљиште различитих типова, за које још увијек нису окончане активности за уписивање права власништва; • Нису покренуте активности за повећање државног капитала у укупној структури основног капитала у износу од 1.285.115 КМ на основу уплата Владе ФБиХ за измирење обавеза по основу пореза и доприноса у складу са Законом о измјенама и допунама Закона о финансијској консолидацији рудника угља у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Исказани трошкови по основу уговора о дјелу у износу од 92.042 КМ односе се на трошкове исплаћених накнада физичким лицима, за послове који су систематизовани и у надлежности Друштва. Уговори са извршиоцима посла закључени су почетком године, са уговореном мјесечном накнадом која се исплаћивала до краја 2023. године, што указује на то да се ради о континуираним пословима који трају дуже од 60 дана у току календарске године, што није у складу са Законом о раду; 2. Годишњим пописом имовине и обавеза, код пописа некретнина није извршена анализа власништва и располагања над исказаном имовином, нису сачињене натуралне пописне листе за стална средства, није усклађено књиговодствено стање залиха са стварним стањем, салда купаца и добављача су преписана из књиговодствених евиденција, те није извршен попис осталих ставки потраживања осталих обавеза, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 3. Друштво није провело поступке јавних набавки за набавку роба и услуга у износу од најмање 1.729.344 КМ, а за проведене поступке јавних набавки услуга извођења рударских радова и услуге одржавања службених возила није се придржавало закључених уговора у дијелу предмета набавке, уговорених цијена и количина утврђених образцем за цијену понуде који чине дио закључених уговора, што није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Скупштина Друштва није разматрала Годишњи обрачун и Извјештај о раду за 2022. годину, као ни План послова за 2023. годину, што је била обавеза у складу са Законом о привредним друштвима и Статутом. Такођер, Надзорни одбор и Управа нису сазвали Скупштину, најмање једном годишње, у складу с чланом 336. Закона о привредним друштвима; • Нису успостављени Одбор за ревизију и Одјел интерне ревизије у складу с одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.
<p>Рудници боксита д.о.о. Широки Бријег</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Резервисања за обнову земљишта кориштеног за вађење руде нису извршена у складу с Одјељком 21 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина и Закону о рударству, нити су уговорене концесијске накнаде евидентирание као обавеза, што има за посљедицу да су обавезе и расходи подцијењени, а финансијски резултат прецијењен. Ефекте на финансијске извјештаје није могуће квантификирати. 2. На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства у складу с Одјељком 27 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 1.361.075 КМ, односно да је имовина прецијењена, а финансијски резултат за 2023. – губитак – мање исказан (тачка 7.2.1.1 Извјештаја); 3. Не можемо потврдити вриједност залиха исказаних у износу од 159.756 КМ јер Друштво нема успостављено материјално књиговодство како би се водила евиденција о стварном утрошку залиха у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Осим тога, за залихе готових производа не врши се обрачун производње у складу с Одјељком 13 – Залихе, те није могуће утврдити одступања између произведене и реализиране количине руде, те разлике између продајне цијене и цијене коштања боксита. Ефекте на залихе и финансијски резултат нисмо

	<p>могли квантификирати.</p> <p>4. Приликом састављања финансијских извјештаја Друштво није извршило процјену нити објавило значајну неизвјесност у вези сталности пословања, односно није поступило у складу с Одјељком 3 – Презентација финансијских извјештаја. Друштво је остварило губитак у 2023. години у износу од 291.908 КМ, а акумулирани губитак на 31. 12. 2023. године износи 2.291.922 КМ и премашује износ основног капитала за 881.279 КМ. Укупне обавезе износе 2.414.306 КМ, од чега се на краткорочне обавезе односи 2.249.059 КМ, док је текућа имовина износила 171.952 КМ, а коефицијент текуће ликвидности је 0,08. Наведено указује на то да текућим средствима није у могућности правовремено измиривати доспјеле обвезе. Ове околности стварају сумњу у способност Друштва да настави с временски неограниченим пословањем, што није објављено у финансијским извјештајима сходно Закону о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p> <p>5. Друштво не врши резервирања средстава за судске спорове који су покренути против њега, а чија вриједност на датум биланса износи 621.966 КМ, од чега се на обавезе према добављачима односи 434.996 КМ, а на остале обавезе 186.970 КМ. Наведено није у складу с Одјељком 21 – Резервисања, потенцијалне обавезе и потенцијална имовина.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво не посједује документацију о власништву или посједу за грађевински објекат – зграду, чија је набавна вриједност на 31. 12. 2023. године у пословним књигама исказана у износу од 1.498.728 КМ. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не можемо потврдити да се обрачун плаћа и накнада плаћа врши сходно донесеним унутарњим актима, закљученим уговорима о раду и мјесечним евиденцијама о присуству запосленика на радном мјесту. 2. Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за осигурање адекватности капитала с обзиром на то да послује у увјетима великвидности и инсолвентности. Обавезе према добављачима исказане су у износу од 1.319.038 КМ и не измирују се у прописаним роковима. То није у складу са Законом о финансијском пословању. 3. Друштво није измирило обавезе за порезе и доприносе на исплаћене плаће за 2023. годину у износу од 40.138 КМ. Укупне неизмирене обавезе по овом основу износе 736.452 КМ. Наведено није у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима. 4. Није презентирана документација која потврђује да је извршен годишњи попис имовине и обавеза, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. 5. Набавка горива, резервних дијелова, утовара и пријезова руде у укупном износу од најмање 440.388 КМ вршена је без проведених поступака јавних набавки и закључених уговора. Осим тога, План јавних набавки није сачињен у складу са чланом 17. Закона о јавним набавкама, јер не садржи све прописане елементе. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да се евидентирају само подаци о присутности на раду, кориштењу годишњег одмора или празника, али без података о почетку и завршетку рада, времену прекида рада и кориштењу паузе у току рада, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Јавно комунално предузеће „Чапљина“ д.о.о. Чапљина</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Приходи су прецијењени у износу од 346.924 КМ, јер је Друштво евидентирало комуналну накнаду која представља приход јединице локалне самоуправе, што није у складу са Законом о комуналној дјелатности Херцеговачко-неретванског Кантона и МСФИ-јем 15 – Приходи од уговора с купцима; 2. Исказани износ осталих пословних расхода и трошкова у износу од 129.000 КМ, као ни активна временска разграничења у износу од 329.414 КМ, не можемо потврдити јер њихово исказивање није евидентирано на основу релевантних књиговодствених исправа, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ; 3. На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 16.111.011 КМ, односно да су средства и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени; 4. Исказану вриједност залиха сировина, материјала и резервних дијелова у износу од 300.102 КМ не можемо потврдити због тога што Друштво није вршило њихово свеобухватно вредновање, не води рочну структуру односно усклађивање вриједности у складу са МРС-ом 2 – Залихе. Ефекте усклађивања вриједности залиха на финансијски резултат нисмо могли утврдити;

	<p>5. Потраживања од купаца нису правилно исказана, с обзиром на то да су у финансијским извјештајима исказана у износу од 2.450.866 КМ, а према прегледу рочне структуре исказана су у износу од 4.937.213 КМ, те није вршена процјена очекиваних кредитних губитака у складу са захтјевима МСФИ-ја 9 – Финансијски инструменти, што може имати за посљедицу да су расходи потцијењени, а имовина и финансијски резултат прецијењени;</p> <p>6. Не можемо потврдити структуру и висину исказаног капитала јер је у оквиру резерви исказан износ од 3.881.696 КМ који се односи на основни капитал настао приликом оснивања Друштва, а основни капитал исказан је у судском регистру у износу од 2.000 КМ и у 100% власништву је Града Чапљине. Исказивање основног капитала на резервама није у складу с Концептуалним оквиром за финансијско извјештавање, а право на овај капитал није утврђено;</p> <p>7. Обавезе за водне накнаде у износу од 1.354.604 КМ, од чега се на 2023. годину односи 58.538 КМ нису исказане у књиговодственим евиденцијама, јер Друштво обрачунава и уплаћује ову накнаду на износ фактурисаних количина воде умјесто на износ захваћених количина што није у складу са Законом о водама и одредбама МРС-а 1 – Презентација финансијских извјештаја.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Друштво за одређене некретнине које су исказане у пословним књигама и које користи за обављање своје дјелатности не располаже доказима о власништву, али нису подузете активности како би се осигурали докази о власништву или праву кориштења над њима.
<p>Мишљење о усклађености: Негативно</p>	
<p>Основа за мишљење</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Пријем у радни однос 10 запосленика извршен је без провођења процедуре јавног оглашавања, што није у складу са Законом о раду нити Правилником о раду. На овај начин није испоштована транспарентност код запошљавања; 2. Органи управљања нису подузели одговарајуће активности како би Друштво заштитили од негативних економских посљедица губитака воде, за које смо утврдили да износе цца 85%. Изгубљена добит по наведеном основу износи најмање 8.821.515 КМ. Наведено није у складу са Законом о привредним друштвима, према којем су органи управљања у обавези да послове обављају савјесно, с пажњом доброг привредника и у разумном увјерењу да дјелују у најбољем интересу Друштва; 3. Годишњи попис имовине и обавеза, није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, јер није извршен попис осталих ставки потраживања и краткорочних разграничења, салда купаца и добављача су преписана из књиговодствених евиденција, није извршен попис средстава у припреми, те није извршена анализа неупотребљивих залиха (тачка 6.2.5 Извјештаја); 4. Код провођења поступака јавних набавки роба, услуга и радова у износу од најмање 202.129 КМ није поступљено у складу са Законом о јавним набавкама у дијелу који се односи на претходну провјеру тржишта, примјену одговарајућег поступка, сачињавање тендерске документације на начин да свим понуђачима омогући недискриминирајући третман и објављивање извјештаја о поступцима јавних набавки. 	
<p>Истицање питања</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • Органи управљања у Друштву нису успостављени на начин да осигурају одговорно кориштење и контролу имовине и ресурса јавног предузећа, као и да приликом извршења својих обавеза активно учествују у контроли провођења важећих закона, правилника и других прописа у Друштву, како налажу одредбе Закона о јавним предузећима у ФБиХ и Закона о привредним друштвима. Такођер, Управу Друштва чини вршитељица дужности директорице, именована 2019. године, на период од шест мјесеци, односно до окончања конкурсне процедуре. До завршетка ревизије конкурсна процедура за избор директора Друштва није ни покренута, а вршитељица дужности директорице мандат се продужава одлукама Надзорног одбора сваких шест мјесеци. 	
<p>Мишљење о усклађености: Негативно</p>	
<p>Основа за мишљење</p>	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Друштво није измирило обавезе за порезе и доприносе за исплаћене плаће за 2023. годину у износу од 4.410.982 КМ. Укупне неизмирене обавезе на 31. 12. 2023. године износе 46.101.010 КМ, што није у складу са Законом о порезу на доходак и Законом о доприносима; 2. Друштво није проводило редовне мјере управљања ризиком и мјере за обезбјеђење адекватности капитала у складу са Законом о финансијском пословању с обзиром на то да послује у условима великвидности и инсолвентности, те да је акумулирани губитак изнад висине половине основног капитала; 3. Годишњи попис имовине и обавеза није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, јер није извршен стварни попис инвестиција у току, код пописа залиха није вршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем, није извршен попис свих ставки новчаних средстава, салда купаца и добављача су преписана из књиговодствених евиденција, није вршено усклађивање обавеза за порезе и доприносе са евиденцијама Порезне управе ФБиХ, те ставке ванбилансне евиденције нису адекватно пописане; 	

	<p>4. Друштво је провело јавне набавке у износу од 4.213.469 КМ, што је за 1.180.449 КМ више од планираног. Такођер, испитивање тржишта у сврху припреме набавке, одабир одговарајућег поступка, објављивање обавјештења о набавкама у складу с прописаним роковима и ангажовање службеника за јавне набавке, код провођења поступака јавних набавки у износу од најмање 2.781.720 КМ, није извршено у складу са Законом о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Евиденције о радном времену нису успостављене у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду, због чега не можемо потврдити њихову вјеродостојност
<p>ЈКП „Комуналац“ д.о.о. Тузла</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> У књиговодственим евиденцијама нису исказане некретнине којима Друштво располаже и од којих остварује економске користи, а то се односи на земљиште и објекте на локацији Миладије и пословну зграду и земљиште на локацији санитарне депоније „Десетине“, због чега су некретнине и капитал Друштва потцијењени на датум биланса, а ефекат на финансијске извјештаје нисмо могли утврдити. Наведено није у складу са захтјевима МРС-а 16 – Некретнине, постројења и опрема и Концептуалним оквиром финансијског извјештавања; На датум биланса није вршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност постројења и опреме умањена, нити је вршена оцјена надокнадиве вриједности за таква средства према захтјевима МРС-а 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ имовине мањи од њихове књиговодствене вриједности за 2.580.710 КМ, односно да су средства и финансијски резултат прецијењени; Залихе сировина и материјала у износу од 436.075 КМ нису исказане у складу са захтјевима параграфа 9. МРС-а 2 – Залихе. Друштво не прати рочну структуру залиха, нити утврђује нето надокнадиву вриједност на датум биланса ради правилног мјерења вриједности залиха у складу са захтјевима стандарда. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо могли квантификирати; Аванс исказан у износу од 1.444.335 КМ не испуњава услове за признавање сходно Концептуалном оквиру за финансијско извјештавање јер је извјесно да Друштво неће имати будуће економске користи повезане с овим авансом. Посљедица наведеног је да су средства и финансијски резултат прецијењени, а расходи потцијењени за наведени износ; За потраживања старија од годину дана у износу најмање од 4.323.521 КМ није извршена процјена очекиваних кредитних губитака у складу са захтјевима МСФИ-ја 9 – Финансијски инструменти. То за посљедицу има да су расходи потцијењени, а имовина (потраживања) и финансијски резултат прецијењени за наведени износ; Не можемо потврдити висину и структуру исказаног капитала, јер основни капитал у финансијским извјештајима износи 1.863.843 КМ, а у судском регистру 4.762.839 КМ. У финансијским извјештајима исказане су статутарне (2.789.958 КМ) и ревалоризационе резерве (2.287.843 КМ), за шта не постоји релевантна документација. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Мишљење о усклађености: с резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Пријем 55 запосленика у радни однос није извршен у складу са Законом о раду, који налаже обавезно провођење процедуре јавног оглашавања, већ су примјењивана изузећа према Уредби о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Тузланском кантону на одређено вријеме до шест мјесеци без провођења јавног оглашавања. Ангажовање особа на одређено вријеме вршено је током цијеле године за систематизована радна мјеста за која је требало провести процедуре запошљавања путем обавезног јавног оглашавања. На овај начин није испоштована транспарентност код запошљавања; Није проведен свеобухватан попис имовине и обавеза јер нису пописани земљиште, грађевински објекти и туђа средства. Пописом није утврђено стварно стање потраживања и обавеза, нити је извршено усклађивање књиговодственог са стварним стањем. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказан идентичан почетак и крај радног времена, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност (тачка 7.1.2.4 Извјештаја).
<p>ЈКП „Саобраћај и комуникације – Тузла“ д.о.о. Тузла</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: с резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност некретнина, постројења и опреме умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за такву имовину сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је

	<p>надокнадиви износ имовине мањи од њене књиговодствене вриједности исказане у износу од 1.843.632 КМ, односно да су имовина и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени;</p> <p>2. Залихе сировина и материјала у износу од 401.893 КМ нису исказане у складу са захтјевима параграфа 9. МРС-а 2 – Залихе. Друштво не прати рочну структуру залиха, нити утврђује нето надокнадиву вриједност на датум биланса ради правилног мјерења вриједности залиха у складу са захтјевима стандарда. Ефекте на финансијске извјештаје нисмо могли квантификирати.</p> <p>Мишљење о усклађености: с резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Извршена је продаја путничког возила Опел Инсигниа (29.300 КМ) и специјализованог теретног возила Мерцедес Бенз Атего (14.570 КМ) без сагласности Надзорног одбора на закључене уговоре, што није у складу са Статутом; Тендерска документација за набавку службеног моторног возила процијењене набавне вриједности 81.900 КМ није сачињена на начин да је осигуран принцип једнаког третмана и недискриминације потенцијалних понуђача у поступку набавке, будући да су под техничким спецификацијама наведене карактеристике које недвосмислено упућују на одређеног произвођача, што није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У радни однос на одређено вријеме примљено је шест запосленика, без јавног оглашавања, по основу Уредбе Владе Тузланског кантона о поступку пријема у радни однос у јавном сектору у Тузланском кантону; Град Тузла је Одлуком о комуналним дјелатностима Друштву повјерио обављање комуналних дјелатности: одржавање јавних паркинг простора, одржавање јавне расвјете и декорисање, али није закључен уговор о регулисању међусобних односа у вези с управљањем и кориштењем комуналне и друге инфраструктуре у власништву Града Тузла; Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника за које се воде евиденције исказан идентичан почетак и крај радног времена, а вријеме кориштења паузе у току рада није наведено, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Кантонално јавно комунално предузеће „Тржнице-пијаце“ д.о.о. Сарајево</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 19.431.609 КМ, односно да су средства и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Друштво се обраћало Оснивачу за рјешавање питања неусклађености основног капитала који у пословним књигама износи 12.113.689 КМ, док је у Статуту и судском регистру исказан у износу од 10.000 КМ, али Оснивач није поступио по наведеним упитима, те није извршено усаглашавање вриједности капитала исказаног у пословним књигама и износа у Статуту и судском регистру. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> Друштво већ дужи период располаже земљиштем на локацији Ступ укупне површине 15.565 м² које је у књиговодственим евиденцијама исказано у вриједности од 3.891.250 КМ. Наведено земљиште у протеклом периоду се није користило за обављање дјелатности Друштва, нити се остварују економске користи од његове употребе. Због наведеног не можемо потврдити да су Надзорни одбор и Управа осигурали употребу имовине Друштва у складу с чланом 16. Закона о јавним предузећима у ФБиХ. <p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p>

Јавно предузеће „Босанско-подрињске шуме“ д.о.о. Горажде	<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност неког средства умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за таква средства сходно МРС-у 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ средстава мањи од њихове књиговодствене вриједности исказане у износу од 733.214 КМ, односно да су средства и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени; 2. Не можемо потврдити исказане залихе производње у току и готових производа у износу од 303.729 КМ јер се обрачун производње и евидентирање залиха дрвних сортимената врши након обављеног пописа прије сачињавања финансијских извјештаја. Током године врши се само формално евидентирање промета количина у материјалном књиговодству на основу издатих отпремница што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Друштво не располаже адекватним рачуноводственим информацијама које се односе на износ одступања стварних од продајних цијена, што би требао бити разлог за њихову корекцију током године. Наведено није у складу са захтјевима параграфа 9. МРС-а 2 – Залихе, према којем се оне вреднују по трошку или нето продајној вриједности, у зависности од тога која је нижа. Ефекте на залихе и финансијски резултат нисмо могли квантификирати. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. У току 2023. године Друштво је закључивало уговоре о привременим и повременим пословима (припрема терена за пошумљавање, пошумљавање, уређење лагера, резање, цијепање и слагање шумских дрвних сортимената) са физичким лицима за систематизована радна мјеста у вриједности од 92.479 КМ. Уговори су закључивани на период дужи од 60 дана, што није у складу са Законом о раду; 2. Годишњи попис имовине и обавеза није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ у дијелу који се односи на попис залиха производње у току и готових производа, потраживања и обавеза. Такођер, именовање запосленика који обављају послове у књиговодству у пописне комисије није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ јер лица која су материјално или финансијски задужена за средства која се пописују не могу бити одређена у комисију за попис тих средстава. 3. Код провођења поступака јавних набавки за износ од најмање 112.834 КМ Друштво није провело поступак јавне набавке, а за набавке роба, услуга и радова у износу од најмање 20.674 КМ није одабран правилан поступак набавке, тј. вршено је дијељење предмета набавке. Наведено није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Евиденције о времену проведеном на раду у току 2023. године нису успостављене у складу с Правилником о садржају и начину вођења евиденције о радницима и другим лицима ангажованим на раду јер не садрже податке о почетку и завршетку радног времена те времену кориштења паузе, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
Шумарство „Прењ“ д.д. Коњиц	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: Негативно</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Не можемо потврдити исказане залихе производње у току и готових производа у износу од 800.832 КМ јер се обрачун производње и евидентирање залиха дрвних сортимената врши након обављеног пописа, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. Друштво не располаже адекватним рачуноводственим информацијама које се односе на износ одступања стварних од продајних цијена, што би требао бити разлог за њихову корекцију током године. Наведено није у складу са захтјевима параграфа 9. МРС-а 2 – Залихе. Ефекте на залихе и финансијски резултат нисмо могли квантификирати. <p>Мишљење о усклађености: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Друштво није успоставило интерну ревизију у складу са Законом о интерној ревизији у јавном сектору у ФБиХ и Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ, како би се осигурао систематичан, дисциплиниран приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања; 2. Друштво је током 2023. године обављало дјелатност без донесених и усвојених шумскопривредних основа и пословало на основу планова газдовања за ШПП „Коњичко“ и „Коњичко-Крш“ на које је сагласност дало Градско вијеће, што није у складу с Одлуком о изradi, садржају и примјени шумскопривредних основа; 3. Распоред радног времена је утврђен тако да радници не остварују пуни фонд сати јер је Правилником о раду прописано да се одмор у току радног времена рачуна у радно вријеме, што није у складу са Законом о раду;

	<p>4. Годишњи попис имовине и обавеза није извршен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ у дијелу који се односи на попис залиха производње у току и готових производа, као и сумњивих и спорних потраживања и њихове исправке вриједности;</p> <p>5. Друштво није благовремено вршило измјене и допуне плана јавних набавки након доношења посебних одлука о покретању поступака јавних набавки у износу од 137.521 КМ. Такођер, проведено је више поступака сродних набавки у износу од најмање 30.859 КМ за изнајмљивање радних машина путем директних споразума, за које је потребно провести други одговарајући поступак у складу са Законом о јавним набавкама.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Одбор за ревизију у периоду од 21. 10. 2023. до 14. 5. 2024. године није био именован, због чега у наведеном периоду није обављао послове из надлежности, с обзиром на то да процедура за његово именовање није благовремено покренута; Друштво послује у условима непостојања закона о шумама, како федералног тако и кантоналног, којим би се регулисало ко и под којим условима може обављати послове управљања државним шумама и шумским земљиштем; Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказан идентичан почетак и крај радног времена, а кориштење одмора у току рада и неприсуства на послу није наведено, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.
<p>Јавно предузеће „Сарајево“ д.о.о. Сарајево</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. Не можемо потврдити исказану материјалну имовину у припреми у износу од 5.017.882 КМ, која се односи на објекат Видиковац, с обзиром на то да су последња улагања извршена у 2020. години и да се стварна вриједност наведених улагања може значајно разликовати од износа исказаног у финансијским извјештајима.</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> У 2023. години Град Сарајево је добио право власништва над објектом Вијећнице, а до краја године нису покренуте активности на процјени вриједности и књиговодственом евидентирању објекта. Због тога у финансијским извјештајима Друштва није исказан објекат Вијећнице који је Град Сарајево уговором о начину преноса управљања, заштите и одржавања из 2016. године пренио на управљање; У извјештају о финансијском положају на крају извјештајног периода Друштво је исказало добит текућег периода за 2023. годину у бруто износу, што није у складу с Правилником о контном оквиру и садржају конта за привредна друштва. <p>Мишљење о усклађености: Позитивно</p> <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none"> Није успостављен одјел за интерну ревизију јер Друштво не испуњава критерије који су прописани Законом о јавним предузећима у ФБиХ. Међутим, обавеза успостављања одјела предвиђена је Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ за све субјекте од јавног интереса, односно јавна предузећа основана у складу с прописима којима се уређује пословање и управљање јавним предузећима у Федерацији Босне и Херцеговине.
<p>ЈП „Водовод и канализација“ д.о.о. Живинице</p>	<p>Мишљење о финансијским извјештајима: С резервом</p> <p>Основа за мишљење</p> <p>1. На датум биланса није извршена оцјена постоје ли било какви показатељи да је вриједност некретнина, постројења и опреме умањена, нити је вршена процјена надокнадиве вриједности за такву имовину сходно захтјевима МРС-а 36 – Умањење вриједности имовине, и одредбама Закона о рачуноводству и ревизији у ФБиХ. То може имати за посљедицу да је надокнадиви износ имовине мањи од њихове исказане књиговодствене вриједности од 529.052 КМ, односно да су имовина и финансијски резултат за 2023. годину прецијењени;</p> <p>2. Залихе материјала и резервних дијелова исказане су у износу од 224.604 КМ и за њих Друштво не прати рочну структуру нити врши вредновање, односно усклађивање нето надокнадиве вриједности сходно МРС-у 2 – Залихе. Ефекте усклађивања залиха на финансијски резултат нисмо могли квантификирати;</p> <p>3. Није извршена процјена очекиваних кредитних губитака за утужена потраживања у износу од 87.838 КМ у складу са захтјевима МСФИ-ја 9 – Финансијски инструменти. То може имати за посљедицу да су расходи потцијењени, а имовина (потраживања) и финансијски резултат прецијењени за наведени износ;</p> <p>4. Не можемо потврдити исказани одгођени приход у износу од 296.685 КМ који се односи на донирана средства јер нам није презентирана релевантна документација на основу које је извршен унос података у књиговодствене евиденције, што није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ.</p> <p>Мишљење о усклађености: Негативно</p>

<p>Основа за мишљење</p> <ol style="list-style-type: none">Одбор за ревизију није обављао послове из своје надлежности и није успостављен одјел интерне ревизије, због чега није успостављен интерни надзор којим се осигурава систематичан приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризицима, контролама и процесима. Наведено није у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ и Статутом;Органи управљања нису подузели одговарајуће активности како би Друштво заштитили од негативних економских посљедица губитака воде, за које смо утврдили да износе 62,40%. Изгубљена добит по овом основу износи најмање 1.447.446 КМ. Наведено није у складу са Законом о привредним друштвима, према којем су органи управљања у обавези да послове обављају савјесно, с пажњом доброг привредника и у разумном увјерењу да дјелују у најбољем интересу Друштва;Попис имовине и обавеза није проведен у складу са Законом о рачуноводству и ревизији у ФБиХ у дијелу књиговодственог евидентирања разлика утврђених пописом и због чињенице да елаборат о попису нису усвојили надлежни органи;За закључене уговоре изнад 10.000 КМ Директор нема писмену сагласност већине чланова Надзорног одбора, сходно одредбама Статута Друштва (тачка 4. Извјештај);Набавка питке воде за потребе грађана Живиница у укупној вриједности од 644.063 КМ извршена је безведеног поступка јавне набавке и закљученог уговора, што није у складу са Законом о јавним набавкама. <p>Истицање питања</p> <ul style="list-style-type: none">Град Живинице је Одлуком о повјеравању обављања комуналних дјелатности Друштву додијелио на управљање систем водоснабдијевања и канализациони систем, али није закључен уговор о регулисању међусобних односа у вези с њиховим управљањем и кориштењем;Вођење евиденција о радном времену врши се на начин да је код свих радника исказано идентично вријеме почетка, завршетка радног времена и кориштења паузе, због чега изражавамо сумњу у њихову вјеродостојност.

3.9 Праћење поступања по препорукама из раније проведених финансијских ревизија

Врховне ревизијске институције имају важну улогу у праћењу предузетих мјера субјекта ревизије сходно ИССАИ-ју 100 – Основни принципи ревизије јавног сектора. Праћење је усмјерено на то је ли субјект ревизије адекватно адресирао постављена питања, те се приликом праћења разматрају и шире импликације.

У проведеним праћењима даје се оцјена и закључак о поступању по датим препорукама. Праћење подразумијева процес објективног прикупљања и процјењивања доказа како би се утврдило је ли субјект ревизије и у којој мјери предузео активности с циљем отклањања утврђених неусклађености, слабости и пропуста који су идентификовани у ревизорском извјештају.

Анализом достављене документације, одговора на Упитник и информација добивених на основу проведених интервјуа врши се оцјена поступања по препорукама, која је класификована према сљедећим категоријама:

- реализована препорука
- дјелимично реализована препорука
- нереализована препорука
- препорука за коју није извршена оцјена поступања

На овај начин Уред за ревизију доприноси већем степену имплементације препорука, те осигурава своју присутност код субјеката који се не ревидирају сваке године, узимајући у обзир да је у његовој надлежности око 2.000 субјеката у Федерацији БиХ. Критерији који служе за одабир субјеката укључују: када је посљедња ревизија извршена, које мишљење је дато, број датих препорука, природу утврђених неправилности, информације из окружења и др.

Уред за ревизију је у 2024. години спровео 16 праћења поступања по препорукама из ранијих финансијских ревизија.

Извршен је увид у активности које су субјекти предузели на имплементацији датих препорука од објаве коначног извјештаја до 31. 12. 2023. године, те су донесени закључци о поступању по препорукама. У одређеним случајевима дате су додатне препоруке ревидираним субјектима или законодавним органима како би се разматрао извјештај и донио одговарајући план поступања по препорукама.

Ови извјештаји достављени су ревидираним субјектима и надлежним институцијама, те објављени на интернет-страници Уреда.

Табела 25. Преглед поступања по препорукама из извјештаја финансијске ревизије о праћењу поступања по препорукама

Ред. бр.	Назив извјештаја	Година за коју је вршена финансијска ревизија	Број датих препорука	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама			
				Реализовано	Дјелимично	Нереализовано	Није вршена оцјена
1.	Извјештај о финансијској ревизији Завода за изградњу Кантона Сарајево	2019.	23	11	10	2	-
			100%	48%	43%	9%	-
2.	Извјештај о финансијској ревизији Општине Неум	2019.	22	13	3	5	1
			100%	59%	14%	23%	4%
3.	Извјештај о финансијској ревизији Општине Босанско Грахово	2021.	20	2	3	15	-
			100%	10%	15%	75%	-
4.	Извјештај о финансијској ревизији Општине Томиславград	2021.	23	6	12	5	-
			100%	26%	52%	22%	-
5.	Извјештај о финансијској ревизији Општине Кладањ	2021.	20	9	7	3	1
			100%	45%	35%	15%	5%
6.	Извјештај о финансијској ревизији Јавне установе Апотека „Здравље“ Зеница	2019.	24	15	3	3	3
			100%	61%	13%	13%	13%
7.	Извјештај о финансијској ревизији Завода за трансфузијску медицину Федерације Босне и Херцеговине	2018.	19	8	3	7	1
			100%	42%	16%	37%	5%
8.	Извјештај о финансијској ревизији Кантоналног јавног комуналног предузећа „Градски саобраћај“ д.о.о. Сарајево	2018.	36	5	14	17	
			100%	13%	39%	48%	
9.	Извјештај о финансијској ревизији Јавног предузећа „Рад“ д.о.о. Лукавац	2018.	18	4	6	8	0
			100%	22%	33%	45%	0
10.	Извјештај о финансијској ревизији Хидроградња д.д. Сарајево – у стечају	2019.	11	2	-	9	0
			100%	18%	0%	82%	0%
11.	Извјештај о финансијској ревизији Јавног сервиса	2018.	32	6	4	22	0
			100%	19%	12%	69%	0%

Ред. бр.	Назив извјештаја	Година за коју је вршена финансијска ревизија	Број датих препорука	Поступање по препорукама датим у извјештајима у претходним годинама			
				Реализовано	Дјелимично	Нереализовано	Није вршена оцјена
	„Радио-телевизије Федерације БиХ“ Сарајево						
12.	Извјештај о финансијској ревизији Јавног предузећа „Водоком“ д.о.о. Какањ	2019.	20	8	6	6	0
			100%	40%	30%	30%	0%
13.	Извјештај о финансијској ревизији Јавног предузећа „Аутоцесте ФБиХ“ д.о.о. Мостар	2022.	17	2	5	8	2
			100%	12%	29%	47%	12%
14.	Извјештај о финансијској ревизији „Електронски рачунарски центар здравства и пензијског осигурања“ д.о.о. Сарајево	2017.	9	5	2	1	1
			100%	56%	22%	11%	11%
15.	Извјештај о финансијској ревизији Јавног предузећа „Комунално Неум“ д.о.о. Неум	2018.	23	7	7	8	1
			100%	30%	30%	35%	5%
16.	Извјештај о финансијској ревизији Јавног предузећа „Комуналац“ д.д. Градачац	2018.	15	9	2	4	0
			100%	60%	13%	27%	0%
УКУПНО			332	112	87	123	10

На основу праћења поступања по препорукама утврђено је да је, од укупно 332 дате препоруке:

- 112 реализованих препорука (34%);
- 87 дјелимично реализованих препорука (26%);
- 123 нереализоване препоруке (37%) и
- 10 препорука (3%) за које није извршена оцјена поступања.

Од 16 ревидираних субјеката, **два нису донијела програм мјера и обавијестила о предузетим радњама ради превазилажења неправилности идентификованих у ревизорском извјештају, што је обавеза у складу са чланом 16. тачка 3. Закона о ревизији институција у ФБиХ.** Међутим, и код субјеката који су доставили одговоре уочено је да одређени одговори нису садржавали довољно јасне и конкретне активности које се планирају предузети, рокове извршења и слично.

Проведеним праћењем констатовано је да је **већи број препорука остао нереализован или само дјелимично реализован**, односно да нису предузете довољне активности на реализацији датих препорука. У извјештајима о праћењу дате су препоруке за доношење адекватног програма мјера и интензивирање активности на реализацији преосталих дјелимично реализованих и нереализованих препорука, у циљу јачања система интерних контрола и отклањања утврђених неправилности.

4. РЕВИЗИЈА УЧИНКА

Сходно члану 14. Закона о ревизији, Уред за ревизију има право извршити преглед или испитивање одређеног аспекта пословања цијеле или дијела институције, програма или активности у погледу економичности, ефикасности и ефективности с којима та институција користи своје ресурсе и о томе извјештава јавност.

Ревизија учинка представља независно, објективно и поуздано испитивање којим се утврђује да ли државна предузећа, системи, пројекти, програми, активности или организације послују, раде, односно проводе се у складу с принципима економичности, ефикасности и ефективности, те да ли има простора за побољшања.²²

Ревизија учинка се проводи у складу с INTOSAI-јевим Оквиром професионалних објава, те међународном праксом из ове области. Испитује начине на које институције јавног сектора обављају своје задатке, да ли институције на прави начин користе јавне ресурсе, те да ли грађани добијају праву вриједност за јавни новац. Њоме се указује на значајне проблеме у друштву, али и на боље праксе, чиме се пружа конструктиван потицај за промјене у животима грађана.

Принципи ефикасност, економичност и ефективности, који су у основи испитивања ревизије учинка, дефинишу се на сљедећи начин:

ЕФИКАСНОСТ

Najbolje moguće korišćenje raspoloživih resursa

ЕКОНОМИЧНОСТ

Svođenje troškova resursa na najmanju moguću mjeru

ЕФЕКТИВНОСТ

Ispunjavanje postavljenih ciljeva i postizanje predviđenih rezultata

Ревизија учинка је, као и друге, у принципу „ех пост“ ревизија. Окренута је према актуелним темама значајним за живот грађана, обухвата вишегодишњи период, активности већег броја институција, те се не везује за календарску годину. Трајање појединих ревизија учинка директно зависи од проблема, обима и периода који се посматра.

С обзиром на надлежност Уреда за ревизију, изузетно је широк дијапазон тема којима се бави ревизија учинка, те се њоме обухватају активности субјеката јавног сектора на свим нивоима власти у ФБиХ.

У посљедњим годинама посебна пажња посвећена је испуњењу Циљева одрживог развоја УН-а.

²² ISSAI 300.9 – Принципи ревизије учинка

У 2024. години²³ објављена су три извјештаја ревизије учинка и три извјештаја о извршеном праћењу реализације препорука из раније објављених извјештаја.

Прва три извјештаја односе се на проведене ревизије учинка у областима у којима она раније није вршена, те су у овим извјештајима, осим налаза и закључака, дате препоруке. Преостала три извјештаја односе се на праћење реализације препорука из раније објављених извјештаја ревизије учинка, у којима су представљени налази и закључци о имплементацији препорука.

На основу проведених ревизија и праћења донесени су сљедећи закључци:

- Надлежне институције нису осигурале услове за ефективно управљање пољопривредним потицајима у ФБиХ због чега се имплементацијом пољопривредних потицаја не постижу задовољавајући резултати. Доступни подаци указују на то да није остварено повећање укупне пољопривредне производње и бројчаног стања сточног фонда упркос утрошеним буџетским средствима за новчане потицаје у ФБиХ, који су у периоду 2020 – 2022. године износили цца 381 милион КМ. Такођер, сви доступни макроекономски показатељи показују да пољопривредне производње углавном стагнирају, а у одређеним сегментима имају и тренд смањења
- Недовољна је ефикасност на осигурању инклузивног образовања у Федерацији БиХ, како би се омогућио адекватан приступ образовању за дјецу с посебним одгојно-образовним потребама. Нису успостављене одговарајуће регулаторне претпоставке нити је обезбијеђен довољан број асистената у настави и других стручњака, тако да већина ученика са потешкоћама у развоју нема одговарајућу подршку у настави. Недостају одговарајућа наставна средства и помагала, а школе нису прилагођене ученицима који имају потешкоће у кретању.
- Потребне претпоставке за имплементацију Циљева одрживог развоја у ФБиХ нису осигуране иако је прошло више од осам година од усвајања Агенде 2030, и три године од усвајања Оквира за реализацију Циљева одрживог развоја у БиХ. Недостају јасно утврђене одговорности институција и механизми координације за остваривање Циљева одрживог развоја. Недовољна је интеграција Циљеви одрживог развоја у донесене стратегије, трогодишње и годишње планове рада. Посебан проблем представља недостатак систематичних података о напретку институција на имплементацији Циљева.

²³ До сачињавања овог Извјештаја

- Реализација препорука из извјештаја „Управљање грантовима из Буџета Федерације БиХ према резултатима“, није била на задовољавајућем нивоу, ако се узме у обзир да је од објаве матичног извјештаја прошло девет година. Од осам препорука нити једна није у потпуности проведена, пет је дјелимично проведено, док су за реализацију три покренуте почетне активности. Унапријеђен је регулаторни оквир који омогућава осигурање квалитетних улазних информација за израду планских докумената за додјелу средстава текућих трансфера усмјерених према резултатима. Међутим, у протеклом периоду нису предузете довољне активности у циљу праћења ефеката додијељених средстава текућих трансфера, иако ова средства представљају најзначајнију ставку у укупним буџетским расходима и издацима Буџета ФБиХ.
- Већина препорука из Извјештаја „Ефикасност другостепених органа у поступању по жалбама“ није у потпуности реализована, што је резултирало тиме да и даље постоје кашњења и велики број неријешених жалби из претходних година. Федерално министарство финансија је од девет препорука које су му дате у потпуности реализовало три. Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено ослободилачког рата је од седам препорука које су му дате реализовало двије, док Федерално министарство правде није у потпуности реализовало ниједну од три препоруке које су му дате. Предузете су активности на стварању основних претпоставки за ефикасније рјешавање по жалбама, међутим, због великог броја предмета из ранијих година још увијек није осигурано рјешавање по жалбама у прописаном року.
- Праћење реализације препорука из Извјештаја „Ефикасност локалне управе у рјешавању захтјева грађана“ је показало да је дошло до одређених помака у предметној области, међутим, ниједна од 26 обухваћених јединица локалне самоуправе није реализовала све дате препоруке. Дјелимична реализација је евидентна код већег броја препорука, док поједине препоруке нису реализоване у већем броју ЈЛС-ова. Већина опћина/градова и даље није у потпуности осигурала брзо и једноставно подношење захтјева. Када су у питању активности федералних институција на реализацији препоруке из њихове надлежности, унапријеђен је правни оквир за успоставу електронских услуга, али су изостале значајне активности на реализацији Оквира интероперабилности.

4.1 Извјештаји о проведеним ревизијама учинка

Проведене ревизије учинка обухватиле су 54 субјекта, те је дато 40 препорука. Како би се отклонили установљени недостаци, препоруке су, поред ревидираних субјеката, дате и надлежним органима законодавне и извршне власти, тако да су упућене на укупно 67 субјеката.

Табела 26. Подаци о проведеним ревизијама учинка

Р. бр.	Ревизија учинка	Субјекти ревизије	Број субјеката обухваћених ревизијом	Број субјеката којима су дате препоруке	Број датих препорука	Временски обухват ревизије
1	2	3	4	5	6	7
1.	Учинковитост потицаја у пољопривреди	Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства УСК, Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде ТК, Министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства ПК и Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде ХНК	5	6	13	2020-2022
2.	Инклузивно образовање у Федерацији БиХ	Федерално министарство образовања и науке, кантонална министарства и педагошки заводи и Институт из пет кантона (ТК, БПК, СБК, КС и ХНК)	11	11	11	2019-2022.
3.	Активности институција на имплементацији Циљева одрживог развоја	Федерални завод за програмирање развоја, Федерални завод за статистику, шеснаест федералних министарстава, ²⁴ десет кантоналних влада ²⁵ и десет градова/опћина из узорка ²⁶	38	50	16	2021-2023, те доступни подаци за 2024. годину
УКУПНО			54	67	40	

4.1.1 Најважнији налази и препоруке из Извјештаја ревизије учинка „Учинковитост потицаја у пољопривреди“

- Федерално министарство пољопривреде водопривреде и шумарства (ФМПВШ) је израдио Нацрт стратегије коју је Влада ФБиХ усвојила те је упућена у парламентарну процедуру. Међутим, Влада ФБиХ је Нацрт стратегије накнадно у 2023. години повукла из процедуре усвајања ради њене дораде и потребних усклађивања, те ју је дорађену усвојила у 2024. години у форми нацрта и

²⁴ Федерално министарство унутрашњих послова, Федерално министарство правде, Федерално министарство финансија, Федерално министарство енергије, рударства и индустрије, Федерално министарство промета и комуникација, Федерално министарство рада и социјалне политике, Федерално министарство за питања бораца и инвалида одбрамбено-ослободилачког рата, Федерално министарство расељених особа и избјеглица, Федерално министарство здравства, Федерално министарство образовања и науке, Федерално министарство културе и спорта, Федерално министарство трговине, Федерално министарство просторног уређења, Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства, Федерално министарство развоја, предузетништва и обрта и Федерално министарство околиша и туризма.

²⁵ Влада Унско-санског кантона (Уред премијера), Влада Жупаније Посавске (Уред предсједника), Влада Тузланског кантона (Уред премијера), Влада Зеничко-добојског кантона (Кабинет премијера), Влада Босанско-подрињског кантона Горажде (Уред премијера), Влада Средњобосанског кантона (Кабинет премијера), Влада Херцеговачко-неретванског кантона (Уред предсједнице), Влада Западнохерцеговачког кантона (Уред премијера), Влада Кантона Сарајево (Кабинет премијера) и Влада Херцегобосанске жупаније (Уред предсједника).

²⁶ Град Бихаћ, Град Орашје, Град Тузла, Град Зеница, Град Горажде, Општина Травник, Општина Јабланица, Општина Посушје, Општина Ново Сарајево и Град Ливно

упутила у даљњу процедуру усвајања према Парламенту ФБиХ. Због тога се у посматраном периоду ревизије (2020–2022) примјењивала Стратегија развоја пољопривреде за период 2015–2019. године, којој је истекао период важења. Међутим, Влада ФБиХ је њену примјену продужавала сваке године. Продужењем Стратегије нису ревидирани стари циљеви нити постављени нови мјерљиви циљеви за ревидирани период.

Препорука за Парламент ФБиХ: Донијети стратегију пољопривреде и руралног развоја ФБиХ којом ће се утврдити циљеви и приоритети развоја, те створити претпоставке за боље планирање и праћење програма пољопривредних потицаја, у циљу креирања одрживог развоја сектора пољопривреде.

- Програми пољопривредних потицаја нису имали јасне и мјерљиве циљеве и индикаторе учинка, због чега је онемогућено одговарајуће мјерење остварених ефеката. Анализом основних показатеља стања пољопривредне производње установљено је да упркос чињеници да су се сваке године повећавала потицајна средства за пољопривредне производње, нису остварена потребна повећања обима производњи. Програми пољопривредних потицаја ФБиХ и кантона се нису у потпуности планирали у складу са постављеним стратешким циљевима. Дефинисани циљеви у програмима нису били специфични, мјерљиви и пројектовани за одређени период за који се програми припремају и доносе.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и кантонална министарства надлежна за област пољопривреде: Урадити свеобухватну анализу досадашњих пољопривредних потицаја, те на основу тога креирати програме пољопривредних потицаја у складу са постављеним стратешким циљевима и приоритетима.

- Програми утрошка средстава федералних и кантоналних пољопривредних потицаја нису били благовремено донесени, а након доношења су се често мијењали. Узроци касног доношења програма су неблаговремено доношење Буџета ФБиХ, те комплексна процедура усвајања програма, која прописује сагласност надлежних одбора Парламента ФБиХ и усвајање Владе ФБиХ. Када су у питању кантонални програми, примијећена је пракса да су кантони, програме потицаја доносили након објављивања федералног програма, због чега се каснило у доношењу и кантоналних програма. Разлог за то у појединим кантонима била је и неусклађеност кантоналних закона о новчаним подршкама са федералним прописима који уређују област пољопривреде и извршавање буџета у ФБиХ.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и кантонална министарства надлежна за област пољопривреде: Благовремено доносити федералне и кантоналне програме пољопривредних потицаја.

- Ревизијом је утврђено да федерални и кантонални програми утрошка пољопривредних потицаја нису били међусобно усклађени (хармонизирани). Наиме, кантони су супротно законским одредбама, планирали додјелу потицаја из кантоналних буџета, за поједине биљне и анималне пољопривредне производње, које су већ потицале из федералног буџета. Ово се огледа у томе да се кантоналним програмима потицао обим производње који је изнад прописаних количина за кантоне.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и кантонална министарства надлежна за област пољопривреде: Осигурати да федерални и кантонални програми пољопривредних потицаја буду међусобно хармонизирани, како прописује федерални Закон о новчаним подршкама.

- Ревизијом је утврђено да у периоду 2020–2022. године планиране потицајне мјере у програмима нису на одговарајући начин усклађене са оперативним циљевима из важећих стратегија, нити Законом о новчаним подршкама. Наиме, у федералним програмима потицаја планиране су мјере

за потицај производњи и дио структурних мјера (модел подршке производњи, модел руралног развоја и модел осталих врста подршки), док у посматраном периоду нису планирана новчана средства за мјере потицаја по моделу подршке дохотку и моделу капиталних улагања, како је предвиђено Законом о новчаним подршкама. Такођер, за мјере руралног развоја нису планирана средства у омјеру који је одређен Стратегијом (50,47% од укупно планираних средстава).

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и кантонална министарства надлежна за област пољопривреде: Осигурати да у програмима пољопривредних потицаја буду адекватно заступљене све приоритетне мјере пољопривредне политике, како је то дефинисано законским и стратешким документима.

- Анализом федералног и кантоналних програма утрошка за период 2020–2022. године констатовано је да не задовољавају минималне стандарде које требају слиједити институције (даваоци буџетских средстава) приликом планирања и додјеле средстава. Постављени циљеви програма нису били специфични, мјерљиви и пројектовани за одређени период за који се програми припремају и доносе. Циљеви су били опћенито дефинисани, те су идентични за све посматране године. Поред наведеног, утврђено је да у федералним и кантоналним програмима новчаних подршки нису посебно дефинисани индикатори за праћење остварених учинака програма, нити су преузети постојећи индикатори Стратегије развоја пољопривреде ФБиХ (опћи индикатори мониторинга и/или специфични индикатори за сваку мјеру по свим оперативним циљевима и приоритетним областима). Због наведеног, није могуће сагледати остварене резултате након реализације програма утрошка.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и кантонална министарства надлежна за област пољопривреде: У програмима потицаја дефинисати јасне и мјерљиве циљеве и индикаторе учинка за праћење ефеката програма.

- Од четири посматрана кантона, само је ХНК имао усвојену Стратегију руралног развоја ХНК, за период 2021–2027. године, у којој је, између осталог, дефинисан и развој пољопривреде у овом кантону. Преостала три кантона из узорка (УСК, ТК и ПК) нису имала усвојене стратегије развоја пољопривреде у посматраном периоду, због чега су се ови кантони у програмима пољопривредних потицаја позивали на Стратегије развоја кантона или постојећу Стратегију развоја пољопривреде ФБиХ из 2015. године. Поред тога, утврђено је да је појединим стратегијама на које су се позивали кантони истекао период важења.

Препорука за кантонална министарства надлежна за област пољопривреде: Израдити кантоналну стратегију пољопривреде која ће бити усклађена са кључним стратешким документима у ФБиХ и упутити је у процедуру доношења.

- ФМПВШ није успоставио све потребне регистре и евиденције, пољопривредни информативни центар, пољопривредно књиговодство, што је била законска обавеза. Од 13 прописаних, још увијек није успостављено седам значајних регистара и евиденција (база), који су неопходни за адекватно планирање потицаја, надзор и праћење ефеката. Поред чињенице да значајни регистри никада нису успостављени, констатовано је да поједини успостављени регистри нису функционални. Наиме, иако је успостављен Регистар пољопривредних газдинстава (РПГ), ФМПВШ није подузимао активности како би осигурао његову одговарајућу функционалност у процесу планирања и додјеле потицаја. Подаци у Регистру су неажурирани, непотпуни и непоуздани, што онемогућава адекватну провјеру и потврду пријављеног стање стоке, односно парцеле у аплицираним и/или одобреним захтјевима за додјелу потицаја.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства: Осигурати системске предуслове за ефективно управљање пољопривредним потицајима који се односе на успостављање: пољопривредног информативног центра; пољопривредног књиговодства;

функционалних и недостајућих пољопривредних регистара; система за идентификацију земљишних парцела.

- Као посебан проблем констатовано је да Правилником о упису података у РПГ пољопривредницима није прописана обавеза да у процесу ажурирања врсте и бројног стања сточног фонда уписују бројеве ушних маркица стоке (грла) која се налазе на газдинствима, нити да уносе податке о поништеним пасошима и ушним маркицама. Посљедица оваквог начина вођења РПГ-а је немогућност утврђивања стварног стања сточног фонда те ризици везани за доказивање бројчаног стања стоке за коју се додјељују потицаји. Такођер, Правилником о упису у РПГ није ограничен број особа на које се може пренијети право носилаца пољопривредног газдинства, чиме је остављен простор да на једном пољопривредном газдинству које је цјелина, може бити више пријављених носилаца у циљу остваривања максималних износа потицаја.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства: Извршити измјене и допуне Правилника о упису у регистар пољопривредних газдинстава како би се прецизно утврдиле обавезе уноса неопходних података везаних за сточни фонд и ограничење преношења права носилаца газдинстава, у циљу ефикасније и ефективније додјеле пољопривредних потицаја.

- Увидом у годишње зелене извјештаје за посматрани период утврђено је да овај извјештај обједињује одређене податке са подручја свих кантона, али да ови подаци нису свеобухватни, потпуни и унифицирани за све кантоне. Као посебан проблем констатовано је да су годишње информације о реализацији потицаја и зелени извјештаји сачињавани на основу непотпуних и недовољно поузданих података из Базе новчаних подршки ФМПВШ-а, помоћних евиденција о исплаћеним новчаним потицајима кантоналних министарстава, те у појединим сегментима на основу процјене надлежних опћинских служби. Наведено је имало за посљедицу да федерални и кантонални годишњи извјештаји о реализацији пољопривредних потицаја нису пружали квалитетне информације, на основу којих се може извршити свеобухватна процјена остварених резултата у пољопривредном сектору. Анализом узрока неадекватног праћења ефеката и извјештавања о стању у пољопривреди констатовано је да ФМПВШ није прописао методологију за припрему и израду годишњих зелених извјештаја за подручје ФБиХ.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства: Донијети јединствену методологију за израду годишњег зеленог извјештаја за подручје ФБиХ, као и за праћење реализације и ефеката програма потицаја.

- ФМПВШ није формирао Вијеће за истраживање у пољопривреди и руралном подручју, а Влада ФБиХ никада није основала Федерално вијеће за пољопривреду и рурална подручја. Такођер, федерални министар пољопривреде није формирао одбор за мониторинг и праћење Стратегије развоја пољопривреде. У складу са Стратегијом, одбор је требао прикупљати податке о њеном остварењу и остварењу постављених циљева ради подузимања корективних активности.

Препоруке за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства: Формирати вијеће за истраживање у пољопривреди и руралном подручју и одбор за мониторинг и праћење стратегије пољопривреде, те израђивати полугодишње и годишње извјештаје о напретку и остварењу зацртаних циљева на свим нивоима.

- Према подацима кантоналних министарстава надлежних за пољопривреду, у периоду од 2020. до 2022. године извршена је пренамјена цца 520 ха пољопривредног земљишта у грађевинско (смањење пољопривредног земљишта за 146,25 ха у 2020. години, 132,20 ха у 2021. години и 241,55 ха у 2022. години). Ефекти смањења и неадекватног кориштења пољопривредног земљишта огледају се у губицима у примарној пољопривредној производњи и имају индиректне посљедице на остале актере на тржишту. Један од узрока за наведено стање је што на нивоу ФБиХ нису донесени Стратегија и Програм управљања пољопривредним земљиштем,

што је била законска обавеза. Ова Стратегија и Програм требали су бити основа која ће послужити кантонима и општинама да донесу своје програме управљања земљиштем.

Препорука за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства: Израдити стратегију и програм управљања пољопривредним земљиштем ФБиХ, у циљу стварања претпоставки за боље искориштавање пољопривредног земљишта на подручју цијеле ФБиХ.

- Министарства пољопривреде, која су надлежна за реализацију федералних и кантоналних пољопривредних потицаја, нису осигурала одговарајуће праћење ефеката и извјештавање о резултатима утрошка средстава програма пољопривредних потицаја. Наиме, зелени извјештаји и извјештаји министарстава за надлежне институције не пружају свеобухватне информације о постигнутим ефектима пољопривредних потицаја, нити дају реалну оцјену стања и положаја пољопривреде у ФБиХ.

Препорука за Федерално министарство пољопривреде, водопривреде и шумарства и кантонална министарства надлежна за област пољопривреде: Вршити редовно праћење ефеката пољопривредних потицаја, те на основу њих предлагати корективне мјере за унапређење потицајне политике.

4.1.2 Најважнији налази и препоруке из Извјештаја ревизије учинка „Инклузивно образовање у Федерацији БиХ“

- Кантонални закони о основном образовању не прописују јасно обавезу и начин провођења инклузивне наставе. У три од пет анализираних кантоналних закона уопће није наведена дефиниција инклузије. Терминологија у кантоналним законима о основном одгоју и образовању неусклађена је и у другим сегментима, па се у појединим говори о „дјецима с посебним одгојно-образовним потребама“, а у другима о „дјецима с потешкоћама у развоју.“

Препорука за кантонална министарства надлежна за образовање: Израдити приједлог измјена и допуна закона о основном одгоју и образовању и упутити у процедуру доношења како би се јасно дефинисала инклузија и прописала обавеза и начин провођења инклузивне наставе.

- Донесени подзаконски акти не прописују детаљно све видове подршке дјецима с потешкоћама. У већини кантона подзаконским актима није прописано формирање и активности мобилних стручних тимова за подршку дјецима с потешкоћама (ТК, БПК и СБК). Само у КС-у правилником је предвиђено ангажовање асистената у настави, док правилницима у осталим кантонима ово питање није регулисано (ТК, БПК, СБК и ХНК). Ни у једном кантону из узорка није израђен подзаконски акт који се бави начином образовања националних мањина, превасходно Рома као најбројније националне мањине у ФБиХ, нити су идентификовани и прописани сви потребни видови подршке у образовању припадника ромске популације.

Препорука за кантонална министарства надлежна за образовање: Израдити приједлог измјена и допуна подзаконских аката који уређују питања везана за инклузивно образовање и упутити га у процедуру доношења. Измјене и допуне превасходно се требају односити на:

- прописивање свих потребних видова подршке у настави за дјецу с потешкоћама;
- јасно дефинисање обавеза и задужења свих кадрова који раде с дјецом с потешкоћама (психолози, социјални радници, асистенти у настави, дефектолози, логопеди и други кадрови);
- пружање савјетодавне подршке родитељима дјеце с потешкоћама.

- Педагошким стандардима и нормативима у већини кантона из узорка нису прописани детаљни услови провођења инклузивне наставе. У току провођења предметне ревизије у КС-у донесени су нови Педагошки стандарди и нормативи, чија примјена треба почети од школске 2024/2025. године. Новим Стандардима и нормативима смањен је минималан број ученика у комбинованим одјељењима, предвиђено је ангажовање по једног психолога и социјалног радника у свакој школи и асистенти у одјељењу су препознати као стручни сарадници. Новим Стандардима разрађено је и питање мобилних стручних тимова, начин формирања тимова, њихов састав, те начин одређивања њихових задужења.

Препорука за кантонална министарства надлежна за образовање, педагошке заводе и Институт: Израдити приједлог измјена и допуна педагошких стандарда и норматива и упутити га у процедуру доношења у складу с надлежностима утврђеним у прописима сваког кантона. Измјене и допуне превасходно се требају односити на:

- утврђивање структуре и броја стручних кадрова потребних за рад с дјецом с потешкоћама, као и прецизно нормирање њиховог рада;
 - дефинисање наставних средстава и помагала за рад с дјецом с потешкоћама;
 - прописивање простора за рад с дјецом с потешкоћама за стручне сараднике (дефектолози, логопеди и други кадрови);
 - утврђивање броја часова у једној смјени за дјецу с потешкоћама у складу с њиховим потребама и могућностима, како би се осигурало оптимално дневно оптерећење (број часова у настави и вријеме за рехабилитационе третмане);
 - стандардизацију школског простора који ће бити прилагођен свим ученицима (уклањање архитектонских баријера, омогућавање неометаног кретања за дјецу која користе одређена помагала, прилагодба школских тоалета, школских дворишта и свих простора које ученици користе).
- Област инклузивног образовања у ФБиХ није адекватно стратешки уређена. У посматраном периоду ревизије Министарство није израђивало овакве врсте докумената, нити је координирало активностима на унапређењу инклузивног образовања у сарадњи с кантоналним министарствима. С обзиром на недостатак стратешког планирања у овој области, нису направљене ни процјене потребних новчаних улагања за адекватно увођење инклузивног образовања. Оквирни акциони план за образовање Рома (2018-2022) израђен је на нивоу БиХ. Када је ријеч о кантонима из узорка, само у два (ХНК и СБК) су израђени акциони планови који се баве питањима образовања Рома. Међутим, нису редовно израђивала извјештаје о реализацији ових планова, те мјере наведене у овим плановима нису имплементирани. У посматраном периоду ревизије на нивоу ФБиХ није израђена ова врста плана.

Препорука за Федерално министарство образовања и науке и кантонална министарства надлежна за образовање: Извршити анализу стања у области инклузивног образовања, те сходно резултатима израдити одговарајуће стратешке и планске документе с јасно утврђеним и мјерљивим циљевима, институцијама надлежним за реализацију и роковима за реализацију појединачних мјера за унапређење инклузивног образовања, с посебним освртом на образовање:

- ученика с потешкоћама који похађају наставу у редовним школама;
 - ученика ромске популације, ради њиховог адекватног укључивања у образовање и превенирања напуштања школа.
- У ФБиХ не постоје обједињени подаци о броју дјеце с потешкоћама и врсти потешкоћа нити колико дјеце није укључено у процес образовања. Још увијек није успостављена јединствена методологија прикупљања података о дјецу с потешкоћама. Кантонална министарства углавном посједују податке о броју индивидуалних прилагођених планова и програма, али не и свеобухватне податке о дјецу с потешкоћама која похађају редовну наставу. Подаци о

дјеци с потешкоћама, који се воде на кантоналном нивоу неуједначени су и неупоредиви. Такођер, кантонална министарства посједују оквирне податке о броју ромске дјеце у школама, али они нису вјеродостојни. С обзиром на то да не постоје релевантни подаци о броју ромске дјеце у основним школама, није омогућена ни адекватна подршка дјечи у похађању и завршавању основне школе. Сходно наведеном, постојеће евиденције нису вјеродостојне ни упоредиве, због чега не представљају одговарајућу основу за планирање ресурса за подршку дјечи с потешкоћама и дјечи ромске популације која похађају редовну наставу.

Препорука за Федерално министарство образовања и науке и кантонална министарства надлежна за образовање: Утврдити јединствен систем евидентирања ученика с посебним одгојно-образовним потребама и успоставити свеобухватне евиденције, које ће садржавати:

- дефинисане категорије и број ученика с посебним одгојно-образовним потребама, односно ученика који у настави требају посебан вид подршке;
- број ученика с потешкоћама који похађају наставу у редовним школама, разврстано на основу врста потешкоћа;
- број ученика с потешкоћама који похађају специјализиране одгојно-образовне установе, разврстано на основу врста потешкоћа;
- број ученика код којих су примијећене одређене потешкоће, али родитељи нису сагласни с изработом индивидуалног прилагођеног плана и програма;
- број ученика с посебним одгојно-образовним потребама који не похађају наставу;
- број ученика ромске популације (и других националних мањина) који похађају редовну наставу, као и број ученика који нису укључени у наставу;
- број ученика који одустану од школовања.

У припреми евиденција користити податке који се прикупљају за Јединствени регистар дјеце с потешкоћама у развоју.

- Кантонална министарства надлежна за образовање нису осигурала одговарајуће кадровске капацитете, иако су, сходно својим надлежностима и Препорукама за инклузивно образовање у БиХ, била обавезна подузети низ активности на осигурању адекватног инклузивног образовања. Нису ангажовани психолози и социјални радници у свим основним школама. Такођер, немају сви ученици с потешкоћама обезбијеђене асистенте у настави. Само у једном кантону из узорка обезбијеђена је подршка мобилних стручних тимова за ефикасније провођење инклузивне наставе.

Препорука за кантонална министарства надлежна за образовање: Извршити анализу кадровских потреба у области инклузивног образовања, те у складу с резултатима осигурати довољан број одговарајућих кадрова за успостављање адекватне подршке дјечи с посебним одгојно-образовним потребама у редовним школама, превасходно: психолога, социјалних радника, асистената у настави, логопеда, дефектолога и других стручних кадрова.

- Наставна средства и помагала за рад с дјецом с потешкоћама нису адекватно стандардизирани, па стога није јасно прописано која су средства и помагала потребна за рад с дјецом са специфичним потешкоћама. Асистивна технологија није доступна у свим школама, па се наставно и друго особље сналази с доступним материјалима и нема осигуране све потребне услове за приближавање наставних садржаја свим ученицима.

Препорука за кантонална министарства надлежна за образовање: Извршити анализу потреба за посебним наставним средствима и помагалима за рад с дјецом с потешкоћама и обезбиједити школама одговарајућа средства за рад.

- Министарства немају егзактне податке о осигурању одговарајућег приступа школама. Према подацима којима располажу, углавном је омогућен приступ школама. Међутим, не располажу подацима о прилагођености унутрашњости школа кретању ученика који користе одређена помагала.

Препорука за кантонална министарства надлежна за образовање: Утврдити у којој мјери су основне школе приступачне за дјецу с потешкоћама и подузети активности на уклањању архитектонских и других баријера.

- Према анализи важећих законских и подзаконских прописа, не постоје обавезна стручна усавршавања из области инклузивног образовања за наставне кадрове и асистенте. У периоду 2019-2022. године највећи број едукација за наставне кадрове и асистенте организовано је у ТК и КС-у. Међутим, едукације су се у највећој мјери односиле на пружање подршке ученицима с потешкоћама, с обзиром на то да пракса најчешће инклузију поистовјећује управо само с наведеном категоријом ученика.

Препорука за кантонална министарства надлежна за образовање и педагошке заводе и Институт: Осигурати редовна стручна усавршавања за наставнике, асистенте у настави и остале кадрове који раде с дјецом с потешкоћама, у складу с њиховим приједлозима и потребама.

- Надлежни из педагошких завода навели су да не располажу одговарајућим кадровским капацитетима довољним за провођење стручног надзора. Педагошки завод Тузла обавијестио је Владу о отежаним условима рада. Наиме, у Заводу је од укупно 21 систематизованог радног мјеста стручног савјетника за образовање тренутно попуњено њих десет. У два кантона из узорка (СБК и КС) не постоје педагошки заводи. У КС-у је прописано да стручни надзор над радом основне школе врши Министарство путем Института. Међутим, у кантонима у којима су основани заводи и институт (ТК, БПК, ХНК и КС) не проводи се редован стручни надзор.

Препорука за педагошке заводе и Институт: Извршити анализу постојећих кадрова у педагошким заводима и Институту и упутити приједлог владама кантона да се осигурају довољни кадрови за успоставу редовног стручног надзора у основним школама.

- Ни у једном од кантона из узорка није успостављен редован и одговарајући стручни надзор у школама, нити је прописано вршење посебне врсте надзора над провођењем инклузивне наставе. Представници основних школа наводе да педагошки заводи и институт не врше посебан надзор над провођењем инклузивне наставе, али да редовно одговарају на њихове упите уколико дође до одређених проблема у овој области. С обзиром на то да није успостављен посебан надзор над провођењем инклузивне наставе, стање у овој области се не прати континуирано и није јасно утврђено.

Препорука за педагошке заводе и Институт: У оквиру провођења стручног надзора посебну пажњу посветити надзору над провођењем инклузивне наставе, те над радом наставника и стручних сарадника који раде с дјецом с потешкоћама.

4.1.3 Најважнији налази и препоруке из Извјештаја ревизије учинка „Активности институција на имплементацији Циљева одрживог развоја“

- Констатовано је да законодавна власт на свим нивоима у ФБиХ није на одговарајући начин укључена у процес имплементације ЦОР-а, што за посљедицу може имати недостатак подршке

за доношење потребних закона, политика и мјера које подржавају Циљеве одрживог развоја. Према изјавама надлежних из ФЗЗПР-а, у периоду 2021-2023. године нису организоване тематске сједнице о значају и обавезама које произилазе из Циљева одрживог развоја нити су Парламенту ФБиХ упућивани званични извјештаји о реализацији Агенде 2030. Анализом доступних података за Парламент ФБиХ и кантоналне скупштине утврђено је да су, између осталог, формиране комисије/одбори за привреду и економску политику. Двије федералне и десет кантоналних комисија/одбора у својој надлежности имају разматрање стратегија и политика економског развоја, али немају прописану обавезу нити су се у протеклом периоду бавили тематиком планирања и реализацијом Циљева одрживог развоја.

Препорука за Парламент ФБиХ и кантоналне скупштине: Успостављеним комисијама/одборима релевантним за имплементацију Циљева одрживог развоја прописати обавезу активног учешћа у процесу имплементације ЦОР-а путем одржавања тематских сједница, захтијевања редовног извјештавања и праћења provedбе Циљева одрживог развоја. Комисије/одбори требају осигурати активну подршку у доношењу потребних закона и политика које доприносе постизању одрживог развоја. Размотрити могућност формирања посебне комисије/одбора за одрживи развој.

- У Федерацији БиХ није јасно дефинисана координацијска структура за имплементацију Циљева одрживог развоја, односно нису именовани координатори с прописаним улогама и одговорностима на федералном, кантоналном и локалном нивоу власти. Нису формално утврђене конкретне обавезе и надлежности Федералног завода за програмирање развоја у погледу координирања активности имплементације ЦОР-а у Федерацији. У периоду 2021-2023. године ни кантоналне владе нису формално именовале координаторе процеса имплементације Циљева одрживог развоја на подручјима својих кантона. Послове стратешког планирања и управљања развојем у кантоналним институцијама обављају стручне службе/одјељења за развој или вијећа за развојно планирање, међутим, није им прописана обавеза координације у имплементацији ЦОР-а. Утврђено је да ЈЛС из узорка нису одредили координатора за provedбу Циљева одрживог развоја. У градским/општинским одјељењима за развојно планирање и управљање развојем службеници прате имплементацију локалних стратегија развоја, али немају јасно утврђене обавезе за имплементацију и праћење ЦОР-а.

Препорука за Владу ФБиХ, кантоналне владе и јединице локалне самоуправе: Званично именовати координаторе процеса имплементације Циљева одрживог развоја с прецизно утврђеним обавезама и одговорностима, како би се осигурала ефикасна координацијска структура у ФБиХ. За реализацију предметне препоруке могуће је користити успостављена тијела за развојно планирање и управљање развојем, на начин да им се јасније пропишу обавезе координирања и праћења реализације Циљева одрживог развоја.

- Федерални завод за програмирање развоја је именован за члана Интерресорне радне групе за праћење имплементације ЦОР-а у БиХ (СДГ Вијеће). Сходно Одлуци о формирању СДГ Вијећа, свака институција која је члан Вијећа у обављању својих функција остварује координацију с институцијама свих нивоа власти у БиХ. Међутим, на нивоу ФБиХ нису формално утврђене конкретне обавезе и надлежности ФЗЗПР-а у погледу координирања активности имплементације ЦОР-а у Федерацији. Такођер, није иницирано да се испред осталих нивоа власти именују координатори нити интерресорна радна група како би се одређеним актом утврдиле јасне и конкретне обавезе и одговорности у циљу стварања потребних претпоставки за ефикасну реализацију ЦОР-а у ФБиХ.

Препорука за Федерални завод за програмирање развоја: Упутити Влади ФБиХ приједлог за успоставу интерресорне радне групе за планирање и праћење имплементације Циљева одрживог развоја коју би чинили представници институција релевантних за имплементацију ЦОР-а на свим нивоима власти у ФБиХ.

- Вијеће Федерације, које је требало имати савјетодавну улогу и давати препоруке о кључним

развојним приоритетима у ФБиХ, није вршило ову обавезу утврђену чланом 12. Закона о развојном планирању и управљању развојем. Влада ФБиХ је након кашњења од годину дана донијела Одлуку о утврђивању састава, броја чланова и начина рада Вијећа Федерације. Међутим, Вијеће је основано само формално и никада није почело с радом. Федерални завод за програмирање развоја, који треба да врши стручне послове за потребе Вијећа, упутио је Влади ФБиХ иницијативу у којој је указао на потребу успостављања његовог рада. Међутим, Влада ФБиХ још увијек није успоставила рад Вијећа Федерације.

Препорука за Владу ФБиХ: Успоставити рад Вијећа Федерације у складу с обавезама прописаним Законом о развојном планирању и управљању развојем.

- Међу узроцима недовољне повезаности стратешких и имплементацијских докумената с Циљевима одрживог развоја констатовано је да, поред чињенице да институције нису на адекватан начин упознате са ЦОР-ом и постојећим прописима, превасходно Законом о развојном планирању и управљању развојем, као и његовим подзаконским актима, није јасно утврђена обавеза интегрирања ЦОР-а у стратешке и provedбене документе. У Уредби о изради стратешких докумената и Уредби о трогодишњем и годишњем планирању рада, мониторингу и извјештавању у ФБиХ опћенито се спомиње потреба усклађивања стратешких и provedбених докумената и са Циљевима одрживог развоја, али наведене обавезе нису довољно јасно и децидно прописане

Препорука за Федерални завод за програмирање развоја: Израдити приједлог измјена и допуна Уредбе о изради стратешких докумената у ФБиХ, Уредбе о евалуацији стратешких докумената у ФБиХ и Уредбе о трогодишњем и годишњем планирању рада, мониторингу и извјештавању у ФБиХ и доставити Влади ФБиХ на доношење, како би се институцијама у ФБиХ јасно прописала обавеза да приликом стратешког и трогодишњег планирања интегришу Циљеве одрживог развоја и прате њихову имплементацију.

Приликом израде приједлога измјена и допуна уредби размотрити потребу за измјеном припадајућих образаца на начин да се уврсте повезнице програма (мјера) са одговарајућим Циљевима одрживог развоја.

- Циљеви одрживог развоја нису у потпуности интегрисани у донесене стратегије развоја. У Стратегију развоја ФБиХ, од укупно 17, децидно је уграђено 14 Циљева одрживог развоја, који су повезани са стратешким приоритетима, мјерама и индикаторима. Од десет анализираних кантоналних стратегија развоја њих осам (УСК, ТК, ЗДК, ХНК, ХБЖ, БПК, СБК и ЗХК) је циљеве, мјере и индикаторе конкретно повезало са Циљевима одрживог развоја. У Стратегијама развоја КС и ПК је само наведено како се водило рачуна у усклађености с ЦОР-ом, без детаљнијег повезивања циљева, мјера и индикатора. Када су у питању јединице локалне самоуправе, од десет анализираних три стратегије развоја (градови Бихаћ, Тузла и Горажде) се уопће не позивају на Циљеве одрживог развоја, с обзиром на то да су донесене прије Оквира за реализацију ЦОР-а у БиХ. У Стратегијама развоја Града Зенице и Опћине Посушје је декларативно написано како се водило рачуна о усклађености ових докумената са ЦОР-ом, али нису утврђене конкретне мјере и индикатори који су директно повезани са ЦОР-ом.

Препорука за федерална министарства, Федерални завод за програмирање развоја, кантоналне владе и ЈЛС-ове: Циљеве, приоритете, мјере и индикаторе из развојних и секторских стратегија повезивати с Циљевима одрживог развоја, како би се ефикасно управљало развојем и доприносило постизању Агенде 2030.

- Акциони планови нису израђени за све стратегије развоја у ФБиХ. Наиме, за Стратегију развоја ФБиХ 2021-2027. никада није израђен АП нити је, према изјавама надлежних из ФЗЗПР-а, предвиђено да се изради овај документ. Такођер, двије кантоналне (БПК и ХНК) и једна стратегија развоја ЈЛС-а (Град Горажде) немају израђене акционе планове. Пет анализираних кантоналних акционих планова за период 2021-2024. године (ТК, ЗДК, СБК, ЗХК и ХБЖ) повезују своје пројекте

и мјере са Циљевима/подциљевима одрживог развоја, док три (УСК, КС, ПК) не повезују. У пет локалних акционих планова (градови Орашје и Ливно, општине Сарајево, Јабланица и Травник) пројекти и мјере су повезане с Циљевима одрживог развоја, а у четири (Бихаћ, Тузла, Зеница и Посушје) нису. Анализирани секторске стратегије, Стратегија запошљавања у ФБиХ и три кантоналне стратегије развоја туризма (ТК, БПК и ЗХК) још увијек немају израђене акционе планове, односно кључне алате за оперативну имплементацију и осигурање одговорности и учинковитости стратешких докумената.

Препорука за федерална министарства, Федерални завод за програмирање развоја, кантоналне владе и ЈЛС-ове: Благовремено израђивати акционе планове за донесене стратешке документе, који ће омогућити оперативну имплементацију стратегија и осигурати одговорност за њихову provedбу, сходно Уредби о изради стратешких докумената у ФБиХ.

- Установљена је недовољна вертикална и хоризонтална координација институција у процесима развојног планирања и управљања развојем. Према прикупљеним информацијама, анализирани секторске стратегије нису довољно усклађене и међусобно повезане на свим нивоима власти, од локалног до федералног. Приликом израде стратегија развоја туризма и запошљавања није осигурана адекватна координација, усклађен приступ и сарадња између релевантних институција. Анализом provedбених докумената федералних министарстава утврђено је да још увијек није осигурана усклађеност између стратешких и имплементацијских докумената, односно није реализовано спуштање циљева, приоритета и мјера на конкретне пројекте и активности који своје мјесто требају имати у трогодишњим и годишњим плановима рада органа управе и управних организација. На овај начин је смањена ефикасност у постизању заједничких циљева. Једино је конзистентним приступом и увезивањем са вишим, али и нижим нивоима власти могуће осигурати реализацију Циљева одрживог развоја у БиХ, те допринијети имплементацији Агенде 2030.

Препорука за федерална министарства, Федерални завод за програмирање развоја, кантоналне владе и ЈЛС-ове: Приликом развојног планирања и управљања развојем осигурати одговарајућу вертикалну и хоризонталну координацију формирањем радних тијела у која ће бити именовани релевантни представници осталих надлежних институција и нивоа власти, с циљем осигурања међусобне повезаности и кохерентности стратешких и provedбених докумената у ФБиХ.

- Анализом трогодишњих и годишњих планова рада федералних министарстава констатовано је да институције уопће не повезују своје стратешке и развојне циљеве са Циљевима одрживог развоја. У provedбеним документима није осигурано ни повезивање мјера и активности са Циљевима и подциљевима одрживог развоја. Наведено указује на то да у ревидираном периоду није била обезбијеђена квалитетна имплементација програмских активности усмјерених на ЦОР.

Препорука за федерална министарства, Федерални завод за програмирање развоја, кантоналне владе и ЈЛС-ове: Обезбиједити да се у трогодишњим и годишњим плановима рада програми (мјере) и активности конкретно повежу с Циљевима одрживог развоја.

- Ревизијом се није могло потврдити да је приликом израде стратешких докумената осигурано поштовање СДГ принципа „Нико не смије бити изостављен“. Наиме, констатовано је да у стратешким документима није довољно пажње посвећено рањивим категоријама становништва попут старијих особа, особа с инвалидитетом, родитеља дјецe с инвалидитетом, жена, младих, младих без родитељског старања, Рома, етничких мањина, становника удаљених руралних подручја, и др. Анализа 21 стратегије развоја за период 2021-2023. године показује да институције у ограниченом броју поштују СДГ принцип „Нико не смије бити изостављен“. У имплементацијским документима на федералном, кантоналном и локалном нивоу није осигуран адекватна инклузивност рањивих категорија становништва. Анализом provedбених докумената установљено је да се не може идентификовати на који начин су институције у ФБиХ

препознале „рањиве категорије становништва“, који је основни разлог за њихову рањивост, ко је запостављен, те које се радње подузимају како би се утврдиле потребе угрожених и изостављених.

Препорука за федерална министарства, Федерални завод за програмирање развоја, кантоналне владе и ЈЛС-ове: Приликом израде стратегија и provedбених докумената осигурати поштовање СДГ принципа „Нико не смије бити изостављен“, како би се планирале конкретне мјере за оснаживање рањивих категорија становништва.

- У ФБиХ још увијек нису подузете конкретне активности како би се прописало и осигурало праћење и извјештавање о реализацији ЦОР-а. Такођер, институције нису обавезне да у редовним, годишњим извјештајима о раду сачињавају информације о активностима везаним за ЦОР на начин да своје реализоване програме (мјере), активности и индикаторе повезују са Циљевима одрживог развоја. Установљено је да у Извјештају о раду Владе ФБиХ за 2022. годину нису наведене информације о активностима које су се подузимале с циљем имплементације ЦОР-а нити су реализоване активности на јасан начин повезане са неким од циљева и подциљева одрживог развоја.

Препорука за Владу ФБиХ, федерална министарства, Федерални завод за програмирање развоја, кантоналне владе и ЈЛС-ове: Приликом израде редовних годишњих извјештаја о раду осигурати повезивање програма, активности и остварених резултата с Циљевима одрживог развоја.

- У ревидираном периоду нису били осигурани капацитети за прикупљање података с циљем утврђивања индикатора одрживог развоја и мјерења оствареног напретка имплементације ЦОР-а. Осигурање ових капацитета подразумева институционалне, правне, финансијске људске ресурсе, те провођење обуке у области статистике. Према изјавама надлежних из ФЗС-а, у Заводу још увијек није успостављен Сектор/Одсјек за праћење provedбе ЦОР-а нити постоји систематизовано радно мјесто за ЦОР, тако да ове послове извршавају запосленици ангажовани на другим пословима. У ФЗС-у сматрају да је неопходно да се формирају Сектор за ЕУ интеграције и Сектор за одрживи развој, јер се ради о континуираном процесима који се неће моћи пратити нити радити на досадашњи начин.

Препорука за Федерални завод за статистику: Извршити анализу стварних потреба које произлазе из обавеза праћења имплементације Циљева одрживог развоја и упутити приједлог Влади ФБиХ за осигурање потребних капацитета.

- У ФБиХ није осигурано системско прикупљање информација с циљем осигурања праћења активности и мјерења оствареног напретка имплементације Циљева одрживог развоја. Није успостављен механизам за хоризонтално и вертикално прикупљање информација у ФБиХ, нити је израђен план за системско праћење и мјерење напретка о Циљевима одрживог развоја. У периоду 2021-2023. године проблем је представљао недостатак квалитетних индикатора и доступних података у Федерацији. Према наводима надлежних из ФЗС-а, за неке индикаторе ЦОР-а уопће не постоје подаци с обзиром на то да је производња индикатора одређена темпом развоја статистичких области, тако да је за њихов развој потребно и по неколико година. У ревидираном периоду ФЗС није пратио и објављивао податке о индикаторима одрживог развоја Федерације БиХ. Федерални завод за статистику је у 2023. години започео израду публикације о индикаторима. У публикацији ће бити приказано 68 индикатора ЦОР-а, који требају бити основа за анализу, креирање, те провођење политика усмјерених на одрживи развој. Такођер, у 2024. години ФЗС планира први пут објавити индикаторе одрживог развоја Федерације БиХ на својој официјелној интернет-страници, док Агенција за статистику БиХ већ три године води интернет-портал за Циљеве одрживог развоја.

Препорука за Федерални завод за статистику: Осигурати транспарентност података о индикаторима, како би се допринијело праћењу и извјештавању о Циљевима одрживог развоја Федерације БиХ.

- За потребе израде државних извјештаја о напретку БиХ у provedби Циљева одрживог развоја, испред ФБиХ учествовао је само ФЗЗПР, док остале институције у ФБиХ нису биле директно укључене у ове активности нити су довољно упознате о стању и добрим праксама. Федерални завод за програмирање развоја је подузимао одређене активности како би информисао институције на начин да је тражио да доставе своје коментаре на нацрте првог и другог Добровољног извјештаја БиХ о провођењу Агенде 2030 и ЦОР-а. Међутим, према информација добивеним од појединих институција обухваћених ревизијом, све институције још увијек нису у довољној мјери упознате о стању, добрим праксама, али и слабостима које онемогућавају напредак provedбе Циљева одрживог развоја.

Препорука за Федерални завод за програмирање развоја: Благовремено обавјештавати надлежне институције у ФБиХ о усвојеним годишњим и добровољним извјештајима БиХ о провођењу Агенде 2030 и Циљева одрживог развоја.

- Сходно упутствима УН-а, праћење и извјештавање о провођењу Агенде 2030 проводи се на нивоу држава, те је наведена пракса успостављена и у Босни и Херцеговини. Стога су на нивоу БиХ израђивани извјештаји о провођењу Агенде 2030 и ЦОР-а у чијој изради је учествовао Федерални завод за програмирање развоја. Констатовано је да приликом учешћа у изради годишњих и добровољних извјештаја о провођењу Агенде и ЦОР-а, ФЗЗПР није осигурао активније учешће надлежних институција у ФБиХ ради прикупљања потребних података за израду наведених извјештаја. Завод је користио податке из годишњих Извјештаја о раду Владе ФБиХ и индикаторе који су јавно доступни. Након израде нацрта извјештаја, ФЗЗПР је федералним министарствима упућивао дописе на мишљење и давање коментара на први и други Добровољни извјештај БиХ о провођењу Агенде 2030 и ЦОР-а.

Препорука за Федерални завод за програмирање развоја: У сарадњи с члановима СДГ Вијећа израдити образце за прикупљање податка потребних за израду годишњег и добровољних извјештаја БиХ о провођењу Агенде и ЦОР-а како би се све релевантне институције укључиле у достављање потребних података.

- Федерални завод за програмирање развоја, осам кантоналних влада (УСК, ПК, ТК, ЗДК, СБК, ЗХК, КС и ХБЖ) и седам ЈЛС-ова из узорка (градови Бихаћ, Орашје, Тузла, Горажде и општине Јабланица, Посушје, Ново Сарајево) израђивали су годишње извјештаје о развоју у складу са законском обавезом. У периоду 2021-2022. двије кантоналне владе (БПК и ХНК) и двије ЈЛС-а из узорка (Град Зеница и Општина Травник) нису израђивале извјештаје о развоју, иако су биле обавезне сходно члану 26. Закона о развојном планирању и управљању развојем. Град Ливно до сада није могао израђивати Извјештаје о развоју због тога што је Стратегија развоја Града Ливна израђена за период 2023-2027. године. Само су двије кантоналне владе у периоду 2021-2022. године (УСК и ТК) и једна ЈЛС из узорка (Општина Јабланица) у Извјештајима о развоју повезивали циљеве, мјере и активности из својих развојних стратегија с Циљевима одрживог развоја. Иако у Извјештајима о развоју Федерације за 2021. и 2022. годину циљеви и мјере из развојне стратегије нису повезивани с ЦОР-ом, надлежни из ФЗЗПР-а наводе како су планирали да у Извјештају о развоју за 2023. годину прикажу повезаност реализације мјера из Стратегије развоја ФБиХ 2021-2027. са Оквиром за реализацију ЦОР-а у БиХ.

Препорука за Федерални завод за програмирање развоја, кантоналне владе и ЈЛС-ове: Осигурати редовну израду извјештаја о развоју у којима ће се циљеви, мјере и активности из стратегија развоја повезивати с Циљевима одрживог развоја и на тај начин омогућити мјерење оствареног напретка имплементације ЦОР-а за подручје Федерације БиХ.

4.2 Извјештаји о праћењу реализације препорука ревизије учинка

Праћење реализације препорука ревизије учинка представља важан дио ревизијског поступка, предвиђен Међународним стандардима ВРИ. Ријеч је о завршној фази у ревизијском циклусу која се проводи с циљем осигурања повратних информација за Уред за ревизију, законодавну и извршну власт о мјерама предузетим на основу извјештаја ревизије учинка. У извјештајима о праћењу дати су налази и закључци.

У оквиру праћења која су проведена у 2024. години обухваћено је 40 субјеката ревизије и реализација укупно 35 препорука.

Табела 27. Извјештаји о праћењу реализације препорука ревизије учинка

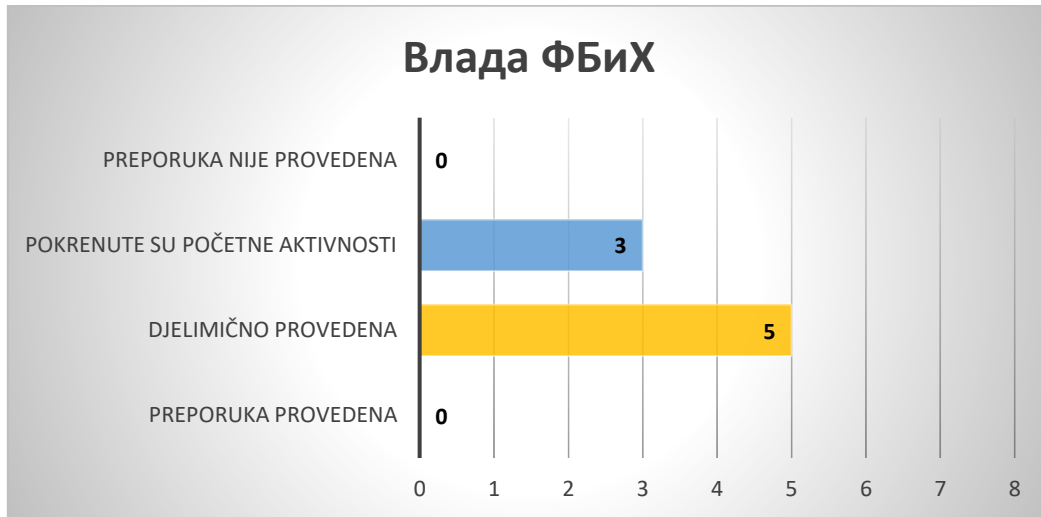
Р. бр.	Извјештај о праћењу реализације препорука ревизије учинка	Година када је проведена ревизија	Број субјеката обухваћених праћењем	Број препорука које су биле предмет праћења
1	2	3	4	5
1.	Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Управљање грантовима из Буџета Федерације БиХ према резултатима“	2015	8	8
2.	Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност другостепених органа у поступању по жалбама“	2022	3	12
3.	Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност локалне управе у рјешавању захтјева грађана“	2022	29	15
	УКУПНО		40	35

4.2.1 Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Управљање грантовима из Буџета Федерације БиХ према резултатима“

У извјештају „Управљање грантовима из Буџета Федерације БиХ према резултатима“, дато је укупно осам препорука, чијим провођењем је требало унаприједити управљање текућим трансферима из Буџета ФБиХ с циљем постизања што бољих резултата за утрошена јавна финансијска средства.

Препоруке су дате Влади ФБиХ, да у сарадњи с ФМФ-ом осигура да све институције које додјељују средства текућих трансфера имплементирају препоруке. Испитане су активности Владе ФБиХ и ФМФ-а, као и шест институција надлежних за додјелу текућих трансфера из Буџета ФБиХ, из узорка матичне ревизије, и то: ГС ФБиХ, ФМКС, ФМЕРИ, ФМПИК, ФМРОИ и ФМОН. Праћење је показало да од осам препорука нити једна није у потпуности проведена, пет је дјелимично проведено, док су за реализацију три покренуте почетне активности.

Графикон 9. Реализација препорука према субјектима

Анализом података о предузетим активностима на реализацији препорука утврђено је:

- Влада ФБиХ је у сарадњи са ФМФ-ом након матичног Извјештаја значајно унаприједила регулаторне претпоставке у области управљања текућим трансферима финансираним из Буџета ФБиХ. Доношењем посљедњих измјена и допуна Закона о буџетима ФБиХ прописане су обавезе институцијама за транспарентније и учинковитије кориштење јавних средстава. Смјерницама о минималним стандардима додјеле буџетских средстава путем трансфера и субвенција у Федерацији БиХ одређено је да Уговор о кориштењу средстава треба да садржи одредницу којом се корисник средстава обавезује да институцијама доставља повратне информације о видљивости резултата остварених реализацијом пројекта/програма. Међутим, у неким случајевима се обавезе не проводе.
- Планирање додјеле грантова није било засновано на резултатима свеобухватних анализа додјеле текућих трансфера из претходних година. Већина субјеката није на одговарајући начин вршила детаљне анализе учинака додијелих средстава текућих трансфера из претходних циклуса како би их користила приликом планирања текућих трансфера. Анализе су обухватале већином податке о утрошеним средствима текућих трансфера, док су дјелимично подаци о учинцима код већине институција садржани у годишњим извјештајима о раду. Само је једна од шест институција израђивала збирни извјештај о реализацији програма и утрошеним средствима,³ док је једна за поједине програме израђивала извјештаје о учинку реализованих средстава.
- Већина институција приликом планирања није утврђивала специфичне и мјерљиве циљеве и очекиване резултате за сваки циклус додјеле текућих трансфера. Програмима утрошка дефинисана је сврха која се генерално односила на унапређење у конкретној области, а не специфични и мјерљиви циљеви како је прописано Смјерницама. У недостатку специфичних и мјерљивих циљева програма није осигурана јасна корелација између циљева, очекиваних резултата и приоритета дефинисаних у стратешким документима.
- Додјела текућих трансфера и избор корисника нису били у довољној мјери транспарентни. Већина институција је транспарентност додјеле средстава осигуравала на начин да су објављивани јавни позиви путем којих су потенцијални корисници имали битне информације за кориштење средстава за реализацију својих програма/пројеката. Међутим, није осигурана довољна транспарентност у случајевима када јавни позиви за одређене трансфере нису

објављивани због хитности додјеле интервентних средстава, одлука Владе ФБиХ, појединачних одлука руководиоца институција (министара) или се средства додјељују на основу директних захтјева апликаната.

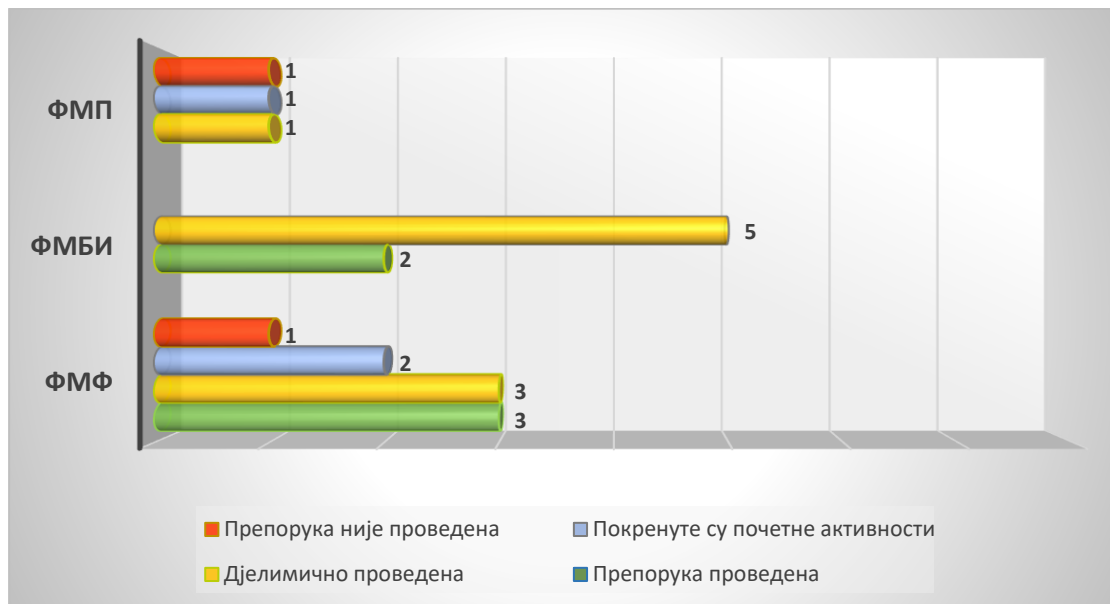
- Програмима није одговарајуће утврђен начин вредновања критерија за избор корисника средстава текућих трансфера како би се осигурао избор најквалитетнијих пројеката/програма. Критерији су се већином односили на услове које апликанти требају испунити да би користили буџетска средства. Један од разлога је тај што нису дефинисани ни мјерљиви циљеви програма нити индикатори на основу којих би се процјењивало у којој мјери су циљеви остварени.
- Институције су уговорима о додјели средстава у већини случајева обавезале кориснике да достављају извјештаје о утрошку средстава текућих трансфера, док су само неке у уговоре уградиле одреднице којима су обавезале кориснике да достављају информације и доказе о резултатима и учинцима реализованих пројеката/програма. Већина субјеката није у потпуности осигурала квалитетне повратне информације о резултатима оствареним реализацијом програма/пројеката. Надзор је већином био фокусиран на провјеру намјенског утрошка додијељених средстава.
- Институције су вршиле анализе о утрошку средстава текућих трансфера, али није успостављена пракса вршења свеобухватних анализа остварених резултата и ефеката са освртом на остварење стратешких циљева и одређења. Анализе додјеле текућих трансфера најчешће се свode на анализу активности које се предузимају у процесу додјеле трансфера, при чему је у фокусу био намјенски утрошак средстава.
- Предузимане су одређене активности како би се осигурало извјештавање Владе ФБиХ о резултатима текућих трансфера. Међутим, извјештавање се углавном односи на финансијске показатеље и извјештаје о намјенском утрошку текућих трансфера, без образложења о постигнутим резултатима и учинцима из додијељених трансфера.

4.2.2 Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност другостепених органа у поступању по жалбама“

У извјештају „Ефикасност другостепених органа у поступању по жалбама“, дато је укупно 12 препорука, чијим провођењем је требало унаприједити ефикасност другостепених органа у рјешавању по жалбама. Праћење је показало да иако су надлежна министарства предузимала одређене активности на унапређењу ефикасности рјешавања по жалбама и успостави адекватних евиденција, већина препорука није у потпуности реализована.

Препоруке су дате ФМФ-у, ФМБИ-ју и ФМП-у. Од девет препорука датих ФМФ-у проведене су три, дјелимично три, за двије су покренуте почетне активности, док једна није проведена. Од седам препорука датих ФМБИ-ју проведене су двије и дјелимично пет. ФМП је од три препоруке дјелимично провео једну, за другу је предузео почетне активности, док трећу није провео.

Графикон 10. Реализација препорука према субјектима

Анализом података о предузетим активностима на реализацији препорука утврђено је:

- ФМФ је основао Комисију за рјешавање по жалбама у неријешеним другостепеним порезно-управним предметима, те је евидентно значајно повећање броја ријешених жалби. Међутим, и даље постоји велики број неријешених жалби из претходних година, те кашњење у рјешавању нових жалби, што указује на потребу доношења конкретног плана са јасно утврђеним мјерама, с циљем рјешавања жалби у прописаном року.
- ФМФ није донио упутство којим се детаљније уређује сарадња с ПУ ФБиХ у циљу отклањања проблема везаних за достављање непотпуних списа који такођер узрокују неблаговременост у рјешавању жалби.
- ФМФ и ФМБИ су предузели активности на изради и доношењу интерних процедура за поступање по жалбама с циљем утврђивања корака у провођењу појединих фаза у поступку. Међутим, није одређено вријеме трајања појединих фаза у рјешавању жалби, те нормативи рада запосленика који раде на другостепеном рјешавању, а све у циљу поштовања прописаних рокова за рјешавање.
- Министарства обухваћена праћењем су идентификовала узроке кашњења у рјешавању жалби, који су се већином односили на кадровске ресурсе, и предузимала одређене мјере на њиховом отклањању. Није било конкретних активности на осигурању стручне едукације запосленика који раде на рјешавању управних ствари.
- Обавјештавање странака о разлозима због којих жалба није ријешена у законом прописаном року, као и о радњама и времену доношења рјешења о жалби, још увијек није започето у ФМФ-у, што није у складу с одредбама Закона о управном поступку, док је ФМБИ упућивао обавјештења странкама да због преоптерећења запосленика који раде на рјешавању жалба није ријешена у прописаном року. Међутим, нису даване даљње упуте странкама о њиховим правима.
- Министарства су осигурала адекватне уписнике који садрже елементе прописане Правилником о канцеларијском пословању, што је омогућило одговарајуће евидентирање жалби, чиме су се створиле претпоставке за праћење ефикасности рјешавања жалби и извјештавање.

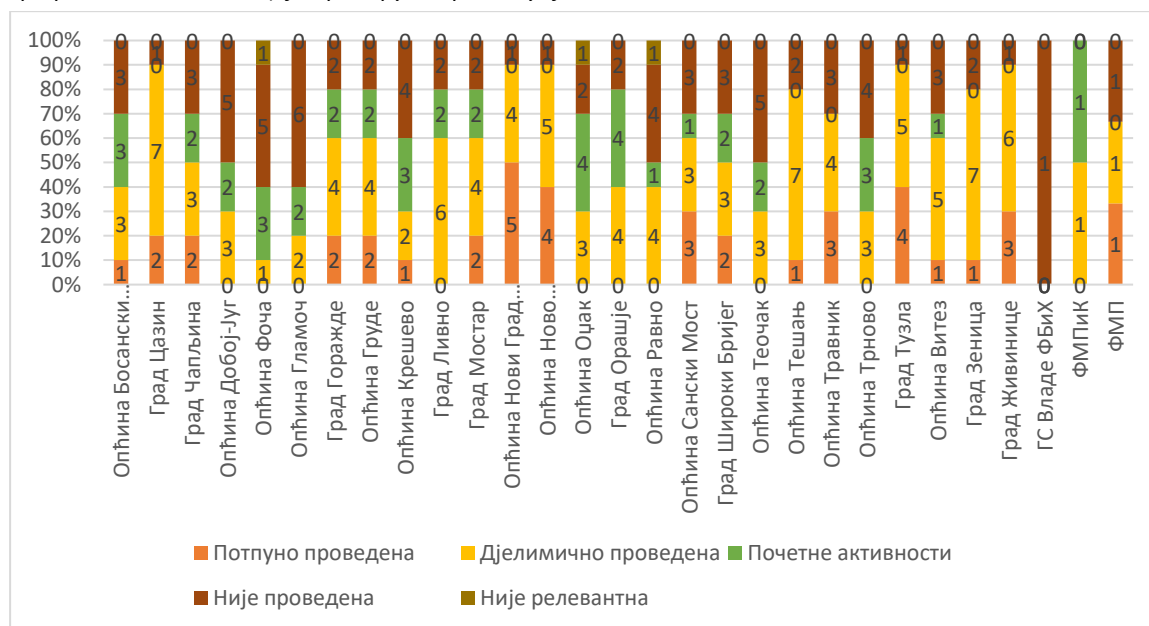
- Лош увијек није осигурано извјештавање о рјешавању управних ствари у складу с донесеним прописима. ФМБИ је осигурао израду годишњих извјештаја о рјешавању управних ствари у управном поступку који су се редовно достављали само ФМП-у, али не и Влади ФБиХ. ФМФ је годишње извјештавање о жалбама у другостепеном управном поступку вршио само за своје унутарње потребе, али није достављао Влади ФБиХ и ФМП-у, што је био у обавези у складу са Законом о управном поступку и Упутству.
- Делимично је успостављен интерни надзор над рјешавањем жалби праћењем рада службеника који раде на њиховом рјешавању кроз дневне и мјесечне извјештаје.
- Управни инспекторат у оквиру ФМП-а није осигурао редован надзор над поштовањем рокова у рјешавању по жалбама планиран по службеној дужности, већ је надзор већином вршен по представкама странака. ФМП није примјењивао казнене одредбе за непоштовање рокова за рјешавање жалби, иако је постојала законска обавеза. Није извршена анализа Закона о управном поступку и израђен приједлог његових измјена како би се осигурало ефикасније рјешавање у другостепеном управном поступку.

4.2.3 Праћење реализације препорука из Извјештаја ревизије учинка „Ефикасност локалне управе у рјешавању захтјева грађана“

Праћењем је обухваћена реализација укупно 15 препорука, датих у циљу унапређења ефикасности локалне управе у рјешавању захтјева грађана. Испитане су активности градова/опћина, ГС-а Владе ФБиХ, ФМПИК-а и ФМП-а који су били одговорни за њихову реализацију.

Резултати праћења показују да је дошло до одређених помака у предметној области. Међутим, ниједна ЈЛС није реализовала све дате препоруке. Дјелимична реализација је евидентна код већег броја препорука, док поједине препоруке нису реализоване у већем броју ЈЛС-ова, што указује на потребу за додатним напорима у циљу осигурања њихове реализације.

Графикон 11. Реализација препорука према субјектима

Анализом података о подузетим активностима на реализацији препорука утврђено је да је већина опћина и градова из узорка дјелимично реализовала сљедеће активности:

- Осигурање упута о начину остваривања права странака и попис неопходне документације;
- Израда интерних процедура/ходограма за поступање по захтјевима у појединачним административним поступцима;
- Подузимају се различите активности за олакшавање приступа рањивим категоријама становништва услугама локалне управе;
- Издају се потврде о пријему захтјева, али не садрже све потребне информације;
- Осигурање е-образаца на званичним интернет-страницама, али нису успостављене функционалне електронске услуге;
- Прикупљање документације по службеној дужности;
- Доношење интерних аката о вођењу и ажурирању евиденција.

Опћине и градови већином нису реализовале следеће активности:

- Није испитано задовољство грађана радним временом ЈЛС-ова и његово прилагођавање потребама грађана;
- Не врши се обавјештавање инспекцијских органа у случајевима када надлежни органи касне са издавањем сагласности или мишљења потребних за рјешавање захтјева;
- Не обавјештавају се подносиоци захтјева о разлозима због којих захтјев није ријешен у прописаном року.

Када су у питању активности федералних институција, остварен је помак јер су израђени потребни законски и подзаконски акти којима је унапријеђен правни оквир за успоставу електронских услуга. Међутим, изостале су активности на реализацији оквира интероперабилности.

5. ЗАКЉУЧАК

У складу са Законом о ревизији институција у ФБиХ, Уред за ревизију сачинио је Ревизорски извјештај о најважнијим налазима и препорукама Уреда за ревизију за 2023/2024. годину и тиме испунио своју законску обавезу.

У складу са Планом ревизија за 2023/2024. годину извршено је 107 финансијских ревизија. Поред ревизије Извјештаја о извршењу Буџета ФБиХ и консолидованих финансијских извјештаја пет кантона, укупно извршење буџета/финансијских планова појединачно ревидираних субјеката износи цца 9,5 милијарди КМ.

Структура датих мишљења је следећа: за финансијске извјештаје 40 позитивних, 56 с резервом и 11 негативних; за усклађеност са законима и другим прописима 11 позитивних, 83 с резервом и 13 негативних. У циљу отклањања утврђених неправилности и јачања система интерних контрола дато је 1.975 препорука. Први пут је ревидирано 17 субјеката.

У обављању ревизија посебна пажња посвећена је оцјени имплементације раније датих препорука. Оцјена је вршена за укупно 1.540 препорука, те је оцијењено:

- 53% препорука је потпуно или дјелимично реализовано;
- 41% препорука није реализовано;
- 6% препорука оцијењено је као непроводиво или је без оцјене због значајног протеча времена.

Проведено је 16 ревизија у оквиру којих се вршило праћење поступања по препорукама датим у ранијим извјештајима. Имајући у виду да је имплементација препорука најважнија активност коју субјекти требају подузети у циљу отклањања утврђених неправилности и јачања система интерних контрола, овим ревизијама обухваћени су субјекти који се не ревидирају сваке године. Закључено је да већина ревидираних субјеката није донијела адекватан програм мјера за имплементацију препорука и да нису предузети одговарајући кораци како би се дате препоруке реализовале, због чега је значајан број остао нереализован или дјелимично реализован.

У 2024. години објављена су три извјештаја ревизије учинка и три извјештаја о извршеном праћењу реализације препорука из раније објављених извјештаја. Прва три извјештаја односе се на проведене ревизије учинка у областима од велике важности за квалитет живота грађана, и то:

- ✓ Учинковитост потицаја у пољопривреди;
- ✓ Инклузивно образовање у Федерацији БиХ;
- ✓ Активности институција на имплементацији Циљева одрживог развоја.

Преостала три извјештаја односе се на праћење реализације препорука из раније објављених извјештаја ревизије учинка, у којима су представљени налази о имплементацији препорука, те из којих се види да имплементација није на задовољавајућем нивоу.

Осим наведених, у Годишњем извјештају су презентирани различити статистички подаци и анализе према врстама субјеката, издвојени су најзначајнији налази и препоруке из извршених финансијских и ревизија учинка, како би корисници овог извјештаја имали на једном мјесту приступ свим важним информацијама. Извјештај ће бити достављен у виду публикације Парламенту ФБиХ, објављен на интернет-страници Уреда, те дистрибуиран и другим интересним странама.

Руководство Уреда

Џевад Некић – генерални ревизор

Драган Колобарић – замјеник генералног ревизора

Руководитељица Сектора за развој, методологију и управљање квалитетом

Миа Буљубашић

Руководитељице сектора за финансијску ревизију

Амела Мулахалиловић

Белма Мушиновић

Кимета Бихорац

Маријана Милићевић

Руководитељица Сектора за ревизију учинка

Аида Ђозић

Лектура

Шејла Хукара

УРЕД ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА У ФЕДЕРАЦИЈИ БИХ

71 000 Сарајево
Ул. Ложионичка бр. 3
Босна и Херцеговина

Тел.
+387 (0) 33 723 550

Фах
+387 (0) 33 716 400

E-mail
vrifbih@vrifbih.ba

Web
www.vrifbih.ba